

DOCUMENTE

PRIVIToare LA

TRECUTUL ROMÎNILOR DIN ȘCHEÎ.

(1701—1795).

PUBLICATE

CU CHELTUIALA BISERICEI SF. NICOLAE DIN BRAȘOV (ȘCHEÎ)

DE

DR. STERIE STINGHE.

VOL. V.

BRAȘOV,
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP.
1906.

Biblioteca Institutului U. J. J. J.
prof. Yovits Jov,

DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

TRECUTUL ROMÎNILOR DIN ȘCHEÎ.

(1701—1795).

PUBLICATE

CU CHELTUIALA BISERICEI SF. NICOLAE DIN BRAȘOV (ȘCHEÎ)

DE

DR. STERIE STINGHE.

VOL. V.

BRAȘOV,
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP.
1906.

PREFAȚĂ.

Volumul de față cuprinde o parte însemnată din actele, cari privesc lupta neobosită a obștii neguțătorilor din Schei, contra puternicului și volnicului magistrat de odinioară al »cetății« Brașovului. Lupta aceasta își are începutul ei încă din timpul, cînd în Romîni, așezați aici, după meștirii bulgari, angajați la zidirea bisericii negre (cărora stăpînii Sași privilegiati — cu considerare la durata zidirii — le-a permis a să așeza dinsusul întăriturilor cetății, făcîndu-să astfel cele dintîi începuturi la popularea Suburbiului) și sporii și întăriți prin afluența continuă a elementului romînesc și ajunși la preponderanță față de elementul străin, s-a dezvoltat pofta de-a dăinui ca element independent în aceste locuri, formînd o grupă separată ca »oraș« cu organizație și jurisdicțiune proprie, independentă de magistratul atotputernic al »cetății« Brașovului.

Cele mai vechi urme despre această luptă, ni s-au păstrat la scriitorul sas Th. Tartler (p. 45, § 31), care ne spune, că Romîni în tendința și dorul lor de independență, s-au năpustit chiar asupra cetății, voind a intra cu scările peste ziduri în cetate și să ia — probabil — cetatea din mîinile Sasilor.¹⁾

Tot acest scriitor sas ne spune, că în anul 1615, descosiderînd Rumîni din Schei jurisdicțiunea magistratului, au început a-și depune și institui singuri popii.

Lupta aceasta aprigă pentru independență s-a continuat din acest timp cu multă stăruință și probabil fără întrerupere. În anul 1707 însă ea a izbucnit cu mai multă putere, tot așa și în anul 1728, iar între anii 1735 și 1738 să potentează într-atîta, încît își ajunge punctul culminant. Intre acești ani obștea din

---

¹⁾ Vezi: St. Stinghe „Die Schkejer oder Trokaren in Kronstadt“ p. 11.

Șchei — *sătulă de neajunsurile suferite din partea Sașilor excluziști* — trimete la curte doi delegați, pe popa *Statie* și *Christofor Stoika*, să ceară cu înzistență pe sama ei jurisdicțiune proprie, arătând și persoanele, cari aveau să fie puse în frunte.¹⁾

Ba ce e mai mult în anul 1736 ea simte chiar necesitatea de a-și forma un regiment propriu în *Șchei*, iar acesteia ideii i să dă expresiune prin delegații ei și la curte. Această tendință a cuprins de spaimă toată Săsimea din loc și din împrejurime, așa încât aceasta — fără întârziere — la auzul ei ș-au și trimis la curte o delegație, din persoanele cele mai fruntașe, să-i împiedece realizarea.²⁾

Deși volumul de față, după cum am mai accentuat și mai sus, nu cuprinde colecția completă a actelor, cari privesc această luptă pentru independență, — din care azi ni s-au mai păstrat pe lângă amintire și unele manifestări sărbătorești, cari și-au pierdut adevăratul lor caracter, în petrecerile junilor³⁾ — totuși actele cuprinse în el au însușirea de a face destulă claritate în această chestie, ba prin publicarea lui — după părerea mea — să va da chiar îndemn la căutarea și celorlalte acte, cari altcum ar mai putea zăcea încă multă vreme sub praful vremurilor și astfel să va putea apoi prezenta această luptă în toate amănuntele ei.

*

La acest loc îmi țin de datorie să aduc mulțăminta mea acelor prietini, cari la publicarea acestor acte de preț mi-au servit cu sfatul și informațiunile lor.

Brașov, 1906.

Dr. Sterie Stinghe.

¹⁾ Vezi op. cit. p. 10—11.

²⁾ Vezi: „Quellen zur Geschichte der Stadt Brassó“ p. 313.

³⁾ Vezi: op. meu cit. p. 11—13.

Cuprinsul.

1701. Septembrie 16. **I.** *Diploma împăratului Leopold I. în care să cuprind privilegiile date obștii din Bolgarseg.*

II. *O altă traducere a acestei diplome, făcută de dascalul Ioan Stoica la a. 1775., cu cheltuirea juratului Ioan Vlad.*

1723. Iunie 10. **III.** *Preoții și reprezentanții bis. arată cum au esoperat dela magistrat scutirea Rumînilor dela măturatul tîrgului.*

1725. Septembrie 24. **IV.** *Magistratul Brașovului stabilește unele puncte de învoială între locuitorii din Bolgarseg și Dîrstari.*

1733. Aprilie 20. **V.** *Spese făcute la Sibiu în afacerea obștii din Șchei.*

1735. Octombrie 12. **VI.** *Punctele din reprezentațiunea Rumînilor din Șchei către magistrat.*

1736. Aprilie 30. **VII.** *Scrisoarea județului și a magistratului, către Fridenberg plenipotențiarul obștii din Șchei.*

1736. Aprilie 30. **VIII.** *Informațiunile magistratului din Brașov, date domnului Pausner plenipotențiarul*

Ardealului, relative la plîngerile Rumînilor, adresate — prin mitropolitul Vicențiu Ioanovič — împăratului.

- 1736.** (?) **IX.** *Reflexiunile obștii din Bolgarseg la învinuirile magistratului.*
- 1736.** (?) **X.** *Reflexiunile obștii din Șcheș la protestul magistratului, în contra executării punctelor din diploma împăratului Leopold I.*
- 1736.** Martie 19. **XI.** *Plîngerile Rumînilor din Șcheș contra neajunsurilor, ce au ale suferi din partea magistratului.*
- 1736.** Mai 5. **XII.** *Scrisoarea lui Pausner plenipotențiarul obștii din Șcheș.*
- 1737.** Aprilie 21. **XIII.** *Epistola unui delegat, trimis la Vîna în trebile obștii din Bolgarseg.*
- 1737.** Mai. **XIV.** *Punctele cuprinse în memoriul înaintat împăratului de obștea din Bolgarseg, — în contra magistratului din Brașov — cu motivarea lor.*
- 1737.** August 21. **XV.** *Hîrtîia ce s-a trimis gheneralului Valis în afacerea obștii.*
- 1737.** Septembrie 18. **XVI.** *Cantacusino Basarabî încunoștințează obștea din Șcheș, despre rezultatul obținut la curte, în afacerea ei și-î promite și mai departe sprijinul lui.*

- 1737.** Septembrie 18. **XVII.** *Conziliul belic din Viena scrie cancelariei aulice din Transilvania, în chestia plîngerilor obștii din Bolgarseg contra magistratului.*
- 1737.** Septembrie 18. **XVIII.** *Episcopul Rîmnicului Climent, cere informațiuni în afacerea obștii din Bolgarseg.*
- 1737.** **XIX.** *Informațiunile date metropolitului în afacerea obștii din Bolgarseg.*
- 1737.** Septembrie 29. **XX.** *Episcopul Rîmnicului Climent comunică protopopului Radu dela Brașov și jupînului Mogoș, că a primit înformațiunile trimise și le dă sfaturi cum au să procedă mai departe în afacerea lor.*
- 1737.** Novembre 26. **XXI.** *Răspunsul guvernului la memorialul obștii din Bolgarseg, înaintat la Sibiu scris în dosul memorialului.*
- 1737.** Decembre 3. **XXII.** *Privilegiul obștei din Bolgarseg, primit dela prințul Christian Lobkovits.*
- 1737** (?). **XXIII.** *Adresa obștii din Șchiu către împăratul, în care cere, ca magistratului să nu i sǎ mai permită amestecarea în afacerile bisericești.*
- 1738.** **XXIV.** *Locuitorii Bolgarseghiului cer dela prințul Ch. Lobkonits voie de a putea trece să facă negoț cu pește și porci la Cîmpina.*

1738. Ianuarie 12. XXV. *Răspunsul prințului Ch. Lobkowits la cererea locuitorilor din Bolgarseg, de sub (Nr. XXIV.)*
1738. Martie 28. XXVI. *Hotărîrea guvernului față de neînțelegerile dintre magistratul Brașovului și locuitorii Șcheului (Romîni).*
1738. Mai 5. XXVII. *Hirtia, ce cuprinde punctele de împăcare ale obștii din Șchei cu magistratul.*
1738. Septembrie 6 (18). XXVIII. *Extras din porunca principelui Lobcoviț, prin care să oprește magistratul Brașovului de a conturba pe Șcheeni în cele religioase și în alte lucruri ale lor și răspunsul magistratului (de dto 1738. Sept. 18.) în care își arată nevinovăția și în care cere pedepsirea Șcheenilor.*
1738. XXIX. *Gravaminele obștii din Șchei Brașovului, subscribe de mai mulți fruntași din Șchei și de toți preoții.*
1739. Febr. 21. XXX. *Conziliul belic dă ordin generalului de cavalerie prințul Lobkovits, să ia în apărare pe locuitorii Bolgarsegului, până la rezolvarea plîngerilor lor.*
1750. Novembre 18. XXXI. *Maș mulți Romîni din Șchei să leagă între sine a înainta o reprezentațiune pentru greutățile obștii la guvern sau la curte și a*

suporta toate cheltuielile împreunate cu această reprezentățiune.

1750. Decembre 18. **XXXII.** *Porunca guvernială, adresată magistratului din Brașov, prin care să dispune a să împlini poruncile împărătești și guverniale.*
1751. Decembre 16. **XXXIII.** *Extras din rescriptul cesaro-regesc, în chestia obștii din Șchei.*
1752. (?) Martie. **XXXIV.** *21 puncte, cari s-au înaintat guvernului de obștea din Șchei.*
1752. Ianuarie 29. (?). **XXXV.** *Fasiunile mai multor preoți și creștini, înaintate reginei Maria Teresia — în afacerea obștii din Șchei cu magistratu.*
1754. Martie 15. **XXXVI.** *Răspunsul guv. Johannis Haller în afacerea obștii cu magistratul.*
1754. August 6. **XXXVII.** *Hîrtia magistratului în afacerea poienii.*
1756. Martie 15. **XXXVIII.** *Magistratul Brașovului permite la 12. creditorii din Șchei a practica creditoria.*
1756. Iulie 18. **XXXIX.** *Rezoluția magistratului în chestia poienii.*
1761. (?) Februarie 22. **XL.** *Punctele, cari s-au înaintat la guvern și niște notițe cronologice despre venirea Românilor în Bolgarseq și despre zidirea mai multor orașe săsești.*

1761. Aprilie 5. XLI. *Informațiunea magistratului, trimisă guvernatorului Transilvaniei — în chestia Ilie Birt.*
1761. XLII. *Obștea din Șchei să adresează guvernatorului în afacerea cu magistratu.*
1761. Aprilie 22. XLIII. *Rezoluția guvernului la adresa obștii din Șchei, de sub XLII.*
1773. Iunie 6. n. (?) XLIV. *Locuitorii din Șchei — Brașovului să plîng la împăratul Iosif II. în contra magistratului.*
1773. XLV. *6 întrebări, privitoare la starea neamului rumînesc neunit, și răspunsurile la ele.*
1773. Iulie 3. XLVI. *Inălțata împărăție e încunoștiințată, că s-a dat răspuns la cele 6. întrebări, privitoare la neamul rumînesc neunit.*
1773. XLVII. *Obștea din Bolgarseg cere voe dela conziliul țării, să poată duce vinurile aduse din țara rumînească pe la casele proprii.*
1773. August 18. XLVIII. *Reprezentățiunea obștii din Bolgarseg în chestia poienii, trimisă la guveruul țării.*
1773. Aug. 18. XLIX. *Reprezentățiune înaintată camerii în chestia poienii.*
1773. Decembre 28. L. *Conziliul țării cere informațiuni cu privire la oprirea Brașovenilor de a-și aduce vinurile pela casele lor.*

- 1774.** Ianuarie 16. **LI.** *Obștea neguțătorilor din Bolgarseg cere ca mijlocitor în lupta lor cu magistratul pe comisariul crăesc al țării Birsei **Barani**.*
- 1774.** Ian. 7. **LII.** *Neguțătorii din Bolgarseg cer informațiuni asupra timpului, când au să trimită memorialul lor prin deputați la Sibiu.*
- 1774.** **LIII.** *5 întrebări în chestia aducerii vinului din țara rumînească.*
- 1774.** Ianuarie 26. **LIV.** *Răspunsul la 7. martori, la cele 5. întrebări în chestia aducerii vinului din țara rumînească.*
- 1774.** Fev. 10. **LV.** *Consiliul țării poruncește comisarului de dijme să dea informațiuni în privința supărărilor obștii din Bolgarseg.*
- 1774.** Februarie 26. **LVI.** *Obștea din Bolgarseg roagă să comunice reflexiunile magistratului față de plîngerile ei, îndreptate contra acestui magistrat la consiliul țării.*
- 1774.** Mart. 25. **LVII.** *Obștea din Bolgarseg roagă guvernul a să pronunța în chestia locurilor din poiană.*
- (?) **LVIII.** *2 puncte, cari s-au adaos la plîngerea de 14. puncte înaintată împăratului de obștea din Șchei-Brașovului.*
- 1774.** Mart. 21. **LIX.** *Directorul de tablă Ioan Gal, încunostiințează obștea din Bolgarseg, că va trimite*

2. scriitori împărătești, cari să ia informațiuni, cu privire la plîngerile îndreptate contra magistratului și după aceia să va pronunța față de cere-rile lor.

1774. Mai 13. LX. Obștea din Bolgarseg să plînge la guvern contra magistratului, că nu voește a urma dispozițiunii mai înalte, în chestia poienii.

1774. Mai 14. LXI. Rezoluția guvernului față de plîngerea obștii din Bolgarseg din 13. Mai, contra magistratului.

1774. Mai 14. LXII. Ordinațiunea guvernului, venită la magistrat în chestia poienii, în care de nou să provoacă magistratul a îndestuli obștea jeluitoare.

1774. LXIII. Obștea din Bolgarseg, — în baza ordinațiunii guverniale — cere dela magistrat întoarcerea finațelor din poiană.

1774. LXIV. Obștea din Bolgarseg să plînge la guvern, că magistratul Brașovului nu vrea să urmeze ordinațiunii primite, și să le dea îndărăt finațele din poiană.

1774. LXV, Obștea din Bolgarseg, văzînd că magistratul nu voește să îndeplinească ordinațiunea guvernială, în ce privește întoarcerea finațelor din poiană, să adresează către Dl **Stromaer** și-l roagă de sprijin.

1774. Mai 21. **LXVI.** *Ciăreș* procuro directorulrului de tablă *Ioan Gal* e rugat a împărtași obștii din *Bolgarseg* toate acțiunile *Sasilor* în contra acesteia.
1774. Mai 21. **LXVII.** *Domnul* director de tablă *Ioan Gal* e rugat a dispune, ca canțelistii să nu fie influințuți din partea autorităților locale la incvizifiie.
1774. Iunie. 14. **LXVIII.** *Obștea* din *Bolgarseg* să adresează cătră conzilerul *Iosef Friș* la *Viena* și-l roagă să-i apere contra magistratului, care în chestia poienii a recurs la curte.
1774. Iul. 17. **LXIX.** *Cererea* obștii din *Bolgarseg*, pentru grabnica rezolvare a chestiei poienii.
1774. Iulie 28. **LXX.** *Obștea* din *Bolgarseg* din nou roagă pe *Stromaer* să mijlocească grabnica rezolvare a chestiei poienii.
1774. Octombre 10. **LXXI.** *Canceliștii* *Payel Scorei* și *Iosif Boeriu* roagă obștea din *Bolgarseg* a le da un onorar mai mare, pentru serviciul jăcut.
1774. Iulie 14. **LXXII.** *Guvernul* demandă de nou magistratului să observe ordinațiunea din 1774. Mai 14. (adecă de a elibera fînașele din poiană.)
1774. Novembre 28. **LXXIII.** *Impărăteasa* *Maria Teresia* dispune a să face inverstiğațiune față de plîngerile neguțătorilor din *Șchei* în contra magistratului.

1775. Novembre 30. **LXXIV.** *Tordai* — *proc. cel mai mare* — comunică obștii din *Șcheț*, că cămara a dispus cercetare în afacerea ei cu magistratul și-o provoacă la unele deslușiri.
1777. Iulie. **LXXV.** *Obștea din Bolgarseg* arată, că pe nedrept a cuprins magistratul *Brașovului* finațele din poiană.
1777. August 1. **LXXVI.** *Obștea* să plînge, că magistratul nu observă privilegiile ei.
1777. Octombrie 1. **LXXVII.** *O epistolă a obștii din Șcheț*, către arh-star. la *București*, în afacerea ei cu magistratul.
1782. Iunie 12. **LXXVIII.** *Preoșii și orășanii din Bolgarseg* să leagă a înoi privilegiile primite dela împăratul *Leopold*.
1782. Decembrie 29. **LXXIX.** *Reprezentățiunea ce-a înaintat-o aghentul în numele obștii din Bolgarseg împăratului.*
1783. Martie 11. **LXXX.** *Aghentul asigură obștea*, că va stărui a să rezolva favorabil chestia poienii
1783. Martie 14. **LXXXI.** *Dela cămara din Sibiu* să scrie lui *Barani* (?) să sprijinească cauza *Grecilor și Rumînilor din Bolgarseg*.
1783. Iulie 18. **LXXXII.** *Rezoluția venită dela cămară*, în chestia vămii.

1784. Ianuarie 2. **LXXXIII.** *Aghentul comunică obștii din Bolgarseg, că a primit vâlătașul trimis și-l va înainta la locurile competente.*
1784. Februarie 6. **LXXXIV.** *Aghentul comunică, că a primit vâlătașul trimis cu finea anului trecut și la înaintut.*
1784. Februarie 20. **LXXXV.** *Răspunsul conziliului împărătesc la reprezentațiunea aghentului înaintată în numele obștii din Bolgarseg, — în care să sfătuește obștea a aștepta în pace hotărîrea prea înaltă.*
1784. Martie 17. **LXXXVI.** *Adresa înaintată guvernului după primirea răspunsului conziliului împărătesc din Februarie 20.*
1784. Martie 17. **LXXXVII.** *Adresa trimisă camerei după primirea răspunsului conziliului împărătesc dela Februarie 20.*
1784. Aprilie 2. **LXXXVIII.** *Răspunsul avocatului Vincler la adresa obștii din Bolgarseg.*
1784. **LXXXIX.** *Aghentul cere răspunsul înaltului guvern, ca în scurt să poată scoate la bun sfârșit treaba obștii.*
1784. Iulie 3. **XC.** *Obștea din Bolgarseg, văzînd că dela guvern nu scoate nici un răspuns, roagă pe aghent să înainteze altă reprezentațiune la conziliul împărătesc.*

1784. **XCI.** *Răspunsul la adresa înaintată guvernului de obștea din Bolgarseg în Martie 17, în care să sfătuește obștea a aștepta în pace hotărîrea preainaltă.*
1784. Aug. 17. **XCII.** *Aghentul face cunoscut, că s-a poruncit guvernului, ca jebile obștii din Bolgarseg, să să trimită fără zăbavă la curte.*
1785. **XCIII.** *Ordinațiune guvernială, prin care să dispune, ca magistratul neamînat să publice obștii din Șchei privilegiile primite dela înălțatul împărat, și să o apere pe aceasta de aceia, cari voesc a-o lipsi de aceste privilegii.*
1794. Decembre 14. **XCIV.** *Maî mulți fruntași ai obștii din Șchei să leagă între sine a suporta toate cheltueele în lupta, pentru cîștigarea drepturilor pe sama obștii.*
1795. Ianuarie 27. **XCV.** *Plenipotența dată de obștea din Șchei deputaților **Dumitru Ciurculu** și **Theodoru Bucurii**, trimiși la înaltul guvern în afacerile obștii.*
1795. Aprilie 20. **XCVI.** *Iercovici din Cluj, ca mijlocitor al obștii din Șchei, în afacerile ei, face unele comunicări.*
1795. Aprilie 7. **XCVII.** *Obștea din Șchei scrie la Cluj mijlocitorului **Dimitrie Iercovici** în afacerile ei, dîndu-i și unele indigitări.*

I.

1701. Septembre 16.

Diploma împăratului Leopold I. în care să cuprind privilegiile date obștii din Bolgarseg. (trad.)

Noi **Leopold** cu mila lui Dumnezeu ales împărat al *Rămului*, totdeauna al Augustului Germanii, Hungarii, al Cehilor, Dalmației, al Horvaților și Slavonilor, Arhidux Austrii, dux Burgundii, Ștaîrilor, Carintii, Carniolii, Marhio Moravii, dux Luțemberga, cei din sus și cei din jos, Silezii, Virtembergă, și Teca, prinț al Șvabilor, graf al Alzației, Marhio preluminatei imperii al rămului, Burgovii, și porta al Slavoniei, cei de sus și cei de jos, Luzații, Domnul Marhia, Naona, Salinii. De vreme ce mărireii noastre cu milostivire așa s-aŭ voit, neguțătorilor, Greci, prin cel iubit al nostru Hardél, făcând negoția, s-aŭ lăcuié a lege, întru dînsul, cu milostivire diploma a da, s-aŭ pus memoriali, neguțătorilor greci innainté rânduitei comesiei noastre, afară orașani ai orașului nostru al *Brașovului*, ce să numește Bolgarsek, cele de demult slobode având, cu jalba aŭ pus înainte, și acești în-

tregi, pentru întoarcere cu plecare aŭ pus, Noi, socotind pricină dela cé zisă dela noi rânduita comesiia ce néu pus înainte, și milostivă noastră voiré cerșind, după rânduiala această precum urmază, prin diréptă a lor cereré, am voit a dăru, cu care înștiințéz.

Întâi : Că de vreme ce néu spus fiind afară orașul Bolgarsek, făcut de Rumâni, Greci și alt strein norod, întru care fără de toate contradicții, saŭ împotriva sloviî a burgherilor *Brașovului*, aŭ lăcuit, și acolo lăcuié și casele, sale au tocmit și aŭ făcut, familii saŭ rudeniî prin nunta, cé leğuită aŭ înmulțit, economiia, saŭ tocimala moșiei aŭ agonisit, gruntu sau locul oldelor aŭ cumpărat, fără preiudițiia slobod și leğuită orășanilor, și acuma acolo lăcuiitorilor nu am găsit ca să-î oprim de această slobozie, pentru această or putia cu această slobozire oare cine va fi putérnic, cu cheltuiala sa casă-le tocma asémine, luminate largi, și cu mult preț, că lumina această mai vârtos orașului cuvine-să, decât zavisteei, iară casă-le care vor fi căzute s-aŭ surpate, să fie sloboz a le înoi, căci nețesitas iaste (adecă trebuinços saŭ cuvios) lor ca să fie întru orașul Bolgarsek, cel din nafară de cetate, neapărat întru rânduit locul la vr-un unguleț, slobod casele din fundament tocma, numai să nu fie aproape de zidul cetățiî, și să nu fie smintéla lor, și să cumpere funda casele

în oraşul cel de afară rânduit şi tocmit, oldele la otarul *Braşovului*, numai cu slobodă cumpărare burgherilor, care aŭ slobozîia ačasta, lăsate saŭ făcute, precum iaste obiçaîul, cu înştiinţare prin trei zile ale Duminecilor, şi daca prin magistrat oraşului cinstiré lucrului dintr-altă parte îngreunate să vor vedé, saŭ să nu fie ačasta tocmala diréptă, atunča recurs saŭ scăparé să fie la instanţile céle înalte, al nostru tesaurariat, adecă cătră mai marele Graf a norodului Saxilor, cununiile ca şi alţ burgheri a oraşului, cu ştiré birăului celui mare, aşa şi ei, întru alte după obiçaîul său şi după légia cé véche să poate face, şi familiei lor în oraşul cel dinnafară ce lăcuesc.

A doao : Precum aŭ fost până acum slobod neguţătorilor la oraş al său vin a aduce, şi acolo îl ţine, cu ştiré a birăului cel mare, aşa şi de acuma să fie slobod lor, numai supt adevărate sémne, şi cu ačastă socotélă, ca să fie vr-o înşelare saŭ hamişag cu osăbită vânzare, din care va eşi preiudîiia oraşului, la oraşul pentru osăbită masa sa, şi pentru casele sale a adu, ačasta odată spre vedéré am făcut, pentru intraré cu acest vin nimé să nu apere, precum şi cel ce vor rămuniă, vin, cu vasele să-l vânză, numai să nu fie spre preiudîiia oraşanilor şi burgherilor noştri osebită saŭ ascunsă vânzare.

A treia : De vreme ce burgherii noştri au tocmit clopoşel pentru această pricină, că cu glasul acestuia să vesteşte sloboziré târgului, când să va da semnul său véste cu clopoşel acesta, atuncea va fi slobod precum şi burgherilor aşa şi grecilor, grău, orz, victuală, a cumpăra, dar numai nainte, fiindcă şi burgherilor oprit iaste şi nimăruî, numai varşarbirăului slobod este, ca să cumpere pentru tréba oraşului, sau a obştiî, căror singuri pentru tréba de obşte cumpărare slobodă ca nişte răsplătiré a fi, aşa am voit care lor cuvine-să.

A patra : Boltele socotélei lăcuitoilor lăsăm, cariî sânt mai mari burgherilor, după sloboziré osăbită, precum afară din cetate fiind, şi cu dăj-dile, cari sânt îngreuiaş, până acuma au fost slobod cu rif a vinde şi cu funtele céle mici, aşa şi de acuma slobod să fie, cară cu mai mare le măsurî, sau pă groşit a vinde sloboziré aşijderé cu milostiviré să dă.

A cincelîa : De or vedé pă sine când-va, îngreuiaş la rânduiala contribuîi, s-au întru alte mai mari greutăş lor sau lucruri, numiţi Greci, atuncea să fie slobodă scăparé lor la tesaürariat, şi de acolo la cămara noastră a curţiî.

A şasîa : De vreme ce mai nainte pomeniş Greci neguţători treiré şi ţineré neguţătoriia având,

și neguțătoria cu sarcina cailor știind purta, drept or fi că pentru cei pomeniț, nu spre economiia saũ spre avuțiiã osăbită, numai pentru neguțătoria rânduieț cai, precum dela greutatețile proștilor, așa și înainte slobod să fie, fiindcă nici o gré apăsare noao nu ni să véde, că la orașu și afară din oraș, destul pentru cai aceștiã, fără ai neguțătorilor cai, nu să găsește.

Maĩ vârstos:

A șapté: Numai de céle oprite să nu fie, precum rachiũ și beré între ce chip a face, sloboda saũ putéré acéștiã a face pentru trebile a casei precum intru acel chip pâine a coce precum și alț burgheri orașanilor, așijderé și grecilor neguțătorilor slobod orũ fi, care toate împreună pentru trebile ale casei, nu spre neguțătoria saũ agonisiré găzdașagului să va putia înțelége.

Maĩ pre urmă: Nu mă indoescũ pentru nescaré a burgherilor nostri saũ Maghistratului a *Brașovului*, pentru țidul prin Maĩuțiiã orașului date, platiré ce spre fieștecare vamă, așa semine se fie, că harmițiiã cé noao, aça odată din neguțitori platita, altădată nici într-un chip să nu luaț, cărorã așijderé tãmplăr fiește cum alte, precum dela domni amalitarilor și nemeșilor, și însușilor neguțătorilor a *Brașovului* Grecilor obidi făcute

sânt, supt multe tituli cu sila făcută luare, cu ačasta tare poruncim și oprim, neguțătorilor Greci, întru tot felul de neguțătorie fără de nici-o supărare saŭ zmintelă inlăuntru saŭ afară la provinția, când vor plăti ce să vor cuveni noao, pretecția saŭ apărare noastră împără-tescă și crăiască deplin dăm, și pentru mai multă înpotrivă fiește-căroro neguțătorilor, tyrbatoriia saŭ protivnici cu asecurația saŭ slobodă spețialn, țesaro crăiască protecția scrisă, Noi întru toate și toat de cbște toat neguțători grecești ce să atinge diploma, voidu-se noao cu milostiviré a da lor, și pentru mai mare întăriré, cu a noastră mână scriem și cu a noastră țesaro-crăiască pecete întărim. Dat-am la orașul nostru *Vienna* al Aŭstrii în luna lui Septem. 16. dă zi. 1701., creirei nostri al Rămului 44., al Hungariii lor 47., al Ceșilor 46., anul.

Leopold (L. S.)

Godhardul i Henericus.

Graf de Salburg.

Spre porunca osebită alesului împărat

Iacov Andrei Graf de Brandis.

Ioanes David, valm.

II.

O altă traducere a acestei diplome, făcută de dascalul Ioan Stoïca la a. 1775., cu cheltuiala juratului Ioan Vlad.

Noi **Leopold** din mila lui D(u)mnezeu ales Răm-lenilor împărat, totdeauna pré fericit, Germaniei, Hungariei, Bohemiei, Dalmației, Croației, și al Șlavoniei crai, Mare povățuitor Austriei, povățuitor Bungurdiei, Strii Corintiei, Carnioliei, Stăpănitori Moraviei, povățuitori Luțanburghiei cei de sus, și al Sleziei de jos, precum și al Vitinberghiei, și al Toției, cap Șvediei, Graf Hamsburgului, Tirolis, Feretis, Chiburghiei și al Goritiei îndreptător Alzației. Moștenitor Sfintei împărăției Romei, Burgoviei, și Luzației cei din sus și cei din jos, Domn Marchiei, Șlavoniei, limanului Naonis și al Sărilor său ocnelor.

Dupăce împărăției noastre Milostivéște néu plăcut, neguțătorilor Grecilor, cari în iubită țara noastră Ardélului să negustoresc, său într-acé țară loru-ș case și așezământ iș aleg și iș fac, pré milostiv decretum a le da, său adus înainté rânduitei comisiiei noastre împărătești, jebile neguțătorilor Grecilor de lângă cetate noastră a *Brașovului*, anumit Bolgarszeg, arătând stricaré slobozeniei lor cei de demult, și a aceiiaș slobozenii întoarcere cu umilință cerșind. Așa dară și noi cunoscând pricinile prin mai sus numita comisia noastră împărătescă

noao descoperite, loru-ş pré milostivă voia noastră împărătescă într-acesta chip precum mai jos urmază rugăcunile lor întărindu-le prin acesté vestim.

Intăi. Fiind-că mai nainte de pomeniré ome-nescă din susul cetăţii în Bolgarszeg, Rumăniî, Greciî, şi alte némuri streine aũ lăcuit fără nici o împrotivire a Braşovenilor saũ a cetăţenilor şi acolo aşezământul său puindu-ş, ş-aũ zidit case, némurile sale prin căsătorie léu înmulţit, sămănătură trebuin-čoasă aũ făcut, saũ aũ plugherit, funduşul şi locur de arătură ş-aũ căştigat, fără zmintéla legilor cetă-ţeşti. Nu aflăm pricină ca să să poată aceléş né-muri din Bolgarszeg şi acum despre acesté a să opri. Facă-ş dară case fieşte-care după puteré sa, de vor avé mijlocire măcar cât de vederoase, măcar cât de desfătate şi scumpe fiind că ačastă pohvală judecăm a fi spre folosul cetăţii iar nu spre pizmă cetăţii, iar céle cazute şi stricate să le înoiască, fiind-că ačasta iaste de lipsă gazdelor, să aibă voe slobodă în sup. oraşul Bolgarszeghî case din temelie a ridica şi să nu fie strămtaţ saũ îmbulziţ la vre-un unghî, însă să nu fie așa apropiat de zidurile cetăţii ca să strice cevaş, cumpere-ş funduşur şi case într-acelaş oraş, aşijderé şi pământur de arătură în hotarul cetăţenilor, însă cumpărătoaré mai întâi cetăţenilor să îngăduiaşte, făcându-să după obicéi în treî Dumineci ştire de obşte, şi déca oareş-care parte prin preţuiré Maghistratului, s-ar îngreuiă saũ ar vedé a să păgubi, să aibă curgere la cei

mai de sus, sau la camera noastră, aşijderé şi la comisul naşionului săsesc. Căsătoriile precum la alţi cetăţeni aşa şi lor să le fie slobode făcând ştire judeţului cetăţii, însă după legé şi obiceiul lor cei de demult, să şi le săvârşască, şi familiile lor într-acelaş oraş să-şi le aşeze.

2. Precum şi până acum aũ fost slobod aceiaş neguţătorî vinurile sale a le aduce în cetate, şi acolo a le ţiné făcând numai ştire judeţului cetăţii. Aşijderé şi de aciia înainte aastă slobozenie loru-ş să să îngăduiască, însă supt semn anumit, şi supt pază, ca nu cumva cărcumărindu-le cetaté cumva să o păgubéscă. Iară afară din cetate la casele sale să-ş poată scoate de trebui ța mesii lor, din vinurile lor céle mai nainte băgate în cetate, şi nimené să nu-î opréscă, precum şi ce va prisosi din vin, cu vasul să şi-l poată vinde, cu un cuvânt, numai cărcumăritul pre supt ascunsu împrotiva cetăţenilor li să opreşte.

3. Fiind-că cetăţenii noştri din *Braşov* s-aũ scotit a-ş face un clopot anumit prin al căruia sunet slobozeniia târgului să să vestéscă, făcându-să dară prin acel clopoţel ştire, sloboz vor fi precum cetăţenii, aşa şi Grecii, grăũ, ovăş, şi alte trebuinçoase de mănecare a-ş cumpăra iar nu mai nainte. Fiind-că ačasta nici loru-ş cetăţenilor nu iaste slobod fără numai vaşarbirăilor, căroră pentru lipsa de obşte cumpărătoaré mai nainte li să îngăduiaşte.

4. Ridicare bolților după plăceré lor li să îngăduiaște însă cetățenilor totdeuna lăsându-le mai nainté loru-ș moștenire nevătămată, și p'cum pân acum Grecilor din Bolgarszeghî, și celorlalți care daū dare, aū fost slobod, cu cotul și cu cumpăna a vinde așa și de acii înainte, slobod să le fie. Iară în prețurile céle mai mari saū a vinde cu ridicata slobozenie dăm tocma și celor streinî.

5. Oare-când să vor îngreuia saū prin aruncare dajdiî saū prin alte or ce fel de supărări mai mari, atunci Grecii să aibă a năzui la tezurariiat și de acolo la cămara noastră împăratéscă, adecă la curte.

6. Fiind-că numiții neguțători hrana și îmbrăcăminte lor cu neguțatoriia sa și-o câștigă, așijderé iarăș neguțatoriia sa, prin mijlociré cailor săi cu samară o poartă, cu dreptate iaste ca despre cai lor aceștiia, cu carii nu altă deosebî a lor folosință fără numai neguțatoriia sa o petrec. Bună pace să aibă de toată povara prostéscă, așa și de poște, căci că nu să véde noao a fi vr-odată așa mare lipsă în care să nu să poată găsi la cetățeni și la alți lăcuitor, cai de prisosit, afară din cai neguțătorilor, și fiind-că

7. Fierberé rachiului și a olăvinei măcar ce fel să fie nu iaste din numărul băuturilor celor oprite, voe vor avé a fierbe pe séma casei pecum

și pită a coace numiții Greci neguțători, întocma ca și ceialalți cetățeni, și orășeni, această slobozenie să înțelege, și despre alte ori ce fel de trebuințe spri lipsa caselor sale, iar nu spre vre-o neguțătorie or cum și ori în ce fel.

Maî pre urmă nu oprim nici pre cetățenii noștri saũ pre Magistratul *Brașovului*, pentru țedula care o va da fãnoğul cetății ca să nu poată lua hotărâtă plată, însă precum și in alte locur această plată hotărâtă, așa să fie de cumpătată, ca nu cumva să să împotrivască cu harminția care s-aũ plătit odată noao dela numiții neguțători. Cu acest prilej și altele până acii ori ce felii de trãsuri și supărări făcute saũ prin cătanele noastre, saũ prin Domnii țării, și numiț, saũ prin cetățenii *Brașovului*, împotiva Grecilor și neguțătorilor, foarte tare și într-adinsu oprim, și Grecilor neguțătorilor a-ș să-vârși cu bună pace neguțătoriia sa, cu toate, și cu ori ce fel de marfă, înlăuntru și afară de țara noastră plătindu-ne céle ce sãnt de plătit. Dãm povățuiré noastră cé împărătéscă și crãiască desã-vârșit, și încă-ș pentru maî mare adeverință împotiva turburătorilor de neguțătorie. Acéste ale noastre deosebit împărâtești protecționalișuri saũ povățuirii, întru toate și toate cuprinzând și pentru toț neguțătorii înțelegând, la diploma noastră le scriem, și lor pré milostivește le îngăduim. Și iarăș pentru maî mare întãrire acesté toate cu iscãlitura noastră și cu pecetnicul nostru înpãrãtesc lém întãrit.

Dat afară din cetatea noastră a *Becului* la 16. zile ale lunii lui Septemvrie 1701, împărățiilor noastre anume a Rămului la anul 44. al țării Ungurești 47. al țării Bohemieî 46.

(L. S.)   *Leopold.*

Gothard Henrih.

Graf de Șalburg.

*Din porunca alesului Domnului
împăratului nostru*

Iacov Andrei.

Graf din Brandiș.

Ioan David voalm.

III.

1723. Iunie 10.

*Preoții și reprezentanții bis. arată cum au esoperat
dela magistrat scutirea Rumânilor dela măturatul târgului.
(orig.)*

Anul 1723. Iun. 10.

De ačasta, am vrut să vă facem știre fraților și filor pre cariî D(u)mn(e)zău va rândui pe urma noastră purtători de grije acestuî oraș și sf(i)nteî besérecî de aici din Șchéii *Brașovului* ce să zice Bolgariia, pentru că de oare câtă vréme mai nainte, nu știm cu ce meșteșug s-aũ fost scos țiganiî din măturatul și rânitul târgului, și mătura și râniia săraciî Rumâniî dajdniciî aî acestuî oraș, decî noi cest rând de oameni, cariî mai jos ne vom iscăli, ném socotit și cu toțiî am mers la măriia-sa domnul *Ștefan Filșteh* județul cel mare, și măriia-sa domnul *Gheorghie Draut* județul cel bătrân, și la domnul *Volf* tatăl suteî și la tot cinstitul sfat, și cu mare umilință precum să cade ném rugat și aũ slobozit pre săraciî noștri dela acé slujbă și aũ rânduit să fie iară Țiganiî cași mai nainte. Decî noi am cerut și o cinstită carte, pentru sloboziia acestuîa lucru, și așa neũ răspuns, că nu ne vor da carte, ca acéiia, ce numai vor scrie la catastif in cinstitul sfat și în

catastiful sutei, ca să să ție minte, numai noi Șchéii să avem a cerceta din județ în județ, aducând aminte, ca să ni să ție această slobozie, pentru această noi am lăsat această scrisoare, ca cei ce va rându D(u)mn(e)zău în urma noastră, să știe cum să vor chivernisi. Și această iarăș néu zis, că orî ce supărări ni s-ar întâmpla în vremi, să cutezaț cu îndrăznire și făr' de rușine, să céreț ajutori și direptate la cinstitul sfat, și veț afla. Pentru că așa ni s-aũ făgăduit măriia-lor și pentru întărîre credinței, punem și pecété beséricei, și ne iscălim mai jos, toț cei ce ném aflat într-acastă vréme.

(L. S.) *Și am scris eũ pop(a) Radul Témpe,*
cu zisa frașilor.

Eũ pop(a) Theodor . . . (?) mart.

Popa Statie . . . (?) Grid.

Eũ Pătru goceman.

Eũ Petcu goem.

Eũ Tănasi Zaraf.

Eũ Radu Pădure mar.

Eũ Stan Mihaï Munténu mar.

Eũ Ioan Șoanul mar.

Eũ Dumitru Nan mar.

Eũ Radu Pricop.

Eũ Costandin Dan.

Eũ Petcu Inașul.

Eũ Pătrul Buburusia.

Eũ Radul Dumei mart.

IV.

1725. Septembre 24.

Magistratul Braşovului stabileşte unele puncte de învoială între locuitorii din Bolgarseg şi Dirstarî. (orig.)

Wir Richtere, Honn, Senior undt Rath der Königl. Freyen Cronstatt fügen hiermit uhrkündl. zu vernehmen: Demnach heut untengesetzte dato vor uns, in sitzenden Rath erschienen sind, einige unserer wallachischen Vorstätter im Nahmen gesambter Inwohner der Bulgarey, éines; und denn die Wälker in hiesigen Walkmühlen, in ihrer aller Nahmen, anderen seits: und uns zu verstehen gegeben, wass gestallten sie, in puncto ihrer untereinander Lebenden Geschäfthen, als des Walkpreises und hin und her Führung der Kotzen in Missverständnüss gerathen, und zu dessen Rechtlichen Entscheidung uns gehorsambst angehen und ersuchen müssen. Wenn wir denn also die eygentliche Beschaffenheit ihrer Streittigkeiten zur Überlegung angenommen, und selbige der Billigkeit und alter Gewohnheit nach, wohl untersucht; als sind pro decisione causae, dieselbe in nachgesetzte Puncta verfasset, und concludiret worden. Dass:

Erst. den Preyss des Walkens belangende,

1. Von denen sogenandten Lossungen, so ge-

stärket und von beeden seithen rauh oder zottig sind, gezahlet werden sollen . . . . . k. 6.

2. Von denen weissen und einseitigen. „ 5.

3. Von denen Pokrotzen insgemein . . „ 3.

Worbey aber dem Wälker unverwehret bleibet, von dem gesetzten Preyss, an ein oder andern nach seinen guten Willen auch etwas nachzulassen:

Wie denn auch dem Belger in seine Willkühr gestellet bleibet, wenn er seine Waare zum Walken übergeben wolle.

Zum andern die Fuhr betreffende, sollen die Wälker gehalten seyn, die Lossungen und Pokrotzen durch ihr eygen Fahrzeug abzuholen, und wiederumb, ausser wass auf dem Markferkauffet wird, heimzuführen. Worbey aber sie Wälken die Freyheit haben, wenn ein- oder anderer das Walkgeldt nicht erlegen könnte oder wollte so viell von denen Kotzen zurück zu halten, als seine Forderung aussträget; bis er bezahlet wird.

Zum dritten. Dieweile unterschiedene Klage wegen übler ausfertigung der Kotzen vorgefallen, sollen 2. Persohnen ex parte der Belger, und von seithen der Wälker auch 2. als Schaumeistere Bestellet werden, so auf eraugnete Klage die Kotzen besichtigen und entscheiden sollen. Wenn aber etwas straffälltiges hierbey befunden würde, soll solches vor Gericht gebracht, und der Wälker nach befinden gestraffet werden.

Damit nun hiebevör beschriebener Verordnung nachgelebet, und selbige steiff und fest beiderseits observiret werden möge, haben jeder Parth ein gleichlauttendes Instrument unter gemeinen Statt signet gefertiget, ertheilen wollen.

So geschehen **Cronstatt** den 24. Septembris
An. 1725.

(L. S.)   Commi...-Ampli...

Senatus sig. et extradat.

per

M. Schneewis.

Jurat. ac Notar. Coron.

V.

1733. Aprilie 20.

Spese făcute la Sibii în afacerea obștii din Schei.

1733. Ap. 20.

Cele ce s-au chieituit la Sibii, pentru tréba orașului *).

$\frac{1}{4}$ tei	f.	1.02
5 punți zahar 63	f.	3.15
Și inașului al mării sal(e) secretarișilui.	f.	1.05
Datu-s-aũ și chirigiului	f.	3.74
S-aũ dat și la gazdă în Sibii, pentru cel(e) trebuinçoase	f.	4.60
S-aũ dat și la fân.	f.	5 —
10. ferdel(e) ovăs 15	f.	1.50
		<hr/>
	S. f.	20.06

---

*) Vezi: „Ist. bes. Schéilor“ pag. 119.

VI.

1735. Octombře 12.

*Punctele din reprezentațiuneu Rumînilor din Șcheș
cătră magistrat.*

1735. Oct. 12.

Pariîa suplicatului, care s-au dat la sfat.

- 1) Să nu să améstece domniî în judecătîle ecli-
siastice (beserecești).
- 2) Besérecî să să facă orî în ce sat va trebui, și
crucî să să pue orî unde să află creștini.
- 3) Pentru vin să-ș poată aduce orî cine pe tréba
casei lui din viile lor, și de struguri să nu dé
vamă la amândoa porțile cetății.
- 4) Pentru oameniî, cariî lucréză la cetate făr
plată.
- 5) Pentru dajde că foarte iaste greū oamenilor
noștri.
- 6) Pentru săraciî orașului cum îi duc de-î închid
pentru dajde, cu mic cu mare ca pe vitele.
- 7) Pentru croitori și cojocarî, și alte meșteșuguri
ce ar puté să lucréze oameniî noștri, ca să fie
sloboz.
- 8) Pentru că nu sântem sloboz a vinde în Șchéi
nimic.

2*

- 9) Pentru bolte să fim sloboz cu ușa la uliță ca și alți cetățeni.
- 10) Pentru casele besérecei, să fie slobode de cfartir.
- 11) Pentru dijma, care iaŭ popii săsești dela popii rumânești, de pă pământul bisérecilor rumânești.
- 12) Pentru pânză. care lucră fămeile noastre în casele noastre, ca să nu o mai ia pânzarii.
- 13) Pentru datul oilor, care ernéză și veréză în țara muntenescă să nu să ia.
- 14) Pentru măcelari, să fie sloboz cași mai nainte.
- 15) Pentru lémnele, care duc în poartă rumâni să nu să ia.

iproci, iprocî. etc. etc.

Pentru lână, bumbac, tăbac, brânză, scumpii
iproci.

Pentru grădină, că léu luat scrisorile.

VII.

1736. Aprile 30.

Scrisoarea județului și a magistratului, către Fridenberg plenipotențiarul obștii din Schei.

Copiia.

Din scrisoaria județului și al alților a magistratului, č-au scris domnului de *Fridenbergü*. Aprilia 30. 1736.

Scrisoaria dela domnul Grafü a naționului *Pausner* la poșta ča de curändü, cu toată cinstă am înțeles, precum cu graba domnul aghintü *Matulai*, către dumnevoastră indireptéză răspunzü aceșilor orășani rumuni, cari au dat suplicația mitropolitului al *Belgradului*, iare pintru cel rămas răspunzü, ce au pus înaintea, așa néu arătat noao întâi, cel mai pomenit d-nul grofü, întrăbate și jaluită punctumurile, și noi fără de zăbava ghegeneraliter respunz am dat lui și șpețialissime și punctualiter, de vor fi rămas aceștii Rumuni prin această instanția, se nu vor fi pus pe sine cu cele puse jalbele la prenalta Ecștelenția a Grafului comendirt ghegeneral, că ei singuri acește au lăsat, numai Ecștelenția sa comendirtü Ghegeneral au rânduitü o întrebăčune lor, ča feredelege jăluită și pre ei ca pre uni čalumniatori întru toate au găsit și pintru această ferădecinstă și cu lăpădare dela sine léu tremis și așa nimic mai mult

noi avem, numai cu ateta lucru lor se să sveșască, întru ačasta avem acuma fere de zăbava și fere de lungire vremenului poftit și răspunzuri și scria, cari și trimitem astăz pe poșta la domnul Graf, care întrăbând socotința lor, cum mai cu graba să ni trimit noao, iare noi nu ne îndoim că nu vor lua și domnul *Matolai* aghentă alt gând când va vede și va ceti ačastă și a leștilor netemeita relația, sau jalbă și pretenzia nu va cauta. Pentru ačasta ne rugăm noi în șpețialiter, sau pă rând dumitale, pentru voastra ajutorita iuriția, sau direptate, și ver-toasă operația, s-au slujba, pentru înpotriva respun-dere lor și fere de obraz înderzniré, întru alte amăn-doile acclo reuduieț întoarși se fie, că și așa fără de mărturisitoaria scrisoaria a gubernii au plecat, nu-mai se-i întoarceț și se-i trimiteț încoace, ca se adună la pace și la plecăcune pe toț Rumuni, pentru care și noi cu plecăcune și după vreme nu ne-om lăsa a sluji, întru alte apărăturilor cereștii recomănduindu-ne rămunem dumitale.

VIII.

1736. Aprile 30.

Informațiunile magistratului din Brașov, date domnului Pausner plenipotențiarul Ardealului, relative la plîngerile Rumînilor, adresate — prin mitropolitul Vicențiu Ioanovici — împăratului.

Copiă.

Din scrisoaria dela Maghistrat a Cronștotului, către domnul *Pausnerü*, din Cronștot în luna lui April 30. 1736.

Cu ce pricină întru acestu diștrictu și în orașu lăcuitori Rumuni, legii greceștii nu uniți, nescari dintru sine anume popa *Statie*, *Radul Duma* și *Gheorghie Hârsei* cu nescare minčunosă făcută iuresindicali, către domnul arhiepiscopu și mitropolitu *Belgradului* și a *Carlovți*, domnului *Vichentiä Ioanovici*, au tremis färe de nici o socotelă a să jălui, și ce nedirepț și nefăcându-se nici aflându-se tujbele înpotrivă noastră și în potrivă dirăpțeții, la numitü locul spre ča mai mare obida noastră cu scrisoaria au nderznit a se plinge, acesta noi dela dumvoastră cătră noi tremisă scrisoaria, cu mare minune și aprehenzia amü înțeles și de acolo voarte tare atinge se și de noi, nu numai minčunoasă jalba lor și înștiințare obiduită, ci cineva cu direptate socoti, cu plecăčune instanția înnainte pusă, va cunoaște încă că toț de obște cu persoanele și înnainte tuturor

noastri precum cu putere judecații obștei împărăteștii, așijderé cylinū orașului și naționului nostru, în vreme că de multū răpăusaților crăilor și firștilor nostri, cu m(i)l(o)stiviré și sloboziré noao dată privileghium, întru toate având derăptețile și judecata sa, întru bună stare neclătītū a se ține, și spre acele nedirepte, și minčunoasă informele și pretenziele, precum se arăta din punctū până la punctū părănd temeitū răspundemū.

Intăi de obște numai în știré facemū la începutul, că o scorniré nu trebuinčoasă, cari așa prin orașele lăcuesū, zicând dirăptățile împărăteși și a cetățānilor și obștiia să vor înșeza întru munițiपालniā, sau cumū zic proști purgheri, și întru lăcuitori și cari vor veni din lături, sau goști din alte părț, sau oare cum întru alt chip se vor numi, asemenea precum acești cari lăuntru în cetate lăcuescū și cari sânt cinstei înpreunaț, aceștii cari lăcuescū lăuntru în cetetile sau în orașele, n-au putere, nici sloboda, sau venitul precum cetățāile așijderé și aceștii suptū cetate ačasta supuș orășeni, sau diștrictū și lăcuitoari rumuni, numai ca uni lăcuitori sau cei din lături veniț și purgheri din afare slobod, dintru care neağunsere slujbe la întrăg sverșitul nici într-un chip, nici cu o direptate nu se va sverși.

Pintru că de vor și vre ei întru ačastū mai de sus orașu, a sa avuția casei ave, dare putere orașului nici cum nu i se vor da, numai singuri cu sine a lucra la locurile cele date lor, pintru care și ei, către noi ca către instanția sa, smirenia și

căzută plecăcune a da, și ačasta-î încă mai mare, că ei nici cum nu vor pute arăta, nici s-au arătat când-va, că ei sau stremoși lor, cu diraptă pricina să vor fi împreunatū către putere sau iurisdicția orașului, sau a noștri anteșori, cari au fostū mai nainte, se fie dat macar unū punctū mai mic, iave sau în taina, numai încă ne păzește pre noi întru că căzută cinstă și puteré, nu numai preșcripția sau scrisoare de multū trecută vreme. Numai zic noao prin ačasta și acestū cuvântū: cine-î slavita nația Saxonilor la Herdelū, și așa a nostru oraș de răpăusaț crai Hungurilor, și firști, cari au fostū la Herdeli, cu milostiviré daruitū, și cu a nostriia vrednică și credincoasă slujba, încă și cu sângele răscumpărate privileghii a naționului spre temeul Saxonilor, de care nici un Ungur sau cine-va nu va pute nimica înpotiva zice, dare Rumuni, sau Bulgari și de vor fi trebuința, noao prin putința estă, după tãmplare și pricină, avândū la mână mărturii cele de de multū ale arăta, care nu cu greutate batârni noștri, și nu amintrele, numai prin plecată rugăcune și multe cerere, către ačasta au adus, că ei prin anul 1392. pintru lăcuire aci în orașu noastru sloboziré au dobândit, și atunce lesne au putut face, că ei numai pe vreme sau rugat să redice besereca sa la orașul cel din afare, că ei mai nainte sau rugat cu plecată rugăcune la maghistratū pintru slobozire, încă către ačasta și voevozi lor, adecă a Rumunilor *Negoe din Basarab*, pintru ofiția lor și recomandația prin magistratul, pentru întăriré lor

slobozire au cerut și de atunce vede-se și au eșit
obișaiul ala, când-va muri un preot întru ei și vor
vre se pue pe o'ltă, un lucru ca acela fără știré și
voiré a magistratului n-au fostă slobod, pintru care
obișaiul celū vet, până acuma tare s-au ținut nu
amintrele, cum or fi că se ne mestecăm noi întru
exerțiūm legi lor, numai atăta ne mestecam noi,
ce se cuvine direpteții și puteri noastre, prin care
văzută se fie ce omu sau ce persona or fi, care
va să se învredniască se fie în cinul preoții, întru
oameni cari sântū supuși supt iurisdicția noastră,
fere de glăva sau fere de confuzii se fie cum se
cuvine preotului, pintru checi prin unul hitlenū sau
fere de pace preot, care va pune nește minčunoase
cuvintele în capu nepreceptū oamenilor, mare pre-
iudiția sau paguba pote face unul ca acela împo-
triva nostra și multe fel de pricini or pute scorni,
noi de ačasta nu trebue se ne miram, că numiț
jăluitori la nesocotéla ca ačasta de or veni, că ei
întru gândită greutate lor, așa cu graba la începutul,
iurisdicția gruntu nostru să agonisesc, nu avându
nici la o vreme că trecută putere că se fac cercară.
Noi protișteluim și în potriva stămū soleniter, ačasta
lor slobodă scrisoare oprimū toate legii și judecații,
și că începută lor, și data instanția sau obida în-
potrivă noastră, în totū chipul satisfacția, precum
aci așa și într-alt locul om cauta, că noi numai
cătrecătre acestū lucru mai aproape sântemū, și toată
cine-va pricepe de neadeverul și fără de Dumnezeire
lor și vină lor lesne va cunoaște, și așa noi întru

ačasta a noastră scrisoare din punctū până la punctū omū arăta și omū răspunde tujbele lor, și ce den parte stângă au referiruitū sau informația minču-noasă dat, și din altă parte cu ce puteré noi venitul către unul și către altul avem.

1-mo. A noastră căzută către noi cercare, pintru turbația fere de măsore întru iurisdicția lor ča beserečasca, sverșită dreptate și lucrur cari se cuvin dirăpțeții, precum desparțiré mueri cu barbatul ei, așijdere bigamii și poligamii și făre de a nostra poruncitoare scrisoare, ca se nu cutéză preotul cunună, așă sântū dentăi până la sverșitul cuvintele lor calumniū, sau obidi nainte lumii, dela jăluitar, în veci nime nu va pute arăta, căce precum mai sus la ghegeneralna, adeca publicna scrisoaria arătată estă, că nici într-un chip, precum la vreme ča mai de demult, așă și acuma, iurisdicția lor osăbită nu se va da, și așa cine-ș dela sine va pute înțelege, că ei întru ačasta nu vor pute fi turbiruiț sau supărat, că nici un răspuns fundamentaliter n-au, numai întru ateta lucru beserici lor atinge-se și de noi, fere judecata sau iurisdicția prieteșigului sau apărământului, de vreme ča de multū noao întru besereca lor avându se, așijdere prin punere unui preotū când rămune poporu vacantū, običaiul de multă vreme amū avutū, pintru una mai mare zavistiia este, că ei noao zic, că noi pă bărbat și pă muera desparțimū, și facemū bigamii și poligamii, fiindū că lucruri cununiilor întru barbat și muera la Saxoniū, unde

daca greșește cu cazna trupăscă i căznescă, sau cu
ca mai de pre urmă suplicația după obiceiul înainte
magistratului voră judeca cu direptate, și așa întru
tot chipul, amândoile părți, când se va găsi pricină
sau vina de despărțire, i tremitem la preoți 'or, și
despărțire cununii după greșala barbatului și mueri
dela ei se sverșește, numai strafă sau eczeuția
dela noi se va aduce, cu ce pricina, și cu ce direp-
tate dintru această înțelegere poligani și biganii ur-
mază, dumnevoastră după voastra prenatală socotela
lesne poteți cunoaște, de vor și așa adevarat căt
nu ni-e roao în știré, că o muere despărțita dela
barbatul său, fiind viu încă barbatul ei, sau în-
preună cu altul, și dintru această se cunoște poliga-
mia, de care nimene altă nu-i vinovată numai
preoți Rumunilor, cari pe acești doi au despartit,
și această despartita muera împotriva plavili și ren-
duiali beserici grecești cu altă barbată sau cununat,
și noi nu putem înțelege, cari nici nu știm ateta
pă Rumuni cari sântă în orașu, așa cu graba întru
astă vinovaț fac, întru alte nu-i mincuna că nu-i
slobod fiește cine de Rumun fere lițenția noastră se
să însora, care și întru alte orașele obiceiul este,
pintru pricina asta, ca să nu înple orașul cu bitanji
și cu oameni nebuni, nici toați de obște pintru ago-
nisire casei fere despărțire se vor slobози, din care
făre de sama norodului și orașului paguba era, cum
povestuescă istori întru acestă fiește cine înțelept
acestă bun obiceiul va lăuda mai mult, decet una

osăbita zavistie, precum și dela noastri nepreceptuți orașani, întru ačasta se va arăta.

2-do. Intru a doile punctū s-au jăluitū ei, că noi n-amū slobozit lor nici besereca se înnoescă, nici de iznova se fac alta, încă și țintirimū cu gardu se îngrădescă, nu socotindū privilegii lor, care au în mânele lor, că acuma este petutindere opritū färe dopușteniia sau fere de slobozire pre luminatei curti înpărâtești, nici unde nu-ı slobod besereca de iznova se face cine-va și așa ačasta în putere noastra nu ste, întru acestă tămplare a para sau opri, numai acesta este fere fundamentū cuvântul, se fim oprit noi ca se nu înnoescă besereca și altele la besereca, care s-au văzut mai nainte oare căș ani, când au zidit oltarul lor, atunce din parte noastria nime nu li-au oprit, așjdere și pintru țintirimu la mormintele, de care nici cum nu ne putem pricepe fiește unde la diștrictu noastru solițitația se fie oprita dela cine-va că se nu facă besereca, și să nu îngradescă locul beserici, prin ačasta și de acesta nu ne dovedimū, că jeluitoari sau orașani noastri și osăbite persone, macar întru că mai mică inșpecția, sau cautare spre lucruri a diștrictuluı, sau întru Rumun a diștrictuluı nostru, și întru acestū lucru aceștii numai cari lăcuesc aci nescare gând au, ei singuri până la o vreme pintru unele ca acele să vor ruga, întru care și cuvine-se lor, care este fără de științare lăcuitoari noastri totdeună or fi lor neopritū.

3-tio. Pintru rându vinului ce se atinje ne-ghirase, sau răspunde-se că tuturor lăcuitor din *Cronștotu*, vinu lor și struguri la Volahia având viile, tuturor slobod și fere limitația intra în cetate slobod estă, acește informele sântu destănga și care nu se găsescū, numai inpotriva încă, că singuri Nemți purgheri cari au sloboda orașului, mai multu de patru buț dela viele sale nu sânt slobod aduce și ačasta numai pă lângă rânduita la obștina 100 fl. acuma numai trecutū, fere de socotela asemenea precum și Rumuni a legi grecești neuniți, împărătesca impoziția pletescū, care pintru ačasta facū și e făcută pintru o economia vinului orașului nostru, și vestită este, asemenea inpotrivă este și ačasta obida, care au pus înainte, că sântu îndămnați cu voia sau färe de voia se vänd v'nu lor purgherilor noastri precum vor vre ei, și așa dela ei se cumpäre cu prețul mare când trebue lor, pintru cându-i neșesitas. Așa trebue se fie, de vorū amintrele p'cina intru ačasta se va schimba, în totū chipul purgher spre obștina lor 25 fl. va contribuire și așa din parte protivnica jăluitori de nescar persone îndămnaț vinul aci în loc îl vinde, dare țara toată i deșchisa lor, și ei au ača sloboda ca se-l ducă și se-l vinde, cându-i voia lor, și de vor au acești buni jeluitori amintrele, se nu fie precum singuri lor au scris, că ačasta ușora impoziția de struguri, și de unt s-au auzit, pintru che ne și dpia rânduiala orașului, pria toată iarna numai pintru traba orașului se va vinde, dare avem sloboda pintru

măsele noastre de la rodul ce-au rodit la unele după proporția contribuției, nește vin se poatem ține, și de aceasta nimica de vie nu luam, că de multe ori s-au găsit, că la priudiciia sau împotriva orașului au vândut vinul, și împotriva rânduialii orașului cu multe chipuri au făcut, vin furișu întru sine au ținut și au vândut după neobičnuită rânduiala, și pe ascunsu prin altă cale au adus, sau supt schimbare strugurilor în buțele sau întru alte vasele având, pintru aceasta și noi văzând lucru lor cu hitleşigü făcut, amü mai redicatü taxa vinului pñă la vreme multă, și împotriva lor, cu aresta sau cu confiscăția pintru vinul furatü lémü pedepsitü.

4-to. Ce la punctu a patru saü jăluit, acește sănt toate numai scornite minčuni, și arătate criminații, că nici Nemțu, nici Saxü, nici Ungurü, sau Rumun, macar de ce legé va fi, când el lucreză lucru orașului ca un lucretori, pintru care plata sa sau païne are, și trebuie noao foarte a se mira pintru cuvântul aceasta, în potrivă dirăpțeții ce au pus, și cum nu s-au rușinat a scrie.

5-to. Acuma urmază punctum a cincele, ce s-au jăluit, că când se pune repartiția porții împărăteștii, pe cel mai suroman dintru Rumun a legii greceștii de cari se găsește până la o mia în orașu lor, și care numai câte o vaca are, mai multă porția arunca decâtü pe un protestantü carei mai mare negușitorü întru noi, și așa tot omul vede că

aăasta este numai o zavistie, care singuri cu sine purtând neputința refotira și înpotriva ste, numai oare ce și de noi atinge-se, nu se cuvine macar ăa mai mare casa lor se se numasca casa, ca mai semene sânt colibi decăt case lor, de lemnu și de gard făcute, micutele și scunde, de care colibi după informa lor sântă la 1000. de familii întru dinsele, nu cum ei cu minčună spun la orașu, după socotela în orașu, zidul nici unui Rumun nu-î slobod a cumpara, numai este mare diștanția, sau despartire dela cetate către deluri, și putemă noi fertalovati, că toate familii acește sau casele, precum dela chiria și din cărțile porții, nainte ochilor om pute arăta, că asemenea și mai mult de cei bitangi și cari umble lume înzădar sânt, cari la un locă nu șed multă, și așa să tămplă de mu(l)te ori când iasă exactoră care stringe porțiu și merge încolo, toați se ascundă și nu iasă afară până nu se va dela ei exactor, prin cari la tot anul a tria parte de cvantum ce se arunca pă dănși remune reștanția nestrănsa, și de acești nimica nu se pote scoate, dare purgheri Saxilor tare țindu-se și dela orașe nicheir nu departatu-se, numai cătu-î mai prin puțină färe de lunjime, dătoria domnescă după direptate cu voia dau, dintru care din tot nu cu temeire alț relații, sau adunare, și iare ajutor dela orașani noștri lesne dela fiește care se va scoate.

6-to. Ce la punctu a șasele s-au zis, că noi pintru ăa mai mica greșala, färe de nici o întrebare

de vină pe oameni la înprisoară punem și căznim, și ștrafuem dela ei, acesta iare-î o mincună nici se vor pute arăta, greșala că mica, întru care ei mai mult vinovaț sânt, mai vrtoș cunoște-se nebagare de sama lor întru rânduiala împărăteștei porții, sau întru altă datoria, sau întru alte asemenea extraorbitanții, pe cara dreptate noastră ștatutorială, fere de socotela fiește de care nația sau leğa va fi, fără de desparțire acest sau alt ștrafă va pune, și cu adevarat întru alte pri oameni aceștii, și a lor rânduită contribuția, nu după faptele lor caștiga, sau după cum fac ei cu eczeuția se-î cautăm, or pute slujbele cele mare pe lânghe ačasta lesne răbda, numai norodul ačasta întru nesocotința lor remune.

7-mo. Ce se atinge de meștera orașului, adeca de croitori, de sucii, de cizmași și de alți, ačasta este în știre tuturor, că dreptate meșterilor este în mână purgherilor. Sau ceteșenilor osăbita, și așa lăcuitarilor celor proști nu se cuvine, și la toț meșteri cari sânt la noi dela răpăusaț crai și firști privileghii sânt de țeh, și întru ačasta cu putere țehului care au la mânele lor nimene fiește din care lecuitar nici Saxu nici Rumun, înpotrivă țehului va pute lucra, sau se să mestece în lucruri, nici noi singur înpotrivă acestor privileghii omă pute ceva face, și așa a noastri pãritori oră pute lăsa acestă punctă și cu altă socotela agonisi pita la sine.

8-vo. Venind spre punctum a optele, așa este la respunsu spre punctu a treile, în tot chipul așa este rânduitu ce cu vânzare vinului aice făcută este, iare pintru pita č-au pus ca să se poate slobozi lor cu puplica a vinde pita, ačasta nici cum nu se vor pute face, că ce ačasta numai a țehului pecarilor cuvine-se, și cari săntu purgheri la țehul lorū, acum jeltuitori multe ori cu nescera celuire, necar purgheri sănt și așa ačasta direptate nici cu o pricina nu vor pote ave, că lor, ačasta pricina nu așa forte grea este, că și în țara nemțască nescar no-roade la Vallania Vitembergului, la direptețile puregherilor nu vorū pote veni, pintru care acuma din parte orașului opreștese nescare băutore din malai făcută, adecă braga, se nu fac nici se vind, pintru pricina ačasta, că de vor vinde acesta braga mare paguba or fi orașului, că băre nu se va pute vinde, numai pentru bucate fierta, nici altu ceva ce se vinde la orașu nu-i slobod a vinde, or pute ei multe zice, dare cineva veni la tergu septemunilor, atunce vor vede, că ateta sănt oameni de Rumun cât Nemți sau alți cu negoția te tot fel, mai nainte pești, lumine, carne, legomi, pomele, straieur, gaitan de lăna, și altele toate slobod săntu a vinde și la tergu de obște încă mai mult, și de om sta a socoti avuția lor de bani ce agonisescū ei, omū pute noi cu direptate spune, că ei acuma la vreme a sta mai bună negoția au și venitul, nu s-au vezutu de curund negoția ala, cu care nu vor ei umbla la negoț, precum cu partigă din *Lipsca*, din *Gradața*, din *Veneția*,

și den țara turcăscă, cu bumbacū, că lăna de postavū, cu pește, cu straīur, cu in, cu cașū, cu pânza, cu postavū, cu funele, cu palaștele, și cu alte toate, cari iare cu negoția nu vor pute agonisi hrana la sine, au pintru gustare (?) sa, gaitan, sau straīurī, sau gradine, cu pomele, și alte, mai pă scurt se zicemū dela vina esa și efectū, saū sversitul, cine va vede la prazdnici lor cu ce avuția și cu ce înbrăcare de aini, de matasa, de aur, și de pietrele cele scumpe, cu care muerile lor sănt îmbrecate, nimica nu ne putem îndoi de înbrecare și de avuția lor, întru altele este un obiçaīul cel de mult precum o prerogația, sau slobodă purgherilor a vede, dupa ačasta neguțitori noștri ușile bolților la ulița deșchid, unde nainte lor neguțitori Rumunilor sau Grecilor numaī jumătate de case, la boltele lor ușile deșchid și au ačastă slobodă, când ei cu negoția lor de un prostū, fac și iasă omū cu avuția, precum noi multe exempli sau pricini om pute arăta.

9-no. Ce la punctū a noao au pus pintru preoți nostri și maghistri de școale, și pintru crznici beserici și musicanti, și alț slujitori a beserici, și pentru porția și contribuția lor, câte bani sau luat, ačasta este o minčună, și în potrivă lui Dumnezeu Ń-au scris. Asemene că oameni lor cu mai mare porția îngrăuīaș săntū, și cu cvartirū și cu lucruri mai multū îndămnnaș, ce se atinge de lucru, acește săntū slujbele de obște și personalnia, și umble pe rând dela om până la om, întru despartire contri-

buții, în tot anul prin revizia a chiriei limitatilor lăcucitori după proporția a gheometricilor întru rânduită parte se vor despărți, că se nu putem pe nimenne mai multu de putere lui se-l îngreuiazămă, și așa numai într-un chip întru noi și întru Rumuni contribuția se vede, și se va pute lesne greutate loră alege, și a nostri oameni reșpectivevū or ave picină a se jăluī decât Rumuni orășeni, dare ce poftesc ei, la venitul ce vie la orăș, că se fie oameni de rumun prin luare de sama, acela pofta lor de parte-i dela dănși, după socotéla, că acestū lucru nimenū nu se cuvine numai cari sânt la sfatul tanačuluī, și acestuīa ce sânt aleși 100. de oameni, și tanačuluī, din afare și lor nu-i nevezutū, că și de singuri purgheri a Saxilor, nime numai cari sânt la numeru aleșilor 100. de oamen la ačasta luare de sama nu-i slobod, în toat chipul rânduīala de dare dela cel mai mare poruncitor rânduīta, ĩare inșpecția întru economia puplicnă din ĩurisdicția a orașuluī bine, din care lor cu adunare nici ča mai mică paguba nu vine, ağunče că a nostră subreparația sau ĩnoiré, și cu ce chipul ala se fie, noi întru totū anul la pre nalta slavita craīască gubernia tremitem, și ačasta totdeună pană acuma dela pre-naltă inștanția drept s-au aflatū.

10-mo. Respondem spre punctum a 10. ačasta, că la *Buda* și la *Peșta* la orașele acele oameni a legi greceștii neuniți, la purgheri și la țeh cu adevaratū sântū primiți, numai oameni acești într-alt

chip au venit în orașele lor, nu sânt de bună voia priimiț ca a noștri orășani, numai cu armele grun-turile și locuri de protivnici au răscumpărat sau cu putere au luat. Iare ce la Hungaria fere priu-diția a triele cuvine-se, altă direptate la Herdelū și la privilehirt dăruită grunturi Saxonilor, la preiu-diția direpteții aflându-să practițiruit, precum întru acesta tãmplare adevarată arătare privilehii a na-tionului luminat și vestitū arătū.

11-ma. Pintru cvartir casele lor besericești ce se atinge, cu ačasta acesta rãnduiala avãndu-se, cã au neguțitori dela bani besereci bunã dobãnda cari țin pe ujuria și pintru mai bunã credința casele lor amū scris în locū de zalog, dare ei curãnd au pier-dut, și așa casele acele besereci rumunești au căzut, iare cã ei cu tot besereci au dăruit pintru preoți, dare preoți la casele lor care nici nu sânt aproape de besereca șed, și așa toată slobozire cu cvartir amū socotitū acole, unde așa mirenescū, precum preoțasca direptate, nu preoțasca avuția ci numai lãcuire lor, de cvartir slobod a lasa.

Carte 1. cap o epistol(ă) și cleru: cap 1. 2. de slobod, beser. și cap 1. 3. pintru epis. și cleru.

Cã urmãzū acuma pintru lãcuiré preoților pre-cum panã acum au fostū slobod, și de acum înainte or fi și se vor ține.

12-mo. Dețima, adeca dijma ce se cuvine de-plin prințipiului nu este nici o îndoiré, cã el din

mifa sa parohiamă Saxonilor prin privilegium nu apara, așa și ei dreptate ala având, din dreptate lor dăruită, dela tot grunturi fiește cui va fi dijma a cere, și a lua, care cu a sa dreptate treește nimerui paguba nu face, pintru această jăluitori ateta mai puțin pintru această pricină au, numai singuri parohiali sau poporani, dela aceste adevarate olde, care către besereca noastra cuvine dijma Iau și această toată cu bună dreptate, și această a 12. i se pare greu, că dela preutesele vădue, chiria sau dajdă luam, numai acești buni oameni or da înnapoi de această, că preutesele lor nu sânt mai bune decât a noastre, care dupa moarte preutului daca va trece un an de zile așijdere la contribuția împreună-se, a noastri în tot chipul socotind, ar trebui precum cei ținut cu dreptate rânduită a norodului, și noao fere de nici o îndoire supuş, nici o nedreptate să nu i se face, numai trebuie noao cu socotela se umblămă cu acești fără de pace oameni și cu milostivire, câtă mai cu multă spre parte lor slobozire se arătămă.

Dumnevoastre văț înțelege mai bine și mai ales din acești adevarate răspunsuri, care noi spre în toat chipul socotela precum celui mai ales a naționului ofițirului, a noastră plecăcune spre a voastră prenală pofire dela noi lesne înștiințăm, precum mincunoasă și fere de fundament și fere dreptate, a noastri lăcuior jalbele sântă și daca ei nici cu un temeiu nu or pute arăta nici o pricină, a întări nedirata potta lor, în tot chipul cu dreptate a se purta nici cum nu derznescă, numai singuri cu strămba

informația sau suplicația și scornire neditraptă, pintru a noastră mai mare pagubă și preiitudiția nevoesc cum or pute face, numai ateta nădejduim că înnainte direpteții și înnainte lucrurilor nostri nu vor folosi nimica, precum și dumnevoastră mai nainte aț înțeleș, că acești a noastri lăcuitor sau orășăni, înnainte exțelenția sa comendirt ghegeneral la cel mai pe urma examenū, și nimica de cele date lor n-au folositū nicī s-au sverșit, numai dela noi înnainte protivnicilor nostri, întru un direptū chip arătat și vestitū au fostū, precumū întru ačastū chip s-au și sverșit și la carțelaria a ghegeneralului la protocol lor s-au pus și se va pute marturisi.

Noi gândim și nădejduim, după ințelepčune și gândul domnului *Matulaș* aghentū, că mai bine vor crede direptății noastre, decât altora mincunoasă scrisoarīa și informația strambă, a noștrilor orășani și putere acestoarē arătare întru sine va ține, și așa nădăjduim, că dumnelui va îndămna și sfătui la cești deputirti, întru a lor făre fundamentul lucru, că să se plec și să se înpace cu noi, și de acuma înnainte, precum la instanția lor vor fi ascultători și plecați.

Acesta noi înnainte punem dumnevoastră, pintru tinere a sa adevarata ofiția, a primi sverșitul cel bunū, întru care cu ačasta cu smirenia ne rugăm, și cu plecăčune cu toată cinstă remunemū recomănduluiți.

IX.

1736. (?).

Reflexiunile obștii din Bolgarseg la învinuirile magistratului *). (rom.)

1-mo. Adevărat pentru despărțenii mai în urmă s-aŭ înțeles precum maghistratul să fie făcut știre (protopop(u)lui celui de mai nainte) care protopop aŭ avut porăncă, dela vlădica lui ca să nu facă nici într-un chipŭ despărțenie saŭ fiește-ce judecată bisericească, fără de știré altor persone, care săntŭ numite în carté cé de porăncă a vlădicăi (care o avem de față). Dacă acel protopop făcând îndrăznire, cu voia județului s-aŭ a maghistratului s-aŭ făcut despărțenie, neștiind persoanele céle rânduite.

Așijderé și pentru rânduiala preoțescă, că după cum vedem nu înzadar scot pe protopop, care iaste pus de arhiereŭ după pravilă, și pun altul. Iară a rândui norii preoțești adevărim cu pariile, care aŭ dat mai marele cetății la mânilor preoților și nu numai la preoț, ce și unii preotese împreună cu un prunc al ei, dându-i carte, ca să stăpănescă nărod în loc de preot, care lucru iaste afară din toată rânduiala legii.

---

*) Vezi: pag. 23—39. (a. 1736. Apr. 30.)

Iară de zic pentru cununie, că nu le iaste voia ca să să umple orașul de oameni nebuni, pentru aceia nu slobod a să cununa fără răvașul județului, dacă preoții cari păstoresc aș nu voi cunoaște mai bine pe acel fială de oameni, dară noi gândim că ačasta iaste pricina, că la luoare răvașului de slobozire trebuie să plătescă f. 1. fie bogat, fie sărac.

2-do. La acesta răspund cum că nu ne opresc a face măcară ce lângă bisérecă, după cum aș zis pentru atari care am făcut în trecuta vreme, dară noi și atunci am mers la maghistrat de am întrebat, și îndată aș trimis 3. senători de aș văzut, și néu zis să mérgem la maghistrat, ca să luom răspuns, și mergând nu néu îngăduit ca să facem. Și așa ném rugat la domnul comendir ghinărari și néu dat voe și am făcut.

Dară s-aș întâmplat de aș pus un om o cruce într-un dél lângă orașul nostru și numai decâtă iaș porăncit județul, ca să o ia de acolo, iară oameni noștri aș dat știre la *Iejoviș* (neștiind alt ce să facă) și n-aș îngăduit ca să o scoață.

3-tio. Pentru vinuri și struguri iaste foarte a ne mira, răspunzind cumă-că fără limitație e slobod. Dară în trecuții ani am fost dat inștanție la maghistrat, cu mare rugăcune, și néu slobozit pe care avem vii ca să ne aducem câte 6. vase care să pot pune pe 3. cai, însă cu struguri care néu și scris anume pe care avem vii în Valahiia turcăscă,

ca să aducemū atăta cum arată mai sus. Iară după ce aū trecut anul acela iarăş néu luat ca şi mai nainte şi acest obicéi n-au fost.

Iară pentru vin adecă: 2. văşcoare, care să pune pe un calū, pentru atăta vin, ne iaū limetaşie la cetate când întrăm x. 30. şi când eşim în oraşul nostru x. 50., afară din vama împăratéscă; iară pentru strugurī numai când întrăm ne iaū x. 30., iară într-acest anū, dela unī n-aū luat la întrat x. 30., iară la eşitū tot aū luat x. 50., pentru vin, dară cu buté a aduce pe sama caselor noastre nicī cum nu ne slobod. Iară aducândū vr-unī din noi vin cu buşile de vânzare la cetate şi de să va tāmpla să nu-l poată vinde, nicī în cetate la vre-o gazdă, nu ne slobod să-l descărcăm, iară mai nainte vréme am descărcat în cetate şi cu vréme l-am vândut cu vase mai micī, şi cu vadra.

Dară de ne zic pentru vinul furat că ne areşte-luesc (într-acesta chip iaste), că de să întâmplă vr-unū om ca să aducă vin, după ce plătesc vama împăratului şi nu va tréce prin cetate ca să plătéscă şi acolo, orī unde îl găseşte iaū vinul, câtū s-aū întâmplat unū negustorī orăşan, după ce aū plătit vama împăratéscă, aū mers cu vinul pe drumul ţării, ca să-l ducă la un sat să-l vânză, şi l-aū tălnit nişte slugī ale cetăţii aproape de sat, şi din mijlocul drumului iaū luat vinul totū şi negustorīul aū rămas păgubaş. Într-acesta chip ne iaste ţara deşchisă pecum ne zic.

4-to. Pentru rândul lucrătorilor ai noștri oameni, care lucrăză la cetate nici unu nu le plătesc, nici mănecare le daū. Pentru care în multe rânduri, adecă de multe ori am dat inștanție la maghistrat pentru acest lucru, cu mare rugăcune și dișcrițioane la persoanele cele mari, măcară să li să prinză în samă cât de puținel la porție, precum aū fost în trecuții ani, și nici cum până acum n-aū dat, și de vrēme ce și la ačasta ne fac mincinoș, D(u)mn(e)-zăū cela ce știe adăncurile inimii să răsplătēscă munca săracilor, că ačasta iaste adevărat după cum mai sus am scris.

5-to. La punctul al 5. ne zic cum că numai o zavistie iaste, dară fiește cine cunoaște zavistiia fiește-căruia. Iară de sânt casele noastre colibī mulți ne vor fi văzut și pot arăta. Dară de ne facū la acest pont așa de calici cât nu poate scoate porțiia dela noi, pentru ce scriu la punctul al 8 că avuțiia noastră iaste pré mare, cât muerile noastre le purtăm cu mătase, cu aur, cu pietri scumpe, ci de ačasta și noi ne čudim, că la un loc ne fac calici, și la alt loc bogaț.

Iară pentru fuga săracilor când iase exactor să strângă porțiia, de multe ori să tāmplă la omul sărac de n-are bani și nu cutēză să aștēpte fără de bani, ci mēрге la alt vecin până trēce și într-altă dată plătéște. Iară de zic că rămāne răștanție multă poate fi dela cei care nici casă aū nici alt nimic. Iară dela cei cu casă de rămāne răștanție vinde casa, și plinēște răștanțiia.

6-to. Adevărat pentru vina sa iaste datori fiește-cine să pătimescă, dară dela nici un fiial de religion nu vedem ducându-i ca pe niște vite, cu mulți dărăbantși, de-i pun la arești pe tot felul de vârstă, dară dela ačasta să cunoaște că le iaste îngreuiaț porționul, nu le iaste după puțință, că nimic nu mai lasă, pruncii, pruncele, fămeile la închisoare.

7-to. Dela acest ponct să cunoaște, că nici un fiial de meșteșug nu ne iaste slobod fără numai la strae, și la găitan de lână, căci straele nu le știu face alții și acéște iarna nu să pot lucra, pentru dărstit, dară săracii cu ce-ș vor agonisi hrana și porțiia în vremé ernei.

8-vo. La acest ponctü să cunoaște întâi pentru păine, că nu ne iaste slobodü nici cum, nici în cetate, nici în orașul nostru a face de vânzare, dară nu numai păine ce nimic nu ne iaste slobod a vinde în oraș. Iară înlăuntru în cetate vindem pește, carne, strae, brănză, găitan de lână, iară de mătase nu iaste slobod, dară ne iaste cu greü pentru poame de un crăițar să alerge tot în cetate. Iară pentru braga, iaste foarte čudă mare, rîște apă hértă cu mălai, care lucru iaste mai prost pe lume, nici acéia nu suntem slobozi, iară mai nainte aü făcut cui aü trebuit și ibare și bragă. De aiča va cunoaște fiește cne slobozeniia noastră. Aici iarăș ne mărturisesc, că sântem oamenî pré bogăț, iară punctul

al 11. ne zic că curând să trece avuțiia noastră și cu casele plătim. Dară adevărat unii dintre noi fac negustorie în țara nemțască, în țara turcăscă, spre multă dobândă cămarii împărătești, că nefiind slobozi la altele, trebuie să ne trudim cu ce putem mai ales făcând cetățenilor noștri multă hasnă, că dela ei cumpărăm tot felul de marfă ce să face acolo, și ducem într-alte țări. Dară de multe ori s-au întâmplat primejdii de aș păgubit negustoriilor său de oameni răi, sașu de apă, sașu de foc, și au rămas la mare sărăcie, care să află și până astăzi. Iară pentru rândul boltelor la toate cetățile din *Ardél* sănt slobozi și moșnenilor și streinilor a deschide ușile la uliță, numai la *Brașovă* nu e slobod noao, ci trebuie prin curte a intra cei ce vor să cumpere. Și pecum ne zic că vor arăta pe mulți din proști că s-au făcut bogaș, așa și noi putem aiața, din mulți bogaș, cum aș rămas săraci.

9-no. La acest punctu al noao, am fost zis că ni să pare (neștiind nici cum aruncare porției). Adecă s-ar încărca acéle dări în porție la tot de obște, ci precum atunci am zis și acum zicem, că nu știm când iaste aruncată porțiia dela țară, mult au puțin. Dară gândim că n-ar fi nici o răutate dintr-atăte oameni măcară să știe unul, precum la cetățeni afară din domni maghistratului sănt 100. Iară din noi nici unul nu știe cât iaste arăncătură orașului nostru, ce numai cât cer trebuie să dăm cu voe sau fără voe, precum într-acest an căutând

ușurare, mai mult iau pus pe unii din noi la porție, nu știm pentru ce. Dară cel înțelept va pricépe.

10-mo. La pontul acesta a 10. ne răspund precum la *Buda* și la *Peștia* acei oameni cu armele ș-au răscumpărat crunturile lor, iarăș noi lém răscumpărat cu bani, și din cât néu fost putința tot déuna am stătut cu armele împotriva vrășmașilor înălțatului împărat, care singur maghistratul *Brașovului* ne mărturiséște cu scrisoare, ci pentru ačasta nu s-ar cădé să fim de tot nebăgaț în samă, că nici odată viclén înălțatului împărat n-am fost, ce mulți dintre noi ș-au vărsat sângele și sănt și astăz în robie și dela protivnicii împăratului réle morți aũ pățit.

11-mo. Pentru rândul caselor bisericii iaste adevărat că unele s-au luat, pentru datorie, sărăcind negustorii de întâmplaré vremilor, mai ales în vrémé Crușilor, și neputând vinde acéle case în grab, ném rugat la ghinărarii locului de néu dat carte, ca să nu pue cvartir într-acéle case, și văzând că și așa tot pus, dintr-ânsele cum am putut lém vândut. Iară pentru casele preoșilor adevărat nu pun cvartir. Că ajunge că pun pe preoș la areșt și-i supun în tot chipul că să asculte de magistrat, iară nur de vlădică.

12-do. Pentru rânduiala dijmei, nu că doară poftesc preoșii noștri, ca să ia dijmă dela vr-un po-

poran déi noștri, ce numai ca să nu ia popii Sasilor dela popii noștri, și dela bisericile noastre, care sânt la sate, iară de zic că trebuie să umble cu noi cu socotélă, ca cu niște oameni fără de pace, și cum că arată spre noi multă milostivire și slobozire, poate cunoaște fiește ce înțelept cé fial de slobozire avem: întâi din răspunderé ce aũ răspuns la punctul al 3. pentru opréla vinului, și din punctul al 7. pentru meșteșuguri, și din punctul al 8. pentru opréla vânzării, și pentru că de tot mai proastă braga, care nici la acésté nu nie slobod.

X.

1736. (?).

Reflexiunile obștii din Șchei la protestul magistratului, în contra executării punctelor din diplomu împăratului Leopold I.

Considerationes Incolarum Bolgarszegiensium Graecam Ecclesiam et ritum ejus sequalium, Bulgarorum videlicet a quo nomen Suburbium sortitum est, Graecorum item et Valachorum, tam Laicorum quam Ecclesiasticorum circa exhibita, nobis nomine comitis Almae Nationis et Iudicis Regii Cibiniensis

ac Consiliarii suae Majestatis Sacratissimae Gubernialialis suis titulis dignissimi Puncta et quidem circa praefationem ubi nullitatem nostri Privilegii Inclytus Magistratus Coronensis arguebat ex eo primo: quod non Bulgarszegiensibus, verum Graecis questoribus hujatibus sit indultum. 2-do quod non per ordinariam Instantiam essent expedita et scribitur infra quasi his objectionibus, nihil solidi in contrarium reponere volumus, et Ipsimet agnovissemus Privilegii praesenti invaliditatem, ad quae etsi nihil respondissemus (cum tamen serio inhaesimus et inhaeremus) res Ipsa per se clara est, illa Incolis Bulgarszegiensibus Graecis, Valachis, Bulgaris, et aliis peregrinis, olim servire ita ac extunc domos emere, aedificare et extruere volentibus sonare, si quidem Iii neophiti eodem jure uti facultantur per *D. Leopoldum* Imperatorem, quo antiqui ejus Suburbii ab immemoriali tempore sine contradictione civium *Coronensium* inhabitantes Graeci, Valachi, et aliae Peregrinae gentes et quae fuerunt horum antiquorum inhabitatorum immunitates, et libertates subnexa puncta expressere. Quomodo autem potuissent prodire memorialia antiquarum suarum libertatum jacturam proponentia si solum ad novos et irresidentiatos (?) semet privilegii sensus extenderet. Sed etsi cedamus Iis esse indultum, qui nec domos, nec residentium actualem eo usque habuerunt: ab emanatione Privilegii, nulline emerimus domos, nulline in actuali protectionalium praeattactarum usu fuerimus quis negavit, aut quis contrarium edocuit.

Nos itaque ita praeattactas Protectionales quae super immunitatibus nostris, ab immemoriali tempore possessis fundatae sunt, intelligimus, ut illae tum antiquos Incolas, tum novos seu semet aggregare nobis volentes comprehendant. Et secundo tametsi in Inclyta Cancellaria emanatae non sint, immunitates nostras per delegatam commissionem esse approbatam, contra quam Inc. Magistratus licet per suum deputatum inibi tunc praesentem nullam exceptionem movit, et in delegata illa commissione non fuisse praesentes ex parte Inclytae Cancellariae Aulicae, Transylvaniae, nemo probabit at etiam si nemo interfuisset, declarant tamen satis superque antiquas immunitates nostras non evertunt.

Ad Primum non videmus a. genuinis verbis primi Puncti praeattactar(um) Protectionalium et Privilegialium recedere posse, si quidem Inclytus Magistratus solos Valachos nominando reliquos graecos videlicet Bulgaros et alios Peregrinae sortis Homines excludere, videtur hujus indulti beneficio quod vero scribere placet salvo permanente in casibus venditionis Nationis Saxonicae civibus, qui jure indigenatus gaudent praemptionis jure, nos ita intelligimus dum civis vid(e)l(ice)t agrum vel fundum venum exponit. Ubi vero ad nos bono Titulo semel devenere, et nostrae cognationis Homines, quibus etiam per adeptum Dominium successio in casu decessus venditoris integra esset, etiam si vendere cogeretur aliquis nostram in similibus casibus prae-

emptio indigenatus, a civibus *Coronensibus* praetendi, amplius non posse videretur. Sic ista conciliari possunt si verbo tenus placebit inserere. Punctum primum indulti toties memorati. Nam desumptio Taxae a contrahentibus Matrimonia ab olim non fuit, sed haud ita pridem irrepsit, praescitus enim seu ad novitiam datio non sonat taxam.

Ad secundum Punctum indulti non sonat de vineis aut qui de medio lotone contribuunt, sed diserte vina sua habentibus dat liberum invehendi jus, atque aequae meum est quod emo, quamquod ex proprio Promontorio accipio, sensus geminus Puncti est: modo nulla subversetur in praejudicium civium nostror(um) clancularia educillatio, imo jure praetendere habemus, ut qui nostror(um) duos Lotones solvunt, illis prouti reliquis civibus duos lotones contribuentibus, jus est, ita et nobis jus sit educillandi, nos tamen Libentius manebimus penes sensum verbalem indulti, ut pro proprio usu non solum in Suburbio, sed et in civitatem cum praescitu Iudicis, vel Magistratus vina nostra importare, etiam vasatim modo educilliis clanculariis abstinenter, pro ut ab olim liberum fuit, ita etiam permanent. Nam Inclyto Magistratu denuo propositas praetensiones Delegata commissio, jam antea decidit et cui seinet accomodare tenerentur praescipsit.

In Puncto Tertio nulla contrarietas.

Ad Punctum 4-tum. Ianuas ad Forum spectantes ccludere, et tamen ejusmodi Fornices, illo

pretio nobis commodare, quo suis civibus, ita pro nostra facultate, nos contributionem solvere, ac reliquos, et tamen impedimentum libero questui ponere benignum indultum caesareum non sonat, sed solum per jus indigenatus civibus reservatum, praeemptionis jus manere apud cives ex verbo prioritatis liquido innuit.

5-tum Punctum manere potest pro uti Inclytus Magistratus posuit, memores tamen per hoc ab ulteriores etiam in casu necessitatis Instantia non prohiberi.

Ad 6-tum. Equi Mercatorum Sarcinarii seu clitellarii quod subinde necessitate cogente ligna etiam focalia adducant in clitellis, non cessant esse ad questum destinati, sed ad Angarios labores cogere ejus modi Equos, posset frequentissime evenire, ut maxima jactura ab essent Equi, dum tempus et occasio questui maxime idonea se se praeberet, bene tamen qui agriculturam, aut Curulem aecomiam exercerent eorum Equi subeant civile onus proportionati.

Ad 7-mum. Inhaeremus verbis indulti Caesarei. Si quidem prohibitorum genus coctionis cerevisiae et cremati, ita conceditur nobis, pro Domestica necessitate pro ut reliquis civibus, prohibetur solum coctio ad questum civibus, cum illius questus pertineat ex edicto civitatis, ad Publicum, ad Privatum vero usum coctio cerevisiae civibus libera agnoscitur,

cremati vero coctionem civibus quoque et Saxonibusque imo sine discrimine nationum in districtu passim pandunt, multi centeni, imo Millini Cacabi dum ergo Incly. Magistratus, hujus ultimi coctionem ne civibus quidem esse Licitam scribit: intelligendum est ad questum, per minutias distrahendi, non vero vasatim, cui nos quoque morerem gerere nullatenus intermisimus sed absolute nos per Magistratum impeditos esse questi sumus, ita etiam vasa nostra ob coctionem Bragae, justu Incl. Magistratus aliquoties convulsa eversa et disrupta contrita esse negavi non potest, quamvis in Genere Prohibitorum non sint.

Ad octavum De Taxis et si moderatae Incl. Magistratus appareant, quia tamen frequentes sint, quoties Nundinas obire per Provinciam cogimur, etiam si per septimanam bis, vel ter, aut per Annum Trigesies educeremus de civitate merces nostras, reduceremus toties, novum vectigal, seu taxam novam solvere compellimus unde superare quandoque ordinariu(m) vectigal Caesareum potest*) (praecipue, dum pro rerum circumstantia Fora nundinalia imo etiam hebdomadalia non permituntur in civitate, sed extra portam celebrari, toties denuo solvere Taxam, quoties ad Forum educimus, merces adstringimur, moderata itaque Taxa, soluta saepius fit immoderata)*). De quibus plura in serie gravaminum nostror(um) Inclytus Magistratus videre potest.

---

*) Pe margine scris: Dela semn pân la semn ya lipsi.

Nonum Punctum sapit pure Ecclesiasticum, adversus Protopopam nostrum seu Archidiaconum, ut munus hoc sibi a Magistratu petat, Iusque Patronatus tam Is, quam reliqui ejus successores Magistratui competere agnoscat, unde non solum illi sed et nobis singulis grave nimis, imo exitiosum apparet, Primum itaque ut Archidiaconus, quis constituatur est unice Ecclesiastici juris propriaque muneris Episcopalis, nullo modo Iuris Patronatus. In reliquis Ius Patronatus in Ecclesiam nostram cui competit eidem nos humillime substernimus, imo etiam Incl. Magistratui modo edoceamur eidem Legitime competere, caeterum ne simus graves si ulterius cogemur demonstrare, Ius Patronatus, ne quidem in suam propriam Ecclesiam Incl. Magistratui, sed Fisco Regio, sed Ipsi Principi quor(um) Praedecessores Eorum Ecclesiam et fundo donavere, et extruxere et dotavere, jus enim Patronatus ex his tribus capitibus alicui competit ut fundum det, extruat Ecclesiam. Secundo ut dotet Ecclesiam. Tertio si subsistentia Ministrorum Ecclesiae, quis sufficientem fundum praebuerit. Atque Locus nostrae Ecclesiae non per Magistratum est attributus, sed per indulgentiam Principum seu tacitum consensum Pecunia emptus est, et aedificata a Patronis nostrae Religionis, Dotatio vero vel minima a civibus *Coronensimus**) non accessit, subsistentia Parochorum a nostris Hominibus ex stola ordinaria procedit. Ergo id urgere, quod fundamento caret, Ipsemet Inclutus

---

*) Coronensibus.

Magistratus judicet, si velit nos ad has augustias cogere, ut plura queramus ex Punctis nobis porrectis, quam quae patriari aut a nobis hactenus exponi potuere; certe confirmare in officio qua Popam et reliqua his Affinia, qui characterem Popalem innuunt exercere, Magistratui saeculari nula tenus datum est.

Caeterum ut Popa *Radully* Incl. Magistratui, semet submittat, injuste factorum, et injuriose dictionum veniam efflagitet. debitam erga Magistratum venerationem obsequiumque, ac nihil unquam se adversus Magistratus jura palam, vel clam molitur(um) spondeat justam videri si probetur, at etiam si aliquid commississet quo Iure idem ex Domo Senatoria Inclyti Magistratus indiram captivitatem arreptus, publico carceri detrusus in Tres Menses maceratus fuit, de dilictis praerecensitis, inibi tanquam in non Foro, nec accusatus, nec auditus, nec convictus fuit, sed accersitus, ideo solum cur baculo ordinario comparuisset, dum a Titulato D. Iudice rogaretur, et respondisset quid baculo suo agi vellent, quia exquisitis Titulis non compellasset Magistratum, vel Iudicem, raptus est ut Publicus Malefactor in carcerem Trimestri carceris squallore, tantillum deictum expiari satis putans D. suis Titulis dignissimus Iudex *Coronensis*, dum dimitti Eundem juberet Magistratus sibi per hoc non esse satis factum asserens Inhibuit ultroque etiam detinendum jussit de his caesae scilicet Iurisdictionis Ecclesiasticae satis datio ex parte praememorator, si fiet is omnino non deerit commissorum a se veniam, si quae fuerint petere.

Cum Popa vero *Thodor*, sive ad officium sive ad stollam Incl. Magistratui agere non competere videtur. Quin imo valere possunt, haec per indirectam injuriam Romanorum catholicorum et Eorum Clerum in oris ex teris degentium si nec Archidiaconum nec Parocum, nec Missionarium sine ejusdem loci ubi degunt Magistratus consideratione introducere possint et desumpto ab hinc exemplo minime probando, taliter Ecclesiasticos tractarint.

Concedere item Iurisdictionem Popis in spiritualibus Magistratum civilem, aequè videtur incompatible, ita etiam impedire, ne in aedituos suos Popae Iurisdictione debita, utantur ordinis boni rationi adversari videretur, quod illi non jurati, sed curatores vocentur, quod nemo in Eorum numerum assumentur nisi cujus Proavus hic natus sit, quod absque Magistratus consensu hanc Provinciam non denominent, quod Suburbium oras non nominent sed Skej appellent, nos nec nomine oras, nec nomine Skej, obliterari Volumus vetustum nomen Bulgarszeg, quod ab angulo seu Pleba Ipsis ab olim attributa Bulgarszeg denominationem abtinuit caetera sunt quae Ipsimet D. Cives non faciunt, ut nemo ad officium, ad Ecclesiastica numera ad Magistratum recipiatur, nisi sit Tritavo Locuples Haeres.

Caetera que in Augusta Aula putat Incl. Magistratus verbis et scriptis graviter et injuriose contra Incl. Magistratum in nostro Memoriali nos porrexisse quae ad nostrum jus promovendum non pertinent,

illa errore concipiste irrepsisse, Ipsamet nostra gravamina restantur, quae autem in gravaminibus continentur his majora etiam num urgere scripto Incl. Magistratus non desistit, et illa patrata esse, Inquisitio demonstrabit et plura alia, nam Panem pro Domestica necessitate pinsere tum ab olim licitum fuit, tum benignissimum indultum caesareum licitum declarat, lapsu temporis quod Furni nostri seu Clibani diruti sunt, jussu Incl. Magistratus recensere arduum esset quae tanquam Legitima facta cum caeteris gravaminibus nostris ne audire quidem Incl. Magistratus dignatur.

Ad extremum venit Ill. D. Comes Almae Nationis missus ab Excelso pro ut scribit Gubernio ad exequendam ejusdem determinationem, et cum ad Incl. Magistratus Postulata nos accedere non posse videret ultimum membrum, quod sonat ut ab omnibus injuriis abstineatur, et in statu quo conservemur publicando discessit, at primum facti. Scilicet speciem quo ostiarius a Magistratu missus Ecclesiam nostram Suburbii tempore celebrationis Sacrorum, causa arrestandi non nullum liberae compagniae capitaneum exstruxisse accusatus est. Tametsi abque Dilatione investigari tam sua Mattas Sacratissima, quam titulum Excelsum Gubernium districti jussisset, ne in quassionem quidem vocare placuit frustra nobis gravamina nostra consideranda occlamantibus, itaque pro ut exparte nostra parati sumus omnes nostros defectus cum Incl. Magistratu, si qui sunt conciliare, ita facta de his nobis competenti

satisfactione et Protectionalibus Leopoldianis verbali sensu intellectis, et observatis emplanatio inter nos debitaque in omnibus competentibus sub ammissione et cultu duci, pro ut hactenus ita deinceps quoque citra Praerogativatum nostrarum praejudicium prosequi Incl. Magistratum et venerari prompessi sumus prout manemus.

Inclyti Magistratus

humillimi servi et cultores

*Incolae Bulgarsægienses
graeco ritui addicti saeculares et Ecclesiastici.*

XI.

1736. Martie 19.

Plîngerile Rumînilor din Şchei contra neajunsurilor, ce uu ale suferi din partea magistratului. (copie.)

Comis. Ghin.   P a r i i a   1736. Mart. 19.

A. La litera a. iaste scris pentru privilegium dela *Leopold* cumcă neŭ priimit împăratul pe noi, ca pe fieşte-ce orăşan, adecă pe Grecii şi pe

Rumâniî, cariî să află la Bolgarsec de ritul grecesc.

- B. Iaste, cumcă împăratul *Carolus* au voit și aŭ conformuluit, céle ce au fost dela *Leopold*.
- C. La ačasta iaste, cumcă singur cinstitul sfat ne mărturisésește, cumcă aŭ făcut mare ajutorî în vrémé războiului oameniî noștri, și aŭ perit și s-aŭ robit într-acélé, iprocî. Și în tot chipul mai toț încă și cinstitul sfat cu tot felîul silesc, caŭtă să ne calce, ca să fugim de aici.

a (întâi). Adevărat noi nu ne tăgăduim că aŭ fost obiçaîul aici, ca să aibă cinstitul sfat dela tot lucrul știre, ca să nu vie fie-ce om blestămat, ca să să unéscă cu noi, că așa s-aŭ običnuit (când o păréchie dela légé grečască și dela națion așezat să să căsătoréscă) acé păréchie, întâi la județul să dé știre și de acolo trebue să ia țedulă, dară nu să uită niminî la acésté, ce el însuși, județul face direptate peste toată rânduîala beséreceî, și el dă slobozie cui dă, numai să aibă să plătească, poate lua pe cine va vré el au să sloboază pravila noastră au nu.

Intr-acestaș chip fac și pentru despărțeniî, că ei singurî aŭ luat putére lor, și fără de nice o băgare de samă, cine poate cu banî i să face isprava, și ačasta mai lesne numai să aibă să plătéscă dare la cinstitul

sfat ce va cére, numai decât poate să să facă popă, și-î va da zéce, doazeci de familii și cu acest lucru să popesc mulț nevrednici, care nu poate isprăvi nici bine, nici rău.

Așijderé și pentru rânduiala preoților nostri, că popii lor făr de nice o frică î-au dijmă dela popii noștri, și aũ putére de nu ne îngădue să putem pune cruci pela locuri trebuinçoase.

(al doilé). Vor ca să ne ia toată hrana la toate lucrurile, care iaste improtivă privilegiumului nostru. Intâi în anul 1715., néu oprit să nu tăem carne de vacă, făr numai într-o săptămână odată Sâmbăta și ačasta în scurtă vréme s-aũ întărit.

Și iară acum în anul 1735., néu oprit județul, ca să nu tăem nici la târgul slobod carne de vacă, și acest lucru nu iaste numai afară din privilegium împărătesc, ci și din obiçaiful cel dintâi, că noi am făcut mai nainte și Sâmbăta și Miercuré cât am putut.

Lit. D. Și pentru ačasta așezare arată privilegiumul lor, cum s-aũ împreunat cu noi (adecă cu măcelarii nostri) care iaste, și nu numai pentru ačasta, ci și pentru carne de porc, că de jepuit lasă să vânză, iară de pârlit nu lasă.

(*Al treilé*). Cu vinul nu iaste într-alt chip, ce ca cu carne, încă și mai rău, că pentru trebuința caselor noastre nu sântem sloboz din viile noastre să aducem, ce sântem oprit, care noi dela înălțatul privilegium avem slobozire, ei de tot ne opresc, și vama ne ia mai mult la cetate, decât a împăratului, și multă contra bontra s-aū prăpădit, și mergând să ne plângem pe desupra neū și prins. Și la anul 1732. neū oprit să nu ne aducem struguri pe sama casei noastre, până nu plătim vamă la cetate mai mult decât împărătescă cu 16. baui la un cal.

(*a patra*). Pentru meșteșuguri, după cum am fost mai nainte, la toate sântem oprit mai ales la croitorie și la cojocărie, care sânt mai trebuincoase, și slobode în toată provinciia, sântem oprit de toț, croitorii și cojocarii săsești ne caută în toate casele, și déca va găsi vr-o pi'a'a măcar de trebuința casei, le ia toate cu sila, împreună cu meșteșugul.

(*a cincra*). Știe toată țara, că aici fac muerile pânză mai mult, și acéia ne opresc și ne o iaū cu război cu tot și mai în scurt, nici cuptori de a coace pită, nici lumânări, nici legumi nu sântem sloboz să vindem.

Și iară ne opresc plata lucrătorilor, care

lucreză la cetate, și nici de mâncare nu le daū, care mai nainte s-aū plătīt și au dat și de mâncare. Neguțătoria noastră iaste oprită, marfa noastră să o vindem cu boltele jumătate închise, ca când am fi furat marfa, lucrul cel mai mare iaste, că ne țin mai rău decât pe iobagii și tot gândul lor iaste asupra noastră, ca să ne prăpădescă. Măcar că pentru acéste ném rugat de multe ori la cinstitul sfat și am găsit urechile astupate. Dară în tot félful ne silesc, să ne supere cu contribuție ca cu cé mai tare ecjecuție, adecă cu prinsoare. Atât de greu acum, cât nici odată. Și încă peste aruncătura dăjdii, care s-aū așezat pe anul acesta, acum pentru căci au simțit, că ne jeluim și cérem m(i)lă, aū mai adaos cu câtva.

XII.

1736. Mai 5.

Scrisoarea lui Pausner plenipotențiarul Ardealului, către Fridinberg plenipotențiarul obștii din Șchei.
(Copie.)

Din scrisoarea domnului *Pausner* plenipotențiar al Hardeliului, către domnul *Fridinberg* așijderie norodului acestuia plenipotențiar, care s-au dat la *Hermanștot*. Mai 5. 1736.

La că mai nainte scrisoarea mea întorcându-mă, am vrut după datoria me înștiințea cu aceasta, că spre a noastră slobozita scrisoarea către domni a *Cronștotului*, pintru Rumuni cari să gădescă la orașu a *Brașovului* alt' ere răspunz așa amă primit arăta copia aceasta și pentru aceasta am vrut la sverșitul cu aceasta înainte pune, ca să faci dumneta o bine ca acela și aceste domnului Krigsü aghentü *Matolai* a arăta, de unde elü dosadü aceștilor juluiitorilor au cunoscut și a lor ceruta pretenzia cum s-au învrednicit a asculta, numai pintru îndireptare lor, dătoria lui este, că să-i indipteză *) și să-i îndamnă către cei mai mari a grunților lor să să plece. Prin aceasta n-am potut lăsa, că se nu înștiințez că mai sus pomeniț Rumunilor orașeni, numai de cât cum

---

*) indrepteză.

au trimis mie domnu *Matulai* greutățile lor și eu așa am tremis la domni a *Cronștotului*, pintru respunderé s-au ei la Ecștelenția sa comendirtă ghegeneral, cu acește jalbele lor, unde ei pe Ecștelenția sa cu acește greutatețile lor așa au înformăluit și năstvit, cât Ecștelenția sa numai decât deplin au crezut, că se fie cu adevarat așa, precum ar fi mai sus numiș orășani mai mare direptate avut, și dintru acea perșuazia sau îndămnaré, Ecștelenția sa așijderé întru atunce fiind strănsura a guberniei, aci fiind konziliari și deputirti *Cronștotului*, au arătat, că ei pintru tujbele lor, la un termin pus sau la o zi rânduিত spre acea, cu voia sau färe de voia să vie, și pentru numită confuzia și punctomurile întru rânduিত o persona de militar adevărata comesia și la împreunare lor contra porta sau protivnică parte, cuvântă și răspu(n)z vor da, întru ačasta acestă lucru lor așa au trecut, că pomeniți, orășani la minčuoă au rămas și cu rușine și fere de cinstă, către pariția sau plecăčune unde sa or căzut léu trimis inderăt la magystratul și eu până acum cu adevarat am gândit, că lucru ačasta cu ateta se vor fi sverșit, precum cărora și pricina au fost, ce până acuma dūmnelui *Matulai*, ca pintru un lucru pārasit și trecut nici un răspunz n-amū tremis, numai din scrisoria voastra cu mare minune contrarium amū înțeles, numai fie cum or fi, dare ei pintru ačasta nimica nu vor dobāndi, precum văi dūmneta și singur mai bine înțelegé din scrisoaria domnilor din *Cronștot* către mine scrisă, că greutatețile

orașanilor, cu privilegiile lor într-o dată cu nația Săcșilor împreunați și așa mai vrtos de această prost cuvânt, ca se nu zic mincuna și sănt numai jăluitoari au tremis instanția la domnu mitropolit al *Belgradului*, care puțină sau într-o tot nimica ajutor nu vor dobândi, că nici militari Herdeliului, nici cinul cetățenilor vă ajuta, numai una pământescă slăvită gubernia și una iurisdicția și renduială într-o cinul cetățenilor va sta, încă și într-o cele beserecești, numai spre atâta cât după putere direpțeții apărătoaria aduce, biserici reseritului legi cei greceștii cu a sa pravila și în punctul (precum după care și mirenescu magystrat și într-o unele din afare mai mare putere are) împreună-se, iare de vor fi voia lor suptu protecția sau apăărătoare a camarii remune, această or pute face, numai trebuie într-o toată așa a să purta cum vor agonisi la sine locul sau gruit la pământul a camarii, pintru că cine la acui gruntu lăcuește acestuia și iurisdicția cunoaște, cu această mă rog împreună și sănătate trémățând domnului *Matolai* acestu și acește toate pă rândū se le arătațu dumnelui, și pă mine amū ecsezăluī înainte lui, că eu acuma pintru amū neputință de boală și pintru altū trebuincoasă lucru, dumnelui n-am potut răspunde, că și dumnelui altū nimica numai acesta om fi scris, cu care pă dumnevoastră a cereștilor apăărătoarei recomăndăluind rămuī.

XIII.

1737. Aprilie 21.

Epistola unui delegat, trimis la Viena în trebile obștii din Bolgarseg. (orig.)

Hs. Anesti iubiților întru H. fraț!

Gândescu că cu m(i)la lui D-zău va fi sosit chyr *Gheorghî* și de toate pe amărunt ve veț fi înștiințat. Eū mă mir că până astăz dela ça scrisă de Dmnévoastră carte la Mart. 28. alta mai proaspătă nu mi-î-aū venit și nu știu ce va fi pricina. Eū încă în poșté trecută n-am scris, iară în célélalte în toate am scris. La April 18. înălțatul împărat aū mers la *Leximburg*, întru care fiind toate jalbele noastre așezate, cu a multora înțelepți sfătuire, a nu ne puté apuca împrotivnicii în nici un cuvânt, după cum și în șuplicat am scris, că noi sactisfație cu nimin nu căutăm, pentru că nu putem știind a noastră desăvărșit(ă) neputință înainté celor puternici, ce toate céle asuprite până acum răbdate cu putéré sf. cruci le lăsăm fără număi m(i)la împărății sale prin luminat osf. crixrot cercăm. Și așa astăz mergând la luminatul prințip, am vorbit într-acesta chyp. Măine, sau Duminecă să mérgem împreună cu măriia sa la *Leximburg* și să dăm un memoriial în însăș mâna împăratului și altul la

măriia sa grof *Kenehseg* și așa cu această socotélă am rămas rugând pe m(i)lostivul D-zău pentru bună întâmplare, care întru bună nădédje săntem a nu fi lipsiț din céle ce cérem prin plini de vrednicie patroni.

Pentru céle trebuinçoase, care aț scris că veț trimitte până astăz nu știu în ce chip și cum că și liptacanii încă n-au sosit, care și eū îi aștept nădăjduind că prin trănșii veț fi făcut chiverniseliă, că tocma la această vréme, ce va fi va fi, că pă unde s-aū convenit am îmboldit cu făgăduința. Ce preste toate m(i)la cerescului împărat să prisosescă spre noi.

Viena April 21. 1737.

Care mă stiț

P. . . .

P. S. Când săvărșiam această scrisoare, vrând să o trimiț la poște aū sosit chyr *Nica* săn(ă)tos, luind céle trimise și înțelegând cu amărunt céle scrise, și mult m-am învăluit cu firé, pentru cé de tot neînfierbințată inima d(u)mnévoastră, spre folosul dumnévoastră și atot némul următor. Cu jumătate trimiteré care aț făcut și atăta gândescū că cu multă nevoe, ci de una bine faceț spre a mé mai curând lipsire de aici, că pecum pricep nu vă doare inima de feçor, ca să rămăe cu tot némul nerobiț, că ce folos de va rămăné fiilor noștri oareș ce dela noi, și totdeuna întru măhnire aș mânca păiné sa,

mai bine acé agonisélă jumătate să lipsască și fi în liniște să viețuiască, și părinților să mulțămescă. Însă după scrisoare D(u)mnévoastră văzând cum că ne lipsesc, prin priiateni doară vom afla ceva, cu îngroșare obrazului, însă nu știu, mai bine ar fi să faceț de acii chivernisélă după cum dela chyr **Gheorghî** vă veț încredința. Céle viitoare cum vor curge vă vom scrie.

P. S. Chyr **Nica** fiind îngrabă purcédere, nu aũ fost mod ca acela a-l supăra, dară nu să oșăbește de obște noastră cu toate. Chyr **Theodor Șchéu** la toț să închină cu Hs. anesti, iară mai vartos chir **Thomei**.

Pentru sf. **Ipopsifios** am fost scris la April 13., să aib răspuns

XIV.

1737. Mai.

Punctele cuprinse în memoriul înaintat împăratului de obștea din Bolgarseg, — în contra magistratului din Brașov — cu motivarea lor.

1737. Mai.

Céle 10 puncturi, care s-aũ scris în memoriial, într-o adunare toate s-aũ așezat, de un mare aghent

5*

despre parté slăvitului ofcixrat, după căzută rânduială, pentru acéya aici pe scurtú însemnám, la ori ce cuvânt cu(m) urméză unul după altul, cu ce să adevérim când s-ar face incfiziție, măcar că nu socotim să fie, pentru că nu cercám judecată, ci m(i)la împărátéscă, care tuturor íaste slobod a căúta.

1. La cuvântul dintăi înștiintéză-să măriré împărátéscă, cine sântem și de unde am venit lângă ačasta și sf. biserică de cine íaste ziditá întâi.

La acésté avem mărturie pre însuș luminatul și prénălțatul împărat *Leopold*, că chiár scrie în vechiul privileghium, cum orașul nostru íaste făcut de Greci, Rumáni, Bolgarí și de alți oameni streiní. Și cine va avé gură să zică, că nu íaste, așa, așijderé și pentru sf(â)nta bisérecă, că nu vor puté zice improtivnicii, că nu e făcută de acei răposați Domni.

2. La al doilé cuvânt urméză, precum íntămplându-să pe aici *Mihail voevod* și văzând sf(â)ntă besérecă mai mică, bine aú voit de aú mai adaos cu ceva zidire, dând și m(i)(o)stenie, adecă rânduind în tot anul del(a) scaunul Moldovei câte lei 60. íntu neuítatá pomenire.

La ačastá avem dovedire luminatele hrisoave dela Domnii Moldovenești, precum cu rânduialá să dá dela unul la altul. Íară de ar răspunde cineva (măcar că nu e putință) dară unde e hrisovul lui *Mihai vodă* ? atunci fără de nici o índoire răspundem. Pe cum că să aflá la Sas. Dovedind cu

hrisovul cel venit dela *Andreas Tégler* părgariul, care l-au găsit la dănsul *Commanu Petcu Inaşu*. Lăngă acéstia şi această vorbă. Inşă de va fi fiind cineva minte, când aũ cerut în sfat hrisovul lui *Mihaï vodă Racoviță*, şi oare care din Domnii aũ zis lăsați-l să-l punem bine aici la sfat, că mai sânt aici, şi aceasta iaste dovedit, că unde să găsește frăul cauț și calul.

3. La al treilé cuvânt să pomenéște împotrivé cetățenilor împotriva armei împărăteștii măririi, și cum că și oamenilor noștri aũ poruncit a să împotrivi. Așijderé cuvioasă închinăcuné părinților nostri înainté puterii împărăteștii mariri.

Dară pentru aceasta cine va avé gură a zice că n-aũ fost așa ? Când toată țara și imperiia știe că aũ fost așa. Iară de ar zice că pe oamenii noștri nu i-aũ sfătuit a să împotrivi, dară *Postăvarul Stoïca* goč. pentru ce aũ șezut ascunsũ ? fiind căpitan pus de Sas. Pentru aceia s-aũ ascunsũ în turn, să nu pață nevoe de Sasi, că n-aũ voit după sfatul lor a să împotrivi împărăteștii măririi. (Cu acest cuvânt al treilé foarte ne ajutorim. Că nu acesta nu părăm, ce dovedim, plecăcuné noastră înainté împărății măririi.)

4. La al patrulé cuvânt arătăm m(i)lostiviré împăratului *Leopold* care cu diplomă au dat orășanilor noștri, cum să viețuiască cu cetățenii, pentru care m(i)lă multț din loc turcescũ și din Valahiia turcescã înțelegând s-aũ adunat cu noi, cumpă-

rându-ş grunt del(a) cetătēni, după a fieşte-cuī trebuinţă.

La acest cuvânt răspunderé ias'e pré lesne, că m(i)l(o)stiviré împărătéscă diploma o arată, aşijderé veniré oamenilor dintr-alte părţi să véde că dintr-ânşii sânt de faţă şi între cei mai de frunte, şi între cei mai de jos şi astáz.

5. La al cincelé cuvânt arată, pecum că mai nainte pân a nu veni noi în Bolgarsecū, aū fost pădure şi pământ nelucrat şi strămt $\frac{1}{4}$ de mic în mijlocul délurilor, iară altă lărgime n-avem, ce toată iconomiia ne iaste în Valahiia turcăscă.

La această dovedire cine nu va créde că aū fost mai nainte pădure să cérce întii la pop. *Statie* în pimniţă lângă fântână supt sulinariul ce iase apa din pimniţă, iaste o retezătură de copaci, şi de vréme ce tocma pe acolé au fost copaci, dară pe céliialalte găuri ce vom zice. Aşijderé şi la *Costanda* lui *Manole* iaste să fie în fântăna din curte, iară o retezătură de copaci, şi pot fi şi la alte locuri, şi de nu s-ar încredinţa cu atăta să privéscă în plopaz cât robescū oamenii de scot rădăcinile copacilor şi-ş fac câte puţină grădină, şi şi acel locū straşnic încă trebue să l cumpere dela cetate. Pentru care bine ştiş că în trecuţii ani dela cei mai proşti aū luat ţedulele, care aū avut sāraccii oameni pentru cumpărătoare locurilor, această să cunoaşte că pentru să înşale oamenii aū făcut, care când va veni la urechile celor mari, nu puţină ruşine vor căştiga.

Aşijderé de avem câte o livade o cumpărăm în toţ anii dela cetate.

Iară adevărată iconomiia noastră iaste în pământ strein vite, vii, munţ, livezi, stupi, rămători iprocî, destul iaste atât a răspunde la acest cuvânt.

6. La al şaselé cuvânt arătăm cu ce ținem viiaţa noastră, adecă cu tot féliul de trudă, spre parté negustoriei în bogate părţi călătorind cu multe primejdii, pentru că în oraşul nostru nici un meşteşug nu e slobod, făr strae, găitan de lână. La acest cuvânt răspunsul să véde a iave precum pentru negustorie, așa şi pentru meşteşug.

7. La al şaptelé înştiinţăm, că precum din iconomiia de supt stăpănire turcăscă, aşijderé din pomenita negustorie dăm la vama împărăteştii măririi fl. 20.000 dăm şi la maghistrat cât ne pun, aşijderé cheltuialele, forşpan cfartir, slujiré cetăţii întru toate poruncile Maghistratului, numai pentru un färtal de pământ care iaste cumpărat de noi.

La ačasta de vor zice că nu dăm la vám(a) împărăteştii măririi atât cérce şi vază. Aşijderé şi la maghistrat daré şi slujiré cé peste putinţă noastră arătată iaste.

8. La al optulé cuvânt arătăm, că multa terpeniia noastră numai pentru linişte credinţii, întru toate împăratului şi cetăţii ajutori am fost păn la sânge, precum asupra Turcilor, așa şi asupra Cruţilor, păzind locul nostru necălcat de prot.

La acest cuvânt de vor răspunde că nu e așa neadeverință că acéia nu să va mai puté. Că întâi scrisoare lor arătat vestește. A doao vitéjii răniț din trănșii sânt de față. A treia muerile celor periț în război, încă sărt vii, dară altă dovadă ce mai trebuie poate să să scoale cei morț și să spue.

9. La al noaolé cuvânt am însemnat într-acesta chip, că împrotivnicii nu să uită la dobănda ce facem casei împărăteștii măriri în toț anii, nici la atăta porție ce dăm pentru foarte puțin pământ, nici la vărsare săngelui nostru, nici la m(i)lostivul priveghium, ce peste toate, când ne rugăm nu dobândim nimic. Iară peste toate amărăcunile cu ačasta mai mult ne dosădescă, că în lucrurile be-serecești în toate să amestecă, rânduind protopop și popi după voia lor. Adecă să zicem toată bună-tată sufletescă și trupescă pentru urăcune s-au zavistiia del(a) noi o oprescă. Pentru care de n-am nădăjdui întru folosința împărăteștii măriri, n-am puté sta unii din noi. Adecă cine mai poate ș-ar căuta odihna sa ar cei slabi ar rămăné în robie și orașul s-ar strica.

Adevărat după urmaré cestui de mai sus cuvânt, că înzecit de am da la casa împărăteștii măriri, împrotivnicii nici că gândescă de ačasta. Așijderé și pentru porție nu să uită, ce cât cer dăm. Iară de vărsare săngelui fraților noștri de mult au uitat. Iară de priveghium nici léu fost voia dela o sémă de vréme ca să-l mai auză, și acéstia fără nici un féli de gând léu socotit întru nimic.

Iară pentru rânduiala d(u)hovniască, de vor tăgădui areștul prot. *Radul* va mărturisii, că alt om prost de ar fi tocma la pierzare, și să să scoale un oraș să-l ia în chizășie, încă caută să-l sloboază, până să va adevăra lucru. Dară această a iave iaste pizma, că nici acum la atăța orășani nu s-au uitat, carii în multe rânduri s-au rugat, ce în pizmă l-au ținut 3. luni, numai pentru că au răspuns, că în lucrurile legii nu va asculta de maghistrat (și de acum mai fiind întrebare tot așa să răspundă) că nu iaste această dare dela împăratul a porunci luteranii, sau măcar și alții în lucrurile besereci ce această rânduială stă, întru scăpare împărăteștii măririi, fără a protopopii pricin, au n-au rânduit muțare să fie în locu de preot ț care și până astăz stă într-acă rânduială, care cu m(i)la lui Dumnezeu va fi cercare de unde au luat această putere necuvioasă.

10. La al zecelia cuvânt arată rugăcune ca să fim apăraț întru cele scrise în privilegium așijderé întru toate rânduialele cricești să nu să amestece, ce să fie apărate cu autoritate împărat. măririi, și îndreptători pre ep(i)scopul *Rîmnicului* iară cele mai mari săborul arhiereilor, iprocî, cum să va vedé la parii. Iară tot la acest cuvânt zicem, cum toată greutate cé până acum o răbdăm, judecată nu cérem, pentru a noastră slăbičune împotriva lor (cele pentru crix comisari s-au schimbat) zicând că noi acum nu mai la scăpare măritului ofcixrat cădem, cercând m(i)lă.

Pentru acest cuvânt ce împotivire va să fie, că în toată imperiia ačasta e dată afară, ca fește-cine să aibă voe a-ș căuta binicle saũ și ușurare sa, și dreptaté sa și a-ș plănge nujdele sale, fără nici o oprire, dela nimini, fiește-cine greutate sa să o spue, apoi ce va fi voia împărăteștii măriri.

Afară dintr-acésté arătăm céle ce s-aũ făcut împotiva privileghiumului cu litera **A.**, iară céle peste privileghium cu litera **B.**

Litera **A.** la al **doilé** punct iaste slobozire vinului cum arată în privileghium. Dară aũ nu iaste drept răspunderé împotiva acestuĩ punct, după cum știț năcazul care tragem, și nici la sate a vinde nu ne slobod, că pentru ačastă pricină au prădat pe *Sandru* și pe *Radu Iorga* l-au pus la arești căci au mersũ să grăiască să nu-l prade. Precum înșiș vor dovedi, și când să tãmplă de să zmintéște nescaĩ vin, au nu mulț să roagă la unul și la altul să i-l ia cu preț mai jos, după cum și pop. *Statie* ačasta aũ pățit. Iară de ar lăsa să-l demărcãm pe acasă după cum scrie privileghium, n-am păgubi, iprocĩ.

La al **patrulé** punctum în privileghium iaste rãnduĩala boltelor.

La ačasta răspundere iaste de față nu să poate ascunde ce fiește cin va vedé, iaste pe cum la alte cetăț, au nu.

La al **șaselé** punct scrie slobozire cailor de olac, la acésté nu puțineĩ vor răspunde, că în multe

rânduri ni s-au tămplat de am văzut cu ochii odată calul *Stoicăi* lui *Manole*, fiind gata să mérgă în țéră au vrut să i-l ia, așijderé și aluî *Nicolae* și aluî *Călbasă* iprocî și al chiringiilor vrând să încarce.

La al șaptelé scrie slobozire a face rachiu și olăvină. La ačasta iaste isprăvită dovedire, una cu spargeré vaselor de bragă. Alta. Iscălitura și pecétiia lor, care adevéreză opréliștá. Cu birșag fl. 12. ce tăgăduind să vor rușina.

La sfărșitul privileghiumuluî, să poruncéște tuturor turbatorilor nu numai Brașovénilor, ca nici cum altă vamă, supt nume țedule, să nu mai ia.

Aici destule dovediri avem însă tot orașul, iar mai vârtos jupân *Ianța* gândind că în vrémé țarguluî slobod nu iaste običaj să plătéscă acéle țedule, aú vrut să scoață și i s-aú luat bunbacul contrabant.

Așijderé și *Ion Șoanul*, au pățit cu niște brănză, și chyr *Radul Duma* așijderé au pățit cu niște ulei, iprocî, iprocî.

L a l i t e r a B.

1. Intăi semnéză câte case și câte familii gândim că vor fi în orași și cum că mai mare între noi n-avem, pecum la alte orașe și cum că nu știm cât porțion pun pe noi. Ce numai cât cer atăta trebue să plătim.

La ačasta n-avem ce mai scrie, că iaste lucru arătat.

2. La al doilé am scris toată pricina oilor dup(ă) cum în parii arată și la ačasta destuî dove-ditori.

3. La a treia istoriia prot(o)prez. *Radului* și a ne popei *Teodor*. Ačasta nu să va puté tăgădui, că au fost pré de curând, și încă stă.

Acéstia sânt caré s-au dat împărăteștii măririi, luându-li-să séma cu amăruntul, că socotim că pentru acéstia tot orașul poate să mărturisescă, că sânt adevărate. Așijderé pe scurt la fiește-ce cuvânt, cu ce să dovedim am însemnat. Ce la fiește-ce cuvânt frații făr témă să răspunză netemându-să nimic, și ce ș-ar mai aduce aminte să scrie adăugând lângă acéstia cu bună socoiélă.

La acéstia să răspunde că dăm vama la cetate.

De va fi porunca să să facă incfiziție: afară din céle ce am dat înălțatului împărat și la slăvitul ofcixrot, vom mai pofti și acésté ce scrie mai jos, ca să să facă incfiziție.

I n t r e b ă r i :

1. Când au făcut moșii noștri (voștri) și pă-rinții case și noi, cumpărat-au locul și casele cu locurile și cu grădinile ?

Răspunsu lém cumpărat.

Precum p. *Statie* și alții au cumpărat și casa și locul de lângă casă tot dela Sasi și unii dela însuș maghistratul, precum arată scrisorile lor care

le avem, și când cumpărăm moșii dăm la vecini fl. 1. pentru știința că am cumpărat moșie.

2. Casele saū alte pământuri care avem sloboz săntem ale vinde orī la Sasi orī la Rumāni. (De vrēme ce săntem sloboz ale vinde să cunoaște că iaste gruntul nostru.)

3. Daț porțion după putere au mai greu ? De ar fi după putere, nu i-ar prinde ca pe vitele.

4. Cfartir țineț adevărat ?

5. Oamenii săraci carii șed aproape de pădure, și ostașii nu pot ședé la ei, pentru sărăciia și pentru depărtare aceia plătescū pentru cfartir la cetate ? Adevărat.

6. Cai de poște daț. Pravo.

7. Sulinare duceț. Pravo.

8. Lémne în poartă daț. Pravo.

9. Oamenī la lucru cetății în toate zilele daț.

10. Oameni în fănațe daț. Pravo.

11. Pentru bumbacū daț vamă la cetate.. (?)

12. Pentru pește daț ?

13. Pentru tăbac daț ?

14. Pentru brānză daț ?

15. Pentru ulei daț ?

16. Pentru vin din viile voastre daț ?

17. Din bucatele oīlor daț brānză, caș, lapte ?

18. Vama oīlor care să chiāmă dat daț ?

Din stăpāniré locului strein.

Céle besériceștî.

19. Când să însoară cineva la județ fl. 1. daț?
20. Când să însoară 2.50 daț?
21. Când iaste judecată besérecéscă a să despărți nunte saù logodne la Sasii daț birșag?
22. Scos-aù și pre prot. pus de arhiereù?
23. Pus-aù pe prot. la arești luni 3. și rugatus-aù orășanii să-l sloboază în chizășiia lor.
24. Pus-au Sasii alt protopop.
25. Cetitu-s-aù în besérecă carte cu poruncă del(a) maghistrat pentru schimbaré prot(o)prez. a treia zi de Paști 1736.

De popa *Statie* s-aù cetit.

26. Luat-au Sasii dela cineva scrisorile care léu avut oamenii pentru cumpăratoaré locurilor de grădinî (cumpărate dela ei).

La ce nu sântem sloboz.

27. La cojocărie sânteț la haînele voastre.
  28. La croitorie, la alte la toate nu.
- Insă și cuptori în casă nu.

Verbi gratiia.

La pop. *Statie* aù găsit un olari pe *Micul Birté* făcând un cuptoriu și aù vrut să-l spargă, de nu i-ar fi dat bani de aù făcut pace.

Numai strae și găitan de lână sântem slohoz.

29. La casele de lemnü sloboz sânteț a lucra, nu.

30. Vin din viile voastre sloboz sânteț a aduce cu buté saü a vinde, nu.

31. Rachiu sloboz sânteț a face ?

32. Olăvină, așijderé nu.

33. Bragă, nu.

34. Luminî sloboz sânteț a vinde, nu.

35. Păine sloboz sânteț, nu.

36. Legumi în oraș sloboz sânteț, nu.

37. Când lucraț la cetate plătéște-vă, nu.

38. Poame sloboz sânteț, nu.

39. Când lucraț în fanațe, nu.

40. Când vă găsește lucrând la haîne saü blänind pradän-vă ? Pravo.

Catanele care să află vii.

1. Onogi *Dumitrașco Brat* jup. *Mogoș*.

2. *Iosif Lumänärariu*.

3. *Tămaș Brat*, ego.

4. *Văsii Zalinpa*.

5. *Văsii Potlogé*.

6. *Rad. Daopré*.

7. *Gherghi Lebu*.

8. *Io. Purilă*.

9. *Neguș Cucu.*
10. *Radu Rusu.*
11. *Ștefun Căpriță.*
12. *Opré aluî Roman Pépene.*
13. *Radu Baboia.*

Care au perit și au murit.

14. *Obărști Ghiurca.*
15. *Căpitan Iane zet ego.*
16. *Căp. Chiru.*
17. *Căp. Mihaî.*
18. *Otnogi Matei brat ego.*
19. *Otnogi Matei al Florei Sasului.*
20. *Floré al popei Radului, Stegari Robi.*
21. *Radu Giuvălcă, Stegari.*
22. *Mihaî Orbul, strajameșter.*
23. *Floré al popei Florei Robi.*
24. *Ianîa Lumăt, căprari.*
25. *Văsi Călăpod.*
26. *Dumitru Bărbierul.*
27. *Radu Scripcia.*
28. *Stan Sichim.*
29. *Savu Mănăiloiu.*
30. *Pătru Turbure.*
31. *Gherghi Giuvălcă.*
32. *Stan Fulga.*

33. *Pătru Velican.*
34. *Ilie al popei Radului.*
35. *Barbu Marcé.*
36. *Gherghi Purece.*
37. *Ion Tălharîul.*
38. *Radu Căpriță.*
39. *Dima Șușa.*
40. *Bucur Păligrad.*
41. *Radu zet Ghighiniță.*
42. *Gherghi Grecu.*
43. *Radu Onénu.*
44. *Ion Văcarîu.*
45. *Barbu al Slavnei.*
46. *Aldé Șchéu.*
47. *Ștefan Tomicîcu.*
48. *Stan Dudașu.*
49. *Ion Lumănăroiu.*
50. *Tănasie.*
51. *Proca al Procăi.*

Carii au perit purtând cărți înțapaș.

52. *Neculae alui Mathei Grecu la Rejnov.*
53. *Andreî Croitorîul la Simpetrîu.*
54. *Radu Căcîulă.*

Gočmanu *Petcu* pentru dragosté împărăteștii mării au intrat în tabără și au prinsu un Cruș și

l-aŭ adus la baron *Tiș*. Acéstia toate prind loc spre parté slăvitului ofcixrot, că dau bun(ă) pricină a fi și noi supt acé iurisdicție. Așijderé și pentru prot. *Radu* au nu i să cade a fi prot. fără vrednicia preoției când ai sf(i)nții sale 2 fraș au perit pentru dragosté împărăteștii măririi iar nepop. *Thodor* prin ale lui multe gălcevi (cum arată scrisoare lui) au călcat plaiul împăr.

XV.

1737. August 21.

Hîrtia ce s-a trimis gheeneralului Valis în afacerea obștii.

Illustrissime ac Excellentissime S. R. D. Comes
et Generalis Commendans!

Domine Domine Gratosissime!

Excellentiae Vestrae ex cumulatis lamentationibus nostris pridem, et abunde innotuit, quod intollerabili perpessae hucusque persecutionis, et oppressionis —, iugo impares residuum virium nostrarum arripuerimus et *Viennam* pro medello confugerimus: Remonstrantes ibidem humillime; quod

et quomodo contra mentem, et tenorem Privilegio-
rum a sua sacratissima Caesarea Regiaque Chatolica
Majestate *Leopoldo primo* gloriosissimae Memoriae
sub anno 1701. nobis benignissime colatorum ab
amplissimo Magistratu hujate indecenter, Damnose
et Despotice tractemur. Et quidem

1-mo. Nihil hic, quam exproprijs pecunijs
emptam partem terrae possidentes, et adducendas
merces ad longinquas Regiones proficiscentes pro
augmento Caesarei aerarij annuatim saltem viginti
millia florenorum (in hoc solo loco) pro tellorico
persolvimus, et tamen contra octavum articulum
praememoratorum clementissimorum Privilegiorum
inclytae civitati penes Tricessimam in particulari et
quidem totis, quoties cum eisdem mercibus ad nun-
dinas pergimus, taxam aliquam nobis mandatam
praestare sed et . . . (?) pro semel solvere tenemur.
Sicut etiam

2-do. Persolutis non exiguis, et quidem ad
libitum tantum contra omnem Iuris, et Iustitiae
ordinem nobis impositis contributionibus ulterius affli-
gimur, quod nempe, quando oves ad confinia pro
tundendo mittimus, transmittit civitas eo, et ad
partes turcicas pro ennumerandis ovibus, et (extra
hoc, quod tricessimae pro una solite 30. cruciferos
praestamus) de centum 125. cruciferos, de caseo
libras 100., de lacte urnas 3. et agnu(m) unum
praestare obligamur positer

3-tio. Contra articulum secundum cum vino partim ex nostris vineis colecto etiam tantum pro necessitate nostra nobis providere et plusquam 40. urnas, ubi uni Saxoni 4. et subinde 5. Dolio, quorum unu(m) 130., vel 140. urnas, et plus continet admittuntur coemere (excepta aliqua celebranda functione Domestica) nescio qua sibi arrogante auctoritate prohibemur, et si quid parum obtinemus, particularis impositis desuper nobis praestanda venit: Crematum autem, et cerevisiam

4-to. Iuxta articulum septimum pro necessitate, et exigentia Domus nostrae perficere nullo modo admittimur; neque etiam nobis

5-to. Contra quartum articulum officinas nostras versos plateas, sicuti Saxones, erigere et nec merces, nec tali modo, pro ut ipsi non minus vendere licet.

6-to. Contra articulum 6-tum equos pro usu nostro destinatos vi pro praejunctura, vel etiam usu privato ipsorum accipiunt, detinent et utuntur.

Denique omissis multis alijs, ubi nobis praeter aerem, et coctionem panis nihil liberum remansit, praelaudatque amplissimus senatus non contentus, quod nobis contra omnem Iustitiam vere servilem servitutem imponat, nos mancipiorum more tractet, et Privilegia Augustissima nullatenus consideret, sed et eo odij devenit, ut anno elapso archi Presbyterum aliquem nostrum ex hocce Suburbio, *Radulum* vocatum nullo alio motivo, aut ratione, quam inconve-

nienti aut interessata per excedentem auctoritatem deposuerit, et ad tres menses incarceraverit. Quibus sic stantibus ad pedes Excellentiae vestrae, ut pote cui (sicut peregrinus, relatio desuper nempe de negotio hoc nostro *Viennae* quaerelato ab altiori Instantia commissa est, supplices provolvimur, et sicuti insurgentibusque alijs Nationibus nostra fidelitas semper innotuit, moderna intentata oppressio autem iniquissima foret, pro relatione tali benignissime concipienda ex qua solito Excellentiae vestrae Iustitiae fervor elucescat, et qua piissimus Pater Patriae nostris quotidianis malis medellam, et quietem succedere faciat, humillime instamus, nos nos ulterioribusque gratijs, Interpositioni, Protectioni, et Gratosae Exauditioni Demisissime recommendantes

Excellentiae Vestrae

Coronas 21. Aug. 1737.

Servorum infimi

Wallachi ex Suburbio Coronensi.

XVI.

1737. Septembrie 18.

Cantăcusino Basarabă încunoștiințează obștea din Schei, despre rezultatul obținut la curte, în afacerea ei și-i promite și mai departe sprijinul lui. (orig.)

Précuvioase părinte protopopa împreună cu alalți preoți ai sfintei bisereci den orașul Șchiei și Dumnévoastră cinstiților căpetenii și neguțători al aceluiaș oraș lăcuiori, ai noștri de binevoitori!

Dela milostivul Dumnezeu vă poftim sănătate și cel(a)l(a)lt bine. Cu întoarceré într-acii a părintelui chyr *Efstathte* trimisul Dumnévoastră la această înălțată împărătescă curte nu vruî să las a nu vă face știre, că de căstă dată céia ce s-aũ putut, s-aũ isprăvit și s-zũ făcut spre folosul obștei Dumnévoastră, cum veț fi și înțeles pân acum și mai pe largu den gura zisului părinte veț auzi, carele cât aũ fost aici adevérim că cu multă nevoință, ostenélă, răvnă și cinste în toate s-au purtat, a aduce într-acestaș chip tréba Dumnévoastră cu ajutoriul lu Dumnezeu și cu a noastră diligenție și asistenție, ce însă va mai trebui spre deplin sfârșitul zisei trebi, la vrémé sa, cum s-aũ și grăit, și curté împărătescă s-au făgăduit, după-ce să vor mai liniști lucrurile ce acum curgu, nu săva lipsi a nu să face în

tot chipul de a să aduce la bun liman. De într-atăta s-ar întâmpla a avé vreme supărare și băntuiala Dumnévoastră acii dela împotivnici, numai cât faceți-ne știre și nu vom lipsi a raprezintăului la înalta curte împărătescă, caré cam milostivă și iubitore de dreptate nicī odată au vrut, nicī va a să face nedreptate cuiva den celor ce sânt credinčoș sudiț aī săi, mai vârtos cei ce pren multe și mari slujbe la vremie trebuinçoase ca acélé, cu al lor sânge și avére, meriturī ș-au căștigat. Nicī eū nu voū lipsi cât va fi pen puțință a face aici spre ajutoriul și folosul Dumnévoastră după datoriia-m ca un creștin pravoslavnic, și ca un ctitor al acei sfinte biséreci întemeiate de aī noștri antenati de fericită pemenire. Nicī a nu fi uitați la rugăcunī mă recomandăluesc. Intr-atăta vă sfātuim și exprese vă zicem, cu autorita de ctitor de a vă purta bine, de a vă uni și a trăi în dragoste creștinéscă și frățéscă atăta aī bisérecei cât și aī politiei neuitând céle ce sânt spre adaosul credinçoasei slujbe împărătești, la care toate Dumnezeu să vă fie povață, făgăduindu-vă eu pururé a fi.

Den Vienna Sept. 28. — 1737.

*Dé bine voitor și la tot ajutoriul gata
prin*

Cantacuzino Basarabă.

XVII.

1737. Septembre 18.

*Conziliul belic din Viena scrie cancelariei aulice
nid Transilvania, în chestia plîngerilor obștiî din Bol-
garseg contra magistratuluî. (copie leg.; orig. din
Sept. 7.)*

Inclytae Cancellariae Transylvanico-Aulicae amice significandum; Posteaquam Incolae suburbij civitatis *Coronensis* Bolgarszeg dicti de ejusdem civitatis Magistratu ex eo se conqueruntur, quod tam in religiosis, quam quoad contributionale, vectigalia, passimque in alijs punctis contra tenorem privilegiorum suorum diversimode vexentur, gravamina illa indagare omnino quidem aequum, modo tamen e re fore videtur, inquisitionem desuper eousque differre, donec (titl) *Wallis* ut pote actualiter in expeditione bellica occupato id perficiendi commodius tempus et occasio suppetet; Ne vero propterea supplicantes molestiam aliquam pati contingat, ubi de praesenti potissima illorum querela est, quod a dicto Magistratu in usu privilegiorum suorum turbentur, isque violentum quandum auctoritatem contra suum clerum ritus graeci non-unitum nec non eos ipsos sibi arrogare praesumat, pro statuendo saltem remedio provisionali Eadem Inclyta . . . . amice hisce re-

quiritur, prout id etiam praefato (titl) *Wallis* una committitur, velit dicto Magistratui *Coronensi* serio injungere, ut usque dum memoratorum gravaminum investigatio fieri, et accepta desuper relatione determinari poterit, ab omni proisus ipsorum Bolgarziensium in suis privilegijs praecipue autem in religiosis et spiritualibus turbatione se abtineat; manetque.

Ex Consilio Bellico.

Viennae die 7-ma Septembris 1737.

Praesentem Copiam originali suo conceptui per omnia Consonam esse testor.

Viennae die 18-va Septembris 1737.

(L. S.) *Iosephus Wilibaldus Frey a Schönstein.*

Imperialis Cancell. aulico Bellicae

Substitutus Registrator.

XVIII.

1737. Septembre 18.

Episcopul Râmnicului Climent, cere informațiuni în afacerea obștii din Bolgarseg. (orig.)

Cuvioase protopoape chyr erei *Radule* al *Brașovului*, și Dum(i)tale iubite fiu sufletesc al smerenii noastre jupâne *Mogoș* dela D(u)mn(e)zău sănătate și tot fericitul bine vă rugăm, și a noastră arhierescă m(o)l(i)tvă și bl(a)goslovenie vă trimitem.

Cu prilejul aceștii puțințele scrisori ai noastră întâi cercetăm de ale săn(ă)tății, pentru caré auzind să ne bucurăm, căci pentru staré și așăzaré sf(i)nteii beséreci de aciia nici o înștiințare nu-m faceț, sau dispre *Viena* de aveți vre-o mângăere noao am vré să știm după cum și din socotéla vorbeii noastre den *Sibii* am așăzat pentru céle fiitoare. Căci pentru vești dintr-ačastă parte nu ne îndoim că nu le știți chiîr de ai acei patrii, care prin locurile acélé nu lipsesc a călători. Voirén dar și noi când néți înștiința ce vorbe să pricinuesc și pre acéiia, orî din patriiia acéiia, orî din *Vlahiia*, ori cîn *Moldovlahiia* den care încredințându-ne vom cunoaște, și iar vom

rămâne cătră Dumnezău rugători pentru toate céle de folos a mltveî tale și a Dum(i)tale. Ačasta acum și fiț blagosloviți

Din episcopiia Rîmnicului Sept. 18. — 1737.

*Al mltveî tale ș-al Dum(i)tale cătră
Dumnezău rugători*

Climent, episeop. Rîmnic.

XIX.

1737.

*Informațiunile date mitropolitului în afacerea obștiî
din Bolgarseg.*

Pariia dela instanțiia dată preosfințitului Domnului Mitropolitu cu 13. punctumuri, precumă aice mai pe scurtu amu însămnat.

1. In toate iurizdicțiile sau dreptățile a noastre preoțești, sau besericești, nici cumu nu sântemū sloboz se poatemū isprăvi după obiçaîul și după pravila noastră, ci unele ca acele fac domni din Magistratū *Brașovului*, besereci protestanților, adecă lutaranilor, pintru cununii și pintru desparțeniia ei fac judecat și globescū pe uni ca acești.

2. Nicî într-un satu nu săntemū voinicî se facem besereca, nu numai beserec(a), că nu ni dau se o facemū din fundamentū ce nicî cruča sf(â)nta nu ne slobod se poatemū pune de iznova, nicî țintirim se îngradimū după cumu-î ni-e obiçaîul, pintru îngropare morților, numai ne țin ca pre nește varvarî sau necredinčoași.

3. Pintru viile noastre care ținem la Ungrovalahia sau întru alte părț nu ne slobod se poatemū aduce la orașu nostru nicî o vedra de vin numai trebuie se-l vindemū Sașilor după cumu-î voia lor, și cândū trebuiește noao vinū se cumpărāmū dela dănși cu mare prețul.

4. Tuturor cari săntū de alta leğa fie Ungurū fie Nemțu de vorū lucra ceva lucru la cetate, platescă bine și pita dau, numai la oameni noastri nu platescū nimica, nicî pită nu dau.

5. Iare întru porțîia sau cvartir înparatés-cū mare nedireptate și greutate fac noao și aruncă porțîia cumu-î voia lorū, unū omū din a noastri care numai o vaca are sau un cal trebuie se platesca ca un mai mare cetuțenîul a Sasilor.

6. Cândū stringū porțîia împaratés-că atunce foarte năcajescū pe seraci oameni noastri cari n-au de unde se platescă porțîia împăratului, câte 15. și câte 20. i pun la prinsoare, și bată ca pe nește tălharî.

7. Meșterilor cari se află în orașu nostru croitorî, sau cizmașū, sau cojucari, nicî cumū nu-î

slobod se lucre, unde vor găsi se lucrază cineva
iau și lucru lui și-l globescū, iare în țehū lorū nu
primescū pe nime de a noastri.

8. Noao creștinilor cari ne aflămū la orașulu
Bolgarsig, nu ni-e slobod se poatemū vinde nicī pita,
nicī vinū, nicī rachiiu, nicī unū fel de bucate, nicī
luminī, nicī nimica pe lume, necumū se vindemū
ceva în orașu noastru, ci nu săntemū voinicī nicī
braga în vreme postuluī se facem în casa sa, și
de se va găsi la cineva se fie făcută, vin Sași
spargū și vasul, și versă braga, afare, așijdere
neguțitorilor cari țin neguț în boltele lor, nicī
cumū nu slobod se deșchid(ă) bolta la ulița, numai
cândū vine cineva se-șū cumpăre ceva, diū launtru
casii trebuie se între la bolta, și așa se-șū cumpăre
cei trebuie.

9. Noao oamenilor a legi grecești mai greu în
toate dăjdile împărătești ni se aruncă precumū
porția, așa și cvartirū și toate altele, facū Sasi pre-
cumu-i voia lor, așa fac, și precum ni se pare noao
că ei depă spatele noastre platescū toată cheltuiala
lor, precum popilor, așa și la școale lor, și la alți,
dare noi ateta norod de creștin fiindū în orașu
noastru și nimica nu știmū cumū ei rânduescū și
aruncă dăjdiile pe noi, numai cât vor zice ei, ateta
trebuie se platimū noi alta nimic nu știmū.

10. Precumū auzimū și înțelegemū, într-alte
orașele crești precum la *Buda*, la *Peșta*, și într-alte
locuri unde săntū oameni de leğa a noastra, i prii-

mescū în rândul cetățenilor, și țehū au chilin, dare la noi nicī cumū nu slobodū.

11. La casele besericii a noastri totūdeuna pun ofitiri nemțești pe cvartiri, pintru care amū și vāndutū o casa a bererici, dare întru alta și în zioa de astāzū cāndū vin ceva Nemți minten pun capitan sau laitnan în casa biserečasca.

12. A lor evanghelistilor sau protestanților preoț cu dijma dela preuț noastri din pri la satele, care nicī din grunturile împăratéști nu ȳau dela preuț noastri, dare popi lor așa fac cu preuț noastri.

13. Dela preutési care remun vādue ȳau porțiiu cași dela alți, și altele multe facū noao, ce într-alte cetăț și oraș nu fac creștinilor, noi cari ne aflāmū în ținutul Brsei, cași Israilteni cānd au fostū la Egiptū, așa și noi sântēmū ingreunașū dela lutarani.

Pintru ačasta neavāndū altā māngāiare sau ajutor afare dela preosfinția ta, cu mare smerenia și plecācune cādem și ne plecamū către mila arhipastoriei voastrāi, se ni fii întru ajutor ca se poatemū și noi dobindi vroo mangāiare ca și alți creștini cari sântū suptū biruința preluminatului împăratului al Rimului.

XX.

1737. Septembre 29.

Episcopul Râmnicului Climent comunică protopopului Radu dela Braşov şi jupînului Mogoş, că a primit informaţiunile trimise şi le dă sfaturi cum ou să proceadă mai departe în afacerea lor. (orig.)

Cucernice protopoape chyr erei *Radule* dela Braşov, şi Dum(i)tale jupâne *Mogoş*, dela D(u)mnezeu sănătate şi tot fericitul bine vă poftim, şi a noastră arhierescă m(o)l(i)tvă şi bl(a)g(o)slovenie vă trimitem.

Scrisoare ce neţi trimis la Sept. 22. o am luat din caré înţelegând de ale sănătăţii nēm bucurat, céle ce ni să scriu, şi din *Viena* de cucernicul popa *Eustathie* lém văzut, şi încă şi o copie ce să scrie din *Viena* de konzilium belicum la ecelenţiia sa grof de *Vales* o am văzut, dară pentru ačasta nu mă înştiinţati prin scrisoare ce-m trimiteţi, fost-aū apucat a să da până aū trăit, şi cu ce cuprindere de răspuns ar fi trimis îndărăt, saū nu s-aū putut da până aū trăit, nici răspuns s-aū făcut, saū de s-aū dat aīurē undeva, şi de acolo să va fi răspuns, ci de ačasta nu ne putem nici noi înştiinţa, ci de ačasta nu ne putem nici noi înştiinţa, ci de n-aţi cunoscut la ce răspuns, saū statornicie rămâne lu-

cru, încă ačasta vă sfātuim ca să cercetați la canțalariia împărătescă la măriia sa secretariul *Deberschi*(?), că de acolo veți puté dobândi cuvânt pentru ale răspunsurilor, și așa bine dovedind fără de zăbavă să avem înștiințare cu amăruntul, ca și noi să vă putem da mână de ajutoră încă și pentru maghistratul *Brașovului* de aū avut vre-o poruncă, saū dela luminata curte, saū dela belicum konzilium, sau dela ecseleñtiia sa ghenărariul, să mă înștiințați, și asupra poruncii ce ar fi răspuns ei, încă și în ce statornicie să razămă popa *Theodor* a rămăné, și pentru toate știind vom socoti cum și în ce chip vom puté în vre-o parte după răspunsul ce vă să dă din iznoavă dela sfatul oștilor pentru ascultaré de aici, a cerceta și noi unde vom socoti că s-ar cuveni pentru aceste lucrui.

Ačasta și fiți bl(a)g(o)sloviți.

Din episcopiia Rîmnicului Sept. 29. — 1737.

*De binevoitori și către Dumnezeu
rugătorii*

Climent, episcop. Rîmn.

XXI.

1737. Novembre 26.

Răspunsul guvernului la memorialul obștii din Bolgarseg, înaintat la Sibii — scris în dosul memorialului — (copie.)

Viind înainté noastră oameni dela Bolgarsegi, noi am fost avut mai nainte porăncă dela curté împărătéscă, să facem incfizițio (adecă întrebare) de jalba lor, și noi așa amū datū porăncă la maghistratul *Brașovului*, să dé răspuns la ponturile lor. Intr-ăcasta să nu prăbăluiască să facă vre-un lucru împotiva privilegiilor.

La Sibii Noem. 26. — 1737.

Gavriil Alvinți

Secretariul guberniei.

XXII.

1737. Decembre 3.

Privilegiul obștei din Bolgarseg, primit dela prințul Christian Lobkovits. (orig.)

Georg Christian Heyl. Röm. Reichs Fürst von Lobkovits, Herzog zu Sagan in Schlesien, Gefürsteter Graf zu Sternstein, Herr zu Glumetz, und Raudnitz, Ritter des S. Huberti Ordens, der Röm. Kays. und Catholischen Mayestät würcklicher Camerer, General der Cavallerie, Obrister über ein Regiment Cuirassirs, und dermahlen Commandierender General in denen Fürstenthümben Siebenbürgen und Wallachey, wie auch in der letztern Provintz Ober-Director.

Demnach in der Röm. Kayserlichen auch zu Hispanien Hungarn und Böhmen Königlichen Mays. unsers Allernädigsten Herrn absonderliche *Protection* und *Salvaquardia*. Die in der Vorstatt Bolgarseg wohnhafte griechen Ritus non uniti dergestalten an und aufgenommen werden, dass dieselbe bis zu weiterrer Untersuchung und Decision ihren Bey Hof angebrachten Beswehrten, wider den Inhalt des Ihnen allern.

Verliehenen Privilegy weder in Religiosis noch anden gekränckhet, od. mit einig. Neuerungen graviret werden sollen.

Als werden hiemit alle und jede Allerhächstgedacht Ihrer Käyserlichen und Königlichen Majest. bestellte Ober und Niedre Kriegs-Officier, und insgemein alle Soldaten, auch Kriegs-Leuthe zu Fuss und zu Ross, Teutsch, Kroatisch- und Ratzischer Nation, was Würder, Stands, oder Wesen sie sind, nicht weniger alle und jede Zufuhr-Einlogier- und Quartierungs-Commissarien, auch sonst männiglich, jeder nach Standts-Gebühr ersucht, die Untergebene aber gemässen erinnert und ernsten befelcht. *ged. griech. nach obigen Inhalt auch weiters.*

nicht allein mit aller Eigenthätiger Einlogier-Einquärtirung und andern dahero rührenden Beschwerlichkeiten, Durchzügen, Nacht und Still-Lagern, Geld-Pressuren, Abnehmung klein oder grossen Viechs, Ross, Wagen, Getreidt, Wein, Bier, Victualien, und andern Kriegs-Exaction, wie die Namen haben, oder unter was Prätext selbige gesucht werden mögen, sonderlich aber mit Brand-Schatzung, Raub und Plünderung, oder auch Gewalthätigkeiten und Straff-mässigen Insollentien, gänzlich zuverschonen, weniger andern dergleichen zu thun keineswegs zugestatten, sondern vielmehr in allen Vor-

fallenheiten, festiglich zu Schützen, zu Manutenieren, und Handzuhaben. Hieran geschicht was recht ist, und ist man es um einen jedwedern Standes-Gebühr nach, zuerwiedern erbietig. Die Untergebene aber vollziehen hieran ihre Schuldigkeit und diesen ernstlichen Befelcht, werden sich auch vor unaussblieblicher Leibs- und Lebens-Straff zu hüten wissen.

Hermanstadt d 3. Dec. 1737.

(L. S.) *Christian Lobkowitz.*

XXIII.

1737 (?).

Adresa obștii din Schei către împăratul, în care cere, ca magistratul să nu i să mai permită amestecarea în afacerile bisericești.

Quod nos Magistratus *Coronensis*, usque ad hanc diem multos aggravationibus affecerit, nos ea omnia cruce christiana tegentes, ideo nullam praetendimus satisfactionem, nec cum illis in aliquem processum nos immittimus, videntes nostram coram illis permagnam simplicitatem et impotentiam, illorumque in omnibus calliditatem, et maiorem prae nobis potentiam cognoscentes, propterea non audemus vel

in Processum nos cum cedem immittere, vel satisfactionem aliquam de illo petere. Si in futurum aliqua violentia non porrexerint causam.

Submississime autem V-ram Caesaream Regiamque Catholicam Mattem rogamus.

1-mo. Ut Monarchali Matte Sua imperaret Magistratui *Coronensi*, ne in libertatibus nos turbet, vigore extradatorum nobis Privilegiorum a Beatrissimae memoriae Caesarea sua Regiaque Matte *Leopoldo magno*.

2-do. Ne Magistratus *Coronensis* in Ecclesiam et Sacerdotes nostros vel in nos ipsos quoad Spiritualia negotia, sibi quidpiam arroget. Quia nostra ecclesia est coronata venerabili cruce, et circumsepta septem sacramentis, iuxta institutum Sanctae Catholicae Apostolicae Ecclesiae, non minus quoque ornatur Ecclesia nostra adoratione Intercessionis Beatrissimae Virginis Mariae Deiparae, ceterorumque Dei Sanctorum. Quam ob causam.

3-tio. Specialiter lacrimis imploramus deosculantes Sacratissima vestigia Monarchalis Imperatoriae Mattis, ut ecclesia nostra in autoritate sua illaesa permanent. Atque in omnibus ordinationibus et casibus, nostri una nobiscum in spiritualibus negotiis, apud Eppum *Rimnicensem* nostrae nationis et religionis iudicentur, uti etiam duorum Generalium Gubernatorum mandata id adserunt, et nominatim quidem defuncti D. Generalis Commendantis *de Tige*,

Cibinii existentis, nec non moderni quoque D. Generalis Commendantis et gubernatoris *de Wallis*, ut videlicet in Spiritualibus negotiis et ecclesiasticis ordinationibus a memorato Eppo *Rimnicensi* iudicemur. In praecipuis autem Spiritualibus negotiis, si ad consummatum iudicium in aliqua re Autoritas unius Eppi *Rimnicensis* vim et robur non haberet, imperaret Majestas V-ra Caesarea Regiaque ut iudicemur in Metropolio *Belgradiensi* (uti etiam in extradatis Metropolitae *Belgradiensi*, Clementissimis V-rae Imperatoriae Mattis Privilegiis id conceditur, ut videlicet universaliter tota Ecclesia orientalis graeci ritus, quae est in Monarchia V-rae Imperatoriae Mattis, subsit Metropolitae *Belgradiensi*) et in congregatione omnium Epporum graeci ritus, sub Monarchia V-rae Mattis Imperatoriae existentium, iuxta consuetudinem orientalis ecclesiae canonum.

4-to. Ut dementissime imperaret nos vel ut ceteros Vasallos suscipi sub specialem Iurisdictionem et omnimodam Directionem et Protectionem Excelsi Consilii Aulico Bellici, ex eo quod simus homines alieni, et propria voluntate advenerimus, in illorum Territorium, in quo sedem fiximus, neque illud ex gratia possideamus, sed maximo pretio ab illis emerimus, ac totaliter sanguine quoque nostro meriti fuerimus, uti supra propositum est, adhaec neque ullum, praeter hoc exiguum in valle situm et adeo parvae mensurae territorium, aliud beneficium a civitate *Coronensi* habeamus, respectu cujus possent

de novo dominium super nos sibi appropriare. Quod si vero non dignata fuerit id mandare Mattas V-ra Imperatricia, ut susciperemur sub propriam Excelsi Consilii Aulico Bellici Iurisdictionem, ergo imperaret nos cum ceteris civibus *Coronensibus* pares facere et adnumerare in communes libertates et auctoritatem confidendi ex nostris hominibus ac si tribud personis in Magistratu tamquam senatoribus inter Saxones, propter tanta servitia nostra, et praestationem tot mille florenorum inter esse quotannis in aerarium V-rae Mattis Imperatoriae. Iam si iuxta desiderium et petitum nostrum adepti fuerimus V-rae Mattis Imperatoriae Clementiam, speramus per paucos annos nostram civitatem ita populosam evasuram, ut abundanter honestis hominibus et nobiles et quaestoribus ex territoriis Turcicis repleatur, unde non exiguum interesse in aerarium et ad Tricesimas V-rae Imperatoriae Mattis accederet.

Si autem V-rae Imperatoriae Matti non placeret nos pares facere quoad auctoritatem senatoriam et libertatem Civium *Coronensium* submississime adhuc V-ram Imperatoriam Mattem imploramus, ut clementissimo hoc privilegio nostram civitatem Bolgarszeg dotare degenaretur, habendi inter nos ex medio nostrum magnum et parvum Iudicem, ac Iuratos, quorum quotannis eligendorum et constituendorum nos ipsi indicem potestatem haberemus, consuetudine ceterarum urbium et civitatum in Hungaria et Transilvania, atque illi per nos electi Iudices et Iurati colligerent a nobis, iuxta provisionem et dispositio-

nem supremæ Camerae V-rae Imperatoriae Mattis omnes portiones et contributiones, secundum cujusque vires et facultates, sic etiam ut quodvis Iudicium et diremptionem causae, mulctas et arresta, in negotiis non arduis et non criminalibus inter nos occurrentibus, iidem nostri Iudices et Iurati exercerent. Ceterum autem si contingeret aliquod arduum vel criminale negotium vel sinistrum Iudicium aut vexatio Iudicis, tum esset veluti Alta Tuitio et nostri protectio ac Iudicii decisio a Monarchali manu V-rae Imperatoriae Mattis, per Iurisdictionem Excelli consilii Aulico Belici, aut proprii Iudicii Camerae supremæ, ut super Vasallos fideles et promeritos, et non ut super neoacquisticos, pro quo omnes civitatis Bolgarszeg, ut fideles V-rae Mattis Imperatoriae servi rogamus oramusque.

R a t i o n e s   S e p a r a t i o n i s .

1. Quod Sint Vasalli, et non neoacquistici.
2. Quod fundum incultum, inter Saxa, montes et densissima nemora situm, grandi suo aere emerint, ac in eo sedes suas fixerint.
3. Quod oeconomiam nullam in fundo *Coronensi* habeant, praeter $\frac{1}{4}$ milliaris Territorium, in quo Bolgarszeg est excitatum.
4. Quod Privilegia Caesarea non observentur, prohibendo ne illorum tenore, in civitate reseratis et apertis fornicibus, quaestus publice exerceatur, et reliquis oneribus aggravando.

Merita libertatis consequendae.

1. Quod cum civitas Corona Turcicas partes teneret, adversus Caesaream Mattem tum Bolgarszeg sponte sua semet sub protectionem armorum Caesareorum submiserit.

2. Quod tempore tumultus in Hungaria, cum Corona fuisset obsessa, contra Turcas et Rakotzianos, propriis suis hominibus, secundum posse, adversus hostem pugnaverint.

3. Quod adeo parvam particulam Territorii habendo, porro tamen tantam summam in aerarium Caesariae Mattis conferant.

XXIV.

1738.

Locuitorii Bolgarseglului cer dela prințul Ch. Lobkovits voe de a putea trece să facă negoț cu pește și porci la Cîmpina. (orig.)

Durchleüchstigter Fürst!

Gnädigster Herr Herr!

Vor ohngefahr 4. Wochen haben wür mit Vorbewust des hier commandirenden Herrn Generaln

Excellenz den den wallach. Fürsten ratione unserer jenseits und zwar zu *Czernitest* habenden weingärten, und uns die erlaubtnis die darinnen im abgewichenen Herbst erzeugte weine in 7-bürg führen zu dürfen, per expressum supplicando angegang, die herkömml. gebühr abgestattet, mithin der fernenn und positiven resolution halber an den Bojern *Stephan Dedeskul* nacher *Kempina* verwiesen wordten; da nun von dannen dato nichts erfolget, wür hingeg des-eigentl. verhalts gerne versichert seyn und das unsrig. geflissentl. nicht möchten zu grunde gehen Lassen, waren wür gesonnen, abermahlen einen expresse nachen ged. *Kempina* zu expediren, haben zud. ende Bey dass hiesig Herrn Generaln Excellenz unb die Behörige passuales zwar angehalten, von denselben aber an Euer Hochfürstl. durchleucht gütiglich verwiese werden: ferner Befinden sich hier in Bolgarszeg einige wallachen, so Bisher ihren zwar Kümmer. Unterhalt zur vermittels des Fisch und C. R. Schwein-Handels auseröfferte *Kempinu* suchen müssen, ausser deme aber der eussersten noth exponirt seynd.

Wür nehmen demnach unser einziges refugium zu Euer Hochfürstl. Durchleucht unsern gnädigsten Herrn Herrn, gantz unterthänigst gehorsambst Bit-tende, dieselben geruhen gnädigst zu verordnen, damit unsern expressen ein Pass nacher *Kempina* ertheillet, und denen jenseiths gedachten hier Sesshaften wallachen dass Fisch und C. R. Schwein commercium nur Bisdahin gestattet werdten möge:

die wür für so hohe Gnaden in tiefeste respect
verharren.

Eür Hochfürst-Durchleücht

Unterthänigst-gehorsambste

*Die Inwohnere in Bolgarsseg,
Bey Kronstadt.*

XXV.

1738. Ianuarie 12.

*Răspunsul prințului Ch. Lobkowits la cererea
locuitorilor din Bolgarsseg, de sub (Nr. XXIV) (orig.)*

Denen Supplicanten anzufügen, dass dieselbe wohl ihre dermahlig geferte Wein oder auch Vieh Bai *Kembina* bis an den Pasz zu hernach weiterer Beförderung einbringen können, jedoch lassen sich der anverlangte freye Handel dermahlen nicht ins Werk stellen.

Datum **Hermanstadt** d. 12-ten Ian. 1738.

Ch. Lobkowits.

XXVI.

1738. Martie 28.

*Hotărîrea guvernului faşa de neînţelegerile dintre magistratul Braşovului şi locuitorii Şcheîului (Romîni). (copie legalisată de **Simon Bausner** consilierul guvern., crai-birăul Sasilor—în 5. Mai etc.)*

C o p i a.

Pentru pricina oraşului Scheîului de lângă Braşov şi a lăcuitorilor lui, împotriva magistratului Braşovului, la înălţata curte dată şi dela acé pré sf(i)nţită mărire, prin mijlocire pré m(i)lostivitei scrisori, care în 25. ale lui Sept. în anul trecut la înălţatul gubernium s-au trimis.

A înălţatului gubernium aşezare.

Fiind că pré sf(i)nţita mărire pré m(i)lostiva voe ş-au arătat, ca greutate Şcheianilor cu vréme pré-m(i)lostivéşte să o cerce şi într-acéia pe ei şi pe clirul lor dela toate silele maghistratului să-î scutéscă şi cu acéia lécū desăvârşit să le chivernisescă. Iară întâmplaré şi fiinţa lucrului iaste, când portariul dela maghistrat trimes în vrémé sf(i)nteî slujbe în beséreca Şchéilor, ca să prinză pre un căpitan dela frai cumpanii ar fi întrat, aşa s-au pârât, care lucru fără zăbavă a să cerca şi pre

înălțata împărăție cu adevăr despre toate a o (aŭ) înștiința tare s-aŭ poruncit. Măcar că gubernium prin mijlocire a osebitei porunci la maghistrat pentru această pricină trimésă, datoriei sale pentru lucru ce scrie mai sus ș-aŭ făcut îndestulare. Iară cu această mijlocire, fiind că toată ființa lucrului din mărturiile amândurora părților, care s-aŭ dat pentru cunoștința lucrului, cu adevărat să cunoaște, încăș tot au socotit a trebui, ca dreptatē sa să și-o čarā, pentru aceia cu putéré pré m(i)lostivului dicret și pe magistrat (cu întregi a orașului dreptăț) și pe Scheieni tare a-î înștiința, ca cu mijlocire vremii făcându-să pace de toate pricile și de toate pricinile și vătămăturile, unii cu alții împreună să să lipsescă și fiește care să fie răbdători unul altuia, până când pré înălțatul prințip pentru cercarē asuprélelor și pré milostivă așezare, care zăbavă nu va avé va eși. Și așa precum Șcheiani de toate gâlcevile de toate înoiturile beserecești sau mirenești așa și de a maghistratului vătămare sânt datorii a să lipsi. Așa și maghistratul poruncii pré sfințitei și înălțatei împărăției a-î sta împotrivă să nu să cerce că fiește care parte va face jalbă cum că are vătămare dela alta, aceia numai decât i să va face dreptate, ca nu orânduiala, care iaste sufletul lucrurilor să să strice și prin aceasta odina de obște să să zmintescă, ca aceasta așezare între amândoa părțile să să sfestescă și oare care ar tréce aŭ ar fi împotrivitori poruncii de aciia să ia séma măr. crai birăului némului săsesescū i s-aŭ poruncit. La *Sibi* din înăl-

țatul guberninm al Ardélului dată, zile 28. ale lui
Mart. anul 1738.

Prin Gabriil Alvinți

Secretarul guberniei.

Cumcă această copie izvodului său ăaste asémené
în tot féliul din cuvânt în cuvânt și în casa sfatului
Brașovului din nainté multora adecăte a cinstitului
maghistrat și a lăcuatoriilor Șchéiului, de carii era
mare adunare s-au cetit și s-au tălmăcit, de această
mărturisescă.

In Brașov Mai în 5. zile anul 1738.

(L. S.) *Simon de Bausner* al sfin-
țitei chesariceștii și crăeștii
și catoliceștii măririi conzi-
liări din lăuntru guberniu-
mului Ardélului și crai birău
al Sasilor și județ al cetății
Sibiului.

XXVII.

1738. Mai 5.

*Hirtia, ce cuprinde punctele de împăcare ale obștirii
din Schei cu magistratul.*

Infra scriptus recognosco tenore praesentium quod posteaquam a triennio, et quod ex currit, non nullae difficultates et controversiae partim Ecclesiasticae partim civiles, inter hujatem Amplissimum Magistratum, et aequae hujatis Suburbii Bolgarszeg dicti, quosdam Incolas et Inhabitantes Religionis Graeci Ritus non unitos, ortae eaeque ad Augustissimam etiam Aulam Cae-o Regiam delatae fuerant, illincque Sirma sua Mats Gubernio suo regio sopiendarum istarum controversiarum causa, saltem intermaliter, eo usque ad eorum indagationem, et finalem determinationem, in statu quo relinquendarum, Mandatum dederat, visum est praefato Exc. Regio Gubernio, altissime fatae suae Mattis, executionem mihi infra scripto comiti Nationis Saxonicae committere. Prius quam autem id fieret, amicabilem inter partes, super rebus inter se controversis compositionem tentare et si fieri posset, stabilire: Hinc me his diebus huc in hancce Lib. Regiamque civitatem *Coronensem*, una cum Spli ac Amplissimo D-no *Iacobo Sachs* S. R. I. Equiti ab *Harteneck*, ac Pro

Iudice civitatis ac sedis *Cibiniensis* infra aequae subscripto contuli ascitisque ad me seorsim partibus, exploratisque eorum animis utrasque comperi ad amicabilem compositionem meique eatenus meditationem pronas. Assumptis itaque momentis in Controversia versantibus, primum et ante omnia occurrerant Literae quaedam sic dictae Privilegiales seu Protectionales a Divo quondam Imperatore *Leopoldo* A. 1700. D. 16. Septembr. Graecis Quaestoribus hic *Coronae* commorantibus, per Exc. Cameram Aulicam expeditae et largitae, ab eo autem tempore nunquam productae, quam nunc sub mota ista lite, neque secundum leges Patrias, publicatae multo minus usu roboratae, praetendebantque Suburbani Bolgarszegienses, contentas illis Literis Protectionalibus libertates imposterum observari, remonstrante autem Magistratu *Coronensi*, nullitatem illius praetensi Privilegii, eo quod 1-mo non Bolgarszegiensibus verum Graecis quaestoribus hujatibus sit indultum. 2-do quod non per ordinariam Instantiam Cancellariam vlt Aulicam Trannicam fuerit expeditum et denique per intermissam sui publicationem evanuerit. Quibus quidem obiectionibus Magistratualibus cum Bolgarszegienses nihil solidi, in contrarium reponere valuissent, ipsimet agnoverunt praefatos defectus et praetensi Privilegii invaliditatem, Domini *Coronenses* vero ultro declararunt se potiora momenta in illo privilegio, licet in valido contenta ipsis Bolgarszensibus e spontanea sua voluntate et benevolentia Iureque Territoriali ac autoritate Magistratuali ex amore

erga pacem et quietem concessuros usurpanda, sic vlt.

Primo. Concedunt eisdem facultatem Domus facultatibus ipsorum pares, absque restrictione ad certum aliquem terminum, modo civitatis moeniis ne sint adeo prope ad jacentes, ut illis posint officere, in suburbio quod nunc acta incolunt superiori Bolgarszeg dicto comparandi exstruendi, et pro lubitu splendide etiam funditus erigendi, collapsasque ac ruinae vicinas, restaurandi, nec non fundos justo Titulo acquirendi eos implantandi, in serendi, et pro beneplacito colendi, ad suos quoque descendentes devolvendi, salva tamen manente in casibus venditionis Nationis Saxonicae civibus, qui Iure Indigenatus gaudent, praeemptionis Iure, fundorumque Dominio directo, semper Publicum Civitatis manente, utili vero seu utilitate fundorum Vallachis, qua Inquilinis superficiariis relicto, facta tamen prius in casibus venditionis, (ut moris est) proclamatione, per Magistratum civitatis.

Quod Si tamen pretium ejusmodi Domus vel agri, justo sit majus, et intra tempus proclamationis, usualis in civitate loco consveto fiendae, civis quidam Iure retractus taliter a Walacho emptam domum vel agrum sibi vindicare vellet, stabit penes Magrum aestimatio aequa, qua deposita aestimationis factae summa cedit domus vel ager civi, ex Iure praeemptionis seu Prothymiseos. Matrimonia denique e modo ut alii cives, cum p(rae)scitu Iudicis Primarii,

consveta protocolatione, ac unius flor. hung. occasione primarum nuptiarum, tempore vero secundorum votorum 25. x. seu 50, Denariorum depositione, in-eant, vireant ac Familias suas propagent.

Secundo. Permittit ac concedit Magistratus ut ii qui proprias possident vineas in Walachia, pro Domestica sua necessitate ac mensa, unum vas 40. ur. Hungaricarum sive Trannicar(um), erga hactenus consvetam Taxam 10. x ab una urna, in civitatem inducant, ibique conservent, p(rae)vie coram Iudice Primario siveInspectore vini, facta insinuatione, et cum certo signo et tali cautela, ne exinde clanculariis educillis aut alia fraude quaestui civium et civitati p(rae)judicium ullum, sub poena ammissionis hujatis libertatis et confiscatione vini inferre praesumant. Hoc vinum postea in suas aedes in vasis minusculis exportare aut vasatim vendere, aut propriae mensae adhibere concessum esto, libertatem quoque iisdem impertiuntur, vinum quod in equis clitellariis in vasis 5. vel 6. ur(narum) advehunt, more hactenus consvetto ac concesso, etiam in posterum in his vasis vendere, nec sit vetitum iisdem interdum cuidam amicor(um) eorundem alterutrum octale aut dono aut mutuo dare, sine omni tamen p(rae)varicat(i)o(n)e. Iis quoque qui proprias non possident vineas attamen ultra dimidium lothonem contributionis pendunt, ad specialem eatenus Mag(ist)r(at)ui faciend(a)m requisitionem, conceditur secundum Proportionem contributionis certus urnar(um) numerus,

pro potu domestico invehere ac conservare. Appromittit caeterum etiam Magistratus se iisdem occasione nuptiarum pro qualitate et conditione personarum a Die St. Martini utque ad Diem paschatos Stil. nov. quo se tempore sota Civitas. Civibus exclusis vinum novum educillare solet, ad specialem eorundem requisitionem certum quendam numerum urnarum vini concessuros Subsequenti vero tempore, cum ne civib(us) Saxoniceis quidquam permittitur, ne Valachis quidem minimum concedi potest. In super etiam occasione Festivitatis Nicolai Ecclae St. Nicolai unum vas 100. urnarum pro celebranda istae Festivitate et Elemosina in pauperes elargienda concedunt.

Tertio. Post sonitum campanulae, qua libertas fori publicatur, liberum erit iisdem Valachis pro uti et aliis civibus, triticum avenam aliaque victualia emere modo ne majus pretium venditoribus offerendo cives supplantare intendant. Ante sonitum campanulae autem id p(rac)sumere haud audeant, cum et ipsimet civib(us) id sit interdictum, et non nisi Indicibus fori concedatur, ut pote quibus solis pro necessitate communitatis praeemptio et jus aliquod quasi stapulae competit.

Quarto. Fornices eisdem Suburbanis Bolgarssegiensibus in civitate *Coronensi* conducere, ibique merces suas venum exponere, et per ulnas et libras seu in minutiis venditare licitum sit, sic tamen ut

non nisi Ianuas intra moenia domus existentia, apertas ad plateas vero seu forum spectantes Clausas teneant appenso tamen ad has signo aliquo, mercantili de quo fornecem mercantilem intus existere cognoscere quisque possit, extraneis autem Mercatoribus Graecis, non modo januas ad plateas non liceat aperire, verum merces etiam in grosso solum vendere permissum sit.

Quinto. Si quando gravatos in repartitione contributionis aliisque gravioris momenti negotiis se se animadverterint, pateat eisdem recursus ad Tit. Na(ti)o(n)is Saxon(icae) comitem, ac inde ad Excelsum R. Tranniae Gubernium.

Sexto. Equi Mercatorum praecise ad quaestum destinati a quovis onere rusticano sive p(rae)s(t)atione postarum exempti sint reliqui autem, qui privatam cum equis exercent, specialiter autem ligna advehunt pro necessitate ac aequitate ad p(rae)s(t)andum hoc, reliquis etiam Suburbanis civibus commune onus omnimode sint obstricti.

Septimo. Cum sit degenerare prohibitorum, cerevisiae vinique cremati coctio, quae posterior ne civibus quidem est licita utriusque vero proventus in usus publicos convertantur, aequitati minus consonum sentientes ut plus juris commodorumque in Walachos Inquillos ac in ipsos veros cives et Saxones indigenas conferatur neutra concedi ac tollerari potest. Quod autem

attinet coctionem potus Braga dicti ea pro necessitate Domestica non vero ad questum seu educilum permittitur.

Octavo. Dum taxa quam hactenus tam a mercibus quam victualibus in porta pendere debuerunt, adeo sit moderata, ut de eadem non habeant cur conquerantur, eandem, et imposterum praestare teneantur, ut pote cujus proventus in reparationem viarum, platearum ac pontium convertuntur. Attamen si quis eorum, Schedam extrahere a Villico, negligeret, aut portam absque denuntiatione transire auderet, is tertiam Mercium earundem partem amittat. Nec denegat.

Nono. Magistratus hucdum illegitime officio functo Protopoppae *Radul* si post factam senatui in corpore deprecationem, munus hoc decenti modo sibi impertisi petierit. Semet submiserit in juste factor(um) ac injuriose dictorum veniam efflagitaverit, debitam erga Magistratum venera(tio)nem obsequiumque, ac nihil unquam se adversus jura ejusdem ullo mod palam vel clam moliturum, verum unice Ecclesiasticis functurum. Sponderit. Protopoppae officium confere, pro uti etiam actu confert ac contulit, ea tamen conditione ac expressa reserva(tio)n(e), ut tam ipsemet Protopoppa *Radul*, quam ejusdem successores, reliqui etiam Popae, et universaliter omnes Suburbii Bolgarsseg dicti Incolae, Ius Patronatus Magistratui in externis in illorum

Ecclesiam competens agnoscant. Poppa *Thodor* sine sufficiente ra(ti)o(n)e ab officio, obsuum erga Magistratum studium remotus ad pristinam suam conditionem Poppalem cum honore restituatur, pro quo assequendo tam reliqui Poppae quam illi qui apartibus illorum stant, omnibus nervis et sincere apud Arhiepiscopum allaborare teneantur, proventa quoque Stolae quibus ab eo tempore carere debuit, ipsi reddantur, omnisque eidem honortam a Valachis, quam Poppis sub severa animadversione exhibeatur, nullaque penitus vel verbis vel factio injuria afficiatur. Si tamen idem Poppa *Thodor* inposterum semet indicenter gesserit, et aliquem excessum contra bonos mores, Ecclesiaeque sancta et canones commiserit, officio suo in perpetuum privetur. Si quidem etiam Poppa *Petkul Schoanul*, qui durante hac lite absque consensu Magistratus Poppae munus in Ecclesia eorundem obtinuit, decenti venera(ti)o(n)e confirmationem sui efflagitavit, pariterque officium, cultum ac debitam venerationem appromisit, in officio suo qua Poppam hisce confirmat. In porterum vero in casum mortis aut Protopoppae aut Poppae cujusdam, sibi Magistratus reservat post factam ab Incolis Bolgarssegiensibus ra(ti)o(n)e mortis ac vacantis officii denunciationem. Ius candidandi duos aut tres, jure electionis penes Incolas relicto, post factam vero electionem, ac neo electi p(rae)sentationem. Ius eundem confirmandi, ut pote quod ut nunque Iuris Patronatus est. Salvo in casum malae comportationis aut Excelsuum Civilium, secundum leges

Ecclesiasticas et civiles in talem animadvertendi Iure et facultate concedit insuper Magistratus Poppopis Bolgarssegiensibus Iurisdictionem in spiritualibus, in Poppas Districtuales, qua iisdem Religione unitos; Boborenses autem hujates, aut in eos, aut eorum aedituos minime auctoritatem quandam sibi vindicare audeant.

Decimo. Nec vetat Magistratus eosdem 12. Boborenses seu aedituos, edituorumque Adjunctos eligere, ea tamen cum lege, ne eosdem prout hucdum ab iisdem factum est, Iurats, id est Iuratos appellent verum Seniores seu curatorum nomine gaudeant. Illi quoque negotiis secularibus quacunque sub specie et velo minimae se immisceant, sed sit restricta eorum cura pure circa redibus ac Expensis Ecclesiae suae. Nemo etiam in eorum numerum assumatur, nisi cujus Proavus hic Natus fuit, nec ullum ad hanc provinciam denominent absque consensu Magistratus, Peregrinos autem et qui absque consensu Magistratus hactenus irrepserunt amoveantur, pariter ac omnes super numerarii, praepriis autem qui non sunt hujatis antiquae et quidem tertiae genera(tio)n(is) homines Suburbium ad haec hoc quod incolunt oppidum sive oras nominare non p(rae)sumant, sed prouti Majores eorum Skej appellent.

Quando quidem etiam occasione horum motuum nonnulli Bolgarssegiensium verbis et Schriptis in Augusta etiam Aula insinuat(is) graviter et injuriose

contra hujatem Magistratum deliquerint, declararunt illi coram nobis infra Schriptis publice et disertis verbis, quod insimulationes et criminationes atroces, in diversis ipsorum Memorialibus passim obviae v. g. quod Bi — et Polyganiam Magistratus permiserit more plane Turcico, quod Maritum et uxorem invicem dirimerit, pueros et exsexu sequiori ipsis in directionem Ecclesiae p(rae)fecerit, in fidelis et refractarius in Augustissimam Domum Austriacam fuerit, olim Majores ipsorum ad resistantiam erga arma Caesarea instimalaverit, dira et mania ab Eodem passi fuerint, nullam eidem obsequium debeant, nulloque subjectionis vinculo obstricti sint, ipsi soli quo ante murales civitatem hancce et universum Principatum erga hq̄stiles infidelium insultus defenderint, suburbium quod incolunt ipsi erexerint, quod Magistratus denique disponat cum sacramentis, et quae sunt reliqua injuriose dicta etc., quod inquam insimulationes istae contra ipsorum mentem et intentionem ex ignorantia Interpretis et errore concipientis irreperint, omnesque omni destituantur veritate, et eatenus ab eodem coram infrascriptis, veniam commissorum petierunt et in futurum omnem debitam obedientiam et respectum hujati Amplisso Mag(ist)r(at)ui se p(rae)stituros, Ius puoque territoriale in dicto Suburbio Bolgarsseg, una cum Iure Patronatus. Magistratui in illorum Eccl(esi)am a Seculis competens rite tamen et legaliter exercendum, se nunquam laesuros, appromiserunt, sponponderuntque se nihil ulterius contra hanc civitatem, ejusque

Magistratum civium p(rae)rogativas, ac quietem publicam ulterius molituros; verum iis libertatibus, quae iisdem Bolgarssegiensibus p(rae)misso modo indultae sint, contentos, ac Magistratui hujati, qua legitimae suae Instantiae, debitum honorem respectum et obsequium semper exhibituros fore.

Et cum Poppae et Boboristae, qui hactenus quaerelas adversus Magistratum moverunt totius communitatis nomine indulta et concessionem Eiusdem gratissima mente agnoverint, promissisque suis se staturos promiserint, sic tandem post varios labores, partes hactenus invicem contrariae, inter se reconciliatae, antiquaque harmonia, et respective obedientia stabilita est.

Super quibus modo supra fusius enarrato in p(rae)sentia mei et infra Scriptorum peractis, futuro pro testimonio et validitate actus, propria manus meae subscriptiae et consueti sigilli appressione p(rae)sens Instrumentum roborare et statiliri volui, cujus quidem Instrumenti in duplo confecti exemplar, cuique Parti ad manus datum est. Actum **Coronae** d. 5-ta Maji 1738.

XXVIII.

1738. Septembre 6 (18).

Extras din porunca principelui Lobcoviț, prin care să oprește magistratul Brașovului de a conturba pe Șcheienii în cele religioase și în alte lucruri ale lor și răspunsul magistratului (de dto 1738. Sept. 18.) în care își arată nevinovăția și în care cere pedepsirea Șcheienilor.

E x t r a c t ă .

De ce au scris înălțata curte belica, ce s-au scris dela prințipul **Lopcoviț** ghenărariul Răitarilor. *Torda*, lun(a) Sept. 6., — 1738.

Ce înălțata curte belica pentru ponosul Șchiailor la luna lui Avgust 23. mi-au poruncit n-am uitat sfatului *Brașovului* a daré în știre, ca să să ție după poruncă și să nu să mestece în lucru Șcheilor până atunci, până să va căuta lucru mai bine și să nu-mai vie ponos la înălțata curte și déca nu vor asculta porunca înălțatei curți, eu după autoritate putiaria mia pe sfatul il voi face de va asculta, ce până acum aș fi isprăvit de ar fi trimis ponosul la mine, cu care s-au rânduit drept în sus.

Din scrisoare Exelenției tale și a măriei voastre la 23. Avgust la înălțatul prințipul **Lopcovici**, dată și dela măriia sa la 6. Sept. din tabără *Turdaș* noao

trimisă, cu mare cinste și cu gré durére o am înțeles, precum că Șchiai au îndrăznit împotriva dreptății și a sufletului a să mai jelui cătră măriile voastre, precum că cu porunca din anul trecut la 26. Oct. dela înălțatul konzilium belicum aici trimésă, precum pe Șcheianii până să va face incfisițion și așezare, pentru greutățile lor, pe lângă m(i)lostive privilegiile lor nezmintiț să să ție. Afară de ačasta nicî împotriva clirului legiilor lor neunit, nicî împotriva lăcuito-rilor în lucrurile beserecești cu vr-o putére să nu ne amestecăm. Și pecum noi pe Șchiai totdéuna îi năcăjim și-i ingreuem și ales în clirul lor grecescă neunit cu fără de pace putére noi totdéuna ne amestecăm. Pentru ačasta înălțarea măriilor voastre aț dal poruncă, ca până va fi incfisiție și isprăvite greutățile părții protivnicilor Șchiailor să le fie slobod a trăi cu privilegiile lor și împotriva lor în céle beserecești nicî o putére să nu îndrăznim a le face și în céle sufletești să-i îngăduim la episcopia dela *Rîmnice*. Pentru acéia pe măriile voastre cu mare plecăciune vă înștiințăm cumcă mai nainte cu trei ani întru noi și întru oare cari Șcheianii, oare care împotrivire iaste răsărită și eu nu numai și cu datornică plecăciune, precum au fost mai nainte cei mai mari ai lor n-au vrut noao să să supue, ca stăpânilor lor, ce și multe feiuri de judecăț și de obi-čajuri, care noi de 100 de ani am avut cu mare îndrăzniială au silit să le ia dela noi și pentru aciaia la măriia-sa ghinărari *Valis* și la înălțatul gubernium încă și la înălțata curte foarte multe și amară și

nenumărate izvodituri, jelbi au dat, iară noao întru toate acésté împrativir ale lor și negrezută îndrăznelă nu i s-au căzut alt fără ca despre partia noastră, până a să judeca acestor oameni nici într-un féli, să nu le dăm pricină a să jălui și așa mai bine cu bună armonie să să așiaze unii cu alții. Iară fără paguba noastră și a obiçaîurilor noastre, iară de altă parte cu adevărată dovedire a jelbilor lor, care sânt fără nici un folos și fără fundament, ce numai ca o larvă să descoapere și curat din naintia ochilor să arată, pentru acéia după ce dela înălțatul ghinărariul comandant și dela înălțatul gubernium, cu numele înălțatei curți noao ni s-au poruncit, ca până să va termina lucru pe Schiaî cu privileghiile lor în pace să-i lăsăm și să ne ferim de clirul lor și de ale bisericii lor (în pace să-i lăsăm) să nu le facem vre-o putere împrativă și ales pe ei întru a legii și céle sufletestî nici cum să nu-î turburăm, ci pentru acéia am purtat grija, ca împrativa înălțatei porunci nici cum să nu fie, putem pe măriile voastre cu adevărată și plecată cinste sufletéște a adevăra, precum că toate acéstia curat lém ținut și pe Șchiaî cu privelegiile lor în pace după obiçaîul lor i-am lăsat și nici într-un chip nu i-am lăsat, ca să aibă de ce să jelui, precum noi în multe féliuri i-am asupri mai ales întru clirul lor, cu mare putere ném amesteca, pentru acéia, ca să să ia sama mai nainte să cunoaște cum că Româniî și clirul lor aici trăescû în toată sloboziia și întru céle sufletestî ale legii nimic nu să zmintescû, unde și pe popa lor, care

fiind supt judecată cu putere și împotriva obiçaifulor fără știré noastră și fără cercată pricină l-au scos din slujba lui într-acéia și care până a să fi cercat pricina și a fi în alégere întru tot venitul trebuia să fie părtaș, nici nu pot zice jeluitorii, cumcă noi cu putéré noastră am fi cercat, ca să-l așiazăm iar în loc, care fiind așa noao foarte cu durére ne cade, precum că acești oameni nu înčata pe noi îndeșertū și izvodite și adevărate ocări cătră înălțatele instanții a ne defăima. Și cu urâciune a ne arăta, fiind că ei mai pe urmă cătră măriile voastre, décii înălțatului prințip cu memoriial plin de defăimături sau arătat, care noao ni s-au trimis, la care răspunsul nostru iaste de mult gata, numai pentru pricina vremilor de acuma și pentru multe lucruri, care are înălțatul konzilium, n-am putut să-l trimitem, ca ei s-au făcut pildă adevăraților defăimători și așa ș-au umplut măsura îndrâznirii lor, care trebuie să să certe, pentru acéia măriilor voastre cu plecăciune ne rugăm, ca părții protivnice jelibile nu numai să nu le credeț, ce și pe ei până a fi încfisiția și a să alége pricina, ca să fle odihniț și înțelepți și noao supuș foarte tare să le poruncim și pentru acéia pentru jelibile céle neadevărate la birșag să-i trageț, ca să fie pildă altora.

Ai măriilor voastre noi și orașul acesta întru slujba înălțatei curți Austriei, viiață și tot ce avem sântem gata a jârțvi, că

noi împotrivă neașezaților și ne-
hodiniților Rumânilor neguțătorilor
acelora, cu dreptate putem a ne
ajuta și alte celiă, care vor fi
cu dreptate și după obicei să
vă învredniciț a porunci.

Cariï

Brașov 18. Sept. 1738. *Ai înălțatei mariilor noa-
stre plecate slugi județ al
2. jud. fânogiul și toț
svâtnicii a crăescului și
slobodului oraș în Ardial.*

XXIX.

1738.

*Gravaminele obștiî din Șchei Brașovului, subscrise
de mai mulți fruntași din Șchei și de toți preoții (sub-
scrierile provăzute cu sigile de ceară.) (orig.)*

Anul 1738.

Pentru greutățile besérecii și ale orașului

Parté ecleziei.

1) Scot pe protopop pus de arhieru după pra-
vilă și după alégeré orașului și pun pe altul ne-

vrédnică și gălcevitori, care să arată din scrisoare lui care au dat la mâna preoților și la tot orașul.

2) Așijderé pun preoți nevrédnici persoane fără dar preoțescă, care au dat unii mueri împreună cu un copil al ei să stăpănescă nărod în loc de preot, cum arată carté măriei sale județului.

3) Judecățile, care atărnă de besérecă nu putem isprăvi cu săborul nostru după pravila noastră, pentru că protopopul cel pus de maghistrat au dat slobozie unui om avându fămée cununat pe lége, de o aũ lăsat și s-aũ cununat cu alta.

4) Protopopul cel pus de maghistrat. au zis în besérecă înainté orășanilor, cum că el iaste stăpân besérecii cu porunca cinstului maghistrat ce de vréme maghistratul are stăpănire besérecii noastre, nu putem căuta regula ei la cei ce nu o știu.

5) Deșcrițion adecă plocon, care să cade să dé preoții vl(ă)d(i)căi, care l-aũ strănsũ protopopul cel pus de maghistrat, când l-aũ întreat orășanii ce l-aũ făcut aũ zis că l-aũ dat măriei sale județului, cu ačasta, ca și cu cėlélate să adevereză că maghistratul iaste noao în locũ de vl(ă)d(i)că.

6) Acest protopop pus de maghistrat au adaos și ačasta și aũ spart o ușe besérecii furiș și aũ luat un sf(ă)ntũ antimis (fără care nu putem sluji sf(ă)nta liturghie la acel locũ) fără alte ceva va fi luat că nu le știm, că apoi déca s-aũ văzut că au stricat ușa s-aũ pecetluit.

7) Crucé care iaste pă tãmpa au poruncit sã o scoatã.

8) Crucé dela *Bod* o au dezvelit și au stricat stoborelul, care au fost împrejur.

Greutãțile orașului.

1) Moșii noștri aũ cumpãrat locul dela cetate, când ș-au fãcut case sau grãdini. Și mulți au cumpãrat și case gata dela cetate. [Cum aratã scrisorile domnilor]. Și pentru ca sã știe cã au cumpãrat cineva moșie dã la vecinĩ fl. 1.

Moșiile noastre sãntem sloboz sã le vindem cui vom vré, ca un lucru stãtãtorĩ al nostru.

Acum sãnt . . . ani, decãnd au mersũ domniĩ maĩstratului de au strãnsũ și au luat scrisorile oamenilor noștri, care dedese de vãnzaré locurilor, care léu vãndut de bunã voe, însã dela uniĩ de cei proști.

2) Porționul ne iaste foarte greu, cã nici la un religion nu vedem ducãnd pe oameni ca pe vitele cãt(e) 20 de odatã la închisoare.

Afarã de cfartir și de vãmile împãrãtești și de vãmile ce dãm la cetate cum va arãta mai jos.

3) Și ačasta ne iaste mai mare greutate, cã din toț oameniĩ orașului nostru nu sã aflã mãcar unul cãnd așazã porționul, ce numai cãt socotescũ mãriia lor, pun pă fiește care și cãtũ pun trebuie sã plãtim.

4) Ne zicū măriia lor, că nu pot scoate dela noi porționul, ce s-aū rānduit, ce în tot anul rămānem reștanșie a treia parte din patru și cu ačasta să arată pré îngreūiaré noastră cu porțiia.

5) Oamenii noștri, cari șed aproape, de pădure și soldații nu pot ședé la cfartir pentru depārtaré locului și pentru casele mici și sărace, dar cât ar fi de sărac și de departe tot îi caūtă să plătéscă limitație la cetate pentru cfartir.

6) Cai de poște când le trebuie dela noi iau.

7) Sulinare pentru mérgeré apei în cetate ducem.

8) Lémne de focū în poarta cetății ducem.

9) Oamenī la lucru cetății totdéuna căț trebuie iau.

10) Oamenī la strānsul fānului vara dām, de nu dām om, plătim cu banī.

11) Când să însoară cineva dā la măriia sa județul fl. 1. Ačasta e numai dela čumā încoace, că mai nainte numai cei streini da iarā orășaniī n-au dat.

Meșteșugurile, care nu sântem sloboz.

12) La cojocārie nu.

La croitorie nu.

A face case de lemnū sau de piātrā nu.

A face cuptoare de cāhālī nu.

13) A vinde vinul din viile noastre cu vadra ca mai înainte, nu.

14) A face clăvină nu.

15) A face bragă nu, că e poruncit cu scrisoare județului, unde s-ar găsi fl. 12. birșag.

16) A vinde lumânări în oraș nu.

Pâine a vinde nu.

17) Poame și legume în oraș nu.

18) Pieile de miel dela oile noastre, care le ținem să ne facem îmbrăcăminte noao și celedului nostru încă le iaă cojocarii.

19) Prin bolte pă ușă neobičnuită și ascunsă untrăm prin curte, iară nu pe la uliță, precum e obiçaful în toată imperiia, vindem marfa cé adusă cu multă ostenelă și cu multă vamă.

Vama de pă ce dăm la cetate, când scoatem marfa, afară de cé împărătéscă.

20) Pentru bumbacū.

21) Pentru péște.

22) Pentru tăbacū.

23) Pentru brănză.

24) Pentru ulei.

25) Pentru vinul din viile noastre dăm-la cetate vamă de 10. védre fl. 1.60. și cu ačasta tot nu sântem sloboz să ducem cât să ne ajungă.

Iară cu buțile când aducem de să tãmplã să să slébescã vinul pe cale de ger, sau de cãldurã și nu-l putem vinde, nu ne slobod să-l descãrcãm la casele noastre, nicĩ airi, ci ne cautã să-l vindem cu preț mai jos.

26) Pentru oile, care avem și le ținem și vara și iarna în țara rumãnescã încã ne iau vamã cu doao porți mai multũ decât împãratul, cã dãm la cetate de 100. de oi fl. 2.50., iarã la vama împãrãtescã dãm de 100., 60.

27) Pentru bucatele dela oi încã dãm vamã, pentru 300. de oi puņi de brãnzã 100. și 2. puņini cu lapte și 2. caș și 2. mieĩ.

28) Iară brãnza și urda, ce am socoti cã ne va rămãné, când să apropie vre-un post, nu sãntem sloboz să o vindem la casele noastre, cu potoru sau cu puntul, ca să nu să strice, cã vin brãnzarii de mã globescũ.

29) Pentru struguri când am adus din Valahiia n-am dat vamã la cetate, ce numai vamã împãrãtescã, iarã acum de vr-o 4. ani s-au apucat de néu luat vamã la cetate mai mult decât dãm la vama împãrãtescã.

Pentru mãcelarii rumãni.

30) Mai nainte vrème tãia carne de vacã și Mercuré și Sãmbãta. Dupã acẽia dela o vrème i-au oprit de Miercuré, ce tãia numai Sãmbãta cãte un bou.

31) După acéia i-au oprit și Sămbăta, de tae și acum în doao Simbete un bou.

32) Carné de rămători și de părilit au fost slobod mai nainte, iară acum nu.

33) Mai nainte tăia Rumăniî la 3. zile a târgū slobodului cât puté să trecă, iară acum i-aū oprit să nu tae nici un bou.

34) Pieile de miel dela oile noastre pe séma-casiî și acéia le i-aū.

35) Când aducem péște mai nainte lua cât un péște dela căț cai avé un stăpăn, iară acum de tot calul iau câte.

Acéstia sânt adevărate greutățile, care purtăm noi Șchéii din Bolgarsecū și ne mai putând suferi cérem m(i)lă dela pré m(i)lostivul și pré înălțatul împărat și dela pré luminata gubernie, iară nu cérem judecată.

Pentru că sântem proști neinvățaț și săraci.

(L. S.) protopop *Radul Témpe*.

(L. S.) pop(a) *Eustathie Grid*.

(L. S.) pop(a) *Petru Șahan*.

Radul Precop (L. S.)

(L. S.) *Petcu Inașu*.

Radul Dumeș. (L. S.)

(L. S.) Hagi *Necula Răuț*.

- (L. S.) *Gheorghe Hrăsté.*
(L. S.) *Pavel Moise.*
(L. S.) *Témpé Témpéi.*
(L. S.) *Ilie Bird.*
(L. S.) *Dumitru Inaşu.*
(L. S.) *Enache Stama.*
Costandin Dan. (L. S.)
(L. S.) *Chiru Lazar.*
(L. S.) *Radu Iorga.*
(L. S.) *Pătru Dascalu.*
(L. S.) *Ion Boghina.*
(L. S.) *Toma Gheorghe.*
(L. S.) *Opré Pavel.*
(L. S.) *Văsi Găurincă Stan.*
(L. S.) *Hrist. Pătru.*
(L. S.) *Ioan Inaş.*
(L. S.) *Opré Fiertul.*
(L. S.) *Barbu Pădure.*
(L. S.) *Dumitru Păligrad.*
(L. S.) *Văsi Orghidan.*
(L. S.) *Radu Orghidan.*

- (L. S.) *Radu Mihaș.*
(L. S.) *Toader Bird.*
(L. S.) *Pătru Fiertu.*
(L. S.) *Văsălache Boș.*
(L. S.) *Dumitru Fulga.*
(L. S.) *Toader Fulga.*
(L. S.) *Dragomir Fulga.*
(L. S.) *Toader Fișcot.*
(L. S.) *Văsiș Căpă.*
(L. S.) *Radu Labăr.*
(L. S.) *Radu Brăncia.*
(L. S.) *Radu Pulpaș.*
(L. S.) *Văsiș Crețoiul.*
(L. S.) *Radu Orghidan.*
(L. S.) *Todor Bd.*
(L. S.) *Stan Badiu.*
(L. S.) *Dumitru Lebu.*
(L. S.) *Stan Brănză.*
Voina Butmăloș.
(L. S.) *Iancu Comșoiul.*
(L. S.) *Văsiș Pavelă.*

- (L. S.) *Necula Drăgușcul.*
Barbul Călarășiul.
- (L. S.) *Ion Călugărulă.*
- (L. S.) *Radul Crăciună.*
- (L. S.) *Ion Buldulé.*
- (L. S.) *Ioan Lebul.*
- (L. S.) *Opré Măsărător.*
- (L. S.) *Necula Dascăl.*
- (L. S.) *Bucur Pulpaș.*
- (L. S.) *Pătru Muntén Croitor.*

XXX.

1739. Febr. 21.

Conziliul bilic dă ordin generalului de cavalerie prințul Lobkovits să ia în apărare pe locuitorii Bolgarsegului, până la rezolvarea plîngerilor lor. (copie leg. după orig. dela Febr. 21.)

P. P.

Was . . . Nomine der Communität von Bolgarsegy in puncto Ihrer mit der Stadt Cronstadt haben-

den Bekannten Strittigkeit abermahlen zugekommen
erscheinet aus der nebenlaag des mehreren.

So wir . . . . zu dem ende hiemit remittiren,
auf d. dieselbe ged. communität in conformitate
dessen, was wir Ihrenthalben schon eheden reservirt,
den ohne dem für sie tragenden sorgfalt nach, in
Billichen dingen, und gegen all widrige zuermuthun-
gen (?) zu schützen belieben mögen, womit p.
Wienn den 21. Febr. A. 1739.

Nomine Inclyti Consilij Aulae Bellici

an

den Herrn generalen der Cavallerie

Fürsten von *Lobkovits*.

Collationiert, und ist vorstehende Copia dem:
Bey der Käys. Hof. Kgs. Canzley befindl. original
Concept in allem gleichlauthend: Urkund meine
Fertigung.

Wienn d. 16. Martij 1739.

Anton Schiller.

K. H. K. Canzler.

Registrators adjunct.

XXXI.

1750. Novembré 18.

Maî mulți Rumîni din Șchei să leagă între sine a înainta o reprezentațiune pentru greutățile obștii la guvern sau la curte și a suporta toate cheltuielile împreunate cu această reprezentațiune. (orig.)

In Șchéi Brașovului. Anul 1750. Noemvrie 18.

Noî cei ce mai jos ne iscălim și cu pecețile noastre întărim, precum să să știe, că adunându-ne cu toții și făcând voroavă pentru niștre greutăți de obște ale orașului, ca să dăm jalbă orî la măriia sa crai birăul *Sibiului* Comes, saū la înălțata gubernie saū și mai sus, ne legăm într-acestași chipū, ca pururé să fim gata, or la fie-ce întrebăcune, saū la fiește-ce răspunsū, saū la cheltuială, saū a sta înainte orî aici, orî la *Sibii*, saū orî unde, până a lua sfârșit această trébă a jelbiî noastre. Iară orî carele din noi n-ar sta înainte, după cum scrie mai sus, ce ar pune pricină, că iaste călători, saū are a sa altă osebită trébă, dându-să în lături din obște, unul ca acela să tragă chieltuiala ce l-ar ajunge întreită și lipsit de toată adunare bisericescă și gloabă arhierescă galbinî 20. și domnescă iară atăta, pentru că așa nēm legat de a noastră bună voe.

Ačasta ađeverim.

<i>Petcu Inașu.</i>	<i>Văsii Nan.</i>
<i>Pavel Moise.</i>	<i>Hagi Radul Bogicî.</i>
<i>Hagi Necula Răuț.</i>	<i>. . . . Dumitrașco.</i>
<i>Hagi Radu Inaș.</i>	<i>Eu Bucur Pulpaș.</i>
<i>Hagi Dumitrul Ciurcul.</i>	<i>Stroeșși Radu, voim.</i>
<i>Chiru Lazar.</i>	<i>Stan Inașul.</i>
<i>Gheorghe Voicul.</i>	<i>Văsii Bunghețu.</i>
<i>Hagi Șandru.</i>	<i>Dumitru Păligrad.</i>
<i>Gabriil Ha . . .</i>	<i>Mihai Bogdan.</i>
<i>Leca Răuț.</i>	<i>Voina Brănzariu.</i>
<i>Ion Ciurcul.</i>	<i>Radu Ghinoiu.</i>
<i>Hagi Rad. Ciurcul.</i>	<i>Bucur Pulpaș.</i>
<i>Eu Radul Pricop.</i>	<i>Arsenie.</i>
<i>Dumitru Hrăst(é).</i>	<i>Dumitru Săcăröiu . . .</i>
<i>Petru Peligrad.</i>	<i>Iuga Brănzariu.</i>
<i>Vasile Grid.</i>	<i>Dumitru Țănțöiu.</i>
<i>Gheorghe Herțü.</i>	<i>Văsăsăi Urghidan.</i>
<i>Toma Gheorge.</i>	<i>Văsăi Mărin.</i>
<i>Dan Munténü.</i>	<i>Mirică.</i>
<i>Ion Moldovanu, voescu.</i>	<i>Cărsté Olténu.</i>
<i>Coștandin Dan . . .</i>	<i>Dumitru Fulga.</i>
<i>N. Hertz.</i>	<i>Ion Iarca.</i>

Radu Labăr.

Ion sin Voïna.

Văsăi Bungheș.

Todoran sin Iuga.

Savu Urghidan.

Rad. Brăncă

Todor Vd.

XXXII.

1750. Decembre 18.

Porunca guvernială, adresată magistratului din Brașov, prin care să dispune a să împlini poruncile împărătești și guverniale. (copie.)

Copiia comisionului, care s-a trimis la maghistratul *Brașovului*, s-a scris în *Sibii* la 18. Dec. 1750.

Acum adoaoară poruncile înălțatei crări a să sfătui, precum și după comisionul nostru, trebuie după cum înțelegem după a dumnévoastră îndoire la măriré crăiască să fim dat până acuma răspunsurile, dar au rămas, unde după datoriia ce aveț mai cu mare osârdie să cuveniia să împliniț porunca; Au sosit jalba Bolgarseghienilor, dar la mare mirare ăaste, precum ale dumnévoastră césté însemnări întru nimic cu ale lor nu să potrivescă, între scrisorile ce aț trimis, pentru că trebuia după sfătuiré cu dumnélor și după poruncă prin deputat trebuia

să vă arătaț, n-aț făcut, pentru ačasta vâ să trimit jalbele închise, ca să țineț minte, precum dumné-voastră luîndu-le, făr de nici o zăbavă să daț răs-punsă, care cinstitul și crăescul gubernium după porunca înălțatei crăiri după atâta zăbavă să să poată trimite făr de nici o zăpăcire, după ačasta dată poruncile crăești și comisionurile noastre mai cu osărdie întru îndreptaré lor mai multă ascultare și acurat să o faceț. Așa s-au făcut.

S. Haller. Gub.

Adelbertus Somlyai.

XXXIII.

1751. Decembre 16.

*Extras din rescriptul cesaro-regesc, în chestia obști
din Schei. (copie).*

Extractus Rescripti Cae-o Regi de 16-a Mensis Decembris, Anni 1751. dati.

Cum porro observaverimus Collationales Parochiarum in Districtu Barcensi graeci Ritus Popis ab officialibus dictae Civitatis N-rae *Coronensis* hactenus datas inconvenienti prorsus emanasse stylo. Hinc vobis incumbet ejusmodi Collationalium exqui-

rere, et ruminare originalia, et si compertum fuerit, ea in latin(um) translatis Exemplaribus esse conformia, illico abrogare, simulque p(rae)fata Civitatis officialibus serio injungere, ut deinceps a similibus absteineat Expeditionibus, caveant praeterea locor(um) Parochos, sine gravi causa, arbitrario solum e stationibus suis amovere, et alios substituere, ejusque occasione taxare, sed ubi quempiam talium Parochor(um) introduci, aut amoveri sonticae exposcerent ra-ones, cum eorum Archidiacono praevie conferant, id demum, quod magis congruu(m) Plebique salutare fore videbitur statuturi.

XXXIV.

1752. (?) Martie.

21 puncte, cari s-au înaintat guvernului de obștea din Schei. (copie)

Copia puncturilor, care s-au dat la gubernie in luna lui Martie 1752.

Intăi. Pentru că negustori, care aduc din țara rumănescă și turcăscă marfă, împlinind lazaretul și plătind vama, după 15. zile, a cumpăra iaste slobod numai meșterilor cetății, iară ce rămâne a vinde

negustorilor celor streini s-au altora dintru ai noştri, nu iaste slobod.

A doao. Pentru că lângă lazaretū, cetăţenilor şi negustorilor celor streini a cumpăra marfă iaste slobod dela alt negustor, cari facū lazaretul, iară noi lăcuitoři în Bolgariia, săntem opriţ, şi nici nu cutezăm a intra în lazaret, ca să cumpărăm ceva de acolo, sau să aducem ceva de acolo în oraş.

A treia. Aşijderé săntem opriţ, ca să nu vin-dem în scaunele săseşti, adecă în scaunele *Braşovului*, *Cohalmului*, *Sibiului* iprocī, piei neargăsite, sau tăbăcite, întru alt chip să să piarză toată marfa . . . şi prin pânzarī contrabondei cumpără de duc prin vama împărătéscă în țara rumănescă şi turcésca.

A patra. Nu iaste noao slobod a cumpăra flos în ținutul Bărsii, întru alt chip să ia birăul tot, precum tot acel birău dela un negustor al nostru opt-zeci de pietri, dela alt negustor doao sute de pietri, care s-au cumpăratū în ținutulū Bărsii. Din opt-zeci de pietri, jumătate cu bani gata întorcând, pentru doao sute, o sută de florinţ pretendeluinđ, şi pentru acésta streini slobod fără de nici o împiedecare pânză cumpără. Afară de acesté s-au mai adoogat acésta, ca să nu cumpărăm pânză până la noao césuri în vremé săptămăniī tărg-slobodului şi vremé, aceia iaste slobodū cetăţenilor, ca să cumpere cetăţeni întâi.

A cincé. Aşijderé uşile cămărilor spre uliţă să nu fie deşchise şi de va vré cine-va să cumpere

ceva, întâi să silește de merge la casa negustorului și după aceea merge la cămară de cumpără ceva.

A șese. Măcar că oile noastre vara și toamna în țara rumănescă în munți umblă, numai tot sântem siliți dela doao oi cincî bani, dela trei sute o gălătă de brănză, doi cași, doao ștenduri de lapte-gros și doi miei magistratului plătim și afară din acésta, căci în vremé tunsului oile noastre în pământul *Brașovului* trei zile pasc, dela tot cărdul un miel, sau un florint nemțesc ne iau în silă.

A șepté. Sântem opriți ca să nu aducem acasă venitul oilor, adecă brănză, cașul, laptele iprocî, fără de țidulă.

A optelé. Veniturile, care să fac în délurile noastre, pentru care lui *Vodă* dăm zečuială, vamă și zečuială împărătéscă, nu sântem sloboz să aducem la casele noastre, ci sântem siliți să le vindem cetetenilor și pă urmă dela casele lor cu cofa ne sylim a cumpăra, iară cine are din noi osebită milă să-ș aducă puțin vin pentru tréba lui, iaste silit să plătéscă dela toată vadra zece bani.

A noao. Iaste oprit să nu cumpărăm pentru tréba noastră rachiu dela sate, sau din țara rumănescă, nici să ținem pă sama noastră, nici să facem olăvină sau bragă, sau med, sau cu vadra din locuri streine să cumpărăm, sau să aducem din țara rumănescă pentru tréba noastră într-alt chip. Ce găsește ia cetaté, cu pedépsă știută. Sau vin de

Ardél la nunte, sau pă sama caselor noastre, nici cum nu ne slobod.

A zecelé. Când aducem pește proaspăt din țara rumănescă, pentru povara unui cal, care atărnă doao măji, birăul cetății ia un pește, care face 50. de crăițari și luare acesta cu mult întrece împărătescă, dela asemenea povară, care să cuprindă în 25. de creițari vama împărătescă, încă dela un negustor al nostru, care au adus din țara rumănescă moran proaspăt și rămășița, care au rămas, sărându-o pentru vreme viitoare, doao măji și jumătate birăul cetății au luat, dând voe de va vinde în târg să plătescă de tot după obiceiul cel vechi.

A unsprezecele. Când voim să ducem din oraș la târguri slobode sau la alte orașe, dela un lăturoi de pește sărat 8. bani, dela un o maje de brânză, măcar dela oile sale să fie 12. bani iau vamă, de un sac de bumbac 12. bani vamă, de un sac de scumpie șase bani vamă, dela o povară de piei tăbăcite 24 de bani iau vamă, dela un lăturoiu de tabac șase bani iau vamă, supt titulușul vămi.

A doaosprezecele. De să va cumpăra ulei la sate, al aduce în cetate nu este slobod, supt pédésa contrabandei.

A treisprezecele. Așijderea și acesta, miei a cumpăra și carne a mânca iaste slobod, iară pielcelele la cine să vor găsi dela aceia blănari, jococari iau prădând și pieile dela oile noastre sănt prădate

și nici decum nu sânt date îndărăt și acesté des să face prin cojocari cetății, pe mulți au sărăcit.

A patrusprezecele. Iară când fac ai noștri din flosū pânză pentru tréba casii, atunci pânzari ca când ar fi judecata în mâna lor, fără de judecată, prădând iau, care pă mulți iau prădat.

A cinsprezecele. Sânt siliți ai noștri de duc cu spinaré lemne în poartă, măcar că poarta iaste îndestulată de lemne, pentru că dela tot carul încărcat cu lemne, patru ștucuri de lemne să ia dela poartă vamă.

A șaisprezecele. Când ne gonesc la lucrul cetății ostenéla de o zi a unuia om de ai noștri să socotește în dajde zece bani, iară a unuia cetățénū doaozeci de bani. Iară de să va întâmpla să nu mérgă unul din ai noștri cu doaozeci de bani să pedepsește. Așijderé în vremé fanașilor patru zile au să lucrăm în dar domnilor dela sfat, au pă zilele acelé să plătesc cu bani.

A șaptesprezecele. Așijderé oameni noștrii, carii lucréză la lână, sânt opriș să nu cumpere lână dela sate, nici din alte țări să nu aducă și întru acest chip avem dobândă, cari facem negușătorie cu strae și cu țoluri și în trecutele zile șapte sute și doaosprezece oca de lână aduse din țara rumănescă și trecute prin vamă sânt prădate și luate dela negustoriul nostru, care au adus lână.

A optsprezecele. În vremile trecute un fanaș de obște după socotéla dajdei să împărțé tuturor osebitū, care fanaș are nume poiana și iaste lângă munți făcut cu toporu din pădure de moși noștri și

împărț despărțit și pentru o parte plătim 20. de bani, iară acum numai câț-va oameni cosesc, iară parté cé mai mare o ține sfatul, o au luat dela rumăni, încă alt unghi lângă fănațele cetății până acum prin biserica noastră stăpănită, acum dela biserică iaste luată și holdele bisericii noastre léu dijmuit.

A noaosprezecé. Oamenii noștri lua dela ghe nerariul pașușe pentru hărțile românești și plăté trei creițari și avé pace întru un an, iară acum domnul județul pentru acest fel de pașușe ia 12. crăițari și numai peste trei luni și pentru acésta de patru ori întru un an trebuie să luom și să plătim peste toț 48. de crăițari.

Al doaozecilé. Mai întâi să da voe măcelarilor noștri să tae 24. de boi în scaunele cetății mai pă urmă s-au slobozit până la 12. boi, iară acum nu șase, iară acum numai șase boi a tăia cutéză.

Al doaozecele și unul. In vremé trecută chiriții, cari duc marfă, povară în țara rumănescă și de acolo aduc butoae de vin, era sloboz să vânză vinul cui vor vré, iară acum iaste oprit, pentru acésta greutățile noastre cetaté nebăgându-le în samă la mai mare dajde ne pune, și fărșind tot cu vânzará caselor și dechiselor noastre ne silim a plăti dajdé, cu mare greutate cu cé după urmă a patriei noastre tânguire.

*

1754. S-au dus negustori noștri în Ardélú să cumpere pânză ș au venit pânzari și lăpădând bani au luat pânza neguțătorilor, zicând că ei sânt mai volnicî, că ei voesc ca să o cumpere și să ne vînză noao și ei au meșteșug ca să trăiască sau noi neg.

1755. Tot acela.

1754. Murind un măcelar al nostru nu dă altuia scaunul.

XXXV.

1752. Ianuarie 29. (!).

Fasiunile mai multor preoți și creștini, înaintate reginei Maria Teresia — în afacerea obștii din Șchei cu magistratu.

Sacratissima Caesarea Regiaque Ma-ttas Domina
Domina Clementissima Benig-ma!

Vestra Clementer no-sse dignetur Ma-ttas Caesarea Regia, quod nos Literas Ejusdem Ma-t-tis V-rae Compul(sorias) pariter et Attestator(ias), pro parte et in persona Honorabilis *Statij Vassileovics* in Suburbio Lib. Regiaequae Civit-tis M. V-rae Saxonialis Coronensis, Bolgarszeg dicto residentium et commorantium Graeci ritus Rascianorum ordinarij

Parochi, ut et ejusdem ritus Ecclesiarum in Districtu Barczeni existentium habitar(um) archidiaconi, prote et iisdem officiis suis l(e)g(iti)me confectaset emanatas, nobisque inter alios Ma-t-tis V-rae fideles subditos L-ris in iisdem nominanter connotatis, praeceptorie sonantes, ac dirrectas summo, quo decet honore, et obedientia receperimus in haec verba: *Maria Theresia* Divina favente Clementia Romanor(um) Imperatrix, ac Germaniae, Hungariae, Boh(emi)aeque et Regina, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Pr(ince)ps Tr(ansilvani)ae et Sicular(um) Comes, fidelibus N-ris u(nive)rsis et singulis, Illustribus, Sp(ectabi)libus Mag(nifi)cis G(ene)rosis Egreg(iis) Nobilibus et agilibus pariter etiam ignobilibus, ac alter(ius) cujusvis status, gradus bonae in honestaque, fama et conditionis utriusque sexus Hominibus, ubivis in haereditar(io) Pr(inci)patus N-ri Tra(nsilva)niae Partibusque Eidem reincorporat(is) constitut(is) resident(ibus) et commorant(ibus) p(rae)sent(ium) notitiam habituris, Grat(iam) N(ost)ram Caesareo-Regioque Pr(inci)palem! Exponitur Ma-t-ti N-rae in Persona Honorabilis *Statij Vassileovics* in Suburbio Lib. Regiaeque Civit(at)is N-rae Saxonicalis Coronensis Bolgarszeg dicto residentium et commorant(ium) Graeci ritus Rascianor(um) ordinarij Parochi ut et Ejusdem ritus Ecclesiar(um) in Districtu Nostro Barczeni existent(ium) habitar(um) Archidiaconi, pro se, et ab iisdem off(ici)is suis, qualiter idem medio vestis, ratione et praetextu certorum quorund(am) negotiorum dicto modo suorum, coram declarandorum,

in p(rae)sentia Egregior(um), Nobilium et Agilium *Ladislai Sánaor, Georgi Catunsci, Alexij Mihály* et *Antonij Baló* Cancell(ariae) nostrae Prov(incia)lis Tran(silvani)cae *Andreae Ioannis* sen. et jun. *Iosephi* et *Petri Nagy, Stephani Halmági, Ant. Imett, Mojsis Váró, Georgii Dobra, Michaelis Endes, Sig. László, Blasii Dombi* et *Petri Rács* Tabulae N-rae Regiae in Tra(nsilvani)a Iud-riae Scribarum ac Iuratorum Notar(iorum), per nos ad id specialiter exmissor(um) V.-Comitum item, Iudicum, V.-Jud-liumque Jurassorum, ac Notarior(um) Sedriarum Comitatum nostrorum Albensis Tran(silva)niae, de Küküllő, Ttordensis, Colos(i)en(sis), Hunyad(iensis), Szolnok utriusque inter videlicet et Mediocris Krassnensis Dobreensis, et de Zaránd: V.-Iudicum porro Regiorum, caeterorumque Jurassorum ac Notariorum, sedium siculicalium Udvarhely, Filialiumque hujus Keresztur, et Bardocs, Trium insuper septi, Kezdi, Orbai ut et Miklosvar, Csik item utriusque, Gyergyó et Kászon, Marus denique et Aranyos: V.-Capitaneorum item, V.-Jud-liumque Jurassorum, ac Notarior(um) Arcis et Districtuum N-ror(um) Terrae Fagaras et Kö. ar: Ductor(um) praeterea Nobilium V.-Jud-lium caeterorumque Jurassor(um) ac Notarior(um) oppidor(um) nostror(um) Ttorda, Nagy Enyed, Dées, M. Igen, Sárd, Berberek, ac Allvincz Prudentum denique, ac circumspect(orum) Magistr(orum) Civium Regior(um) et sedium, Primariorumque Iudicum, Villicorum, caeterorumque Juratorum Civium, Senator(um) Notariorum et Secretarior(um) sedium, et

Districtuum, Civitatumque et oppidorum nostror(um) Saxor(um) N.-Szeben, Medgyes, Brassó, Segesvár, Besztercze, Nagy Sink, Szeredahely, Szász-Sebes, et Szász-Város: Primariorum item, Regiorum Judicum, caeterorumque Juratorum Civium, Senator(um), ac Notarior(um) Civit(a)tum, et oppidor(um) nostror(um), Kolosvár, Károlyvár, Marus- és Kezdi-Vásárhely, Sepsi Szt. György, Illye-fal(va), et Bereczk, Hominum videlicet nostror(um) regior(um), pro Jurium dicto modo suor(um) tutione, ac defensione certas quasdam fassiones et Attesta(ti)ones celebrari facere vellet Jure admittente. Cum autem verit(a)tis fassio Justitiaeque recognitio nemini sit abneganda, proinde vobis har(um) serie comittimus et mandamus fir(mi)t(er), ut dum, et quandocumque cum p(rae)sent(ibus) simul vel divisim fueritis requisiti, statim nos sub oneribus singularum sedecim Marcar(um) gravis ponderis per eos, quor(um) interest seu intererit, irremissibiliter exigendarum ad diem et locum per praefat(um) exp(onen)t(em), vel homines ejus ad id transmittendos vobis praefigendum, in p(rae)sentiam dictorum Hominum nostror(um) Regior(um) personaliter accedere, ibique ad fidem vestram Deo debit(am), qualiscumque vobis de et super rebus coram interrogandis constiterit certitudo veritatis, suo modo dicere, fateri et attestari modis omnib(us) debeatis ac teneamini. Super quibus quidem fassionibus, et attestati(on)ibus vestris L(ite)ras tandem per eosd(em) Homines nostros Regios, sub sigillis subscriptionibusque suis fide eor(um) mediante conscribendas, anno-

tato exp(onen)ti Jurium p(rae)sso modo suorum uberiorem futuram ad cautelam necessar(ias) extradari volumus, et jubemus communi Justitia, et aequit(a)te svadente. Secus non facturi Praesent(ibus) Perlect(is) exhibent(is) restitut(is). Dat(um) in Lib(era) Regiaque Civit(a)te N-ra Saxon(icali) Mediensi die nona X-mbr Annó millesimo septing(entesi)mo quinquagesimo et subscriptum erat Lecta cor. erantque Sigillo ejusd. Ma(jes)tatis V-rae Judiciali authentico eoque Transilvanico in inferiori earundem margine, in medio Loco videlicet solito super cera rubia ductili impresse communitae, et corroboratae, patent(er)que confectae, et emanatae.

Quibus receptis, nos mandatis ejusdem Ma(jes)tatis V-rae semper, et in om(ni)b(us)que uti tere-mur, ac par est obedire, satisfacereque volentes in hoc Anno p(rae)senti millesimo sept(ingentesi)mo quinquag(es)i)mo primo, die vero vigesima quinta Januar in praememoratum Lib. Regiaeque Civit(a)tis Ma(jes)t(a)tis V-rae Saxon(icalis) Coronensis Suburbium Bolgarszeg vocatum, consequenterque Domum ibidem propriam suprafati *Statij Vassileovics* in Platea vulgo Ulicsa Furkoje nuncupata extructam, et situatam accessimus, ibique Testium infrascripto-r(um), vi praesentis Ma(jes)tatis V-rae Mandati compulsorij nostri in praesentium accesitorum fassiones et Attestationes in ordine ad exhibita nobis per exptm. de utri Puncta fide eorum mediante factas, eo quo sequitur modo et ordine receperimus.

Utrum autem erat tale.

1-mo. Scitne pro certo Testis, et an audiverit a fide dignis hominibus, quod politicus Magistratus Lib. Regiaque Civit(a)tis Coronen(sis), in negotio Ecclesiarum Graeci ritus Rascianarum Coronensis, et ab eadem dependentium Barcensium religioso se immisceret, et Jurisdictionem aliquam exerceret? Quam si

2-o. Exerceat In quibus illa consistit? An prae-dictus Magi(s)tr(at)us constituat in praeattactis Ecclesiis autoritate propria Sacerdotes, Literisque Magistratualibus ad functiones obeundas confirmet, et quid, quantumque pro hujus muneris parochialis collatione a quovis Parocho, vel Pago exigere soleat?

3-o. An Sacerdotes propria autoritate mose dictus Magistratus de Parochia in Parochiam translocet, et quibus de causis?

4-o. An in alias jurisdictiones Ecclesiasticas, et respective Parochiales se immitat, ut pote circa administrationem sacramentor(um), sepulturas, sponsalia dirimenda et solvenda? Demum

Ult. Ob haec, et similia, nec non Templorum erectiones poenas aliquas, seu Mulctas infligat, et exigat saepe nominatus Mag(ist)r(at)us contra Privilegia Tollerantiae Templorum Rascianicor(um) in hoc Districtu Barcensi? Cum omnibus congruis circumstantiis bona fide fateatur fatens.

Sequuntur Fassiones Testium.

1-us. Testis Honorabilis Popa *Sstojka* a(nn)or(um) cir. 52.

2-us. Testis Hon. *Popa Lupu* a-or. cir. 50. Ambo Popae actuales sive Parochi Po-ss-onis Rosnyó in Districtu Barzensi Graeci ritus Rascianici, fatentur ad 1-m.: Quod omnino questionatus Magis(tra)tus se in negotia Ecclesiastica Coronensis et Barzensiu(m) Graeci ritus Ecclesiar(um) immisceat, et tantam Jurisdictionem exerceat, ut nihil sine illius assensu fieri possit. In specie ad 2-m. Autoritate propria constituit sacerdotes Judex primar. eosque Literis suis ad obeundas functiones confirmat, prout et nos confirmavit D-nus Judex *Georgius Drauth* illo tempore Judex primar., virtute harum quas hic producimus Literarum cui ob collatam Parochiam et expeditionem har(um) ego Popa *Sstojka* solvi sex ducatos, scribeae unum Rflor. praeterea Judicibus Pagi, et Juratis Singulis honorarium aliis quidem 4. Apum(?) alvearia aliis duo, aliis unam alteramve ovem dedi Ego vero Popa *Lupu* propter adeptam functionem solvi Eidem *Georgio Drauth* 12. flor. hung. scribeae duos pariter hung. Judicibus vero paganis 18. flor. aequae hung. et 48. Den. titulo eorum animos conciliandi. Ad 3-m non recordari talis mutationis Ad 4-m Refert Popa *Sstojka* tempore pestilentiae Nr. 719. praeteritae aliquam partem Parochiae Rosnyoiensis intuitu infectionis per distinctum Popa fuisse administratam, et tandem quasi dismem-

bratam, cujus reapplicationem idem *Georgius Drauth* propter 10. verveces indulisit. Copulationes sine praescitu et annuentia Judicum Pagensium prohibentur, aliquando vero coguntur per eosdem pagenses vel inviti Popa invitas interdum personas copulare, prout ante Lex circiter Annos cum quibusdam Lingaris contigit, ubi sponsus ligatus est per Saxones in Templum aductus et per me Popam *Sstojka* vi impulsus copulatus. Ad Ult. Templum Rosnyo- iense ante 32. circiter Annos igne conflagrasse, cujus atriolum ex Ligno prius compactum, aliqua Ele- mosina hac intentione accepta, volebant Incolae e Lapidibus reaedificare, quod tamen post multas etiam largitiones apud Judicem Coronensem. et pagenses Saxones efficere minime potuerunt quoad ab altiori- bus Instantiis Cibinio. post factum eo recursum fa- cultatem impetrassent, neve in hocce conatu suo turbarentur hujatibus injunctum fuisset. Verum tunc quoque quidam Dominus eatenus Corona exmissus aedificij intenti altitudinem, ita circumscrispsit, ut nullius prodierit apparentiae quamvis Sumptos ho- nesta erectioni si licuisset suppetiissent. Ad haec graviter accidere nobis quod Decima per Pastorem Evangelicum ex apibus quottanis desummatur; Ex frugibus 30. nempe et 40. . . . (?) 20. ponderib(us)- que Bubulae et una Urna vini Singulis Annis De- cimatoribus oblatis perfici posse.

3-us. Testis Honor. Popa *Ssmadu* A-or. cir. 60.

4-us. Testis Honor. Popa *Mihaly Báj* A-or. cir. 40.

5-us. Testis Honor. Popa *Fuon Dobri* A-or. cir. 34.

6-us. Testis Honor. Popa *Sstán* a Birouluj A-or. cir. 31. Parochi omnes graeci ritus Po-ss-onis Zernest in p(rae)fato Districtu Barczeni fatentur ad 1-m. & 2-m Utique Sacerdotes in Parochia nostra constituit Judex primar. Coronensis autoritate propria, pro ut me Popam *Ssmadu* constituit *Georgius* q(ui)d(a)m *Drautth*, me Popam *Mihálly Samuel* q(ui)d(a)m *Herbert*, idem me quocque Popam *Sstán*, et Popam *Fuon*, Literis facultatoriis singulos Singillatim munitos, quas actu pro manibus habem(us), et ecce producimus. Pro quibus quidem Literis et adepta functione Ego Popa *Ssmadu* 33. Hflos. Ego Popa *Mihálly* 55. flos. Ego Popa *Fuon* 50. flos Ego Popa *Sstan* autem 30. flos. solvimus. Ad 3-m Casus Translocationum nullos nobis innotuisse. Ad 4-m In Sacramentor(um) administrationes nequaquam se imiscere Magistratum; alias si quae rixae et his limites personales causae inter Popas incidant, prout non nunquam contingit Inspectores pagor(um) in quibus similia accidunt, dijudicant et mulctas desumunt. Quemadmodum mihi Popae *Ssmadu* evenit, qui ob verbalem quandam cum Popa *Fuon Baju* interlocutionem, *Kristoff Neidel* dicto Pagi Zernest Inspector 63. flos. Solvi Adversarius praeterea 12. flos. Ego vero Popa *Fuon Dobri* pariter aliquam contentionem *Martino Klosio* tres ducatos. Popa *Mihaly Baju Georgio* Retter in Simili materia 3. Ducatos. Adjicio Popa *Ssmadu*, quod frater

meus Popa *Vlad* . . . . . (?) aequi Zernestiensis per attritam aetatem, et Valeduniarum (?) Statum hinc absens pro obtenta Parochia 28. Hflos solverit.

Notandum: Comparet quidam *Sstan* filius Popa *Juon Baju* ex Zernest, qui refert Parentem sum in contumacia detentum ad fatendum comparare non posse. audivisse tamen certo certius se ab eodem, quod 20. flos. pro adepta Parochia solverit.

Die 26-a Ian. N-o praescripto continuata Inquisitio ibidem.

7-m. Testis Honor. Popa *Nyistor* A-or. cir. 36. Parochus allodiarum in circumjacentia Coronensi procurandarum apum(?) et procurandorum Utensilium gratia asservari solitorum fatetur ad 1-m & 2-m Sacerdotes propria autoritate quod constituat Judex Literisque eosdem maniat verum est, prout et me D-nus quidam *Samuel Herbert*, cujus L-ras desuper hic produco. Cui solvi pro collato numere 3. Ducatos, sub sequo vero Judici D-no *Martino Klosio* pro Confirmatione Earumd(em) Literar(um) unum Tallerum. Ad 3-m De aliis transloca(tionibus) Sacerdotum non mihi incidere, quod vero Praedecessorem in functione meum Popa *Juon* dictum Dnus. *Herbert* ejecerit, et me in locum ipsius ita assumpserit hoc fateor. Ad 4-m. In alias etiam Jurisdictiones se immittit, ab cis enim qui sponsalia contrahunt certum accidens habet Judex a copulandis vero singulum flo-rum accipit. Divortia sine scitu ipsius fieri non possunt et hic ad ult. credibile quod mulcta talium personar(um) eidem cedat.

8-m. Testis Honor. Popa *Sstojka* a-or. cir. 32. unus e Parochis Po-ss-onis Tohán fatetur ad 1-m Omnino Domini Coronenses se negotiis Ecclesiar(um) graeci ritus, immiscent, et Jurisdictionem exercent. Ad 2-m Primum est quod ad ordines petere sub animadversione ipsor(um) non attentemus, priusquam Dominis Coronensibus nosmet cum honorariis insinuaremus, et recomendationem ab illis extraheremus, prout ego Judici tali occasione 2. Ducatos, Spano vero unum Tallerum donavi, hi tandem ad ordines admissus. Alterum quod Parochos propria auctoritate constituit D-nus Judex primar., et suis L-ris ad functionem facultet, prout et me facultavit, cui ob collatam functione 14. Ducatos, scribeae vero propter expeditionem 1. Ducatum, Spano sex. flos. Inspectori Pagi 2. Ducatos solvi. Ad 3-m Aliquem Popa *Juon* dictum ex Allodiis Coronensib(us)que suo quod D-ni Coronenses amandaverint. Hoc quoque contigit, ut diviso in plures partes unius Parochi territorio munusculi gratia plures Parochi sint constituti quemadmodum cum Incolis trans passum Töröcsvára inquilinantibus aliis ad Ecclesiam Tohanensem Spectantibus ante 11. circiter annos contigit. Ad 4-m & Ult Atrium templi nostri ex Ligno consistens per vetustatem vitiatum congesta eatenus aliqua stipe dum e lapidibus estruere conaremur per D-nos Coronenses prohibiti, oblatis D-no *Herbert* 2. Ducatis facultatem illud reaedicandi impetravimus.

9-m. Testis Hon. Popa *Juon* A-or. cir. 40. Plebis immediate cistriciesimam Töröcsvariensem de-

gentis Parochus fatetur Ad 1-m Utique se immiscet, et plenarium Jurisdictionem exercet. Unde ad 2-m sacerdotes propria auctoritate constituit Judex primar. prout et me constituit mediantibus hisce suis L-ris D-nus *Mart. Klosius* cui 20. flos propterea solvi, hoc autem graviter mihi accidit quod in Parochiam meam vi har. L-rar(um) indultam vix duob(us)que Mensibus praeterlapsis, alium etiam Parochum pro 20. pariter fl-is obtruserit Popa *Radully* dictum, et hi unius sportulam duo usurpamus. Ad 3-m Me scio quod ex Allodiis Coronensibus nullius culpae conscius D-nus qdm *Herbert*, quo ipsemet antea accepto a me uno Ducato imposuerat ejecerit alior(um) translocationes non mihi innotuerunt. Ad 4-m sub mea functione, quod in similia se Magistratus immisisset non recordor. Ad Ult. uti proxime praecedens.

10-m. Testis Honor. Popa *Radul* A-or. cir. 65. Parochus ex Po-ss-one praefata Tohán Ad 1-m Immiscet profecto se et Jurisdictionem in negotiis Ecclesiasticis exercet Magistratus Coronensis, et in specie ad 2-m Munia Sacerdotibus Judex primar. confert, prout et mihi hisce L-ris mediantibus contulit D-nus *Samuel* qdm *Herbert*, quae Literae. et functionis adeptio 85. H-f-os me constant, post tantae summae attamen exolutionem vix tribus Annis spatium meae curae commissum administravi, et alter lucri probabiliter gratia mihi adjunctus est, qui hodiedum mecum fugitur. Ad 3-m nihil. Ad 4-m Mulctas si quas incurrunt Popae Domini Coronenses desumunt. Signanter ego ob contentionem verbalem

cum alio Popa factam quadam vice Jnspectori Pagi Solvi 12. flos. alia vice rursum eidem, quod unum vas vini usque dum venditor interveniret Cellario meo imposuerim alios 12. flos.

11-m. Testis Honor. Popa *Mihály*, A-or. cir. 32. Parochus Po-ss-onis Tohány fatetur ad 1-m et 2-m. Hoc scio quod Primar. Judex Coronensis habeat superintendentiam in constituendis Parochis graeci ritus, et ipse mediantibus L-ris suis facultatoriis admoveat sacerdotes muniis obeundis, quin ad ordines quoque ipse recommendet. Ego pro mei recommendatione duos Ducatos solveram D-no *Herbert* propter collatam vero et post Parochiam, et elargitionem desuper Literarum 50. fl-os. D-no Judici *Krestels*, et Jnspectori Pagi duos pariter Ducatos, quamvis antequam ad ordinatus non essem Parochiam Genitoris 10. Ducatis et uno Equo a Judice illius temporis *Stephan Filschtich* anticipato comparaverim, et Lteras desuper, ut postquam ordines assecutus fuero fungi possim. extraxerim, quod tamen per contrariam D-ni *Herbert* dispo-onem assequi non portui, sed incassum erogatis illis 10. Ducatis aliam spertula(m) mihi exquirere necessum fuit. Exinde certam desuper particulam Parochiae quam pro priori Popa quondam *Bratu* tenebat 90. fl-nis hung. meae Parochiae adjunxi annuente D-no *Martino Klosio*, et eandem summa(m) recipiente. Ad 3-m Ex Allodiis scio qd quendam Popa *Juon* extruserint D-ni Coronenses, et aliu(m) Popa *Nyistor* imposuerint. Ad 4-m et ult. ob Templor(um) erec-

tiones inflictas poenas nullas scio, nec ullum Templum denuo erectum hoc autem verum est quod Atriolum Templi nostri e lapidibus erigi coeptum est per D-nos Coronenses prohibitum non ante continuare potuerimus quam facultatem a D-no quendam *Herbert* Cibinij tunc existente oblatis eidem duobus Ducatis impetraremus.

12-m. Testis Honor. Popa *Sstójka* A-or. cir. 30. Parochus graeci ritus Tatrangiensis fatetur ad 1-m Utique Jurisdictionem Magistratus Coronensis in negotiis quaestionatar(um) Ecclesiar(um) exercet prout ex sequentibus patebit. Ad 2-m Fructiones Parochiales Judex primar. confert mediantibus L-ris suis facultatoriis, quemadmodum et mihi contulit D-nus *Martinus Klosius*, cui solvi 4. Ducatos, praeterea obtuli Zacharum Kaffe etc. Ad 3-m De translocatione nihil scio, sed quod questus gra-a Judices Coronenses uni sacerdoti obtrudant alium et consequenter dis-cindant Parochias hoc bene verum est, quod mecum etiam contigit quam enim Parochiam unus pro priori administrabat duo hodie procuramus. Ad 4-m In alias etiam Jurisdictiones Ecclesiasticas sive Parochiales se immittit politicus Magistratus, ut in specie in Ca-as sponsalior(um), prout contigit Anna elapso cum quodam *Dregan* luj *Vád* dicto ex Purkerez, qui sponsalia praetendens se contraxisse cum alia persona *Ana* luj *Juon Boer* dicta, postulabat ipsam in matrimonium, cujus renuentis, et per Judices pagi interceptae ca-a tandem est ad Ductorem Coronensem deducta, inde ad Judicem, qui personam re-

nuentem in arestum conjici curat, dein ad petitionem consortis uno Ducato per detentam conciliatae dimissam. Quorum Ca-a Judicialiter tandem terminata pars renuens in 24. flor. hung. mulctam Magistratui solvendam incurrit, praetense praeterea sponso ob dehonesta(tionem) et in refusionem expensar(um) pariter 24. fl-os persolvit. Similiter quidam *Oltat* dictus aequi ex *Purkerez* contraxerat ante aliquot Septimanas sponsalia cum *Sstanka* quadam filia luj *Juon Csicsej*, quae quoquo modo resilire a sponsaliis conata solvit Ductori Coronensi Inspectionem in dicta *Purkerez* habenti 24. sponso vero 12. fl-os, et sic per eundem Ductorem libertati asserta est. Matrimonia etiam dirimendi facultatem prophanus Mag-tus sibi vendicat. Ad Ult. Restauraciones Templor(um) crucum erectionem etc. Sine p(rae)scitu et indulta D-nor(um) Coronensium vetantur.

13-m. Testis Popa *Martin* A-or. cir. 30. Parochus Graeci ritus Hoszufalvensis in Districtu Barczeni Ad 1-m & 2-m. Quod Politicus Magis(tra)tus super quaestionatas Ecclesias Jurisdictionem exerceat, petet inter alia, exinde quod Parochorum dispositiones usurpet, et me quidem antequam in Sacerdotium ordinatus essem, alterum Parochum constituit D-nus qdm *Herbert* in *Hoszufalu*, *Herman* et *Cernat* hic dictis poss-onibus, cujus desuper L-ras hicce produco, pro quibus contribui eidem D-no *Herbert* 8. Ducatos Krimniczienses, et post pro confirmatione Earund(em) per *Martinum Klosium* facta 2. Ducatos ad 3-m Hoc scio quod loco mei fuerit alter

Parochus dispositus, in *Hoszufalu*, quem tamen ut ut eotum lajcus accedente Incolar(um) voto superari. Ad 4-m Dissolutiones sponsaliorum, et multas inde secutas Magistratus sibi vendicat, et usurpat. Ad Ult. si quid circa Templor(um) restauraciones meliorandum sit, obtenta facultate Coronensium perficiendum est.

14-m. Testis Honor. Popa *Radul* A-or. cir. 50. Parochus aequae ex *Hoszufalu*. Ad 1-m & 2-m Hoc scio quod sacerdotes et adituros Domini Coronenses constituent, a quibus omnibus Taxam desummunt. Ego quoque penes L-ras Primar. & Pro Judicum Coronensium fungor in mea Parochia, Taxam tum aliam non solvi, quam ex spontanea mea voluntate D-no *Luce Zejler* unum Ducatum, ad interpositione(m) enim Archi-Diaconi eotum nostri, et petitionem Incolar(um) meae curae acta commissor(u)m functioni admotus sum. Ad 3-m Translocationes Sacerdotum pro casibus decessuum Magistratus habet. Ad 4-m In sponsalior(um) dissolutione, vel ratihabitione omnino Magis(tra)tus politicus disponit, et iudicat, exemplo est casus cuiusdam Juvenis ex Bolgarszeg cum aliqua puella *Dobra* dicta ex *Csernat* sponsalia contrahens, et tandem resiliente puella ad Iudicem primar. discussionis gratia perductus, ubi resilienti parti 30. flor. Mulcta solvenda, et in resartitionem honoris partis perseverantis 9. flo-ni pendendi adjudicali sunt, et sic subublata sponsalior(um) obligatio. Ad Ult. cum p(rae)scitu, et facultate Coronensium melioraciones Templor(um) non contraverti.

15-m. Testis Honor. Popa *Sstojka* A-or. cir. 35. Parochus Graeci ritus ex *Prásmar* fatetur ad 1-m Revera Ecclesiae quaestionatae sunt Jurisdictioni Coronensium D-nor(um) Subjectae, et hinc ad 2-m Parochos iidem constituunt. Ego quoque meam ad functionem admotione apud D-n(u)m *Herbert* tunc Judicem exoperatus sum, et solvi eidem 3. Ducatos Judici Prasmáriensi unum Ducatum. Ad 3-m Praedecessor meus Parochus, scio quod intuita mei sit e Parochia exturbatur aliorum translocationes non observari. Ad 4-m Quidam Juvenis nomine *Sstan* *luj Fuon Ssteli* contraxerat prout mihi innotuit, cum quadem puella ex *Herman* sponsalia a quibus puella resilire volens Judicem Coronensem adiit inauditaque parte altera, ab omni obligatione absoluta est, admirante rei insolentiam sponso. Ad ult. Pertraditionem ita accepimus, quod trium dierum labores tempore Faeniscij(?) a singulis Valachorum Patribus Familiis (quor(um) 100. hodie circiter numerantur) in Pago nostro *Prásmár* degentibus quotannis exigi soliti, eo fine per antecessores nostros sponte fuerint suscepti, ut Templum Valachicum in *Prásmar* erigendi, et conservandi copia sit, quod utique obtinuerunt Valachi, absque quod campanam probabiliter ex defectu sumptuum apposuerint, qua(m) ex oblatiis successive Aemosinis procurata(m) diu appendere non licebat, tandem ego illuc dispositus post multas hinc inde largitiones, et sollicitationes oblatiis D-no *Herbert* 12. Ducatis ut appendere illam liceret egre effeci.

16-m. Testis Honor. Popa *Sstan Brincs* A-or. cir. 48.

17-m. Testis Honor. Popa *Petkul* A-or. cir. 35. Ambo Parochi graeci ritus Poss-onis *Türkös* ex Districtu Barzensi. Fatentur ad 1-m & 2-m Parochos Graeci ritus Domini utique Coronenses constituunt, audivimusque ductorem civitatis dicere *Georgium* quippe *Soppel*, quod potestatem habeant constituendi, et tollendi Popas. Me Popam *Sstan* constituit D-nus qdm *Herbert* pro 10. Ductis. Me Popam *Petkul* vero aequae *Herbert* pro 5. Ducatis, ambos L-ris munitos et ad obeundam functionem confirmatos. Ad 3-m Translocato Sacerdotum stat penes prophanum Magistratum Coronensem. Ad 4-m In aliis etiam Juribus Ecclesiasticis, ut Sponsaliis Divortiis etc. disponunt et multas pro se desummunt Domini Coronenses. Ad Ult. Meliorationes circa Templum nostrum non vetantur, extendere tamen, vel e lapidibus illud extruere non fore integrum, prout ex praeventis aliorum conatibus observare licuit.

Die 27-a Ian. A. p-notti continuata Inquisitio ibid.

18-m. Testis Honor. Popa *Barbu* A-or. cir. 54. Parochus Graeci ritus in Poss-one *Tatranq* Districtuque Barzensi fatetur ad 1-m & 2-m In constituendis Parochis scio quod Jurisdictionem exerceat Juxta Coronensis, nec quisquam sine ipsius assensu, & Literis facultariis muneris parochiali admovetur. Me quoque D-nus qdm *Herbert* mediantibus suis

L-ris in functionem modernam constituit, cui 7. Ducatos dedi, quibus hodieum aliis teneor pro confirmatione Earund. L-rar(um) per subsequentem Judicem *Martinum Klosius* facta solvi 1. Tallerum. Ad 3-m utique Magistratus translocat Popas propria auctoritate, prout meum etiam pro priori collegam Popa *Sstan* dictum ex *Tatrang* ad pinquiorem Parochiam utpote *Türkösiensem* ante quinque annos, pro oblatione probabiliter transposuit Judex Coronensis. Ad 4-m hoc scio quia in p(rae)sentia mea quidam Juvenis *Oltat* dictus ex *Purkerez* cum persona aequae *Purkerez* ritu nostro sponsalia valide contraxerat aliquot ab hinc diebus, ex qua demum displicentia invicem resilire conati, primum rem ad Ductorem, dein ad Judicem Coronensem perduxerunt, et in Foro ipsor(um), mulcta pariter ipsis cedente ab obligatione mutuo absoluti sunt. Ad Ult. Templor(um) erectiones pendent a Magistratu, nec sine ipsius indultu, quidquam moliri licet, pro ut mei Parochiani Templum reaedificare conati per *R(a)dum* nostrum Archi-Diaconum impetrarunt eatenus facultatem.

19-m. Testis Honor. Popa *Vladu Dobrescu*
A-or. cir. 70.

20-m. Testis Hon. Popa *Juon* luj Popi *Juon*
A-or. cir. 50.

21-m. Testis Honor. Popa *Manuila* luj Popi *Sstacsuluj* A-or. cir. 48. Parochi in praefata Poss-one *Zernest* fatentur ad 1-m et 2-m In conferendis muniis Parochialibus utique Domini Coronenses Juris-

dictionem exercent, quibus uno penes recommendationem eorum ad ordines admittimur, dein ablationibus Parochiis admovemur. Ego quidem Popa *Vladu* 12. fl-os Ego Popa *Juon* 5. fl-os Ego autem Popa *Monailu* 59. fl-os solvimus Judicibus Coronensibus, attamen de facultatibus singuli contribuimus eo quod multi in eadem Parochia simus certar(um) omnes particular(um) curatores. Ad 3-m Translocationis Popar(um) dispositores Domini Coronenses sunt. Ad 4-m Popa *Monaila* dicit in conciliandis et dirimendis sponsaliis & Matrimoniis D-nos Coronenses, et suum Archi-Diaconum agere. Ad Ult. nihil.

22-m. Testis Libert. <i>Juon Mirecs</i>	} (Incolae et Inhalit(a)to- res Poss-onis <i>Brindorff</i> in Districtu Barczeni)
A-or. cir. 42.	
• 23-m. Testis Libert. <i>Bukur Nyáguj</i>	
A-or. cir. 60.	
24-m. Testis Liber. <i>Juon Koka</i>	
A-or. cir. 32.	

Fatentur ad Ult. Praedecessores nostri quandam crucem in medio habitationum nostrar(um), aliunde a Saxonum habitationibus distinctarum erexerant quam successive erectis aliquot circum circa columnis nos asseribus loco oratoriali deservituram, obduxeramus ad 46. circiter familias jam multiplicati, quod ubi Domini Coronenses observassent D-nus *Martinus Klosius* quodam vice illuc veniens disjectis asseribus, ne amplius obducere tentaremus demandavit, neque sit hodie locus ubi nos imitens Parochus noster aliquem cultum commodi instituere posset.

25-m. Testis Libert. *Vassalátyi Tooder* A-or. }
cir. 70.

26-m. Testis Libert. *Bukur Ilie* A-or. cir. 40. }

27-m. Testis Libert. *Vasilie Vigyecs* A-or. cir. 40. }

Hi tres Incolae & Inhabit(a)tores oppidi Saxo-
nicalis *Feketehalom* fatentur ad Ult. Licet nos
una cum zingaribus graecum ritum profitentibus, fixe-
que nobiscum domiciliatis ad 80. circit. Familias
extendamur, ne unam tamen crucem in caemeterio,
vel alio loco commodo erigere integrum est in toto
oppidi *Feketehalom* Territorio; petiimus Tokam etiam
aliquam intuitu tantae multitudinis appendendi co-
piam, absque quod illam indulsissent, nuncque ne-
cesse est, si quando cultus gra-a Parochus ad nos
divertat, adituum ostiatim ire, et ita convocare Po-
pulum. Caeterum nihil.

Die 29-a Januarij A. p(rae)scripti continuata
Inquis. ibid.

28-m. Testis Honor. Popa *Jonás* A-or cir. 68.
Parochus Földvariensis in Districtu Barczeni fatetur
ad 1-m & 2-m Moderno tempore ita experior quod
D-ni Coronenses constituent Parochos in Ecclesiis
quaestionatis, dum autem ego ante triginta sex annos
munus parochiale suscepi, tunc non erat sic, sed
Archi-Diaconus autoritate sua conferebat parochias,
verum est quod ubi ego parochus factus fuisset, et
fungi caepissem, obstiterunt pagentes ne videlicet
Tokam in Pago ipsor(um) pulsare attentarem, quos
deinde novem Marianis induxi ut permitterent libe-

rum exercitium. Et permittunt hodie alia sed ut Campanam imponamus absolute vetant. Ad reliqua nihil.

29-m. Testis Honor. Popa *Bukur* A-or. cir. 36. Parochus Graeci ritus ex *Vledény* fatetur ad 1-m & 2-m Hoc scio quod ego D-no qdm *Filsctich* unum Ducatum et unam capram dedi, et ita sum facultatus ad functione(m) parochialem obeundam. Ad 3-m mihi de hoc nihil constat cum procul Corona, et in abstracto resideam. Ad 4-m apud nos hactenus in similia s; immisisse non est observatus Magis-(tra)tus. Ad Ult. Templi Erectio et conserva-o ad lubitum est nobis, cum omnes ad unum sint Valachi Vledenyenses. Caeterum propter aedificationem cujusdam Molendini in loco per praedecessores meos tento, et ad me devoluto factam me satis superque vexavit Magistratus Coronensis, et tandem Molendinum dirui curavit, transtuli dein ego Jus meum in Postae ibid. Magistratum, et propterea Jnspector Pagi *Schemuer* dictus 12. fl-or. me mulctavit.

30-m. Testis Honestus *Bukur Dásska* A-or. cir. 30. Cantor Graeci Ritus Bolgarszegiensis fatetur ad Ult. Pro certo audivi ab Hominibus trans Passum Töröcsvár de gentibus, qui ipsimet si propter contumaciam comparere possent faterentur, quod conati in caemeterio suo unam crucem erigere, pro facultate dederint *Andreae* dicto cuidam Borkolabo suo dederint 4. H-fl-cs et 8. Den. pariter quod ad sepulturam cujusdam anus remoti 4. fl-os & 8. D.

Insuper iidem certo mihi retulerunt, quod Templum aedificandi veniam per *Martin Kurerar* Borkolabum suum apud D-nos Coronenses exoperati Eidem 5. Ducatos Judici vero Coronensi 7. Ducatos abtulerint, et solverint.

Praemissi Testes, praedescriptis in Locis et Poss-onibus muniis (ut supra) fungentes, residentes, et respective fundo in Regio commorantes, singuli lgme citati, jurati, examinati, fassi sunt modo, ordi-neque p-stis.

Cujus quidem p-stae hujus modi Inquisitionis et attestar(um) nostrae seriem, prout per nos existit expedita, et per acta, Eidem Ma-tti V-rae S(acra-tissi)mae sub sigilliis nostris usualibus, Manuumque subscriptionibus fide mediante descriptam annotato D-no ab off-o Exponenti Jurium ut supra suor(um) uberio-rem futuram ad cautelam necessariam extradimus. Eandem de reliquo Majestatem V-ram, quam diu foeliciter vivere, valere, glorioseque regnare desiderantes. Dat. 29-a Mensis Jan. ult. videlicet Expeditionis nostrae die No. et Loco praeno-ttis.

Correcta per nos.

Ejusdem Mattis V-rae Sacra(tissi)mae Humillimi perpetuoque fid. subditi.

LadislauS Sándor.

Cancell. Mttis V-rae Prov-lis Tra(nsilva)nicae.

Antonius Imet.

Tabulae Rae. in Tran. Judex.

Scribae ac Jurati Notarij ad praemissa fid. per-agenda specialit. exmissi.

XXXVI.

1754. Martie 15.

*Răspunsul guv. Johannis Haller în afacerea
obștii cu magistratul. (orig.)*

Strenui Domini, mihi B-v-li!

Ex acceptis Titt. D. V-rarum de 28-a Febr. mihi inscriptis Literis, Requisitionem de expectata a Śacratissima Sua Majestate ad Submissam Regij Gubernij in negotio D. V-rarum Suae Majestati Informationem Resolutione intellexi. Non defui hactenus etiam meis partibus ratione accelerationis Benignissimae ejusdem Resolutionis in locis debitis, sed irrito fine Requisitori iterum D-num Consiliarium Aulico Transilvanicum a *Seeberg*, assistentiamque suam obtulit, Brevi itaque spero secuturam V-rarum D-num Consolationem; Praesentatae sunt me annuente etiam praecitato D-o Consiliar(um) inscriptae D. V-rarum Literae, unde probabilius etiam Responsum obtinebunt.

Dum ego maneo.

Titt. D. V-rarum.

Cibinij 15-a Mart. 1754.

ad serviend. Parat.

C. Johannis Haller.

XXXVII.

1754. August 6.

Hirtia magistratului în afacerea poeni. (trad.)

Ex m a n d a t u I n c l y t i M a g .

Ex mandatu Inclyti Magistratui omnibus incole Bolgarszegiensis et habentis loca fenalia in Pratu pojana, notum facimus quod ordinati sunt ab inclytu Magistratui nostri Domini, ut illuc eant et videant omnia ila loca qui et quis possidet, ut omnibus justitiam prebent. Et prohibitum fuit ut nemo ex illis audeat ad accipiendum fenum sine mandatu majoribus ordinatis dominis. Modo autem licitum sit et euntes Domini in pratu pojana non nulos multiplicavit et alios diminuit, secundum considerarunt justum fieri, et deditum supra nominati Domini, omnibus ordinationem usque in futura septimana, ut quivis qui habet loca ejusmodi feneta ad supra nomitatis Dominis et solvant illa loca secundum et scriptum fuit ad Protocolum, et qui autem noluerit solvere secundum ordinavimus, certo sciat quod asumentur illa loca et alliis dabuntur, et imposterum nedicat quod nos non nunciavimus, et Dent denuo agro numi 20.

6-ta mensis Augusti 1754.

XXXVIII.

1756. Martie 15.

*Magistratul Braşovului permite la 12. croitorii din
Şchei a practica croitoria. (orig.)*

Wir Richter, Hannen und gesammter Rath der Königl. freyen Stadt *Cronstadt* fügen hiermit zuwissen jeder männlichen sonderlich denen es von nöthen: Nachdem nachfolgende in der obern Vorstadt ange-sessene wallachische Schneidere, nahmentl. *Sztán Badgye, Miheille Kroitor, Radul Burets, Petru Muntyan, Vassi Badgye, Radul Orloierul, Dumitru Muntyan, Gyiene Muntyan, Keresste Muntyan, Mihaly Muntyan, Sztan Muntyan* und *Gyergye Gyutse*, uns vorstellig gemacht, was massen jährlich zugewissen Zeiten wallachische Schneidere, wenn die beste Gelegenheit, mit ihrer Arbeit etwas zuverdienen verhanden, aus der Wallachey sich allhier einfindeten, nachgehends aber nach einiger Verweilung hieselbst, wiederum zurückkehrten, ohne einge Contribution hiesigen Orts abgeföhret zuhaben: überdies aber auch Zigeunere und verschiedene Weiber ihnen, die sie nach der neuen von Ihro Käyserl. Königl. Majest. unser Allergnädigsten Frau Frau und Landes Mutter bestimmten Art und Weise zu contribuiren, auch in dem nächstverstrichenen Jahre die taxam opificii erleget, zum grössten Nach-

theil, Wallachische Kleyder verfertigten; mithin sie Supplicantes uns geziemend ersuchet, ihnen in Betrachtung ihrer Contribution, von dem Handwerk, auser weichem selbige nicht das mindeste zu verdienen im Stande wären, die Erlaubnis zugestatten, jenen aus der Wallahey ankommenden Schneidern, ingleichen denen Zigeunern und obigen Weibern die Schneidern Arbeit an Wallachischen Kleydern wehren zu können: wenn wir nun also auch ihr Begehren in der Billigkeit gegründet zu seyn erachten; als werden selbige auch ihrer Bitte gewähret, und gestatten wir hiermit ihnen oben benannten 12. Schneidern, einig und allein, mit Ausschluss aller übrigen in hiesigen Vorstädten nicht angesessenen wallachischen Schneidern, wie auch Zigeunern und Weibern die Befugniss Wallachische Kleyder verfertigen und daran arbeiten, folglich allen übrigen dergleichen Arbeit, jedoch allezeit mit Vorwissen Eines Löbl. Indicats, wegnehmen und confisciren zu können. Solte aber auch von denen übrigen allhier nicht angesessenen wallachischen Schneidern ein oder ander die taxam opificii zinsen wollen; so soll er, weilen selbiger der Flucht wegen verdächtig, solche gleich zuerlegen gehalten seyn, und als dann auch zuarbeiten die Freyheit haben. Alles vorstehende jedoch ohne den mindesten Nachtheil hiesiger Ehrsamten Schneider Zunft und mit Vorbehalt solches zukünftig, nach sich ereigneten Umständen wiederum abändern zu können. Uhrkundlich gegenwärtiges

Instrument unter aufgedrucktem gewöhnlichen Stadt
Insiegel ausgehändigt wird.

Cronstadt den 15-ten Mart. 1756.

(L. S.)   Ex Ampl. Magistratus Commis-
sione extradat per

J. Schobel.

V. Notar. Coron.

XXXIX.

1756. Iulie 18.

Rezoluția magistratului în chestia poeni. (Copie leg.)

C o p i a.

Resolutionis Amplissimi Magistratus. et quidem
extradita, ac exmissa, a Spectabili Generoso, ac
Amplissimo, Domino D-no: *Johanne de Seulen* Libe-
rae Raegiaeque Civitatis Cor. Iudici Primario, Dig-
nissimo.

Wegen des streitigen grasses, in der Pojana,
welches so wohl vom *Pista*, als dem *Hannes Hets-
dörster* eingenommen worden, überläst der Löbl.
Magistrat der gantzen Communität draussen zum

gemeinstattlichen gebrauch, jedoch wie sie sich erbott haben, gegen erlegung des Canonis; indessen wird mann auss die 2. abgewiesene bedacht sein, ihnen anderwo was anzuweisen.

et quidem extradita per me

Anno 1756. Die 18. Iuli Bolgarszeg.

constit.

(L. S.)
de cîară

Rantz Constit. com.

XL.

1761. (!) Februarie 22.

Punctele, cari s-au înaintat la guvern și niște notițe cronologice despre venirea Romînilor în Bolgarszeg și despre zidirea mai multor orașe săsesci.

Puncturile, ce s-aũ dat la gubernie rumănește Febr. 22. anno 1761.

<i>Medițaș</i> s-au făcut	1773
	1146
	<hr/>
	627
<i>Sas - Sebeș</i>	1773
	1150
	<hr/>
	623

<i>Nag-Sebin</i>	1773
	<u>1160</u>
	613
<i>Coloşvar</i>	1773
	<u>1178</u>
	595
<i>Săghişor</i>	1773
	<u>1198</u>
	575
<i>Sas - Varoş. Orăştia</i>	1773
	<u>1200</u>
	573
<i>Braşov</i>	1773
	<u>1203</u>
	570
<i>Bistriţ</i>	1773
	<u>1216</u>
	557
<i>Aiudul</i>	1773
	<u>1239</u>
	534

Puncturile.

- 1) Descălecătoară moşilor, strămoşilor noştri, de când au descălecat la Bolgariseg, Ano 1392. sânt anî 369.

- 2) De când s-au zidit sf. biseric' și școala la ano 1495. sânt 266.
- 3) La acestū loc la Bolgarsec, afar din cetate sântem aproape ca la o mie de case, care dau porție la înalțata curte și afar din porție dăm numa noi Bolgarseghiensi vam' înălțatei curții, aproape ca la 30 de mii de florinții.
- 4) Dup' atăta dare, ce dăm noi înălțatei curții, ne rugăm exelsiumului reghiunului gubernium, ca să avem și noi direptate, să putem trăi după cum s-au milostivit și au făcut la tot Ardélul conscripție, sântem bucuroș să dăm și s(ă) fim fi înălțatei curții.
- 5) Fiind fi înălțatei curții și noi ne rugăm, ca să avem și noi slobozeniia cum au alte națioane, ca să putem trăi și împlinii porția înălțatei curții.
- 6) Pân' acuma cu destul năcaz am trăit batjocuriț de maghistrat, iar acum numai putem trăi, că néu oprit dela toate, care nici iconomiia noastră nu ne slobod a o duce la casele noastre, care o trecem prin vama împărătescă și de ne slobod ceva ne i-au al doilé vam' și dând jalbă la cinstitul maghistrat cu memoriial, nici un răs(pun)sū nu néu dat, ci ne zic: Să ne ducem în țara rumănescă, că acolo iaste țar' noastră și milostiva s(a) împărăție chiiamă oameni să vie dar nu-î gonește, ce de vrème ce ne gonescū și nu mai putem trăi unii cu alții, pof-tim să avem cumpaniia noastră de chin și

noi ne vom da cfantumul nostru cum va porunci înălțata curte.

- 7) Să cérem să avem în Șchéi 2 măcilării, 2 cărcime și bolte.
- 8) La conscripție ne încarcă cum vor nu ne las' cum néu conscribăluit dintăi, ci din an în an tot ne încarcă.
- 9) Pentru oi, care le ținem în țara rumănescă ne iaū porție și în alte locuri nu iaū numai aici la Braș(ov), iar carele ținem pă locul crăiasii săntem bucuroș să plătim.

XLI.

1761. Aprilie 5.

Informațiunea magistratului, trimisă guvernatorului Transilvaniei — în chestia Ilie Birt.

Excellentissime atque Ill(ustrissi)me Comes Gubernator Tran(sil)v(a)nie Regie!

Exelsum item Regium Gubernium!

Domini Domini Gratosissimi!

Ad Exellentias Illustritatesque V-as sub 22-da Martij a. c. humillime retulimus Capitaneum olim Militum non Legionariorum *Eliam Birt*, denuo quem-

admodum sex annis ab Anno scilicet 1750. usque Annum 1746. duo vasa vini valachici in domesticam necessitatem inferri p(rae)tendisse, id, quod eidem vero denegaverimus cum 6. illis annis penes altissimum Cae-o R. Rescriptum Libertate illa gavisus fuisset, nunc vero novam ejusmodi Cae-o Reg. indulgentiam haud produxisset, eundemque Cibinium quesitaturum abivisse, qua ratione tandem duo illa vini vasa, nec non currus doliolis certae cuid. viduae propriis mandante Titt. D-no Generali Libero Barone ab *Albersdorff* hujate commendante in suburbium Bolgarszeg pervenerint. Excellentiae vestrae Illustritatesque V-ae ex annexa specie facti perspicere gratiosissimi dignent, in humillima supra dicta n-a informa(ti)one breviter saltem mentionem feceramus, quod nemini Suburbialium incolarum sine distinctione Nationum sive sit Saxo, sive Valachus vinum in domesticam etiam necessitatem nisi e cauponis multo minus pro educillatione permittatur exceptis illis, qui proprias in Valachia possident vineas, inter quos exauctoratus capitaneus quoque *Birt* numerandus quorum unicuique in domesticam necessitatem certa vini quantitas indulgeri soleat, brevi huic enarrationi modo addimus nec ipsis civibus a multo retro Annis promiscue vinum in domesticam necessitatem inferre licuisse, imo omnes cives vini educillatione quaestum exercentes, p(rae)ter ordinariam eorund. contributionis quottam aliam etiam taxam pependisse circa quantatitem vini hodie dum limitatos jam cives loco illius taxae, intro-

ducto novo contribuendi systemate taxam solvunt in civitate domor(um) cum beneficio educilli aestimatorum, quodsi e contrario Mercatoribus in Suburbio Bolgarszeg habitantib(us) contra spem, et opinionem n-am in domesticam necessitatem vinum pro lubitu eorund. concederet. non videmus qua ra-one id Saxonib(us) in tribus Suburbiiis potiori Jure gaudentibus vetare possemus? Sed quantae tunc forent intervisiones, cui bono civium educillandi facultas si ea, re ipsa gaudere haud possent, ut lucrum hujati publico e cauponis civitatis cessans taceamus. Equidem saepe commemorati Mercatores Bolgarszegienses ab exordio hujus saeculi p(rae)sertim A-o 1753. usque A. 1738. nec non A. 1751. in querimoniis suis contra nos injustissimis tam apud Exelsum Reg. Gubernium, quam etiam apud Augustissimam Aulam, de quibus controversiis volumina in Archivo Gub-li reperiuntur, inter reliqua liberam vini in domesticam necessitatem sollicitaverunt invectionem, quam hactenus vero adepti haud sunt, allegant illi in recentioribus suis querelis apud Exelsum Reg. Gubernium ad quas proxime futuro cursore publico, quamvis humillima informatio nobis demandata non sit, nec non ad manditum respondebimus (Privilegium, potius Protectionale nuncupandum) dd. 16-ta 7-br. 1701. ab Augustissimo Imperatore *Leopoldo* Gloriosissimae Memoriae ipsis impertitum, et per Exelsam Cameram Aulicam emanatum, cujus vigore licentiam illam vini inferendi habere putant. Protectionale autem hocce intra triginta, et non nullos Annos

usque ad annum 1735. n. prodixerunt, multo minus istud secund. Leges Patriae unquam in Comitibus publicatum est consequenter omnem vini, ac vigorem amisit, Augustissimi insuper Imperatoris **Leopoldi** piissima Mens nunquam fuit Juribus civium quidpiam derogandi id quod e sequentibus in dicto protectionali contentis expressionibus luculenter patet: Salva tamen praeemptione Civium, qui Jure indigenatus gaudent, item puncto 2-do modo nullum subversetur praejudicium civium nostrorum, item puncto 4-to Reservata semper Civibus indigenis prioritate Juris indigenatus etcet. Proinde satis clarum est, quod Mercatores Suburbii Bolgarszeg aut ejusdem inhabitatores nullum Jus vinum ad sua Domicilia ferendi habeant et quidquid iisd. indulgeretur precario accipiant. Igitur etiam **Eliam Birt** A. 1750. et 1753. Licentiam per tres Annos continuos duo vini vasa anuatim inferendi per Rescripta Regia obtinuisse, quae secus opus n. habuisset jam vero iste exauctoratus capitaneus nullum novum exhibuit C-ae Reg. Rescriptum super denuo inferendis duobus vini vasis verum ordinationem saltem Excelsae camerae Aulicae ad Excelsimum D-num Thesaurarium sonantem in qua solum modo de Tricesima denuo est, adjecta clausula, quod si dubitas tamen quodam observaret. Excelsae Camerae incognita Eadem de ista esse informandam. Qua ordinatione itaque **Elias Birt** Licentiam illam qua 6. Annis gavisus est nequaquam de novo impetravit, consequenter nec hujus Tit.

D-nus G-ralis Liber Baro ab *Albersdorfen* ullo Jure eand. impertiri poterat.

Quae cum ita sint Excellentiss, Illustriatibusque v-ris humillime instamus quatenus efficaci sua interpositione efficere gratiosissime dignent. ut Exauctorato illo Capitano *Birt* venditio duorum illorum vini vasorum, aut in civitate ejusmodi hominibus, qui jure vina inferendi gaudent, aut extra Civitatem, et suburbia damandet, cum iste jam non nulla in domesticam suam necessitatem invexit vini doliola. Insuper ab Excell-mo D-no Comendante G-rali hujati Tit. D-no G-rali injungatur, quo deinceps ab ejusmodi violationibus Jurium nostrorum desistat, nec se in res civiles immisceat. In reliquo profundo venerationis cultu perseveramus.

Excellentiar(um) Ill(ustri)tatumque v-rar(um)
Coronae die 5-a Aprilis 1761.

humillimi servi

Magistratus Coronensis.

XLII.

1761.

Obșteea din Șchei să adresează guvernatorului în afacerea cu magistratu.

Excellentissime Domine Comes Gubernator Regie, Excelsum item Gubernium Regium, Domini Domini Gratosissimi!

In supplicibus quas ad Excelsum Regium Gubernium Anno p(ae)senti 1761. Die 5-ta Martij submissee porrexeramus precibus, nostras ab Amplissimo Magistratu Coronensi oppressiones Excelso Gubernio Regio Satis declaraveramus, qualiter nimirum Juribus nostris involare, media vivendi nobis eripere, ac gremio suo per omnia excludere velle praelaudatus Magistratus dominando non intermitteret; qualiter denique Scholae nostrae ad latus Templi olim situatae, sed per injurias Temporum jam ruinatae, restaurationem et Vini ex Valachia pro Domestico usu afferendi facultatem contra ordinationes Regias, et Divorum Regum Indulta, interdixerit, et praepeverit; quae omnia ut per particularia in longum et latum amplius Excelso Gubernio Regio enumeremus, necessarium non censemus.

Dignabatur eotum, Excelsum Gubernium Regium ad mentionatas nostras preces, a p(rae)laudato Amplissimo Magistratu Coronensi, de illis quae a nobis

quaerulose Exposita fuerunt, Informationem Expetere; quae tamen ejusdem Magistratus Informatio intuitu Expositarum a nobis oppressionum, nondum tota Excelso Gubernio Regio submissa est, ea fors intentione, ut subinde nobis Dominari, et amplius opprimere non intermittant, nos vero interea taedium verum nostrarum et oppressionum medelam quaerendi invadat. Quoniam vero p(rae)laudatus Amplissimus Magistratus per Delegatos suos jam diu hic Loci p(rae)sens est, hinc:

Supplices Excelsum Gubernium Regium oramus, dignetur p(rae)laudato Magistratui ex attributa sibi Autoritate serio demandare, quatenus desideratam ad preces nostras iisdemque insertas querelas Informationem quantoocius Submittere non intermittat, ut nos etiam rebus nostris meliorandis et oppressionibus medendis medio Excelsi Gubernii Regii apud Clementiam Regiam faciliores reddi queamus, ubi Excelsi Gubernii Regii Paternis eatenus monitis et Commissionibus ac ordinationibus obsecundare renuerent. Quod dum spe firma ab Excelso Regio Gubernio iterata vice humilime oramus, intemerata fidelitate et perenni obsequio manemus

Excellentiae Vestrae

et

Excelsi Regii Gubernii

humilimi et devinctissimi famuli Universi Quaestores Graeci Bolgarsægienses.

XLIII.

1761. Aprile 22.

*Rezoluția guvernului la adresa obștiî din Șchei,
de sub XLII.*

R e s o l u t i o .

Siquidem Anno adhuc 1752. Bolgarszegiensium Incolarum gravamina in p(rae)senti Libello recapitulata cum Replica Magistratus Coronensis, et Reflexionibus Gubernij ad singula puncta appositis Augustissimae Aulae per R. Gubernium Repraesentata sint, exputare, aut sollicitare debent supplicantes Regiam Resolutionem, sine qua, gubernium aliud, quam quae dicto Anno 1752. repraesentavit, et respective quoad inductionem vini determinavit, in (prae)sens concludere non potest. E. Regio Pr.-patus Tran(silva)niae gubernio Cibinij die 22-da Aprilis Anno Domini 1761. Extradat per

Th. Monos. gub. secr.

XLIV.

1773. Iunie 6. n. (?)

Locuitorii din Schei—Braşovului să plîng la împăratul Iosif II în contra magistratului. (trad. după lat.)

Copiia

Înstanţii ceî ce s-au dat înainté préputernicului împărat *Iosif* secundus, pentru gravamenurile ale obştiî şi a tot oraşulū nostru.

De pă latinéşte tălmăcită rumănéşte.

Préinălţată chiesaro-crăiască mărire !

Doamne, Doamne noao fireşte prémilostive !

Măririi tale ceî préputernice din ghenunchie cu mare durere a inimii noastre ne jeluim.

Intăiu. Noi locuitorii din Şcheiu, Braş. măcară că nici o bunătate sau ajutori cunoaştem, din hotariul cetăţii Braşovului, şi şi a noastră sămănătură foarte puţinică avem încăş pe cum ne pricepem, vedem că suntem mai tare îngreuiat cu porţiia, decât Sasiî, carii cu tot felul de ajutori şi iconomie de afară din câmp sânt indestulaţi.

2-lé. Foarte cu scădere mare ne cade noao şi ačasta, că vr-un iosag dél nostru rumănesc, când să vinde, noi nu sântem slobozi al cumpăra sau a ni-l răscumpăra, până când Sasiî nu-l părăsesc sau nu le trebuiaşte.

3-lé. Avem del(a) moş(i) del(a) strămoş(i) cură-

țite cu toporul locuri de fânațe și aceste locuri încăș dacă moare vre unul din noi, nu rămân la fii ace-luia, ci le ia fânoșul cetății, și au le vinde, au le dă la Sasi și încă și taxa de pă dănselle, care au fost mai nainte de un loc 10. crăițari, acum o au suit la 50. de crăițari.

4-lé. Inainte cu 6. ani, când să împărțé livadé cé de obște a cetățenilor și noao ni să da oareș-ce parte din trânsa. Iar acum o au împărțit-o Sașilor cari n-au vite, nefăcându-ne noao nic(î) o parte din trânsa, și așa ne caută a cumpăra dela dănșii fân cu mare preț.

5-lé. Și despre rândul viețiți noastre săntem foarte tare îngreunați, că numai carne de voam a ne căștiga din cetate, toată zioa ședem cu baniî în mână la măcelărie, când noi când slugile noastre, și diabîa căpătăm puținică carne, și aceia încă care rămâne dela dănșii. Mai nainte vreme când au fost oameni noștri slobozi a tăia carne, au fost foarte mare îndestulare și efinătate tocma și în vremea răzmirițelor, precum și însăș ei Sași(î) în scris mărturisesc, prin carté lor, care o au fost dat la măcelari noștri din Bolgar(i)seghî ca să fie slobozi a tăia carne ori ce felî. Iar acum sănt opriți numai de miei, de capre, oi să tae și așa afară din lipsă-avem și foarte mare îngreuiare și cu treceré vremii noastre, cătuî zioa părăsindu-ne lucru până căpătăm puțină carne.

6-lé. Foarte ne cu strămbu și ačasta, că măcar avem noi viile noastre în țară tot nu săntem slobozi

a ne aduce vinuri la casele noastre și măcar pré milostivul împărat *Leopoldü* în anul 1701—16. Dec. supt ponctumul al 2-lé néu îngăduit ca să putem aduce vinurile pă sama casii noastre, și a le ținé lá casa noastră, însă cetaté Brașovului nu ne lasă mai mult vin fiește-căruia din noi, decât vedre 40. și pentru acesté încăș de toate zecile vedre, plătim la cetate crăițari 50. de care lucru foarte mare pagubă cură și la cămara crăiască, căc(i) neavând noi slobozenie a le aduce vinurile acasă le vindem în țară, și nu vine nic(i) o harminție din trănsele pă sama împărăției. Iar dém avé slobozenie a le aduce și ale descarca la casele noastre, și hărmințiile împărătești și țara foarte bine s-ar căștiga.

7-lé. Și ačastaș încăș peste samă ne amăraște, că nici noi, nici copii noștri, la nici un feli de meșteșug nu să primesc de Sasi, sau la nici un țeh nu să iau, încă și ceva meșteșul¹⁾ del(a) strămoși de ar ști cineva dintre noi nu cutéză a-l lucra, că-l prind Sasii, și îi iau lucru gata pă nimic, tocma și maicile pruncilor, ale oamenilor celor săraci, de cutéză a țese ceva pânză pentru îmbrăcăminte lor, și ačasta încă o iau pânzarii săsești cu sila pă nimic, care tirănie de să va ținé tot așa, mai mulți săraci o-ar umbla fără izmene și cămașe, ne având bani să-ș cumpere din boltă.

8-lé. După obiceiü vechi de noapte eram obiçnuiți, a păzi înșine ulițele orașului pă rând; iar

---

¹⁾ meșteșug.

acum s-au rânduit păzitori dintre Sasi, cărora fiește-care neguțatori le dă câte un zlot; iară cei mai săraci, câte 30. de crăițari pă an. Și fiind că săracime este multă, cu aneve pot plăti această taxe, numai cât cu putere Sasi o trag depe dănsii.

9-lé. Neguțatorii noștri din Șchei, carii spre binele țării și al cetățenilor, feliori de feliori de mărfuri aduc, și le așază în bolțițele lor în cetate, nu să îngăduesc a avé ușă deschisă la uliță, ci le caută a fi închiș ca într'o pișiță, și această de aceia ni-o fac cetățenii, ca marfa noastră, să piee ascunsă, iar a lor fiind la ivelă să să poată vinde. Și într-acestaș chip cetățenii, neajungându-să cu toată îndesturé iconomiî din câmp, și meșteșugul loruș, ne strică și pita neguțatorii noastre, nebăgând sémă de poruncile crăești, care s-au dat pentru potoliré lucrurilor acestora.

10-lé. De aducem noi oareș-ce lucru suptire din fabricile dela Beci, sau din plumb, sau din hier, să ridică meșterii de aicé, și ni le ia pă nimic, și ne cu strămbul, că ei aseminé nu știu lucra, și apoi mai împiedecă și vama împărătescă dintru unele ca acesté.

11-lé. Fiind-că noi obște Brașovenilor după iconomiîa din câmp, să ajută mai mult cu bumbacul și cu lâna, mai vartos că-s foarte mulți săraci carii din torsul bumbacului, și al lăniei să scutesc de a cerșui, însă meșterii din cetate și de acesté ne pradă. Fost-au dintre noi unii, anum(e) *Dumitru Vlad*, carii în țănutul *Făgărașului*, și alții în satul anume *Hidveghi*,

au ridicat fabrică de a văpsi arnică roșu, foarte spre mare podoabă, și binele țării, dar pentru multe ne-cazuri ce au avut despre meșterii cei din cetate Brașovului, léu căutat a le păsări. Și cei mai mult încă și boltele noastre ne fiind noi de față și și când am fost de față ni léu spart Sașii, și léu cercat și ce au aflat dintr-acestaș meșteșug de bumbac tors s-au de lână de tot néu prădat.

12-lé. Din mila părintescă a pré înălțatei rării¹⁾ împărătești birul nostru din anii 1755. și 1756. întru carii ani am fost supt čumă ni s-au fost ertat precum am înțeles cu adevărat, dar noi și despre acei ani birul nostru l-am plătit până la un ban, și până în zioa de astăzi nici un crăițari nu ni s-au întors.

13-lé. Cu lacrămă ne jeluim și ne rugăm, de préputernica milă a împărății tale, ca fiind noi obște rumănescă acii în Bolgarseghă, mai mult de o 1000. de familii, să avem grație să ne tae măcelarii noștri, acii măcar în vr-o 6. locuri tot felul de carne, să avem când măncăm cu dulce, să nu ne leșinăm lângă scaunele de carne ale Sașilor.

14-lé. Să te m(i)lostivești împărăția ta, să ne slobozi să putem și noi lucra meșteșugurile care lém învățat del(a) părinții noștri, și fii noștri încăș să să primescă la meșteșuguri ca și alte némuri, să nu fie ca păn acum siliți a pribegi, ne rugăm cu mare jelanie.

---

¹⁾ mării.

După acesté toate cu înghienuncheré inimii noastre, și cu adănc suspin, ne rugăm la préputer-nica m(i)la împărății tale noi ticăloșii lăcuiorii din Bolgarseghî, ca precum oare-când préluminatul împăratul marele *Leopoldă* s-au milostivit de néu dat noao supușilor săi, împărătésca sa milă, și întărită apărare sau protection, așjderé și împărățiia ta, să te m(i)lostivești a ne umbri supt préputer-nicile arepile măririi tale și precum préinălțatul *Leopold*, în diploma sa supt ponctum 5. prém(i)lostivește au rânduit ca fiind îngreuiați sau cu daré sau cu alte nevoi, să avem a curge la crăescul tezaurariat, și de acolo până la cămara curții împărătești, în tocma și împărățiia ta acel m(i)lostiv decretum, ne rugăm să ni-l întărești, poruncind ca totdéuna în puteré sa să să ție.

Despre altele pré inarele, préputer-nicul D-zeu pre préluinata împărățiia ta, cu viață îndelungată, și cu biruință în veci ca să te dăruiască cu večnicile rugăminte p(u)r(u)ré nu o am înceta al ruga rămăind ai pré înălțatei măririi tale

Pré plecații și credinčoș de uric supuș lăcuiorii ai hosștatului Bolgarseghî neguțatorii

Antonie Constantin.

Nica Ioan.

Nicolae Nicolau.

Leca Răuș.

Constantin Ioan.

Petru Peligrad.

Ioan Vlad.

Simeon Herș.

Ioan Stefan.

Paul Lazar.

Micul Voicul.

Radul Catana.

<i>Șandru Inașu.</i>	Hagi <i>Rad(u) Boghiță.</i>
Hagi <i>Mihaș Vilara.</i>	<i>Gheorghie Hagi Rad(u)</i>
<i>Dumitru Hagi Rad(u)</i>	<i>Dumitru Vlad.</i>
<i>Ioan Mohanu.</i>	<i>Dumitru Ivan.</i>
<i>Gheorghie Voïna.</i>	<i>Zaharița Nicolau.</i>
<i>Ioan Constantin.</i>	<i>Nicol. Dumitrașco.</i>
<i>Nica Gheorghie.</i>	<i>Theodor Ciurcul.</i>
Hagi <i>Ioan Grecul.</i>	<i>Vasilie Nan.</i>
<i>Dumitru Lazar.</i>	<i>Stan Stama.</i>
<i>Opré Pulpaș.</i>	<i>Ioan Ioanoviță.</i>
<i>Radul Ciurcul.</i>	<i>Ioan Boghiță.</i>
Hagi <i>Dimitri Ciurcu.</i>	<i>Apostol Hagi Radul.</i>
<i>Ioan Lebul.</i>	<i>Petcu Șetrariu.</i>
<i>Neculae Răuț.</i>	<i>Necula Voïna.</i>

Din însuș izvodul din cuvânt în cuvânt supt dréptă credință am scris și am protocoluit lat. eu *Ianoș M. Berta*, iar rum. eu *D. Rad(u) Duma*.

XLV.

1773.

6. întrebări, privitoare la starea neamului românesc neunit, și răspunsurile la ele. (trad. d. lat.)

Pontumul 10-lé.

Ce feli de socotélă ar tribui ca norodul cel mai prost mai întâiul al némului rumănesc, ca să lépede neștiința întru caré stă?

În care stare este lucrul cel de școală, carii sânt pentru această îndreptări mai de trebuință silitoare ?

Caré ar fi calé ca însuș norodul să să aducă de sineș, sau să poftéscă mai bună învățatură, și să mérgă mai mult la școală ?

Oare au dascali de ajuns, învățați și carii sânt în ce feli s-ar puté învăța mai de ajuns, ca și ei să poată învăța pre norod ?

Oare parohii și capelanii și popii, și slujitorii, carii nu sânt papistaș, facu-ș datoriile lor pretutundiné au nu-ș fac ?

La ponctumul al 10-lé.

Parté dintăiu.

Déca ar fi fost némul rumănesc mai de mult slobod a întra la deregătoriile céle de obște cași alte némuri, pân acum cu mult mai mult s-ar fi îndeletnicit în scripturi.

La a doao încheetură.

Staré școalelor noastre, într-acest chip este tocmită la oraș, că să învață după toate cele ce-s la statul nostru cel de acum, cele trebuinçoase, întâiu cum să dăm cinsté cé încuviințată lui D-mnezeu, și a doao cele ce-s de trebuință în viața noastră, adecă: învață grecește și rumănește, rugăcuni întru amândoao limbile pentru deprinderé limbilor. Iară mai vartos limba grecéscă pentru corespondenția la trebuința neguțătorii, și iară pentru cetiré cărților

celor vechi grecești, care pretutindine învață pentru deșteptare némului nostru rumănesc.

La a treia.

Déca ar nădăjdui părinții și copii naționului rumănesc, cumcă ar puté intra la vre-o tréptă orășască, să poate socoti cumcă mai cu multă sărguială s-ar sili pre eiși la învățături de mai de cinste a să deprinde și fiind că acest ném este mai mult deprins la lucratul de pământ, pentru că la alte meșteșuguri mai folositoare și mai cinstite nu-s slobozi, de ačasta să dă a ști, că nu pot dascalii aī aduce pre dânși la altă tréptă mai de cinste și știutoare.

La al 4-lé.

Pentru statul cel de acum al școalei noastre aī învăța și aī dichisi pre copii de rumăn, are școala noastră din destui dascalī, iară pofind noi a învăța copii noștri mai de sus limbī și învățături aceia să trimit la alte școale mai de departe.

La al 5-lé.

Din socotiré statului nostru poate să vedé némul rumănesc, cum atăta s-au învățat de dascalī lor cât cât au putut de au lucrat.

La al 6-lé.

Parohii, capelanii și preoții după învățătura și porunca bisericăscă a legii grecești cei neunite, sfintele rândueli și învățătură pretutindine își fac datoriia.

XLVI.

1773. Iulie 3.

Inălțata împărăție e încunostiințată, că s-a dat răspuns la cele 6. întrebări, privitoare la neamul rumînesc neunit. (trad. d. lat)

Înștanția cé dată pentru ceste 6. punctumuri, la pré i. i. latinește.

Pré sfintei măririi tale înghenunchind arătăm, în ce chip din porunca pré m(i)lostivă a măririi tale, del(a) județul cetății, a răspunde am avut, la o poruncă anumit punctum 10. a căruia copie și aci supt slova A. cu umilință arătăm.

La care punctum 10., după ajungeré puterii noastre, am și silit a răspunde pre scurt și acii arătăm supt slova B.

Mai încolo rugându-ne lui D-zeu ca pe préinălțata măriré împărății tale, cu lungime de viață să o dăruiască, cu nebiruita împărăție peste alte împărății să o împodobéască. Așa și noi, ca să putem nădejdé noastră, care o avem cătră mila împărății tale, supt umbriré arăpilor împărății tale, desăvărșit a o dobândi, și cu pace a ne odihni, dé p(u)r(u)ré supușii împărății tale.

Iulie 3. — 1773. la Sibii.

XLVII.

1773.

Obştea din Bolgarseg cere voe dela konziliul ţării, să poată duce vinurile aduse din ţara rumînească pe la casele proprii. (trad. d. lat.)

Inştanţiaa cé dată la cămară pentru vinurile cele aducem din ţară de ce nu vin aici, şi cum este pricina, cum am dat la maghistrat asemenea.

Préînălţate prélluminate Doamne comis, şi comornic împărătesc, aşijderé şi préînălţate a marii ţării Ardélului chiesaro-crăesc konzilium al cămării, Domnilor Domnilor noao prém(i)lostivilor patroni!

După rânduiălele de curând venite împărăteşti, şi noao prin cinstitul maghistrat del(a) *Braşov* venite, fost-am întrebaţi, câte cu numărul vii în ţara rumănescă avem, şi iarăş: câte cu numărul dintr-aceluş din an în an vedre căpătăm, dând şi noi pricină pentru care întrecuţii ani, vinurile noastre într-acastă ţară nu s-au putut aduce ca să pue folosinţă despre parté venitului împărătesc. Drept aceia urmând noi préînălţatei porunci împărăteşti, măcară că am dat noi pricinile întrebate la cinst. mag. del(a) *Braş.* ca să să dovedescă şi mai în sus însă având noi mai mare fierbinţelă, cătră părintésca milă a Ex. şi a înălţ. cămăr. Tot acel răspuns al nostru dat la mag. din *Braş.* întocma şi prin inştanţiaa noastră această cu mare umilinţă îl arătăm, rugându-ne ca să avem folosinţă, ca de cumva ni s-ar slobozi vinurile noastre ale puté aduce într-a-

ăastă țară. Despre alte împiedecări atunci să ne fie slobod acele vinuri ale noastre tocma și la casele noastre ale aduce. Să nu fim siliți, supt primejdiia noastră și vama, și cheltuețele, și trapădul nostru până la *Brașov* aducându-le, acii după voia cetățenilor, mai fără preț ale vinde, fiind că la casele noastre nu ne slobod ale descărca. Alminteré de va sta această împiedecare și décii înainte asupra noastră ca păn acum, pentru această una pricină, și décii înainte ne voam căuta vinurile noastre în țar. rum. cu preț neprimejduit și făr pricină ale vinde. Despre care rugăminte a noastră cu înghe-nunchiure înainte Ex. și a înăl. căm. cerșuim m(i)-lostiv folos, rămănem dé p(u)r(u)ré supt umilință și plecare.

Ai Ex. tal(e) și a prĕînălțat crăescului Conziliium nevrednică slujitori

Obște din Bolgarseghă.

LXVIII.

1773. August 18.

Reprezentățiunea obștei din Bolgarseg în chestia poeniă, trimisă la guvernul țării.

Copiia instanței ce dintăiu, care s-au fost trimis la f. g. pentru rândul poeniă, supt 18. zile ale lui Aug. 1773. făcută.

Préînălțate, préluminate iproci.

Căzând la pământ ne jeluim înainté Ex tale și a înălț. gubernium în ce chip noi lăcuiitori orașului Bolgarseg, din vremé bătrână și nepomenită, am avut fânașile noastre aci la poiană, care fânașii din tufe și pădure întrégă prin sudorile noastre s-au curățit, și așa pân în zioa de az plătindu-ne dajdé împărătéscă lém biruit cu bună pace. Inșă și tocma acum, mai nainte de veniré préluminatului împăratului nostru cinstitul M. del(a) *Brașov*, pecum dovedește țedula aceluiaș M. supt slova a. în biserica noastră a Șchieilor, rumănește cetită, făcută de scriitorii cetății cel rumănesc (: precum și însuș acest scriitor mărturisind așa va dovedi:) au poruncit ca numitele fânașe după obicei oameni noștri să le închiză, și să le curețe, fiind că del(a) dănșii nu soar lua. Insa tot acelaș M. după eșiré décii a préluminatului împărat, neluind în samă ostenéla, cheltuiala, și truda noastră, altă împotrivitoare poruncă néu trimis, prin caré poruncă fânașile noastre din numita mai sus poiană, ni s-au luat del(a) mănile noastre. Jeluitu-ném înainté acestuî cinstit M. ca să dobândim mângăere, în multe rânduri până când mai pă urmă și jalba noastră, caré acii supt slova b. o arătăm, fără nici un răspuns afară ni s-au lăpădat. Așa dară având noi mai multe 1000. de capete de vită, care le dăjduim și afară dintr'ačasta, fiindcă și strămoși noștri, cu acé nădejde supt arăpile împărății noastre aci în Bolgarsegh, s-au așezat și s-au pristărit, c-au

fost întăriți, și așa au și crezut, că și rămășița lor precum și ei însuși, plătind daré cé cuviincoasă, voar puté stăpăni moșiile sale cu bună pace. Iară noi acuma, némul lor ne uităm cu ochii plini de lacrimi și stăm încremeniți la ce am ajuns, adecă privind în ce chip, și tocma de acastă una a noastră moșie numita poiană, ne despărțășim, măcară vrând noi și déciî înainte bani pân aci plătiți dé p(u(r(u)r)é pentru dânsa ai plăti. Și după acesté toate și altă întristare pe lângă acastă obidă asupra noastră, din zi în zi așteptăm, adecă, precum să și sună, că și tocma despre grunturile noastre, taxe să plătim, și mai încolo, măine poimăne, tocma și la lucrul cetății, ca niște obagi supuș să le him, și într-acestaș chip să trăim. Drept-aceia înghenunchind, ne rugăm miliî Ex. tale și a înălțatului G. ca să putem dobândi iarăș linișté și sloboz. noastră cé din nainte în moșiile noast. cel(e) părintești, sau de n-ar fi acasta cu putință să avem grație a curge și tocma la tronul m(i)lost(i)virii împ(ă)r(ă)tești, și acolo cunoscându-să hasna prin noi la hărmințiile împăr(ă)tești în toți ani făcută și afară dintr-acasta văzându-să și contribuțiunul nostru, nu ne îndoim, precum pré-înălțata împărăție și spre noi să va m(i)lostivi. Și au ne va îngădui moșiile noastre cele părintești, cu pace să le biruim, au ne va da slobozenie ca să ne dobândim mângăeré noastră într-alte țări. Precum tocma și împotrivitori noștri poftesc, căci că noi Jeleri sau obagi cetății a fi nu putem, nicî nu v-om fi. Tocma de ném părăsi căsile și și moșiile noastre.

Despre care aşteptând m(i)lostivă mângăere, supt
dé p(u)r(u)ré plecare rămănem

nevrednicii slujitori

Oşté din Bolgarseghă.

La ačastă instanție noao nu néu venit nici o rezoluție însă la maghistrat, au venit poruncă să ni să întoarcă poiana îndărăt, precum să cunoaște din rezoluția care am dobândit după instanția ačastă mai jos scrisă.

XLIX.

1773. Aug. 18.

Reprezentațiune înaintată camerii în chestia poeniă.
(trad. d. lat.)

Ačastă inștanție împreună cu copiile celor 2. mai de sus inștanții s-au dat la înălțata cămară, ca văzând cereré noastră să sté lângă noi, înainté crăescului gubernium, supt 18. zile Aug. 1773.

Din copiile rugăcunii noastre, caré la înălțatul G. noi obidiții lăcuitori din Bolgarseg am dat-o părințește Ex. ta și înălțata cămară, te vei învrednici a cunoaște, în ce chip cinstitul M. del(a) *Brașov*, de strămoșasca noastră moșie a poeniă cu strămbul néu lipsit. Și dintr-acésta, cătă pagubă ne curge noao, și ce primejdii ne mai întâmpină, de nu te vei milostivi Ex. ta și înălț. cămară, pe lângă noi a te scula, pentru aceia după u(r)maré privileghiu-

mului nostru, del(a) pré înălțatul împărat *Leopold*, noao dat, întru care luminat să citește, ca noi având păsurî și îngreueri, să avem a curge la crăiasca cămară. Deci cu mare jelanie înainté Ex. tal(e) și înălțatii cămări ne rugăm ca într-aceste greutăți, să ne povățuiți și la limanul liniștii noastre cei dintăiu să ne scoateș. Că într-alt chip, cu mare pagubă, a vistierii împărătești, ne caută a ne pustii dintr-aceste locuri, neavând atăta ocrotire ca moșiile noastre, cu prețul cel păn acum plătit să le putem stăpăni, noi cari din an în an, dér fi cercare, atăta folos facem la hărmințiile împărătești, cât și treizeci și patruzeci de miî de florinți unii din noi, pă an la înălțata cămară plătesc. Despre care, cu înghe-nuncheré inimii cerând ajutori și ofelélă, cu dé p(u)r(u)ré cucernicie rămănem nevrednici slujitori.

L.

1773. Decembre 28.

Conziliul țării cere informațiunî cu privire la oprirea Brașovenilor de a-și duce vinurile pela casele lor.
(trad. d. lat.)

Rezoluțiã 1.

Ca să poată numiții cucernici de săvărșita rânduială a dobăndi de lipsă mai au încă ca del(a) cumpaniã și ceialaltă luminată dovadă să arete, nu cumva din vechiul obicei, carele să potrivește cu

legile țării, au fost opriț de vinurile sale, din țară. ale descărca, la casele sale, sau din altă oareș-care chilinită și osăbită poruncă împărătescă această opreliște grecilor din *Brașov* li s-ar fi întâmplat, și de nu va'fi nici o zăticnelă din ceste doao, atuncé în locurile sale va avé grije iarăș prin cereré cucernicilor, a derége și a săvârși și această împiedecare a obștii.

Din porunca înălțatei cămări și a înălțatului consilium. Sibii 28. Dechem. 1773.

LI.

1774. Ianuarie 16.

Obștea neguțătorilor și Rumînilor din Bolgarseg cere ca mijlocitor în lupta lor cu magistratul pe comisarul crăesc al țării Bîrsei Barani. (trad. d. lat.)

Asem. este cași lat. rumănește înșămnăm ca să să știe cuprinderé.

Fiindcă noi cei mai din jos iscăliț neguțătorii del(a) Bolgarseghî, nu știm legile țării, așijderé nici limbile cele mai tribuincoase noao, pentru aceia nici nu sântem harnici cu cinstitul maghistratul déciî a ne judeca, sau la mai înaltele instanții nevoile noastre precum ar trebui ale descoperi. De unde multe nevoi și împiedecături ne curge la neguțătorii noastră, tocma și cu paguba căștigului vămilor crăești. Ne

rugăm drept aceia cu mare umilință înainté Exelenții tale și a înălțatului Conziliu, ca pentru întărire dreptăților noastre mai desăvârșit, după urmaré pré m(i)lostivului decret supt poctumul 5-lé marelui *Leopold* împărat, să ni să numéscă noao într-ajutoriu spre pliniré cererilor noastre și dobândiré dela înălțata cămară a mângăerii voastre Domnul comisariș crăesc de acum al țării Bărsii *Baranz*. Mai vartos cu cât și limba noastră din temei o știe însă fără porunca Ex. tale și în a nălțat Conz. a sta lângă noi nu cutéză, măcară că de multe ori l-am și rugatul. Despre care lucru și adoao ară părintéscă rânduință cu smerenie cerând supt večnica umilință rămănem. Ex. tal(e) și înălțat. Conz.

Maî micî și drépte slugî

*Obște neguțătorilor și
rumănilor din Bolgarseghî.*

Rezoluțiia cărții lat. și rum. caută list. 40.

LII.

1774. Ian. 7.

Neguțătorii din Bolgarseg cer informațiunî asupra timpului, când au să trimită memorialul lor prin deputați la Sibii. (trad. d. lat.)

Tot ačasta rum.

După întoarceré archidiaconului nostru del(a) Mariia ta și după ducéré instanțiilor noastre la Ex.

Comisul tesaurarișul și după vorba care o au făcut cu măriia ta, fiind mulțămît părintele și noi viind la *Braș*. au dat înainté noastră orășenilor, că ar fi de trebuință să să aflu doao sau trei persoane de acii din *Bolgarseghî*, ca viind rândul memorialului nostru, să să ia înainte, ce l-am dat la préputernicul împăratul nostru, și pentru aceia noi neștiind vremé foarte cu plecăcune ne rugăm mării tale să avem răspuns printr-acest neguțărori, care va da carté mării tale când va fi vremé de veniré noastră acii în *Sibiî*.

Pentru care facere de bine părintéscă și noi nu voam uita cu lucraré mulțămiriî.

Ai mării tale

Brașov 1774. Ian. 7. zilè.

préplecatele slugi

Neguțătorii din Bolgarseghî.

LIII.

1774.

5. *întrebări în chestia aducerii vinului din țara rumînească.*

Despre acesté întrebări.

Știi adevărat, și din știința ta, sau numai din auzit ?

Intăiu. Fost-au v-odată slobod în vremile cele de demult lăcuitarilor del(a) *Bolgarseg*, să-ș aducă

cu buțile din țara rumânească vin la casele sale, și déu fost slobod, spune tu mărturisitorile anume căroră ar fi fost slobod.

2-o. Oprit-au v-odată Sasi din *Brașov* pe Șcheeni, să nu-ș aducă într-acestaș chip vinuri din țară, sau au poftit numai oareș-ce plată la porțile cetății, care plată dându-o iarăș i-au slobozit cu vinurile sale acasă la Șcheiu ale aduce.

3-é. Cât au ținut oprelișté Sasilor, sau fost-au dé p(u)r(u)ré oprîți Bolgarsegheni, Șchei, del(a) cetățeni, a nu aduce cu buțile vin la casele sale.

4-tra. Au doară aastă opreliște din vechile vremi, întâmplându-să s-ar asămăna, cu legile țării, sau s-ar fi sculat împotrivă vr-odată obște din Șchei și ar fi umblat, iarăș să dobândescă slobozeniia cé mai din nainte împotriva aceștii neleguite opreliști.

5-cé. Au doară afară din oprelișté cetății, și vr-o rânduială împărătescă împotriva Șcheilor, vr-odată ar fi venit cu caré luminat s-ar fi poruncit. Ca niminé din Bolgarszeghi, să nu îndrăznescă din țară vinuri la casele sale a aduce.

LIV.

1774. Ianuarie 26.

Răspunsul la 7. martori, la cele 5. întrebări în chestia aducerii vinului din țara rumînească. (trad. d. lat.)

Aicé urmază mărturisaniia și numele mărturiilor după întrebările mai sus scrise.

1. Intăia mărturie.

Ilie Găitănariul lăcuidori din Bolgarseghî, de 86. de ani, chemat jurat, întreat mărturiseşte, la întreată dintăiu: ştiu pe mulţi anume pe *Stan Cărăiman, Stan Zgranţă, Theodor Sulă, Vlad Secelénul* şi pe *Todor Loga*, şi pe alţi mulţi, cari au adus fără nici o pricină din ţara rumănescă vinuri cu buţile în cetate *Braşovului*, şi acolo iarăş fără pricină léu vândut, sau de nu léu putut vinde în cetate ştiu că le aducé slobozi la casele sale în Bolgarseghî.

La 2. întreată: Aşijderé mărturiseşte, precumcă până la moarté Domnului Judeţ *Gheorghie Draot* nici o plată despre vinurile aduse prin cetate, a să cere nu s-au pomenit, însă după moarté numitului judeţ adevărat zice: că au început cetăţeni, la porţi, a opri vinurile Şcheenilor, cerând de toată cofa cum iş aduce aminte un ban, şi așa plătind ačastă taxe să slobozé cu vinurile la Bolgarseg.

La 3-ia întreată. Mărturiseşte precumcă n-au fost dé p(u)r(u)ré ačastă oprelişte a nu aduce vin, în potriva Bolgarseghienilor, zicând: mărturisoriu că însuş încă au cunoscut negustori anume pe *Stoica Postăvariul*, pe *Stoe Coman*, pe *Gheorghie Stoia*, pe *Gheorghie Vătaf*, ipoci, cari în buţ dele mari de ţară, în cetate şi prin cetate, la Şchei, în căsile sale au adus vinuri, făcând numai de ştire mai nainte judeţului cetăţii, însă fără nici oareş-ce altă plată.

La întrebare 4-tra. Să răspunde din mărturişaniia cé mai dé supra, adecă că numai după moarté judeţului lui *Draot Gheorghie* s-au izvodit oprelişte şi plata despre vinurile Şcheenilor, care o cer acum la porţile cetăţii *Braşovului*.

La a 5-cé. Zice mărturisitorii precumcă afară din oprelişte Domnilor săseşti del(a) *Braşov*, n-au auzit altă poruncă împăratéscă, să fi venit vre-odată, prin caré s-ar fi oprit, oareş-cine din Şchei, a aduce vinuri şi ale descărca la casele sale.

Mărturiia a doao.

Theodor Birta din Bolgarseghî, încărcat cu anî 76. după lege chemat, jurat întebat, mărturiséşte, la întebare ca şi mărturiia dintăiu. Mai adăogând şi această cumcă însuş vinurile sale în cetate Braşovului, léu băgat, şi léu vândut, fără nici o plată cetăţéscă, afară din una imparatéscă vamă. Mai încolo mărturiséşte, cumcă şi pe alţii au cunoscut iarăş gruntaş din Bolgarseghî, cari aşijderé, fără pricină vinurile sale şi léu adus, la sălaşurile sale, anume pă *Cărsté Zimton* (?), *Cărsté Turbure*, *Văsiş Turbure*, *Pătru Giuvălcă*, *Dumitru Păligrad* şi pe alţi cât de mulţi.

La 2. întebare, să potrivéşte cu mărturiia de mai din sus, mai zicând şi această: cumcă acuma cu buşile a vinde vinuri în cetate măcar-ce să plătéscă nu li să îngăduiaşte Şcheenilor, fără decăt nu mai înainte cetăţii afară.

La a 3-ia întebare, mărturiséşte precumcă

nicî decum n-au fost dé p(u)r(u)r  a ast  opreli te a aducerii vinurilor împotriva  scheenilor, că-n-c   i  nsu  destui negustori din Bolgarseg au cunoscut, anume pe *Dumitru Brăilă*, p  *Albă*, pe *Manole Drăgan*, pe *Costandin Dan*  i pe al i mul i, cari în bu i mari de  ar  f r nic  o împedecare au adus vinuri,  i au descărcat la casele sale în Bolgarsegh , dând numai h rmin ia  mp r tesc .

La a 4.  i la 5. Întrebare c nt  tot pe un glas cu un glas cu mărturiia c  dint iu.

Mărturiia a treia.

Dumitru B ni  grunta  din Bolgarseghi, b tr n de ani 65., după lege chemat, jurat întrebat, m rturise te p  scurt, zicând: „Eu am văzut  i  tiu c   scheeni au v ndut în târgul cet i i *Bra ovului* vin cu bu ile,  i de multe ori, cet ten , la cump r r  vinurilor acestora să  ntov r  a cu oameni din  schei, însă c-ar fi venit vr-odată vr-o opreli te  mp r tesc , ca să nu aducă  scheeni vinuri la casele sale n-am auzit. Alta nimic.

A 4 mărturie.

Stan G inariul grunta  din Bolgarsegh , de ani 60. sorocit, jurat, întrebat, m rturise te la întrebară dint iu, 2- i 3-ia, zicând: C-ar fi auzit numai del(a) p rin i săi, precum negu torilor del(a) Bolgarsegh  ar fi fost slobod mai nainte fără nicĭ o taxe a cet i i, a aduce vinuri în cetat  *Bra ovului* cu bu ile,  i acolo ale vinde sau ale duce  i la casele sale în  schei, precum  i tată-său de multe ori au

făcut. Alta nimic fără de căt, că de opreliște împărătescă, n-au auzit nici odată a să pomeni nimic.

Mărturiia a 5-cé.

Theodor Cătana, gruntaș din Bolgarsechî bătrân de ani 80

Mărturiia a 6-sé.

Ioan Mănsu, gruntaș din Bolgarseghî, bătrân de ani 79., după lege sorociți, jurați, întrebați, amândoi mărturisesc, știm chiiar luminat, că au fost slobod mai nainte grunțașilor din Bolgarseghî, fără nici o plată a cetății a aduce cu buțile vin cât au vrut, în târgul cetății *Brașovului*, și acolo de obște ale vinde. Și anume *Radul Baboia*, *Stan Brănsă*, *Bucur Cucu*, *Ioan Olténu*, *Ioan Mănsu*, *Micu Furnică*. *Dumitru Racoté*, *Stoica Grosé* și alți cât de mulți. Cu această slobozenie în târgul Brașovului au trăit, sau au vândut vin cu buțile.

La 2. întrebare, mărturisesc, precum că după moarté județului *Draut Gheorghie*, s-au pornit cetățenii a cere taxe în porțile cetății de pă vinurile Șcheenilor.

La 3. întrebare, mărturisesc, pecumcă înainté morții județului *Draot* și în buț mari de țară și în butlane de 5. vedre slobozi au fost Șcheeni aș duce vinuri la casele sale.

La a 4. și la 5. întrebare alta nimic, decât că de opreliște împărătescă cu caré s-ar fi oprit Șcheeni a aduce vinuri la casele sale, n-au pomenit, nici n-au auzit nimic.

Mărturiia 7-té.

Stan Badiu, de ani 60., gruntaş din Bolgarseghî, după lege sorocit, jurat, întrebat mărturiseşte, pe scurt. Am auzit de multe ori pomenind pe părinţi miei, cumcă atunci au fost slobod Şcheenilor cu buşile a aduce vin, şi a vinde în târgul cetăţii Braşovului, sau a-l duce slobod şi tocma la casele sale în Bolgarseg, însă de oprelişte împărătescă împotriva aceştii slobozenii a Şcheenilor n-au auzit nimic a să pomeni vre-odată.

Şi ačasta iaste pré umilita cercaré noastră, caré din datorie Exelenţii tale şi înălţatei crăeştii cămări cu umilinţă trimiţându-o, mai dé p(u)r(u)ră rămănem, slugi umilite.

Braşov 26. Ianuar 1774.

LV.

1774. Fev. 10.

Conziliul ţării porunceşte comisarului de dijme să dea informaţiuni în privinţa supărărilor obştii din Bolgarseg. (trad. d. lat.)

Rezoluţiia 2.

Domnului comisarişului de dijme astăz s-au poruncit, de prisosita luare aminte despre supărările aceştii obşti, ca să dé la înălţata cămară indestulat răspuns; pentru aceia obşte cucernicilor rugători,

la Dum. sămănă, pentru folosința sa, și înțelegere despre céle de lipsă; din înălțatul konzilium al cămării la Sibii 21. Februarie 1774. au dat afără.

Ioan Dombi, secretariș.

Supt număr 164 s-au cetit la 10. zile Fev. 1774.

LVI.

1774. Februarie 26.

Obștea din Bolgarseg roagă să să comunice reflexiunile magistratului față de plingerile ei, îndreptate contra acestui magistrat la consiliul țării. (trad. d. lat.)

Copiia cărții la cămară pentru să ne dé răspunsurile ce voar da M. Sasilor împotriva jebilor noastre care voar da.

Cu jale înainté Ex. tale, și a înălțatului konzilium, ne silim a ne plânge, întru cât cinstitul magistratul cetății *Brașovului*, în adese rânduiri ne poftéște a răspunde la felii de felii de întrebări meșteșugite și prefăcute, și vedem cumcă aceste întrebări, să tinde în potriva jebii noastre, care am fost dat la préinălțatul împăratul nostru, adecă spre răsturnare noastră. Drept aceia ca nu cumva noi prin aceste simcele să ne înșelăm, și împotriva jebii noastre oareș-ce împotrivitură, fără de voia noastră să să iscodéscă, tâlcuindu-ne scrisoare noastră într-altă parte, sau răspunzând despre plânsorile noastre

într-alt chip și nu precum noi nēm socotit. Drept aceia fiind că după D-zeu toată nădejde avem în Ex. și în înălțata camără, mai avem a ne mai ruga, cu mare umilință, ca de cumva cinstitul maghistrat del(a) *Brașov* (precum auzim) la jebile noastre ar hi răspuns, acest răspuns, măcar în copie cu noi să să împărtășască, pentru mai maré descoperință a adevărului și credem cumcă prin Exelențiia ta, și prin mijlociré înălțatei cămări, această cereré noastră tocma și del(a) înălțatul gubernium o voam dobândi.

Ne temem ca de cumva înălțatul gubernium după răspunsul maghistratului desăvârșită judecată ar pune, necăutându-să lucru mai de afund, să nu cumva să cădem iarăși supt asupriré decum, că almintere pentru multele pizine, și laude împotriva noastră, n-am puté avé nici mai mult odihnită ră-mănere.

Și iarăș supt adăncă umilință ne rugăm de Ex. ta și de înălțatul konzilium, ca prin brațul său cel înalt, și décii înainte pre noi a ne ofli să te m(i)-lostivești, tocma și înainté înălțatului gubernium într-astă cerere a noastră ajutându-ne, fiindcă noi de noiș a ne folosi netrebniți săntem, pentru care părintescă milă, și a doao iarăș rugându-ne, supt toată plecaré inimii noastre, rămănem

Ai Ex. tale și ai înălțatei cămări mai mici slugi și cucernici.

In Braș. Fev. 26. — 1774.

Obște del(a) Bolgarseghă.

LVII.

1774. Mart. 25.

Obștea din Bolgarseg roagă guvernul a să pronunța în chestia locurilor din poiană. (trad. d. lat).

Copiia instanții cei date de curând la gubernium, pentru slobozire locurilor din poiană.

Încă supt 18. zile ale lunii lui August, anului trecut 1773. cu lacrămî ném fost jeluit, în ce chip, cinstitul maghistrat, del(a) *Brașov*, pe noi adecă pă obște del(a) *Brașov*, néu lipsit de locurile noastre céle de fân de uric din poiană. Și fiind că să apropie primăvara de lipsă am avé, acele livezi, mai nainte cu gardu și cu curățeniia ale griji, drept aceia căzând în ghenunchi înainté Ex. și a înălțatului gubernium, iarăș năzuim a ne ruga, ca despre această pagubă a noastră părintéscă, și mai de curând m(i)-lostivă rezoluție să putem dobândi, rămăind dé p(u)-r(u)ré supt vécinica cucernicie a Ex. și a înălț. gubernium.

Braș. 25. Mart.

Plecate slugi

Obște din Bolgarsegli.

LVIII.

(?)

2 puncte, cari s-au adaos la plîngerea de 14. puncte înaintată împăratului de obștea din Scheit-Brașovului. (trad. d. lat.)

2. Punctumuri, care s-au adaos la instanțîia pré înălțatului împărat și cu înălțata cămară s-au împărtășit.

15-lé. După eșiré déciî a pré luminatului împărat s-au sculat Sasi del(a) Brașov și néu cuprins locurile de fân ale obștiî noastre din Bălgarseghî, anum(e) poiană, care loc oameni noștri din tufe cu topoarăle loruș l-au fost curățit și din vreme nepo-vestită în pace léu biruit.

16-lé. Noao cari în țară vii n-avem nu ni să sloboade nicî din Ardél, cu buté a aduce la casele noastre vin.

LIX.

1774. Mart. 21.

Directorul de tablă Ioan Gal, încunoștiințează obștea din Bolgarseg, că va trimite 2. scriitori împărătești, cari să ia informațiuni, cu privire la plîngerile îndreptate contra magistratului și după acela să va pronunța față de cererile lor. (trad. d. lat.)

Copiîa cărțiî ceî trimise dela directoru tabliî pentru cercetaré incvizițiî.

Înțelepților privitorilor, mie binevoitori pré-iubiților !

Soli sau deputați aceiaș obștii, del(a) Bolgarseghî, del(a) înălțata cămară la mine fiind povățuiți, néu descoperit asupraile împotriva privilegiului obștii, izvodite, care asupraile, tocma și înainté préinălțatului împărat lér fi descoperit, rugându-să ca acestor asupraile léc desăvârșit să să pue. Insă fiind că la vremé sa jalba și greutățile obștii tribuesc a să a-deveri, sau mărturisi, pentru aceia dară trimite-voiu 2. aleș scriitori împărătești, spre descoperiré mai desăvârșit, cât să voar găta întrebările cercării, sau utrumurile încviziționului, și isprăvindu-să cercaré sau încvizițiia, oî sili, ca după legile țării, și după dreptate aceștii obște ușurare și slobozeniia privilegiului său, iarăș să i să întoarcă rămăind, și până atunci anumiții obștii, întru toate gata spre slujbă.

21. Mart. 1774.

Ioan Gal, îndreptători.

LX.

1774. Mai 13.

Obștea din Bolgarseg să plînge la guvern contra magistratului, că nu voește a urma dispozițiunii mai înalte, în chestia poieniî. (trad. d. lat.)

Aăastă instanție s-au dat la înălțat G. supt 13. zil(e) ale lui Mai 1774. iarăș pentru rândul poeniî.

Obștea din Bolgarseghî cu mare umilință aducem aminte Ex. tal(e) și înălțatului G. în chip noi supt 18. zile ale luniî lui Aug. anului curgători 1773., cu

plecăcune ném fost jeluit, pentru fanațiile noastre din poiană, care fănațe cinstit. M. din *Braș.* supt anul numit, del(a) obșté noastră liau cuprins nebăgând în sémă sudorile și truda strămoșilor noștri cari acele fănații, cu toporul și cu punga din pădure merie léu fost dezrădăcinat. Fost-ai poruncit Ex. ta și i. G. de atunci cinst. M. din *Braș.* ca să ni le întoarcă îndărăt, însă apropiindu-să și coasa acestui an, nici o mângăere încă n-am căpătat. Decî plângem și ne rugăm cătră Ex. și i. G. și a 2 oară, ca precum mai mari noștri strămoși și părinți noștri, cu moșiile sale s-au putut cu pace a să chivernisi, așijderé și noi să putem fi slobod cu acelés moșii și grunturile noastre în pace a ne odihni. Sau de nu s-ar băga în sam(ă) descălecătura noastră détăta vreme, și privilegiumul nostru care-l avem del(a) prélum. împărat *Leopold*, ci ar puté cetaté *Brașovului* acum deodată, de aastă moșie a poeniî, după aceia iarăș pe-ncet, și de grunturile noastre a ne jefui, atunci iarăș înghenunchind ne rugăm, ca Ex. ta, înălțatul Gubernium, cu o mijlocitoare rezoluție, dér fi de lipsă, să ne sloboz la préinălțata curte, fiind-că noao ne iaste foarte cu amar, cu Sași del(a) *Brașov*, din munca și din cheltuiala noastră, așijderé și din grunturile noastre care cu mare preț ném împodobit, acum la ispravă, fără nici o pricină să ne scoată. Despre care rugăm și poftim părintéscă întreptare, rămăind dé p(u)r(u)ré credinčoase slugi.

Obșté Bolgarseghului.

LXI.

1774. Mai 14.

Rezoluția guvernului față de plîngerea obștii din Bolgarseg din 13. Mai, contra magistratului (trad. d. lat.)

Rezoluția crăescului gubernium la această instanție căpătată supt Numărul 3838.

Foarte într-adins astăz s-au poruncit M. del(a) Brașov, ca după urmaré poruncilor celor mai dinainte del(a) înălțatul G. trimise a lua hasna din fănațiile care s-au fost răpit del(a) acești jeluitoari, pă lângă plata prețului plătit, fără de nici o pricină, a grun-tului. După asămănaré poruncii noastre cei mai dinainte, fiind că nația într-acestaș chip, nici o pagubă n-are, obștia aceștia negreșit să să îngăduiască, care poruncă pentru cunoștința și îndreptare jeluito-rilor, loruș printr-aastă rezoluție să vestește. Din crăescul al țării Ardélului Gubernium 14. zile Mai 1774. S-au dat afară prin

Adam Vereș.

log. de gubernie.

LXII.

1774. Mai 14.

Ordinațiunea guvernului, venită la magistrat în chestia poienii, în care de nou să provoacă magistratul a îndestuli obștea jeluitoare. (trad. d. lat.)

După acesté toate această poruncă au venit la maghistrat del(a) I. G., iarăș pentru poiană.

Copiia decretului supt 14. zi. Mai 1774. la M. del(a) B. dela i. G. trimis supt Nru 3838.

După jalba obștii Bolgarsegului, pentru fănațele care léț coprins Dum. anum. pentru poiană, fost-au poruncit acest i. G. supt 15. ale lui Mart. anului curgători 1774., ca Dum. jeluitoilor din Bolgarseghi, stăpăniré luatelor fănații, după plata păn acum obiçnuită, făr nici o pricină a gruntului, după urmăré poruncilor noastre mai dinainte date, fiind că naționul într-acestaș chip nici o pagubă n-are, îndărăt să o întoarceți. Și să le-o îngăduiți, însă mai sus numita obște, cu jale precum să véde din copiia instanțiilor care noao néu dată iarăș să ponosluiaște, precum că după poruncile noastre, tot despre acest lucru al poeni, mai nainte date, nici un folos n-au căștigat, pentru aceia Dum. într-adins, și supt gré dare de samă vi să porănțește, ca după rânduialele noastre mai din nainte într-açastă materie din G. trimisă, pre açastă obște jalnică să o îndestulaț, și în ce chip aț isprăvit crăescului G. fără zabavă să scrieți, și açasta datorie să aveți.

LXIII.

1774.

Obștea din Bolgarseg, — în baza ordinațiunii guverniale — cere dela magistrat întoarcerea fănațelor din poiană. (trad. d. lat.)

Açastă instanție s-au băgat la cinst. mag. del(a) obște, ca după rezoluția și porunca i. G. mai sus scrisă, să ne dé poiană îndărăt.

Pe lângă m(i)lostiva rezoluție a î. G. supt 14. zil(e) lui Mai anului curgătorî 1774. obștii noastre dată și pe lângă porunca înălțatului G. de chilin, măriilor voastre și cinstitului M. trimise, cu mare umilință ne rugăm, să ne întoarceț fânașile noastre din poiană îndărăt, sau de unde nu să ne răspundeț în scris, desăvârșit isprava ca așa pân nu vine vremé coasei, să ne putem tréba noastră săvârși, și să nu ne păgubim în fânașile noastre, rămăind ai măr. plecate slugi

Obște Bolgarseg.

LXIV.

1774.

Obștea din Bolgarseg să plînge la guvern, că magistratul Brașovului nu vrea să urmeze ordinațiunii primite, și să le dea îndărăt fînașele din poiană. (trad. d. lat.)

La această instanție nevrând M. a răspunde am mai dat și alt(ă) instanție la î. G., care urméză într-acestaș chip.

Supt 14. zil. luniî trecute lui Mai acestuiaș an 1774. Ex. ta și î. G. din firésca sa m(i)lostivire, cu dorită rezoluție pe ticăloasa noastră obște din Bolgarseg o ai fost înbunat-o prin caré rezoluție într-a-dins, foarte i s-au fost poruncit M. del(a) Braș. ca dup(ă) urmaré mai naintelor porunci a î. G. fânașile noastre din poiană iarăș să le dobândim, și să le stăpănim precum și strămoși noștri. Nicî eram îndoit de vr-o împotrivire mai mult oareș în ce felî, pen-

tru aceia îmbunându-să. cu această veste de bucurie, obște noastră cé mult asuprită, toți săracii și încăș și copii cei mici prin uliță și prin căsile sale, cu lacrăm înghenunchind, și tinzând mâinile sale cătră ceriu, del(a) D-zeu părintele săracilor, viață îndelungată și de prisosită fericire, cerșuia. In loc de răsplătire pentru m(i)lostivire această a Ex. tale și a î G. căci că ne răcorisem de năduful pizmașilor, și căpătasem iarăș nădejde, că dobândind această poiană, fiește care iarăș oam mai avé în prilej ca să putem pe lângă casele noastre a ținé câte o vită cu lapte, cu ajutoriul căruia pe săraci copii noștri din zi în zi, de foame să-i putem ofili. Căci că într-alt chip viața noastră nu o putem sprijini, căci că locuri în hotarale *Brașovului*, și altă economie orî ce a ținé, sau a face, noao nu ni să îngăduiaște. Inșă toată această bucurie a noastră, prin M. B. cu amar din inimile noastre ni s-au tăiat, nevrând acel cinst. Mag. după atâté préinalte porunci a î. G. și după multe préumilite ale noastre rug. nici poiana a ne întoarce, nici în scris rezoluție ori în ce feli a ne da, zicând: numai cu gura, că au și însuș gând mai sus a cerca. Așa dară fiind noi strămtați, despre toată mila dorită, iarăș ném adus aminte de oltariul părinteștii bunătăți Ex. tal(e) și î. G. la care și acum scăpând, după urmaré poruncilor celor mai din nainte, de iznoavă cu suspin a ne ruga nu încetăm, ca să nu vă îndurați pe obidita noastră obște a o părăsi, ci să ni să întoarcă moșiile noastre din poiană larăș la mâna săracilor

noștri, mai vartos și pentru aceia, că noi alt înprilej și altă nădejde dé potoli și dé îndelunga greutate vieții și a copiilor noștri n-avem. Orașenii însă ai B. nu numai că nici o lipsă de această fânație n-au, fără decât să bucură a mai câștiga și din fânul acesta, del(a) nevoia și lăcuiitori noștri, cu strămbul avuție, ci încă afară dintr-ačasta, mai mult decât le de lipsă, sănt îndestulaț de tot felul de moșii, și binele economii ceî din afară. Pentru caré toate cu lacrăm așteptăm și cerem cé mai depă urmă rezoluție, rămăind până la moarte

Ai Ex. tal(e) și înălțatului G. nevrednicî supuș
Obște din B.

LXV.

1774.

*Obștea din Bolgarseg, văzînd că magistratul nu voește să îndeplinească ordinațiunea guvernială, în ce privește întoarcerea fînațelor din poiană, să adresează către Dl **Stromaer** și-l roagă de sprijin. (trad. d. lat.)*

Lângă această instanție s-au mai trimis și la D. **Stromaer** această rugăčune, ca să ne sté într-ajutor.

Doamne Măriia ta!

Prin mijlociré mării tale am fost dobândit del(a) î. G. supt 14. zil. 1. Mai 1774. prém(i)lostivă rezoluție, prin caré foarte într-adins să poruncise cinst. Mag. ca fânațiile noastre din poiană pe lângă plata običnuită, iarăș să ni le întoarcă obștii noastre ne-

greșit, caré porunca î. G. văzând Maghistratul, întâi într-acestaș chip să socotise ca la unul doi dintre noi, să ne arunce câte un petec de fânațe dintr-acé poiană, și așa, să fie și porunca G. săvârșită și noi plătiți. Inșă a dooară după ačasta izbindu-să în capete, domnii tănăcului, toți într-acastă sentenție s-au încleștat, ca pe obște noastră din Bolgarseghî, ca pe niște streinî, de tot felîul de moșî și și de poiană, de uric să ne lipséscă și pentru aceia, la inștanțiia noastră care o am dat la M. nimica n-au vrut în scris a ne răspunde, fără de cât cu gura néu zis atăta, că au și Dum. gând dé pipăi mai sus împotriva noastră, și precum am cam simțit tocma la înălț. împărăție ar fi năzuit, din care pricină néu căutat noao iarăși la mila î. G. și ajutorîul mării tale a scăpa, cerșind mângăere, și rugându-ne de măriia ta, ca la Ex. Sa Domnu Groful déi stat vr-odată pentru săraci acum la adecă, să ne ajuți pe noi asupra și așa, toată nădejde avem, că cu măriia ta negreșit voam izbândi, mai vartos cu cât M. *B-luș*, cu neascultare sa împotriva crăeștilor porunci ale î. G. ș-au descoperit vredniciia sa, de va puté cunoaște și Exelențiia sa, în ce chip să bucură ei. de tot pă noi a ne sugușă, tocma nici pe înălțatul Gubernium băgându-l în samă. Și cu acesté iarăș rugându-ne de ajutorîul mării tale toată osteneła mării tale, rămănem până la sfârșitul vieții noastre cu mulțămită a o răsplăti.

Ai mării tale mai mici și plecați

Obște din Bolgarseghî.

LXVI.

1774 Mai 21.

Ciăreş procurorul directorului de tablă Ioan Gal e rugat a împărtăşi obştiî din Bolgarseg toate acţiunile Sasilor în contra acesteia. (trad. d. lat.)

Ačasta s-au trimis la Domnul *Ciăreş*, procuratorul Domnului Directorului, să sté la Măriia sa, pentru obşte.

Cinstite Domnule! noao pré dorite!

Obşte del(a) Bolgarseghî, după îndemnaré birăului companiî greceşti del(a) *Sibiî*, cu mare umilinţă, prin mine să roa(gă) de Domnia ta, ca să le stai într-ajutori, pentru supărările de acum, carele au del(a) Sasi din *Braşov*, şi să le fi bun patron înainté mării sale Dom. Directorului, şi să le dai învăţătură, din vreme în vreme, despre toate piedecile, care s-ar face prin numiţi Sasi, pe subt ascuns, iarăş acum mai vărtos într-ačasta să-i ajuţi, să nu poată Sasi vără între canţaliştî, care vălătuesc acum în Bolgarseg, pe mutus regiuşilor, căci că înainté lor să feresc oamenii a mărturisi adevărul, şi pentru toată ajutorinţa Domnii tale mă puî eu chizaş cumcă numita obşte, afară din umilita mulţămire, şi cu altă cuvioasă răsplătire, să va arăta înainté Domnii tale.

După acesté toate, prietin şi voitori de bine îş rămăru.

LXVII.

1774. Mai 21.

Domnul director de tablă Ioan Gal e rugat a dispune, ca canțeliștii să nu fie influințați din partea autorităților locale la incviziție. (trad. d. lat.)

Ačasta s-au trimis la Domnul Drectorul, ca să nu vie peste canțaliști cari vălătuia, mutus regius.

Obșté del(a) Bolgarseg astăz s-au rugat de mine, ca cu numele său, să mă rog de măriia ta, să stai într-ajutori pă lângă incvizițiia ce să face acum în Bolgarseghi. Să nu să méstece într-ansa Sasi. Căci că ei, toate pietrile mișcă, ca să poată între canțaliști vără pe mutus regius și de ačasta să teme obșté nu fără cale, căci că den pilde mai de nainte cunoscute, chiăar au aflat, precum că mărturiile înainté mutus regiușului, nu îndrăznesc după cuviința lucrului a mărturisi, și într-acestaș chip foarte s-ar păgubi obșté, pentru aceia năzuesc la umbriré mării tale, să să ofiléscă de ačastă primejdie făgăduindu-să, până voar trăi, că nu oar fi nemulțămii pântru tot binele și protecționul mării tale. *Iară cu sup' afundă plecăčune rămăiu.*

LXVIII.

1774. Iunie. 14.

Obștea din Bolgarseg să adresează cătră conzilerul Iosef Friș la Viena și-l roagă să-i apere contra magistratului, care în chestia poțeniū a recurs la curte, (trad. d. lat.)

Ačastă instanție s-au trimis la Beci la crăesul conzilierii la Domnul *Iosef Friș.*

Préluminate Domne conzilierî împărătesc, Doamne
Doamne patrone prém(i)lostive !

Maghistratul del(a) *Braşov* într-alte izgoniri care au aflat împotriva noastră acest, meşteşug mai de prisosit au aflat în anul trecut, ca pre noi obşte din Bolgarseghî, de una moşiia noastră adecă : de fănaţile din poiană, care din vreme ne spusă, din moş de strămoş lém biruit, să ne lipsescă, precum néu şi lipsit, nedându-ne altă pricină fără decât, că grunturile pământului ţării Bărsii, Sasilor sânt date, iară nu noao. Dusu-ném pentru această pricină, şi ei, şi noi, cu jalbe şi odată şi altădată înainté î. G. şi acolo precum te vei învrednici măriia ta a vedé din copiia rezoluţiî î. G. totdeauna am biruit, însă nici așa, măcar poruncind în trei rânduri î. G. nu ném putut dobândi îndărăt moşiia noastră a poeniî. Şi precum cu adevărat am înţeles maghistratul del(a) *Braşov*, împotriva noastră au năzuit tocma la înălţata curte, cu acel gând ca să isprăvescă, precumcă noi într-acest ţinut nu putem fi gruntaş, care lucru de cumva ar isprăvi, noi sântem periţi, căci că așa noi mâine poimăine şi de casele noastre încă ném înstreina, împotriva milii privilegiumului nostru, şi cu mare pagubă a vistierii împărăteşti, precum măriia ta bine ştii. Pentru care pricin cu mare durere, din ghenunchi ne rugăm înainté mării tale, ca la vreme cuvioasă înainté préînălţatei împărăţiî, despre această greutate a noastră să fii cu m(i)lostivă aducere aminte, şi să te m(i)lostiveşti a ne ofili spre hasna cămării împărăteşti. Pentru care milă de D-zeu în-

treit bun viiața de veci, iară del(a) noi dé p(u)r(u)ré harnică multămire vei dobândi măriia ta, rămăind noi dé p(u)r(u)ré umiliți cucernici

14. zil. Iun. 1774.

Obște B.

LXIX.

1774. Iul. 17.

Cererea obștii din Bolgarseg, pentru grabnica rezolvare a chestiei poienii (trad. d. lat.)

Pentru rândul poenii s-au mai trimis și această jelanie mai pe urmă supt 17. Iul. 1774.

Pré înălțate, i proci...

Noi săracimé obștii Bolgarsegului, pentru rândul livezii noastre din poiană, care în anul trecut s-au fost luat, luat cu sila del(a) noi, prin č. M. del(a) *Brașov*, cerșuind desăvârșita rezoluție, cu lacrimi ne rugăm, ca până este vremé coasei, să putem dobândi mângăere, să nu ne scăpătăm și într-acestaș an. Cu acesté așteptând milă rămănem dé p(u)r(u)ré

credinčoș supuș

Săracimé obștii Bolgarsegului,
zăbovind cu așteptaré la Sibii.

LXX.

1774. Iulie 28.

Obștea din Bolgarseg din nou roagă pe Stromaer să mijlocească grabnica rezolvare a chestiei poienii. (trad. d. lat.)

Ačasta s-au scris la Domnul *Stromaer*.

Mariia ta Domnule!

Patronule al nostru mult m(i)lostive!

Ca să putem dobândi de sărăcita ispravă, poruncilor crăescului G. pentru fănașia din poiană, la M. din B. trimise, acum a 3. oară năzuim la pré î. c. G. și într-acest ajutori cerem și mijlociré mării tale; ca să să rupă încăi și isprava aceștii poene, și să o dobândim de-odatăș îndărăt. Rămăind și déci înainte ai mării tale

Coronae 28 *julii* 1774.

nevrednicî slugî

Comunitas Bolgarszeg.

LXXI.

1774. Octombre 10.

Canceliștii Payel Scorei și Iosif Boeriu roagă obștea din Bolgarseg a le da un onorar mai mare, pentru serviciul făcut. (trad.)

Cinstitei obștii celor mai bătrăni din céta negustorilor Dum. pré cinstișilor și noao mult de bine făcătorilor.

Ca cât și cu ce s-ar fi arătat implinatori, sau ar hi plătit cin. obște noao pentru numita cercetare a nevoilor și greutăților nu numai ale obștii, ci deplin a tuturor orășanilor, pentru care trudă a noastră grija spre trebuința hraniî noastre aceia însuș obște foarte bine fără de nici o îndoială știe, însă pentru mai bună socotință, mai vârtos pentru ostenéla noastră cé multă și a atâté lucruri mari iscodire și cercetare, cu cât néș dat noao nu săntem conten(i)ți și îndestulați, care lăsăm la socotéla č. o. cum să socotéscă anumit de ačasta, câtă sârguială am pus la alegeré incvizițiî, și ne ajunseî poftiî, care cu ne-ajunse pilde o am tocmit și acum o am săvârșit.

Pentru aceia cu umilință ne rugăm de č. o., fiind că nu fără de ostenélă puțină s-au săvârșit lucru, care pentru silința și truda noastră cé vrednică néu căutat și noao să cheltuim pentru atâta scriere la curat a lucrului Dum. de osebi mâncară și băutura celor ce au scris, care Dum. s-au căzut a socoti că să face aceia. Acum după împliniré poftiî Dum. și cu toată credinčoașă mărturiia și iscălitura cu peceté întărite ale împlini ném nevoit și Dum. lém încredințat. Decî pentru céle mai mari noao trebuinčoașe porunci am împlinit, măine cu m(i)la lui D-zău voam să plecăm. Pentru care č. o. pentru lucraré mulțămitei a lucrului ce s-aũ făcut vrednic și drept de veș fi îndoindu-vă să socotiți cu alți înțelepți prețul că nu-î mult.

Lângă ačasta încă am înțeles cumcă č. o. ar fi bănuit când am început lucrul a-l lua înainte la

scrieré cé în rând și cu grabă, că s-ar fi cheltuit la curteniré noastră după gândul Dum. cam mult, ci de este între č. o. așa cum am cam înțeles nu știm cu adevărat, iar pentru ca să să ridice dar această bănuială din č. o. să nu să supere a să împărtăși și cu noi între célelalte ca niște bunți și din inimă de tot folosul cel sufletesc și trupesc doritori și rugători rămănem al Dum.

Brașov 1774. dup(ă) calend. râm. Oct. 10.

pré plecate slugi ai č. o.

Payel Scorei, canțalist al c. c.

Iosif Boeriu, canțalist al c. c.

LXXII.

1775. Iulie 14.

Guvernul demandă de nou magistratului să observe ordinațiunea din 1774. Mai 14. (adecă de a elibera fînațele din poiană.) (trad. d. lat).

Copia Decreti Gubernialis de 14-ta Iuly 1775. sub Nro 405. ad. Magistratum Coronensem emanti.

Obșté del(a) Bolgarseghi cu jale dă înainté noastră, cumcă au fost mai dat și la anul trecut 1774. — 14. Mai și crăescul gubernium au fost hotărât precum numai decât fără zabavă locul cel luat del(a) dânși al obștii prin dum. anumit poiana loruș să o întoarceț, și până astăz această satisfacție

și îndestulare după porunca această obște n-au luat. Pentru aceia astăzi să poruncește dum. ca după urmaré poruncilor celor mai dinainte date del(a) î. G. trimise de loc și fără de zăbavă după) urmaré poruncilor îndestulare să le faceți, și nici într-un chip să nu îngăduiți mai mult după aceste numite porunci și orândueli a să mai da del(a) obște vr-o jalbă.

LXXIII.

1775. Novembre 28.

Impărăteasa Maria Teresia dispune a să face inverstigațiune față de plîngerile neguțătorilor din Șcheș în contra magistratului. (trad.)

Maria Teresia et c. credinčoșilor noștri aleșilor și nemișilor. Lui *Antonie Mihail*, lui *Matei Lastiar* și actele.

Să dă înainté măriri noastre în fața credinčo-sului nostru, noao iubitului de bun ném născutului *Ioan Gal* de Hilib, ipoci, precum M. slobodii și crăeștii cetății *Brașovului*, neștiindu-să de unde s-au mișcat, și cu ce fel de îndrăznéla a împotrivirii la această s-au adus, neluînd în sam(ă) și trecând cu vederé în nimica socotind și foarte la treceré cu vederé puind, precum puitoarele legi a M. prințipat al nostru al Ardélului așa și privileghiile negustorilor Grecilor, cari prin tot mai sus numitul prințipat fac neguțătorie, de obște asemine și osăbit a cumpanii Grecilor Brașovenilor, precum și a obștii neguțători-

lor Grecilor din Şchieul a mai sus numitii cetăţi *Braş.* sau prin fericitii oareş-când ai ţării ungureşti crai mai nainte-mergători noştri pré doriţi sau prin luminaţii oareş când ai Ardélului printîpi pré cu milostivire date, împreună şi prin urmatoarele vremi întărite pre negustori precum ai cumpanii Grecilor Braşovenesţi, aşa şi a obşti neguţătorilor Scheiului, supt multe fel chipuri ai năcăji, ai supăra şi ai păgubi şi în neguţătorie, care dup(ă) cum dictulesc legile şi jud. că de obşte slobodă păzită şi nestricată a fi s-ar căde a o împiedeca, prin schimbate voemi nu s-au temut, ce încă şi acum nu încetéză, cu paguba şi scăderé a singur neguţătorilor şi a cămării noastre crăesţi foarte greu şi arătat, şi anume :

Intăi. Când vre-o moşie a obştii Bolgarsegului a vre-unui Bolgarseghian să vinde, atuncé del(a) cumpărare aceia pre Rumăni sau pre Greci, măcarcă aceia a mai sus numitii obştii Bolgarsechiului cei privilegiate încheeturi sânt, a-i opri şi altora nelâind sama rânduelii vecinătăţii şi a rudeniî a o vinde nu să ruşinézá.

2-do. Locurile cele curăţite din tufe a le obştii. Bolgarsechiului, care sângur ei lăcuiori cu fierul şi cu focul léu curăţit, altele într-alt chip, cu drept şi leguit totul léu căpătat, murind unul sau altul la moştenitori părintesţi a veni n-au îngăduit, ce încă nebăgând în sém(ă) oprelişte legilor prin fănoğul cetăţii să iau, şi luîndu-le Sasilor rudeniilor făr îndestularé moşténilor sau a le dărui, sau a le da au îndrăznit.

3-tio. Din fănațul cel de obște al obștii *Brașovului* în vremé împărțirii oamenilor den privilehiata obște *B.* nimic mai mult cum nainte au fost obiçnuit a da nu îngăduesc, ce încă arătat și chiïar a opri nu încetéză.

4-to. Incheeturilor a *O. B.* și cumpanii Grec. *Brașovului* nu îngăduia vinurile sale, care în țara rum. în viile sale fac, pentru trebuința casii a aduce ce încă pentru trebuința casii a ținé, ce încă nici den țar(a) rum. sau din *M.* prin. Ardélui cumpărându-să în chiar lipsa casii sale vinurile la *Brașov* saũ la Șchei a le aduce, că de ar avé vre-unul din mai sus numiți neguț. ai cumpanii grecești ai *Braș.* saũ obștii Șcheului să aducă vin in vremé aducerii de toată cofa un jum. de crățar și iar pentru țudul. 3 cărițar a lua n-au încetat.

5-to. Impotriva vechiului obiçaî del(a) fieștecar(e) negustor Șcheian supt numele păzătului de noapte un nemțasc del(a) alți 30 x. a lua aũ început, măcar-că *B.* păzitul acesté îl isprăvé făr de chelt.

6-to. De vreme ce n. Bolg. oareș-care lucruri de mână făcute din plumb sau din hier del(a) Beci, saũ dela alte crăii și țări, pentru adaogeré neguțătorii aduc, de acest fel care meșter del(a) *Brașov* a face nu știu, cu învieré și din porunca *M. B.* del(a) aceia îl contrabăndulesc.

7-timo. Din bumbac, și din lână a împletit (țese) oareș-ce iaste oprit supt pedépsa contrabândii cu voia *M.* pânzarilor dată.

8-vo. Măcar-că din m(i)lostivele crăeștile noastre rândueli la 1755. și la 1756. din socotința cūmii, care aū fost atuncé cāntribuțiia saū fost ușurat și dāruiat O. Șcheiului, dar mai sus numitul M. cu titulușul acesta toată porțiia aū scos-o deplin și nu o aū dat pān astāz îndārāt.

9-no. Dup(ă) eșiré din acest M. prin(ți)pat al Ardealului a lui *Iosif 2-lé* împăratului a fiului nostru pré iubitului, tot acel M. al B. poiana Bolgarsechîului din mārăcinî și din tufe cu silința Bolgarseghienilor, nu cu ușoară cheltuială, de mult curățită și de nepomenită vreme cu pace ținută și stăpănită, cu sila și prost și fār totfeliul de plată a osteneii au luat-o și altora o aū dat.

10-mo. Nicî muerilor a săracilor lăcuitarilor Șcheiului, nicî altora găzdoae grecoaice, pānză pentru trebuințele casii a face, nu îngăduesc, ce încă unele ca acesté din porunca M. B. del(a) cas. săraç. negustor le contrābundulesc.

11-mo. Este oprit Rum. și Grecilor Șcheenilor de legé greç. în zi de post ulei supt contrabunda, del(a) alte locuri afară de cetaté Braș. a cumpāra pentru trebuința casii, așa cāt pentru oprelișta a-çasta sânt siliși cu preț mai mare a cumpāra.

12-mo. De va face cineva nuntă din Rum. sau din Greci Șcheeni, în vremé veselii s-au obicinuit a veni del(a) cetate un numit căruia obșté nunții a plăti un mariaș¹⁾, o cof(ă) vin, o pece și o pită a plăti sânt siliși.

---

¹⁾ Monetă ungurească de 17 cr.

13-to. Rumăniî măcelarî carne de porc a tăia și împreună cu șoricul slăninii funtul 4. crăițari a da sănt siliți, dar Sasi $\text{\textcircled{S}}$ de slănină câte x. 15 crăițari a vinde s-au obicinuit.

14-to. Când va vre-unul din obște Șcheului, a cumpăra ceva din târgul *B.* pentru trebuința sa, del(a) dănșii o răpesc supt numele că ei sănt mai întâi și de s(ă) jeluesc la Domnul și mai vartos la *M.* décolo ei î-i mână la țara rum.

15-to. De voar aduce Bolg. pentru negust. nis-care-va vite, nicăiri în tot. *Braș.* nicăiri nu-î lasă să pască.

16-to. De să va întâmpla ca vre-unul din Bolg. de legé Greč. să moară, îndată împărțitorii cetății vin și mai mare taxă del(a) săraci rămas, decât să cade și decât să obicinuesc a lua del(a) Sasi cer și pentru morți din averé mortului a da lyturgiî opresc.

17-to. Rumăniî sau Grecii Scheeni care pré departe de lăcătuș Sasi lăcuesc, prin țăganî vrând să facă o potcoavă la cizme sau la cai le contrabundulșesc hierul.

18-vo. Bolg. în potriva obiçaiului celui vechi de iznoavă sănt opriț ca bragă pentru trebuința sa să nu facă.

19-no. In Șchei este oprit ca nimené nimic să nu vânză, nici să cumpere, pân la un ou, nici poame cu ferdela, unul del(a) altuț a cumpăra nu îndrăznesc pentru pedépsa contrabundium, care prin vașarbirău de multe orî s-au ispitit, ci toată obște Ș. este silită la pré departe târgul cetății a méрге.

20-mo. Lăcuitarilor Șcheiului, nu este slobod a face pită de vânzare, ce numai Sasilor este slobod, care nu păzesc proporțiia prețului și a măsurii.

21-mo Nimuruî din O. B. de rum. și grec. națion dér fi cât de sărac, ca pentru mort să facă coșcug dér și ști singur să facă, ci este silit del(a) măsarî Sasî, peste drept preț, supt mare pedépsă totdeuna a cumpăra.

22-do. Nicî pește, nicî altă marfă cu arătată scăderé privilegiumului al grosso a vinde în Șchei, O. este oprită din p. M.

23-to. Rum. din O. Bolg. în sărbătorile lor la lucru cetății din por. M. B. să rănduesc.

24-to. În anul trecut 1774. — 17 April vașar-birău *Iosef Țainăr* în curté bis. Șcheiului de legé greč. cu sila a intra și acolo oareș care mueri care mai pe larg voar spune a să sili ale bate cu această socotélă au îndrăznit, că acelé afară de târgul *Braș*. racî au vândut, spre ocară legilor a M. prinț. acestuia, și a diplomii și a privilegiumului mai sus numiților și spre paguba a singur Grecilor cumpanii *Brașovului*, și a obștiî Șcheiului foarte gré și arătată, pentru că acest fel de urăte greșeli, și sili a mai sus numiților a M. *Brașov*, și a vașarbirăului fără de pedépsă a să suferi nu să pot. Pentru acesta ar vré mai sus numitul arătătorî pre mai sus numitul M. B. și pre vașarbirăul, cu cale mai pe larg, vrându-să a să arăta în pricina aceasta a veni și la tabla noastră crăiască judecătoare în Ardél și în față la 8 zi del(a) zioa chemării aceștiia socotind dup(ă)

scurta mergeré judecâților obicînuită a să ținé într-acest fel de lucruri a-i chema legé priimind, de vreme ce acest fel de fapte rele arătate, cu legé sânt oprite. Decî voao cu ačasta tare vă poruncim, ca priimind ačasta, îndată doi din voi, supt povară obicînuită întru acest fel de lucru a să ținé cătră cei mai sus numiți M. B. și vașarbirău, cu ačasta venind, cari de să voar puté în față a să afla, pă aceia, acolo. In față din casa lăcuitoțiilor, adecă : unde ačastă chemare a voastră spre știré lor va puté veni, și să-i chemați pă aceia, împotriva în-sămnatului arătători, și să le spuneți, și să porunciți acelora cu cuvântul nostru cel chiesaro — crăesc prințipesc, ca ei singuri pentru pricina care mai pă larg să va arăta la 8. zi dela zioa chemării aceștiia a voastră socotind dup(a) scurta mergeré jud. care s-au obicînuit întru acest fel de lucru a să ținé la numita tabla noastră crăiască judecătoare în Ardél. Adecă: în față la mai sus numita assiae (?) sau jalbă a zisului arătători, dup(ă) lege să răspunză și décolo jud. și dreptate a priimi a veni să fie datori. Pre aceștiia chemându-î și singuri la termenul mai sus numit de voar veni saũ nu, noi la parté care va veni la instanție aceia voam face, ce va spune rânduiala legii și a dreptății, și dup(ă) ačasté voi rânduiala aceștii felii de chemări și înștiintări ai voastre, precum prin voi au fost isprăvită, măririi noastre la mai sus numitul termen cu mijlociré credinții voastre a ne da înainte și a răspunde, cu toate chipurile sânteț datori. Intr-alt chip nefăcând acesté

citindu-le celui ce vă léu dat să le dați înapoi. S-au dat în sloboda și crăiana noastră cetată a Marușvașarheului. 28. — 9-vrie 1775.

Din originalul său s-au scris prin

Antonie Mihaltz, fiscalis canțalist.

LXXIV.

1775 Novembre 30.

Tordai — *proc. cel mai mare* — *comunică obștii din Șchet, că cămara a dispus cercetare în afacerea et cu magistratul și-o provoacă la unele deslușiri.*

Supărările obștii del(a) Bolgarseg, în potriv(a) privilegiului făcute, vrând ale cerceta Dom. direct. din porunca f. cămări, aū trimis 2 canțaliști déu sorocit pă M. înainté tăblii crăești, drept aceia obște să aibă grijé de canțal. pân ș-or isprăvi tréba lor.

2. Fiind că vălătașu de part. Bolgarseghenilor făcut, grăiaște de obște, pențru aceia de lipsă iaste ca să mai vălătuim anumit a dooară cui și del(a) cin(e) dintre obște aū luat maghistratu moșii, livez, grădină, locuri și cui léu dat, și încât léu dat, și ce pagubă fiește cine au avut?

3-lé. Pentru aceia devreme să știe obște del(a) Bolgarseghi o rânduială pentru rândul cheltuiei de de stătut, adecă să să afe dé p(u)r(u)ré spre trebuițele viitoare.

4. Când va mai poruncă de(la) M. D. directoru obște tribue să triméță oameni pricepuț la Murăș-

vașarhei, cari să poată răspunde de cei va întreba D. directorul mai vărtos când să va lua judecata înainté tăblii crăești.

M.-vașarhei *Noem.* 30. — 1775.

Tordaș, proc. cel mai mare.

LXXV.

1777. Iulie.

Obștea din Bolgarseg arată, că pe nedrept a cuprins magistratul Brașovului finațele din poiană.

Dovedirile obștii Bolgarseghiului.

Din care dovediri să arată luminat precumcă č. M. del(a) *Braș.* în potriva legilor, și în potriva dreptății, au cuprins poiana del(a) mai sus numita obște.

Intăiu. C. M. del(a) *Brașov* n-au putut dintr-altă pricină a cuprinde poiana obștii Bol. fără numai dintr-ačela că s-au prepus împotriv. O. *B.* cumcă n-ar avé puțincoasă volnicie a stăpăni oareș-ce grunt. în hotariul cetății crăesc. Dar obște del(a) Bolgarseg luminat dovedește că are puțincoasă volnicie în hotarul cetății *B.* a stăpăni grunturi, așa dară dintr-ačastă pricină, n-au putut č. M. a lua numita poiană del(a) obște Bolgarseghiului.

Adeveréză sau dovedește obște cumcă are puțincoasă volnicie a stăpăni grunt în hotariul cetății *Brașovului* crăesc. Préfericitul împărat *Leopold* în

pré m(i)lostivul privilegium său la anul 1701. dăruit obștii din Bolg. înainte comisionului împărăției sale ar fi dovedit precumcă slobozeniile cele vechi, alę numițiilor Bolgarseghieni s ar fi asupra pentru aceia în acel prëluminat privilegium supt punctum dintăiu să hotăraște într-acest chip, fiind-că din nepomenita vreme orașul Bolgarseg, fără nici o opreliște a cetății *Brașovului* au descălecat sau s-au așezat în locul său de acum, și încă tocma și economiia de câmp, au moștenit locuri de arătură și de fân cumpărând. Pentru aceia și decii înainte să li să îngăduiască dé valoma făr de strămtoare oareșcum aș zidi în *B.* din grunt case, grunturi, însă și locuri de arătură, în hotarul *Brașovului* aș cumpăra, lăsând numai 3. zile la mijloc pentru tocmelă, spre parté cetățenilor dér avé vre-o pricină, a cumpărării, însă și ačasta într-atât numai ca dér pricepe *B.* cumcă cetățenii într-acele 3. zile cu încărcătură de preț iar supune să fie volnici *B.* tocma și la î. cămară crăiască pentru folosința a curge, așa hotăraște numitul privilegium.

Dar după urmaré și vorbele numitului privilegium, care cântă ca obș. negustorilor del(a) Bolg. de niminé să nu fie îmbulzită, ci să fie volnică din temei aș zidi case, așijderé ca un stăpân din nepomenita vreme descălecat, aș cumpăra grunt, și tocmă și locuri de arătură în hotarul *Braș.* Așa dar chiiar luminat prin acest privilegium să dovedește cumcă obște *B.* are puțincoasă volnicie tocma și în gruntul cetății a stăpâni de uric, atâta pentru ne-

hotărâre descălicăturii încât și pentru putere numitului privileghium și încă și pentru aceia căci că numita poiană s-au stăpănit de lăcuiorii din *B. dé p(u)r(u)ré* până la anul 1773. întru care an č. M. cu prepusul nevolnicii stăpănirii l-au luat del(a) Bol. care acel loc din temeii cu munca lor l-au fost curățit, care ostenéla nu oar fi săvârșit-o lăcuiorii din Bol. dér fi putut č. M. décia vreme ai dovedi pe dănsii neputinčoș sau nevolnici a fi ca să stăpănescă grunt. în prejurul *Brașovului*. — Inșă

Nu poate č. M. pă obște din Bolg. ceia ce aiča în loc maica și cetate moștenită cu noao strămtorii și siliri, din leğuitele moștenirile sale, fără mare pagubă a cămării ai mișca, care să poată dovedi din veniturile vămii și ale porții. Dar cămara împărătéscă mare pagubă fără de temeii a pătimi nu poate. Déca č. M. privileghiia lui *Leopold* o va birui și va arăta precum numai lor Sasilor este dat pământul osăbind celelalte nații de moștenire, nici cu această pagubă a cămării nu poate pre obște Șcheului din ačasta a o mișca pentru-că i. C. G. au dat M. rezoluții la 14. de Mai 1774. supt Nro 3438 și iar la 4. Iul. 1775. supt Nr. 5838. ca să putem ținé poiana și ca să nu ne risipim, și să nu să facă pagubă cămării. Dintru aceste pricinii tic. obște a Șcheului înainté comisii cu plecăcune să roagă, ca să siléscă pă M. a ne da poiana caré o au luat împreun(ă) cu rodul care s-au luat din poiană del(a) anul 1773. și să ne întoarcă și cheltuiala și ostenéla.

1777. *Iulie*.

LXXVI.

1777. August 1.

Obştea să plînge, că magistratul nu observă privilegiile ei. (trad. d. lat.)

1777. Aug. 1-ma.

Insemnare la pontumurile privileghiumului, care nu să țin în sam(ă) de Mag.

La *punctumul dintăru* al privileghiumului unde de privileghium ne sloboade a cumpăra slobod fundușuri, sau locuri de arătură în hotariul *Brașovului*, la ačasta nu numai că nu ne slobod, ci și locurile de fân ce lém avut în poiană și acelé ni léu luat.

La *P. al doilé* ne sloboade privileghium ca vinurile noastre ce le aducem din viile noastre pin vama împărătescă, să le băgăm în cetate cu știré județului, și afară din cetate și pentru sama casii noastre cât ne trebue, și ce ar prisosi să vindem cu vasul la ačasta nu ne sloboade, ci afară din vam(a) împărătescă ce plătim, încă ne mai ia del(a) cetate de cofă un ban.

La *P. al patrulé* nu săntem slobozi de Mag. ca să ținem ușa bolții la uliță deșchisă, ca să ne găsescă cumpărătorii, cum sănt și la alte cetăți și orașe slobozi în tot imperiumul împărății.

La *al șaptelé P.* iar pentru hierberé rachiului, pe sama casii noastre nu săntem slobozi, ci încă și care am aduce din vre-un sat cât de puțin ni-l contribuiește și acela. Nicî în casele noastre a herbe

nici din țara împăratului să cumpărăm și să aducem aici, și încă și și din viile noastre din țară ce aducem prin vama împărătească, ni-l contribuntuluește arendașii.

LXXVII.

1779. Octobre 1.

O epistolă a obștii din Schei, către arh-star. la București, în afacerea ei cu magistratul.

Cinstite Dum. arh. star.

Brașov 1779. Octom 1-ma.

Facem Dum. de știre precumcă la 30. de Sep. auzind că este plecători la *Bucureș(ti)* j. G. noi de loc nēm sculat și am mers 5—6 person. la č. M. și am spus pe cum că Dum. merge la *B.* și chemând č. M. înainte fiind și noi de față, l-aū întrebat la ce merge. Dum. au răspuns că merge să-ș scoață dreptaté răvașului ce il are la mână cu care ar hi plătit la log. *Stoian* de vistierie lei 100. după cum trimitem Dum. și copiia răvașului ce il scoase i. č. M-trat, noi înainte jud. așa am pohtit ca să ne arate pecetluit Domniū duș(ă) obicei cel vechi i cel nou, cum este și cu Dum, că iscăliturile *B.* s-au ale logofeților noi nu le putem cunoaște sânt adevărate. Iar pecetluit domnesc cu pecetie roșie de nér fi arătat s-ar fi isprăvit, și deosebi am protestăluit noi la č. M. ca mergând acolo, să nu cumva să să atingă de noi la ceva, ca să ne facă vr-o turburare

din care să ne curgă la Brésla noastră vr-o greutate, și Dum. aũ răspuns, că nici un fel de părăș asupra noastră nu va fi, numa aũ mai răspuns precumcă va să să aducă și alte adeverințe cu faceré hrisoavelor, și cunoaștem că și la Dum. vel vist. *Brancoș*. va să mérégă să-ș čae adeverință de ce aũ arătat Dum. c-aũ cheltuit E știut Dum. cercetaré ce au făcut-o Dum. cap. *Ilie*, i chyr *Ion Lebu*, i chyr *Dum. Vlad* aici în *Braș*. la Dum. Boeriu *N. Brancovan*, și aũ răspuns însuș *B.* înainté cestor 3 fraț, precum mai mult n-ar fi dat G. decât 10. galbeni zarmac (?) la logof. al doilé, i al treilé, iar Boeriul n-au priimit nici un ban pentru dragosté noastră, și aici atăta s-aũ prins în sam(á) la č. M. cum să-ı plătim, poate pă lângă acesté va cerca și alte lucruri numaı Dum. ca un al nostru frate i prietin să fiı silitorı cu luare aminte, pentru alte ori ce ar mai scormoni să avem știre, ci Dum. putând bine iar de nu îngrab să faci știre vechilului Dum. la chyr *Ionită*, ca să apuce înainte să vorbésacă cu acel č. *B.* ce este pricina sa n-apuce el mai nainte și luınd niscareva adeverință ca să ne supue, și ce veı socoti Dum. să-ı scri, ca să să ducă la acești doi Boeri mari, și ne rug. cum veı priimi răsp. să să găsesacă om să-l trimiț fără zăbav(á) și să scri la *Ionită* să nu facă întârzăere, ci să umble pân nu s-oa ști el ca să-ș fac(ă) ale lui, fiind că el ese pe la *Bran* la 1-ma de Octombrie aũ eșit pel(a) *Bran*, iar de-nt-aceste 2. copii de răvaș să opriț Dum. unul și celalalt veı trimite la chyr *Ionită*.

LXXVIII.

1782. Iunie 12.

*Preoții și orășanii din Bolgarseg să leagă a înor
privilegiile primite dela împăratul Leopold. (orig).*

Brașov 1782. Iunie 12.

În numele Sf(î)nteî și deofință și nedespărțiteî Tro(i)țe, nēm adunat noi preoții înpreună cu orășeniî din orașul nostru Bolgarseg și nēm așezat cu toții ca în zilele noastre, în care sântem cu viață pân acum într-acest oraș, să stăm cu toți să înoim privilegium măr. cel avem del(a) î. împăratul *Leopold*, și cu ce s-au puté să-l îmulțim, după cum și răposatîi părinți s-au nevoit de au făcut și au înoit acest privilegium. Și acum după maré milă ce au făcut î. împăratul nostru *Iosif al doilé* și cu nēmul nostru rumănesc i grecesc, după cum néu suferit lângă celelalte națioane, să avem toate slobozeniile ca și dănșii. Cu un cuget am voit toți carii mai jos nēm iscălit, ca pentru folosul orașului să stăm cu toți din bună voia noastră a tuturor. Iar pentru chelt. nēm socotit să punem bani del(a) obște, pentru căci că să atinge această trébă de toți săracii. Așa ne legăm tot orașul, ca întâiu să dăm jurământ, cum să ne ținem taîna cuvântului, și pă urmă orî ce nér veni del(a) î. împărat, să n-avem a grăi împotrivă, ci ori ce milă am dobândi, pă aceia să fim mulțamiți, și contentuluiți. Iară de nér curge vre

împotrivire del(a) cetățeni să fim datori iar cu toți a sta pân va lua această trebă sfârșit.

Ierei <i>Gheorghe Radovič.</i>	<i>Apostol</i> haği <i>Radu</i> , am voit.
Ierei <i>Symeon Popovič.</i>	<i>Ioan Ionovič Marcus.</i>
Ierei <i>Dumitru Popovič.</i>	<i>Todor Todoran Câl.</i>
Ierei <i>Gheorghe Duma.</i>	<i>Hst. S'ioicovič.</i>
Căp. <i>Ilie Birda.</i>	<i>Petru Alecsandru.</i>
Hğ. <i>Ioan Grecu.</i>	<i>Nicolae Pulpaș.</i>
<i>Zaharias Nicolas.</i>	<i>Necula Cîrucu</i> , am voit.
<i>Petru Pel(i)grad.</i>	<i>Dumitru Moïse.</i>
<i>Nicolae Nicolau</i>	<i>Ion Mané Mămulă.</i>
<i>Ioan Lebu.</i>	<i>Voïna sin Voïna.</i>
<i>Ioan Vlad.</i>	<i>Dumitru Săcăroțul.</i>
<i>Radu Căt.</i>	<i>Ionă Stinghe.</i>
<i>Micu Voïcu.</i>	<i>Dumitru Fu(l)ga.</i>
<i>Gheorghe haği Radu.</i>	<i>Văsii Măru.</i>
	<i>Radu Stoica Pitiș.</i>
	<i>Dumitru Voïna.</i>
	<i>Bucur Mircan.</i>
	<i>Opré Sfeté.</i>
	<i>Dumitru Orghidan.</i>

LXXIX.

1782. Decembre 29.

Reprezentatiunea ce-a înaintat-o aghentul în numele obștii din Bolgarseg împăratului. (trad. din lat.)

1782. Dec. 29. Brașov. Aici am scris instanța care néu trimis aghentul pentru să știm č-au dat înainté împăratului pentru oraș.

Viind pré m(i)lostiv decret al M. voastre la părțile acesté ca fără deschilinire némurilor, toți lăcuitoii ai Ardélului numai sa fie de cinstită stare

să să priiméscă la țehiurî și la meșteșugurî și la alte orășeneștî covârșirî, oamenii ai obștii noastre cei mai jos scrise de multă vreme în multe felurî de meșteșugurî de mână, care del(a) strămoși săi au fost învățat, neîncetate gonirî au pătimit, cu plecăcune de Mag. *Brașovului* s-au fost rugat, pentru căpătaré mângăerîi, care până acuma nu o au căpătat.

Pentru ačasta sântem siliți a veni la pré sfințit scaunul mărirîi voastre, și a arăta greutățile noastre și cu mare plecăcune am cerut tămăduire acestora, dup(ă) cum să va arăta mai jos rezoluțiile Guberniumului, la drepte jelibile noastre, nici un folos n-am avut.

Intăiu. Din vreme nepomenită obște noastră Bolgarseg au stăpănit poiana ča curățită din oste-nelele noastre, pân la anul 1774., în care an după purcederé M. voastre de aici M. *Brașovului* cu puteré au luat del(a) obște, și o au împărțit cetățenilor săi. Și așa cetățenii fiind și cu meșteșugurî, au căpătat fânațurî. Iară obște Bol. ceia ce nu numai de meșteșug este lipsită, ce și de alte economii lipsită, au căutat să lase economiia vitelor și pentru li(p)sa fânului au vândut vitele. Și așa porțiia s-au scurtat și prunciî săi l. foamé cé de toate zilele i-au adus (pus.)

A arătat greutate ačasta la Cr. Gubernium la an. 1774. precum arată slov. A. la care mai sus numitul Gub. după cum arată slova B. au poruncit, ca Mag. *Braș.* hasna poeniî cei luate să o dé și la anul cel următorî fiind-că porunca cé dintăiu, nu

s-au ascultat au poruncit Mag. ca dedinsul, după cum arată slova C., după putere poruncilor guberniumului cu graba să facă din destul. Acastă poruncă Mag. nu o au ascultat fiind că în rezoluțiile G. să aduce aminte de taxe, care nu să cuvine, pentru că stăpânire locului poianii nu iaste a Sașilor ci a Craifului. Și după poruncile cele noao, împărătești, stăpânire locurilor și în scaunile săsești să întinde și la alte némuri cu cât mai vărtos la acastă obște privileghiată să cade să se tinză. Copiia privilegiumului o arătăm supt slova D. și pentru poiană, și pentru alte următoare pontumuri arătăm vâlătașul supt slova E. măcarcă ușile deschise le avem la bolți.

A doao. Obște noastră Bol. totdeuna au avut între sine măcelari în cetate *Braș*. cea ce de vro căți-va ani, și decret au căpătat dela curte, ca în 14. scaune tot felul de cărnuri să poată măcelari. Iar M. *Braș*. nu-i sloboade să vânză carne de bou, ce numai carne dé oi, și în 2. scaune de porc. Pentru acăsta obște și cumpeté pătimește, și lipsă de carne și greutate pentru mulțime cumpărătorilor, și pentru cetățeni, nu numai carne ré de bou scumpă căpătăm și păn căpătăm pierdem vremé și lucru zăbovind în măcelărie.

A treia. După putere priv. lui *Leopold*, are obște slobozenie, ca vinurile din viile sale, din țara rum. să le aducă fiește-cine la casa sa, făcând mai nainte știre jud. pentru trecere, și să le vânză cu vasul, și pentru trebuința sa slobod să aibă în pim-

nițile sale. Aăastă slobozenie o împiedecă M. *Brașovului*, și peste vama crăiască de tot calul de vin de 10. vedre ungurești, ne ia la poarta cetății cr. 50., dar buț să ducem la casele noastre nu ne lasă, ci săntem siliți ca să stăm cu iale înainté porții, până să găsește cine-va din Saș, să-l cumpere dup(ă) cum îi va plăca, și așa acest preț mic rareori tot îl căpătăm, și noi săracii del(a) cetățeni împotriva dreptății ne slăbim. Crăescul gubernium al M. voastre văzuse aăastă nevoe a noastră și înainte de vr-o câți-va ani poruncise, ca în poarta cetății nimic să nu plătim pentru vinuri și aăasta vrând a să tămădui, dar cu puțin s-au cu nici un fel de roadă, pentru că după acei doi ani dep(ă) care del(a) datumul rezoluții nimica nu plăté néu silit să împlinim după aceia și ca când n-ar fi fost nici o gubernaličască rez. și păn astăz săntem siliți a plăti.

A patra. Dup(ă) ce s-au publicăluit porunca împăr. del(a) Mag. măcar târziu, pentru ridicaré deșchilinerii némurilor s-au rugat obște noastră ca după aăastă poruncă copii noștri la tot felul de mešt. să să priiméscă, jeluitorii la țehiuri sănt trimiși dup(ă) cum arată slova F. G. dar fără de folos, pentru că țehiurile multe feliuri de pricină ne aruncă, cumcă sănt ei destui și ca să așteptăm vacanția, iară când vine vacanția pun copii și pă vececini lor, și așa în veci gândul cel pré m(i)lostiv crăesc va fi înșelat. Fără de temeî, în mai sus numitele rezoluții, Mag. pune pricină suplicașilor Bur-

găriia, pentru că mulți sânt din țehiuri și șed în oraș în Bolgarseghî, și în Brașovechiu, afară din zidurile cetății. Dară pentru căci că sânt Saș, sânt priimi în țehiuri, și noao să ni să îngăduiască ačasta, fiind că s-au ridicat așa, dar deschilininé némurilor. Așijderé să roagă obște noastră de M. voastră, ca déca nu să voar priimi întru cetățeni, să fie sloboz în Bolgarseg a ținé meșt. slobode, care léu fost învățat dela strămoși noștri.

A cincé. Sămpte obște noastră pagubă gré și la toată obște, dar și la cămara M. Voastre, fiind că noao neguțătorilor nu ne este slobod, din fabricile *Bečuluț*, nicî blănărie, nicî lucru de cos(i)tori, nicî de blehî, nicî de fier, după cum sânt și coasele, nimic să nu aducem aici. Și déca să întâmplă de aduce cineva cetățenii cu sila ȧau, și ei nu-s harnicî necum să facă, ci încă nicî să viseze, și așa vam(a) crăiască să păgubéște, neg. de lucrurile sale să lipsesc, ci o lipsă și scumpete de marfă ca ačasta simte.

A șasé. Ulcerii din Bolgarseghî nicî țehî privilegiiat, nicî cumpanie privilegiiată n-au, ce numai cu rezoluția Mag. *Braș.* să țin, și pă sāraca obște noastră o opresc, ca dela streinî ulei să nu cumpărăm, del(a) ceia ce M. cu 6. cr. îl căpătăm, iar del(a) ei cu 9. cr. îl cumpărăm și déca găsea la cinevaș îl ȧau cu sila, noao nemaî de lipsă uleiu decât lor, fiind că noi mai mult postim peste an.

A șapté. După milostiva porunca măririi voastre obște noastră, ca și cetățenii au dat jurământul său dintr-ačasta urméză, ca obște noastră, cu dânșii

să fie părtașe la dreptate și la bunătăți, fiind că sântem credincoș, ca și ei împăratului și la vam(ă) și la porție mai mult decât ei dăm, dar bunătățile țehiurilor, cărcumarilor, fundușurilor și dregătoriilor păn acum n-am putut căpăta, pentru aceia cu genunchi plecați, ne rugăm de mărire voastră, ca să ne arăți milă și îndestulare la cererile noastre, și după putere privilegiumului lui *Leopold*, să ne dai slobozenie ca vinurile din viile noastre, și celelalte cumpărate pentru trebuința casii, plătind vama fără de alte cetățești plăți, la casele noastre să le ducem, și cu vasul să vindem cu preț care să cade. Și ca să avem dreptate și bunătate, care o au cetățenii și altele.

1782.

*Obște Bolgarseghiuului greco-
rumănescă.*

LXXX.

1783. Martie 11.

Aghentul asigură obștea, că va stărui a să rezolva favorabil chestia poienii. (rom.)

No. 3. Copiia a treia care néu veni^t del(a) aghentul 1783. Mart. 11. la iubită scrisoare ta cé del(a) Fev. 23. îți răspunz, precum după cerere ta în lucrul Bolgarseghienilor, pe cum ai scris, așa voi da instanție la konzilium cel dântăiu, să să poată lua lucrul acesta după dreptate care au înainte. Și peste acesté am grăit și Ex. Domnul Canțelariul, și

cu alți sfetnici, și de prisosit I-au îndestulat de tot lucrul. Și în čas ce va eși rezoluțiia îndată te voï înștiința.

LXXXI.

1783 Martie 14.

Dela cămara din Sibii să scrie lui Barani (?) să sprijinească cauza Grecilor și Rumânilor din Bolgarseg. (rom.)

Copiia răspunsului del(a) cămară del(a) Mart. 14. — 1783. supt No 624.

Jalba Grecilor și a Rumânilor del(a) Bolgarseghi, ți să trimitte Dum. cu acé rânduială ca după urmaré trebiî a celor jeluitori în jebile lor când sa voar lua înainte să le fii curios ajutători.

Dat del(a) cămara împărătească la Sibii 14. Martie 1883.

Carol Telechă.

Ignatie Sterneg, secretar.

LXXXII.

1783. Iulie 18.

Rezoluțiia venită dela cămară, în chestia vămii. (trad. d. lat.)

Copiia rezoluțiî ce a venit del(a) cămară pentru vameși 1820.

Jeluatorilor să face răspuns! La *P. dintău*, ca lucrurile céle de mâncare dup(a) prepozițiionul căii și a persoanelor slobod să le lase, sau poruncit dar aducéré cé darnică a lucrurilor celor naturalicești, care

să fac în osebite moșiile lor în țara rum. a să slobozi neputându-să și slobodă lăsare a lucrurilor care prețul un florint nu fac adecă: să cuvine neguțători cei de acum care să face între țările céle moștenitoare. La *al doilé pont*. de obiçaiful cel de acum nu să poate strămuta până ce nu să va face alt vectigul și altă rânduială la vamă. La *al treilé pont* tisturile acelé cu numele să să numescă, ceiace dela mărfurile care vin înlăuntru cu prileju întrării la lazaret și eșirii de acolo iodată taxe de răvaș iau, care odată numai și atunci când mărfurile să aduc în țara ačasta să cade a plăti, la al patrulé punct să face răspuns oprelișta scoaterii bumbacului tors s-au făcut del(a) C. G. pentru acăruia ridicare s-au făcut cerere la C. G. prin cămară.

LXXXIII.

1784. Ianuarie 2.

Aghentul comunică obștei din Bolgarseg, că a primit vălătașul trimis și-l va înainta la locurile competente.
(trad d. lat)

Copiia 4. č-au venit del(a) Aghentul după č-am trimis vălătușurile. Del(a) 2. Ianuar. 1784. del(a) *Beci*.

Vălătașul pentru pricina rumânilor del(a) *Brașov* mie trimis așa precum l-am priimit la î. canțalarie îl voiu arăta, ca la adunare divanului viitori să să poată lua înainte, și voi sili ca cé mai de pă urmă săvârșire să putem dobândi.

LXXXIV.

1784. Februarie 6.

Aghentul comunică, că a primit vălătașul trimis cu finea anului trecut și la înaintat. (rom.)

1784. — 6. Fev. altă carte de la aghent. Vălătașul Bol. care supt sfârșitul anului trecut mie mi l-ai fost trimis și eu la 3 zile Ianuar a acestui curgători an am fost datul înainté conziliului ci fiind-că nu s-au hotărât nam ce să-ț răspunz.

LXXXV.

1784. Februarie 20.

Răspunsul conziliului împărătesc la reprezentațiunea aghentului înaintată în numele obștii din Bolgarseg, — în care să sfătuește obștea a aștepta în pace hotărîrea prea înaltă. (trad. d. lat.)

1784. Fev. 20. La Vălătașul Bolgarseghienilor împreună cu inștanție prin aghentul dat, acest răspuns au eșit.

Fiind-că din cercaré rânduiților commisariș *Ștefan Enedi* viț-căpit. de la *Făgăraș*, și *Mihail de Ștainburg*, jud. de scaunul *Cohalmului* la sfârșitul vălătașului făcut să cunoaște. Precum că ei când au dat acest vălătaș Bolgarseghienilor, pentru îndreptaré dreptăților sale, numai în copie l-au dat. Iară alt vălătaș, care este original l-au dat crăescului gub. și fiind că la cereré cé mai pe urmă al

Bolgarseg. s-au porincit Guberniumului, ca acest vâlătaș pre lângă socotința sau opiniia sa, pré înălțatei judecății a-l trimite să grăbescă. Pentru aceia jeluitoilor li să dă îndărăt arătatul noul vâlătaș, cu această înștiințare, ca răspunsul Guberniumului, și viitoare înalta hotă(ră)re cu pace să o aștepte. Sau de nu mai curând a trimitere a aceluiaș vâlătaș, la prělăudatul gubernium să o grăbescă mai vartos și pentru aceia că în vâlătașul trimis nu să cuprinde toate răspunsurile care întrânsul să numesc și pentru aceia fiind numai în copie acest vâlătaș desăvârșit nu să poate hotără.

LXXXVI.

1784. Martie 17.

Adresa înaintată guvernului după primirea răspunsului konziliului împărătesc din Februarie 20. (trad. d. lat.)

No. 7. După ce am fost priimit această rezoluție del(a) konziliumul împărătesc am gătit și am dat 2. instanții, una la î. c. g. și alta la î. cămară, dată cé del(a) g. la 17 Mart. anul 1784.

După urmaré pré milostivului decret al înălțatei curți, carele la 30 ale lui 8-br. anului încă 1782. la î. g. au fost venit pentru pricina greutăților noastre, care împotriva č. mag. del(a) Brașov, ném fost plâns, téi fost m(i)lostivit Ex. ta și î. c. G. supt 3 ale lui Dec. spusului an 1782. supt numărul 1355. a rândui

o cercare s-au un comision aciî în fața locului prin Domnî *Ștefan Enedi*, căpitan mic del(a) *Făgăraș*, și *Mihail de Ștainburg* jud. del(a) *Cohalm*, carii supt 6. ale lui Iun. an 1783. săvârșita hotărâre a rânduitei comisii î. g. au fost trimis-o, însă de atunci, nici un folos cunoscând noi, din greutățile noastre, carii lém fost jêluit pân astăzi de iznov, del(a) pré î. crăiasca curte, la Ex. ta și la î. c. g. părintește săntem trimiș și mănaș, ca de greutățile noastre să ne rugăm cu mare smerenie, să să trimită la pré î. curte, ca să putem odată dobândi dorita și desăvârșita hotărâre. Și să ne odihnim de supărări și de necazuri pentru care neguțatoriia noastră, și care avem meșteșugurile noastre nu săntem harnici a ni le puté împlini. Ci pentru aceia căzând noi în ghiennunchi cătră Ex. ta și cătră c. g. nu încetăm a ne ruga, ca să vă milostiviți și să trimitet a lăudașilor Domnî în tréba jêlbilor noastre isprăvita comisie, înainté pré lunatei împăiășii. Așa ne rugăm și supt adăncă smerenie rămănem.

LXXXVII.

1784. Martie 17.

Adresa trimisă camerii după primirea răspunsului conziliului împărătesc dela Februarie 20. (trad. d. lat.)

Înștanția č-am dat la î. cămară del(a) 17. Mart. 1784. la î. camară.

No. 8. Pré smerita cereré noastră, care la î. c. g. cu umilință o am trimis o împărtășim și cu

Ex. ta și cu î. camără, cu aastă rugăminte, ca să vă m(i)lostiviți spre noi, cari suntem dé p(u)r(u)r(e) spre folosul chiesaro-crăeștiî mării și du(pă) cum ne îndemnă și privilehiu nostru al pré fericitului î. **Leopold**, să ne stați într-ajutor la pré lăudatul crăescul gubernium, într-această chip, ca să să trimiță odată jelbile noastre la pré înălțata curte. Ačasta cu lacrămî și a doa oară ne rugăm și dé p(u)r(u)r(e) rămănem.

LXXXVIII.

1784. Aprile 2.

Răspunsul avocatului Vincler la adresa obștiî din Bolgarseg. (trad. d. lat).

No 10. Răspunsul procatorului **Vincler** del(a) 2. zile Aprilie 1784.

Cinstită scrisoare Domniitale del(a) 28. ale lui Martie mie trimisă cu cuvioasă dragoste o am priimit-o, din caré cereré și silința obștiî Bolgar. de prisosit o am înțeles. Pentru aceia ca să pocî voia acei obștiî a o împlinii, nu te veî îngreuia pré cinstitute Domnule aî face de știre, precum că eu toată silința mé într-aceia o voi pune, ca numitul vălătaș s-au comisia despre greutățile Bolgarseghienilor, căt mai curând la pré luminata curte să să trimiță, și căt să va trimite Domnii tale știre îț voi face iprocî.

LXXXIX.

1784.

Aghentul cere răspunsul înaltului guvern, ca în scurt să poată scoate la bun sfârșit treaba obștii. (trad. d. lat.)

Am mai priimit del(a) aghentul și acastă carte, fiind că vălătașurile din gubernie nu s-au mai trimis del(a) 6. April 1784.

No. 11. Pré cinstită scrisoare ta del(a) 15. ale lui Martie o am priimit, încât pentru jebile obștii del(a) Bolgarseghî te vei sili ca răspunsul cel de grab al î. g pentru trimiteré acelor trebî cât îl vei dobândi de loc mie să mi-l trimiți, fiind că eu până nu voi scoate la sfârșit bun această trebă nu poçi fi odihnit, și încă peste această de știi și tu ceva ă-ar fi de lipsă să mai fac eü, mult mă vei îndatori de-m vei scrie.

XC.

1784. Iulie 3.

Obștea din Bolgarseg, văzînd că dela guvern nu scoate nicî un răspuns, roagă pe aghent să înainteze altă reprezentațiune la konziliul împărătesc. (trad. d. lat.)

Acastă instanție mai pă urmă am trimis la aghentul, văzând, că del(a) g. nu să mișcă, ci tot să zăbovește, ném rugat să dé dum. jalbă la konzilium î.

1784. 3. Iul. la aghentul.

Nr. 12. La dorita scrisoré mării tale del(a) 22-o ale lunii trecute mie trimis(ă), acum numai pentru Bolgarseghienii în chip de răspuns o veî priimi copiia inştanţii date la î. g. supt 17. zilé de Mart. 1784., din care te veî adăpa deplin în ce stă lucru Bolgarseghienilor, însă nici la această inştanţie până în zioa de az n-am dobândit nici o rezoluţie. Scriseseş Măriia ta noao supt 20 ale lui Fev, 1784. pre larg toată rezoluţia î. curţii, întru caré ni să poruncé, ca Bolgarseghienii cu linişte să aştepte până când prin î. g. jelibile lor şi despre acelé făcuta cercare să va trimité la curte, şi ca să să trimită mai curând Bolgarseghienii să să roage la prélaudatul g. am plinit şi această numiţilor Bolgarseghienii. Insa de nu veî afla măriia ta altă cuvioasă mijlocire obşte această înzadar să împătereşte, şi cei mai mult nici nu pré îndrăzneşte a scărpina rana mai mult şi peste acesté poate sănt şi foarte măhniţi aceşt jeluitori şi desăvârşit încredinţaţi, precumcă nici o mângăere nu voar dobândi în veci (măcar dreptate cunoscută au) şi tocma şi cu mine deznădăjduindu-să numai împărtăşesc obidelelor. Căci că de obşte este vorba această, aici între dânşii, precumcă duşmanii lor, tocma şi rânduelele împărăteşti le înving. Iarăş ei de petutindenii Bolgarseghienii să ticăloşesc, şi fără de nici o mângăere şi déciî înainte supt suspinări şi lacrămi sănt siliţi a rămăné; fiind-că del(a) anul 1782. pân' în zio de astăz nici o hotărăre asupra

jelbilor lor nu s-au hotărât. Și acesté am avut pentru Bolgarseghieni a înștiința, la altele déltădată.

XCI.

1784.

Răspunsul la adresa înaintată guvernului de obștea din Bolgarseg în Martie 17, în care să sfătuește obștea a aștepta în pace hotărîrea preainaltă. (trad. d. lat.)

La instanțiia del(a) No. 7. au eșit rezoluția ačasta supt No. 2632.

13. Cereré jeluitoilor, după venitul préinalteî rândueli să va hotără într-aceiaș să fie cu așteptare.

Tot într-ačastă vreme del(a) Iul. 16.—1784. Au mai nemerit o carte del(a) aghentul, întru care scrie acesté supt N. 14

La pré č. scrisoare ta del(a) 3. zile ale aceștiî luni, din caré tare eū m-am turburat, alta n-am déț răspunde, fără precum că eu toată ačastă jalbă cé îndelungată démăruntul de iznov pré i. împărat într-acestaș chip o voi preinoi, cât fără de mângăere nu va rămăné, așa nădăjduesc și până a eși pré înalta rezoluție rămăiu al tău, iprocî.

XCII.

1784. Aug. 17.

Aghentul face cunoscut, că s-a poruncit guvernului, ca jebile obștii din Bolgarseg, să să trimită fără zăbavă la curte. (trad. d. lat.)

No. 14. Becî 17. Aug. am mai priimit o carte del(a) aghentul întru care scrie acesté.

17*

După cereré obștii del(a) Bol. s-au trimis poruncă la î. g. ca jelibile lor, fără de mai multă zăbavă la curte să să trimită. Acum sănt încredințat, precum acest lucru de mult zăbovit și foarte de lipsă cât de curând îș va lua săvârșiré sa.

XCIII.

1785.

Ordinațiune guvernială, prin care să dispune, ca magistratul neamînat să publice obștii din Șchei privilegiile primite dela înălțatul împărat, și să o apere pe aceasta de aceia, cari voesc a-o lipsi de aceste privilegii. (trad.)

Copîia.

M(i)lostivei porunci a I. C. G. del(a) 22. de zile a lunii lui Martie a anului 1785. supt Numărul 1497. la Maghistratul Brașovului trimisă. P. P.

Lăcuitoii din Șchiei, înainté înalțatei împărății plângându-să, cumcă M(i)lostiva Rezoluție împărătescă, pentru greutățile lor în 18. zile a lunii lui Octom. anului trecut trimisă, încă nu s-ar fi publicăluit, s-au m(i)lostivit î. împărat, prin m(i)lostivul său decretum în 7. zile a lunii acum de curând trecute trimis pă lângă trimiteré înapoi actelor a cercetării despre greutățile lor m(i)lostivești a porunci, ca numita m(i)lostivă împărătescă poruncă negreșit să să plinască. Decî măcarcă Domniile voastre prin informația sa în 6. zile ale lui Dechem. a anului de curând trecut trimisă aș arătat, cumcă

numita crăiasca poruncă o aț publicăluit și într-aceia parte în care nu o ați fi putut-o înțelege aț reprezentuluit, adecă aț arătat, de aici în 30. de zile a aceiaș luni destul ați fost îndreptați, adecă: vă s-au poruncit. Decî decumva Domniile voastre aceiaș m(i)lostivă poruncă destul nu o ați fi publicăluit-o, Domniilor voastre printr-ačasta tare vă să poruncește, ca pă jeluitorii despre numita m(i)lostivă rezoluție împărătéscă, drept și pă înțeles să-i înștiințați într-acest chip, cumcă:

Intăiu. Lăcuitorilor din Șchiei în neguțatorie măcar cu ce fel de marfă din țara ačasta în Șchiei nici într-un fel de chip limitație, adecă regulă saū împiedecare nu li să pune, ci neguțatorie slobodă lisă îngăduiaște.

A doao. La fiește ce fel de meșteșug și deregătorii în loc în Șchiei fără nici o împiedecare dela orășeniî din cetate în pace a le săvărși sănt slobozî.

A treia. Flășeriia adecă: măcelărie de carne și cărcumărie în Șchiei slobod totdeuna a ținé li să îngăduiaște, încă într-acest chip, ca nu numai carne de vită, ci de tot felîul de carne a tăia, și de tot felîul de Băutură, adecă: vin, bere, rachiu și altele măcar ce fel de băuturi a cărcumări și a vinde sănt slobozî. Iarăși

A patra. De cumva ei ar vré la țehîuri și deregătorii în oraș a să împreuna să-i îndireptați, adecă să le spuneți, ca legile și obiçaîurile orașului și alte spre aceia de lipsă iscusiri să le învețe și să și le dobândéscă.

A cinča. Incât iaste despre pretenziia lor, pentru curățiturile din locurile din poiană dela dânșii luate, Domniile voastre după hotărâre împărătească, plata lucrului, și chieltueele care léu făcut în numitele locuri din casa alodiali a orașului, în care bani din vânzare locurilor adecă: a curătorilor căpătați aũ intrat netrecut să le plătiți.

A șasĩa. Stricându-să acuma rânduiala (ce să chiamă conștituție) cu a căruia putere vânzare uleiului de in le era oprită, să vede pricina greutății jeluitorilor acuma a fi încetată, fiind că cu acest prilej vânzare uleiului de in fiește-căruia s-aũ slobozit, după a căruia așa dară orândueli înțelegere Domniile voastre veți fi datori numita rezoluție împărătească, a doară a o publicălui și a o implini. Așjderé cu sãrguință veți lua sama, ca pă lăcuiorii din Șchei în dobândita lor slobozenie și privileghium în potriua tuturor asupra lor sculători protivnici să i apărați și să-i țineți.

Dela crăescul al țării Ardélului gubernium.

Baro Samuel Brucăntul, gubernator.
Dvd. Sechel, canțelariu
Antoniu Horvat, secretariuș.

Acastă copie din cuvânt în cuvânt, cu originalul adecă al adevărului fundament aseminé și în vremé publicații în. porunci, lăcuiitorilor din Șchei spre bună știința căștigatelor lor bunătăți s-au dat afară, în credință adeverez.

Brașov del(a) mag. aũ dat afară.

(L. S.)

Johanes Tartler,
vic. notariuș.

Cum că această copie de pă limba letenescă fără de nice adaogere s-au scădere din cuvânt în cuvânt o am prefăcut pă limba rumănescă supt obiçnuita pecete mé și iscălitura în credința mé adeverez și mărturisesc.

Dat în Brașov 27 Iulie 1785.

(L. S.)
de cîară.

Solomon Naghi,
căntăliște de gubernium.

XCIV.

1794. Decembre 14.

Maî mulți fruntași ai obștii din Șchei să leagă între sine a suporta toate cheltuețele în lupta, pentru cîștigarea drepturilor pe sama obștii. (orig.)

Carte de legătură.

Noi cari maî josu ne vom iscăli în numele sfintei Troițe, ne legăm, precum asta în tréba orașului, toți ca unu, și unu pentru altu a răspunde, atăta și pentru chieltuiala, care să va face acum la dietă, pentru cerere orașului noi să o împlinim cu toată obște. Iară fiind de lipsă a merge la č. maghistratū, sau la D(o)mnu județu într-astă pricină a obști, toți să avem a merge și prin gura tuturor a să răspunde, și ori ce să va hotără spre binele orașului să fie cu știré a noastră a tuturor. Iară făcându doî, trei ceva, fără știré a noastră a tuturor, să nu să prinză în samă. Acesta întărimu cu iscăliturile, ori unde.

Brașov 14. Dechemvrie 1794.

Ioan Lebu.

Opré Pulpaș, am voitū.

Ioan Ionovică Marcus.

Ioan Gămulé

<i>Radu Răoșu.</i>	<i>Barbul Cepescul.</i>
<i>Dumitru Ciurcu.</i>	<i>Theodor Ciurcu.</i>
<i>Theodor Ivan.</i>	<i>Nicolae Gheorghie... (?)</i>
<i>Hrs. Stoicoviță.</i>	<i>Nicolaie Miș. (?)</i>
<i>Petru Alicesandru.</i>	<i>Ioan Găitânaru.</i>
<i>Necula Ciurcu.</i>	<i>Constantin Moldovenu.</i>
<i>Dim(i)tri(e) M... (?)</i>	<i>Costé Șohan.</i>
<i>Todor Bucur.</i>	<i>Ion Iuga.</i>
<i>Ion Radu Catana.</i>	<i>Leca Răuș.</i>
<i>Ioan Mané Mămulă.</i>	<i>Tom(a) Nană</i>
<i>Radu M... (?)</i>	<i>Ioan Marcus cel tânăr.</i>
<i>Gheorghe Ciurcul.</i>	<i>Eu Necula Sanciu.</i>
<i>Mihail Petcoviță.</i>	<i>Eu Simeon Ciurcu.</i>
	<i>Radu Jipa.</i>
	<i>Gheorghe Birté.</i>
	<i>Ion Rad(o)viță Ghinoiu.</i>
	<i>Șandru Trimbitaș.</i>
	<i>Eu Gheorghe Gămulé.</i>
	<i>Petcul Benghé.</i>
	<i>Gheorghe Nechifor.</i>
	<i>Ion Sărbu.</i>

XCV.

1795. Ianuarie 27.

Plenipotența dată de obștea din Șchei deputaților Dumitru Ciurculă și Theodoră Bucură, trimiși la înaltul guvern în afacerile obștii. (orig).

Noi obște dină Bolgarsechî de statusu neguțătorescū, precum și lucrători de meșteșugū, mai josū iscălită, cu puteré aceștia, dămū D(u)mnélorū, acestorū numiți orășeni de ai noștri și anume : Chirū

Dumitru Ciurculu și chiru *Theodoru Bucuru*, ca să poată D(u)mnéloru arăta, căroră să cuvine a ști precum D(u)mnéloru, în numele obști noastre sântu trimiși dela noi, ca niște deputați, cătră înălțatul crăesculă guberniumă, întreba orașului nostru, pentru mila, care orașu nostru dela răposatul și vrednicul de pomenire monarhă *Iosifă al doilé* prin milostiva lui rezoluție amă dobândită, precum și milostivul decretă al înălțatului crăesculă guberniumă dela 22. de zile alui Martie anului 1785. suptă numărul 1497. arată, și acum prin cinstitul magistrat ală locului aceste dobândite slobozenii de totă s-au oprită și s-au împiedecată. Cu ačasta dămă D(u)mnéloru mai sus numiților plină putere, despre toate greutățile orașului nostru ale arăta la înălțatul crăesculă guberniumă, precum și alte lucruri, care s-ară mai vedé de lipsă ale orașului nostru. Și precum acești trimiși sânt prin știré și voia noastră a tuturoră. Pentru a lor mai bună încredințare li să dă ačastă scrisoare dela mâna noastră, ca o carte de pleni-potenție, ca să poată arăta ori unde, întărită cu iscălitura și peceté obști noastre a Bolgarsechîului.

Brașov 27. Ianuar. 1795.

(L. S.)

Noi obște din Bolgarseghiu de statușu neguțătorescă, precum și lucrători de meșteșugă de ritușu grecescă neunită.

XCVI.

1795. Aprilie 20.

Iercovicî din Cluj, ca mijlocitor al obştiî din Şchei, în afacerile ei, face unele comunicari. (orig).

Prédoriţilor fraţi şi mie buni voitori cu plecăciune frăţescă mă închin de sănătate.

Cé dela 9 o Aprilie a. c. a d(o)mniilor voastre frăţescă scrisoare atât spre bucurie, cât şi spre îndreptaré mé priimind-o am înţeles, cum şi ce féliu aţ răspuns slăvitului maghistrat din destul am pricepat. Destul că eu am cinste a lăuda răspunsul D. voastră, văzui, cât au zisū maghistratul, că instanţia a D. voastră e orbă? Bine au găcit maghistratul că oarbă ıaste, pentru că trebue să-i dé maghistratul ochi, décă n-au lăsat véderé ei cé de mainainte, de ar fi instanţia oarbă aşa dară şi poruncă, şi slobozenie lui *Iosif* ar fi orbă, să vază maghistratul bine într-ansa, şi va cunoaşte, că are ochi cât unū bou, de n-ar avé instanţia acéia ochi, n-ar fi zisū maghistratul, că şi Saşi sântū în Bolgarseg, dară mă tem, că pré véde, şi de vor pofti, şi cela lalt ochiu îi-l putem adăoga, şi atunci ştiu că va vedé şi în lăuntru lor; cu cuvânt? care zicé, pentru ce va-ţ iscălit toţi, vré să scoaţă, cine au fost îndemnătoriu la ačasta, şi apoi să o facă orbă, însă zicū măcar cum să fie ıa orbă tot s-au ştiut jalui, şi au văzut unde are bubă. Ce să atingé de pregetaré mé, m-oi sili numă într-atât încât mă lasă vârtute mé, că eu la minciuni nu

m-am învățat, a făgădui céle ce sânt preste puteré mé nu știu, ce ostenélă me nu o voi cruța, și la urma cum va eși tréba lucrului vom vedé; destul că datoria și eu a mé, și trimiși ai d(o)mniilor voastre desăvârșit, o am făcut întru atât, cât au avut no-rocire a auzi, și a pricepe pre cei ce vor judeca lucrul acesta. Despre lucrul hărnicii, eu am arătat la Dom. cazu mieu cum că numai decât ar fi trebuit să să facă cerere la tezaurariat, însă cu toată zisa mé, și cu alte pricină au rămas atuncé josū, acum iarăș așa zicū, că încă avem vréme de n-ar trimite, așa în grabă maghistratul răspunsul să(u), pentru că preste vr-o doao săptămâni m-aș ruga gubernulū ca să îndémne, și să poruncescă maghistratului trimiteré răspunsului său, și așa cu calé acéia foarte bine așū puté lipi, și folosul care l-ați făcut împăratului prin daré hărminții; însă fără de voe D(o)mniilor voastre nu mă počū lăsa în calé lucrului acestui, care mă tem că cu chieltuială va veni, așa dară vrând D(o)mniile voastre a vă arăta, că nu micū folosū aț dat supt numele hărminții împăratului, îngrabă să-m scrieți sau să mă apucū, sau să mă lasū, făcând rânduială aicé de cheltuială; de bine amū aflat, ca pe vréme, când va veni răspunsul maghistratului la *Cluj*, să ne mai arătăm cu ceva, la conziliarii cei noi, așa și la D. *Costa* și *Seghedî*, pre carii, chizu mieu, și chyr *Theodor* bine i-au cunoscut; cu acésté numă după socotința mé lém arătat iar D(o)mniile voastre așa veți face, cum veți socoti mai bine; eu am datoria a arăta, iar nu

a hotări, și nici numă pre batū pentru căștig, măcar că nemine în cinste nu va lucra, căci că D(u)m-n(e)zeu au avut de mine grije, și are, însă m-aș bucura de proslăvire celor ce s-au întemeiat în credința cé ce, și a mé ȳaste; ce și cât am lucrat, și cât am asudat de o parte aș văzut din scrisorile méle, de altă parte crez că ca niște pricepuți și buni creștini vor fi spusū, și din gură cinstiți trimiși ai Domné voastră, pentru acéia fără de a vă porni cătră vre-o îndoială despre statornicia mé, am dragosté a vă ruga, ca să mă împărtășiț de făgăduința cé ce mi s-au făgăduit prin trimiși D(o)mniilor voastre, că eu după priceperé mé m-am arătat vrednicū de dānsa; nici să nu socotiți, cum că eu priimindū rāsplătire osteneii méle, voi înceta de a mai sta de capul lucrului celui început; și așa cu toate acésté, de o parte rămāiu așteptānd îndreptare în scurtă vrémé, de altă parté am nādājde că veiți porunci lui chyr *Gheorghie Trandafirū* ca să-m împlinéscă rāsplătiré osteneii méle și sânt al

D(o)mn. voastre frați iubiți

In Cluj, in 23-o Apr. 1795.

de bine și în véci voitor și credinčos
Iercovică.

P. S. Decreturile amāndoao ale scoate mă voi sili, și așa scoase ale trimite.

P. S. Din niște scrisori ale sutașilor din *Brașov*, care léu trimis la gubernie întréba cererii ceii din

cetate, și pentru fleșerit, am priceput din porunca gubernii, că mare nas au căpătat slăvitul maghistrat de acolo, pentru au îndrăznit au cuprinde în contractul cel ce cu arendaș l-au făcut, și slobozenie Bolgarsechiului, care o are dela *Iosif*, așa dară crez că va avé ochi instanția noastră, iară reprezentanția maghistratului, care au venit spre instanția sutașilor s-au făcut minčunoasă, acum dară preste o săptămâna vine porunca la maghistrat în chip de ocară, și vieți auzi că ačasta va scoate ochi informații lor, numai întrebaț decă aveți vre-un om bun, amü nădejde că vom fi cu noroc pentru cereria și tăeré cărnurilor.

XCVII.

1795. Aprilie 7.

Obștea din Șchei scrie la Cluj mijlocitoruluș Dimitriu Iercovici în afacerile ei, dindu-ș și unele indigități. (copie).

C o p i e.

D(o)mniițale D(o)mnule *Dimitrie* cu plecăcune și cu Hs. Anesti ne închinăm împreună toată obșté.

Venind trimiși noștri dela *Cluj*, anume chir *Dumitru Ciurcu* și chir *Theodor Bucur* néu arătat toată urmaré Dumnélor cum s-au făcut, iară mai mult din legătuita copie de instanție, care s-au dat la înălțatu crăescul gubernium, pentru opreliștile

care néu făcut cinstitu maghistrat, ném încredințat că acé instanție bine s-au lucrat, iară pentru numele D(o)mniitale că stai mână de ajutor noo ném bucurat, și pentru hotărâre, care au făcut chir *Dumitru Ciurcu* și chir *Theodor Bucur* și au făgăduit D(o)mniitale pentru ostenelă, într-aceia și noi stăm și nu ne lepădăm; încă dând D(u)mnezeu ca să dobândim cererile noastre, la săvârșitul lucrului peste făgăduiala ce ai D(u)mniitata ne vom arăta cinsté noastră: Iară încât pentru alte lucruri care avem a cere, așa am socotit noi toți, ca de această dată să ne odihnim cu numita mai sus instanție și căpătând noi dicretum la acesté care cerem, apoi vom face altă mișcare mai nainte și iarăș prin D(u)mniia ta: Noi te rugăm pre D(u)mniitata, ca să fi silitor după cum la început așa până la sfârșit. Atăta pentru lauda cinstitului nume al D(o)mniitale, iară mai mult pentru binele de obște.

Vei ști D(o)mniia ta că la 26. de Martie néu chemat la D(o)mnu județu *de Fronius* și am mersu, néu cerut tacșe pentru scrisori și pentru poște Sm. fl. 3.32 cr., lângă aceasta au zis cum D(u)mnévoastră aț dat instanție la înălțatul crăescul gubernium. și și instanția aceia o aț dat oarbă, că nu sânteț iscăliț cu numele, ci aț iscălit pă orașul întreg, și în orașu D(u)mnévoastră sânt și Sasi și Unguri. Noi am răspuns adevărat că sânt, dară ei sânt foarte puțin dela 10. părți nu sânt o parte, și noi nu știm că să chiamă orașul acesta Sasseghi ci Bolgarseghi, și Sasi care sânt în Bolgarseghi sânt slobozi a lucra

ori ce meșteșug, cași cetățeni n-au nici o opreliște dela nimin numai noi Rumăni sântem opriți. Așa numai noi ne plângem la înălțatul crăescul gubernium. Néu spus și ačasta că înălțatul crăescul gubernium au trimis la maghistrat instanțîia noastră și le poruncește, ca până la sfârșitul lui Aprilie să dé răspunsu. Néu zis și ačasta pentru ce nu sântem noi mulțămîți ca Brașovechieni să venim în cetate după carne, ci umblăm de facem pricini, noi am răspuns că Brașovecheni cei mai mulți din Rumăni sânt slugi la maerile cetățenilor și carii au moșiile lor au și locuri de sămănatură adecă plugari, iară noi sântem neguțători și facem multă hasnă împărății, iară alți orășeni sânt foarte săraci, care să hrănesc sau cu mănile lor, ca n-au sămănatură sau alt venit, și de aceia pofim ca să ni să îngăduiască toate slobode, cași până acum, ca să poată sărăcimé a să hrăni și a plăti porțiia împărătescă. Ci Domniia ta să mergi pă la aceia, care îi ști că sânt în parté noastră de ajutoriu și să le descoperi de aceste pricini, ca de ar pune maghistratul vre-o piedecă, că sânt și Sasi în Bolgarseghi și ei nu știe nimic de instanțîia ačasta, să să înțelégă d(omni de acolo, că Sasi sânt foarte puțini, dup(ă) cum am zis mai sus, și precum ačastă instanție este numai dela naționul rumănescu dată, că toți Sasi, carii să află în Bolgarseghi, în Brașovechi, în Blumăna, precum și Unguri, sânt slobози a lucra meșteșugul lor, dară numai pă Rumăni îi oprește și nu-i sloboadé, și așa bieți meșteri de rumăni, carii știu meșteșug, nefind

slobozi a lucra, ca să să hrănescă pier de foame și nu pot plăti daré împărătescă. Alta pentru copiia dicretumului dela împăratul *Iosif* dela anul 1784. supt Nro 1497. și iarăș 1785.—22. Martie, te rugăm ca să pui silință să să scoată, și ce să va cădé cheltuiala scriem lui chir *Gheorghe* ca să dé. Ačasta căt și pentru ulei să scoți rezoluțiia dela arhivum, dup(ă) cum néu spus canțelareșu cel mare și să ne trimiteți, că aici încă nu îndrăznescu a vinde.

Iară pentru toate lucrurile ce s-ar urma sau vei înțelege te poftim ca să ne înștiințezi de toate mai des cu poșté pă numele lui chir *Dumitru Cîrcu*, ca să ne înțelegem de ar fi de lipsă a scoate dela administrație cătă hasnă facem noi neguțatorii la vămile împărătești. Incăt pentru întărzieré răspunsului să faci bine să erți, fiind-că mulți din noi nu s-au întâmplat aici, și așa după votumu, care este între noi, a nu face unu fără de altu, nu am putut răspunde Domniitale. Cu ačasta rămănem mai încolo

Brașov 7. Apr. 1795.

Ai Domniitale de tot binele voitori.

I n d e x.

A.

- Albăț.** 208.
Albersdorf. 179. 182.
Alexandru. Petru — 245. 264.
Alvinți. Gavriil — 97. 110.
Andrae. 168.
Andrei. Jacov — 12.
Arsenie. 138.

B.

- Baboia.** Radu — 80. 209.
Badgye. Sztán — 172; . Vassi — 172.
Badiu. Stan — 134. 210.
Báj. Mihaly — 154. 155.
Baju. Iuon — 155. 156.
Baló. Antonij. — 149.
Bănițu. Dumitru — 208.
Barani. 202. 203. 251.
Bărbieriu. Dumitru — 80.
Barbu. 194.
Basarab. Negoe din — 25; ———. Cantacuzino — 86. 87.
Bauzner. Simon — (vezi **Pauzner**) 108. 110.
Bd. Todor 134.
Benghé. Petcul — 264.
Berta. Janoș M. — 192.
Bird. Ilie (vezi **Ilie** cap.) 133. 178. 179. 181. 182. 245;
———. Toader — 134.
Birta. Theodor — 207.
Birté. Gheorghe — 264; ———. Micul — 78.
Boer. Ana Iuon — 160; **Boeriu.** Iosif — 227. 229.

- Bogdan.** Mihai — 138.
Boghiçi. Ioan — 192; ———. Raduț — 138. 192.
Boghina. Ion — 133.
Bou. Văsälache — 134.
Brăilă. Dumitru — 208.
Brănciă. Radu — 134. 139. ✓
Brancov. 243.
Brandis. Iacov Andrei Graf de — 6. 12.
Brănză. Stan — 134. 209.
Brănzariu. Iuga — 138; ———. Voina — 138.
Bratu. 159.
Brines. Sztan — 164.
Brucăntal. Baro Samuel — 262.
Buburuziă. Pătrul — 14.
Bucur. Todor — 264. 265. 269. 270.
Bukur. 168.
Buldulé. Ion — 135.
Bunghetu. Văsiș — 138. 139.
Buretz. Radul — 172.
Bulmăloi. Voina — 134.

C.

- Căciulă.** Radu — 81.
Călăpod. Văsiș — 80.
Călărașiul. Barbul — 135.
Călbază. 75.
Călugărulă. Ion — 135.
Căpriță. Ștefan — 80, . Radu — 81.
Cărăiman. Stan — 206.
Carolus. 58.
Catana. Radul — 191. 245; ———. Theodor — 209; ———.
Ion Radu — 264.
Catunsci. Georgi — 149.
Cepescul. Barbul — 264.
Chiru. 80.

- Ciapă.** Văsiș — 134.
Ciăreș. 223.
Ciurcul. Dumitru — 138. 192. 264. 265. 269. 270. 272 ;
——. Gheorghe — 264; — . Ion — 138;
Necula — 245. 264; ———. Radu — 138. 192; ———.
Simeon — 264; ———. Theodor — 192. 264.
Climent. 91. 95. 96.
Coman. Stoe — 206.
Comșoiul. Iancu — 134.
Constantin. Antonie 191; ———. Ioan — 192.
Costa. 267.
Costanda lui Manole. 70.
Crăciunū. Radul — 135.
Crețoiul. Văsiș — 134.
Croitoriu. Andrei — 81.
Cucu. Bucur — 209; . Neguș — 80.
Czișej. Iuon — 161.

D.

- Dascalu.** Pătru — 133.
Dan. Constandin — 14. 133. 138. 208.
Daopré. Rad. — 79.
Dascăl. Necula — 135.
Daszka. Bukur — 168.
David. Ioannes — 6. 12.
Deberschi (?) 96.
Dedescu. Stephan — 106.
Dimitrie. 269.
Dobra. 162; ———. Georgii — 149.
Dobrescu. Vladu — 165.
Dobri. Iuon — 155.
Dombi. Blasii — 149; ———. Ioan — 211.
Drăgan. Manole — 208.
Drăgașcul. Necula — 135.
Draut. 155; ———. Gheorghie -- 13. 153. 154. 206. 207. 209.

Dregan. 160.
Dudașu. Stan — 81.
Duma. Gheorghe — 245; —. Radu D. — 192.
Dumei. Radul — 14. 23. 75. 132.
Dumitrașco. 79. 138; —. Nicol. — 192.

E.

Efstathie. 86. 95.
Endes. Michaelis — 149.
Enedi. Stefan — 253. 255.

F.

Fiertu. Pătru — 134; **Fiertul.** Opré — 133.
Filșteh. Ștefan — 13. 159. 168.
Fișcot. Toader — 134.
Floré al popei Radului. 80.
Fridenberg. 21. 62.
Friș. Iosef — 224.
Fronius. 270.
Fulga. Dragomir — 134; —. Dumitru — 134. 138. 245;
—, Stan — 80; —. Toader — 134.
Furnică. Micu — 209.

G.

Găinariul. Stan — 208.
Găitănariul. Ilie — 206; —. Ioan — 264.
Gal. Ioan — 214. 215. 223. 224. 230.
Gămulé. Gheorghe — 264; —. Ioan — 263.
Georgius. 155. 164.
Gheorghi. 65. 67. 272.
Gheorghi. Toma — 133. 138.
Gheorghie. Nica — 192; — (?) Nicolae — 264.
Ghighbiniță. Radu — 81.
Ghinoiu. Radu — 138; —. Ion Radovicî — 264.
Ghiurca. 80.
Giuvălcă. Radu — 80; —. Gherghi — 80; —. Pătru
— 207.

Godhardul i Henericus. 6. 12.

Grecu. Gheoghi — 81; ——. Neculae — 81.

Grecul. Ioan. — 192. 245.

Grid. Eustathie — 132; ——. Vasile — 138.

Grozé. Stoïca — 209.

Gyutze. Gyergye — 172.

H.

Ha... Gavriil — 138.

Haller. Iohannis — 170; — . S. — 140.

Halmági. Stephani — 149.

Härseï. Gheorghie — 23.

Harteneck. 111.

Herbert. 155. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 164; ——. Samuel — 156.

Hertÿ. Gheorghe — 138; ——. Simeon — 191; **Hertz.** N. — 138.

Hertzdörster. Hannes — 174.

Horvat. Antoniu — 262.

Hrăsté. Dumitru — 138; ——. Gheoghi — 133.

I.

Iane. 80.

Iania. 75.

Iarea. Ion — 138.

Iejoviț. 41.

Iercovici. 266. 268; ——. Dimitrie — 269.

Ilie al popei Raduluș. 81.

Ilie căp. (vezî Birt.) — 243.

Ilie. Bucur — 167.

Imett. Ant. — 149. 169.

Inaș. Ioan — 133; ——. Radu — 138; **Inașu.** Dumitru — 133; ——. Sandu — 192; **Inașul.** Petcu — 14. 69. 132. 138; ——. Stan — 138.

Ioan. Constantin — 191; ——. Nica — 191.

Ioannis sen. et jun. Andreae — 149.
Ioanovič. Ioan — 192; ———. Vicențiu — 23.
Ion sin Radu. 139.
Ionás. 167.
Ioniță. 243.
Iorga. Radu — 74. 133.
Iosif. 186. 233. 265. 266. 269. 272.
Ipopsifos. 67.
Iuga. Ion. — 264.
Iuon. 155. 156. 157. 159. 165. 166.
Ivan. Dumitru — 192; ———. Theodor — 264

J.

Jipa. Radu — 264.

K.

Keneshseg. 66.
Klosio. Martino — 155. 156. 158. 159. 160. 161. 165. 166.
Koka. Iuon — 166
Krestels. 159.
Kroitor. Miheille — 172.
Kurerar. Martin — 169.

L.

Labăr. Radu — 134. 139.
Lastiar. Mateř — 230.
László. Sig. — 149.
Lazar. Chiru — 133. 138; ———. Dumitru — 192;
Saul — 191.
Lebu. Dumitru — 134; ———. Gherghi — 79; **Lebul.** Ioan
— 135. 192. 243. 245. 263.
Leopold I. 1. 6. 7. 12. 47. 48. 57. 58. 68. 69. 83. 101. 112.
180. 181. 188. 191. 203. 216. 238. 240. 244. 247. 250. 256.
Lobkovitz. Christian — 98. 100. 105. 107. 122. 135. 136.
Loga. Todor -- 206.

Lumânărarîu. Iosif — 79; ———. Ion — 81.

Lumăt. Iania — 80.

Lupu. 153.

M.

M. (?) Dimitrie — 264; **M.** (?) Radu — 264.

Mănăiloiu. Savu — 80.

Manuila. 165.

Mămulă. Ion Mané — 245. 264.

Mănz. Ioan — 209.

Marcé. Barbu — 81.

Marcus. Ioan 264; ———. Ioan Ioanovicî — 245. 263.

Mărin. Văsăi — 138.

Martin. 161.

Mărui. Văsiî — 245.

Măsărotor. Opré — 135.

Matei. 80.

Matulai. 21. 22. 39. 62. 63. 64.

Mihai. 80; ———. Radu — 134.

Mihail voevod. 68. 69; ———. Antonie — 230.

Mihály. 155. 159.

Mihalţ. Antonie — 237.

Mihály. Alexij — 149.

Mircan. Bucur — 245.

Mirecz. Iuon — 166.

Mirică. 138.

Miş (?) Nicolaie — 264.

Mogoş. 90. 95.

Mohanu. Ioan — 192.

Moldovénu. Constandină — 264.

Moïse. Dimitru — 245; ———. Pavel — 133. 138.

Moldovanu. Ion 138.

Monailu. 166.

Monos. Th. — 185.

Munténũ. Dan — 138.

Muntyan. Dumitru — 172; ———. Gyiene — 172; ———.
Keresste — 172; ———. Mihaly — 172; ———. Sztan
— 172.

Muntén. Pătru — 135. 172.

Munténu. Stan Mihaï — 14.

N.

Nagy. Iosephi — 149; ———. Petri — 149.

Nagyí. Solomon — 263.

Nan. Dumitru — 14; ———. Toma — 264; ———. Văsiï
— 138. 192.

Nechifor. Gheorghe — 264.

Neidel. Kristoff — 155.

Nica. 66. 67.

Nicolae. 75.

Nicolau. Nicolae — 191. 245. ———. Zahariïa — 192. 245.

Nyáguj. Bukur — 166.

Nyistor. 156. 159.

O.

Oltat. 161. 165.

Olténu. Cârsté — 138; ———. Ioan — 209.

Onénu. Radu — 81.

Orbul. Mihaï — 80.

Orghidan. Dumitru — 245; ———. Radu — 133; ———. Văsiï
(vezi Urghidan) — 133.

Orloierul. Radul — 172.

P.

P. 66.

Pădure. Radu — 14; ———. Barbu — 133.

Păligrad. Bucur — 81; ———. Dumitru — 133. 138. 207.

Pătru. 14; ———. Hrist — 133.

Pauzner. (vezi *Bauzner*) — 21. 23. 62.

Pavel. Opré — 133; **Pavelü.** Văsiï — 134.

- Peligrad.** Petru — 138. 191. 245.
Petcovici Mihail — 264.
Petcu. 14. 81. 164.
Pista. 174.
Pitiș. Radu Stoica — 245.
Popovici. Dumitru — 245; ———. Symeon — 245.
Postăvariul. Stoica — 69. 206.
Potlogé. Văsiș — 79.
Pulpaș. Bucur — 138; ———. Opré — 192. 263.
Pricop. Radu — 14. 132. 138.
Proca. 81.
Pulpaș. Bucur — 135. 138; ———. Nicolae — 245; ———.
    Radu — 134.
Purece. Gherghi — 81.
Purilă. 79.

R.

- Racoté.** Dumitru — 209.
Racoviță. Mihaï vodă — 69.
Rác. Petri — 149.
Radovici. Gheorghie — 245.
Radu. 54. 73. 76. 82. 84. 90. 95. 117. 138. 158. 162. 165;
    ———. Apostol hağı — 192. 245; ———. Dumitru hağı
    — 192; ———. Gheorghie hağı — 192. 245.
Raoțu. Radu — 264.
Rautz. 175.
Răuț. Leca — 138. 191. 264; ———. Necula — 132. 138. 192.
Robi. Floré al popei Florei — 80.
Roman-Pepene. Opré — 80.
Rusu. Radu — 80.

S.

- Săcăröiu.** Dumitru — 138. 245.
Sachs. Iacobo — 111.
Șahan. Petru — 132.
Șalburg. Grof de — 6. 12.

- Samuel.** 155. 158.
Sanciu. Nacula — 264.
Sándor. Ladislai — 149. 169.
Şandru. 74. 138.
Şarbu. Ion — 264.
Sasuluî. Matei al Florei — 80.
Schemuer. 168.
Şchéu. Theodor — 67; ———. Aldé — 81.
Schiller. Anton — 136.
Schneeweis. M. — 17.
Schobel. I. — 174.
Schönstein. Josephus Wilibaldus Frey a — 89.
Scorei. Payel — 227. 229.
Scripcia. Radu — 80.
Secelénul. Vlad — 206.
Sechel. Dvd. — 262.
Seeberg. 170.
Seghedî. 267.
Şetrariu. Petcu — 192.
Seulen. Iohanne de — 174.
Sfeté. Opré — 245.
Sichim. Stan — 80.
Slavnei. Barbu al — 81.
Şoanul. Ioan — 14. 75.
Şhoanul. Petku — 118.
Şohan. Costé — 264.
Somlyai. Adalbertus — 140.
Soppel. 164.
Stainburg. Mihail de — 253. 255.
Stama. Enache — 133; ———. Stan — 192.
Stan. Văsiî Găurincă — 133.
Statie. 14. 23. 70. 74. 76. 78.
Stefan. Ioan — 191.
Sterneg. Ignatie — 251.
Stinghe. Ionu — 245.

Stoia. Gheorghe — 206.
Stoian. 242.
Stoica. Ioan. — 7.
Stoica lui **Manole.** 75.
Stoicovici. Hst. — 245. 264.
Stroe. 138.
Stromaer. 221. 227.
Sulă. Theodor. — 206.
Șușa. Dima — 81.
Szmadu. 154. 155.
Sztán. 155. 156. 163. 164. 165.
Sztanka. 161.
Szteli. Iuon — 163.
Sztojka. 153. 154. 157. 160. 163.

T.

Țainăr. Iosef — 235.
Tălhariul. Ion — 81.
Tămaș. 79.
Tănasie. 81.
Țănțoiu. Dumitru — 138.
Tartler. Iohanes — 262.
Țégler. Andreaș — 69.
Telechi. Carol — 251.
Témpé. Radul 14. 132; ———. Témpé — 133.
Terezia. Maria — 147. 148. 230.
Theodor. 14. 55. 67. 76. 82. 96. 118. 267.
Thomei. 67.
Tige. 101.
Țiș. 82.
Todoran-Căl.odor — T. 245; ——— sin. Iuga. 139.
Tomicicu. Ștetan — 81.
Tooder. Vaszalátyi — 167.
Tordai. 237. 238.
Trandafir. 268.

Trimbițaș. Șandru — 264.

Turbure. Cărsté — 207; ———. **Pătru** — 80; ———. **Văsiș** — 207.

U.

Urghidan. Savu — 139; ———. **Văsăsăi** (vezi Orghidan). — 138.

V.

Văcarîu. Ion — 81.

Valis. 82. 88. 89. 95. 102. 123.

Văró. Mojsis — 149.

Vassileovics. Statij — 147. 148. 151.

Vătaf. Gheorghie — 206.

Velican. Pătru — 81.

Vereș. Adam — 217.

Vigyecs. Vasilie — 167.

Vilara. Mihaï — 192.

Vincler. 256.

Vlad. 156. 166; ———. **Dumitru** — 189. 192. 243.

Vlad. Ioan — 7. 191. 245.

Voicul. Gheorghie — 138; ———. **Micul** — 191. 245.

Voïna. Dumitru — 245; ———. **Gheorghie** — 192; ———.

Necula — 192; ——— **sin Voïna.** — 245.

Volf. 13.

Z.

Zalinpa. Văsiș — 79.

Zaraf. Tănasi — 14.

Zejler. Lucce — 162.

Zgranță. Stan — 206.

Zimton (?) **Cărsté** — 207.

